

לקראת שבחת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

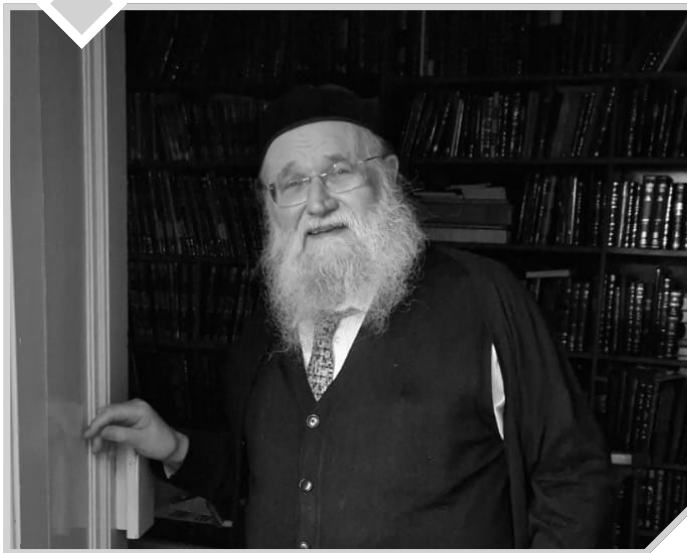
תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 421

פנינים לפרשת ויקהל תשפ"ד

'באחת הפעמים פתחתי מסכת ברכות מהש"ס של סבא, היה זה ש"ס וילנא עתיק יומין, שהדפים שלו כבר התפוררו. והנה אני רואה שבעמוד הראשון, לפני דף השער המיתולוגי של ש"ס וילנא, מופיע בכתב ידו של סבא מעין מכתב שכתב, ספק לעצמו - ספק לדורות הבאים אחריו'

סיפור מופלא שסיפר הגאון רבי שמחה חיים במברגר שליט"א, מגיד שיעור ב'דף ובעמוד היומי' במנצ'סטר שבאנגליה, שמתפרש במשך יותר מ-100 שנה על פני ארבעה דורות במשפחת במברגר - מיוחד ל'לקראת שבת'

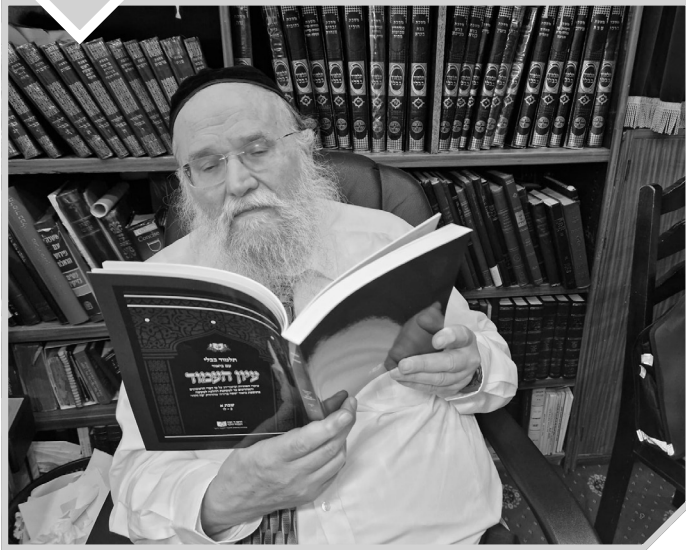

מעשה נפלא הגיע לשולחנה של המערכת, אותו סיפר הגאון רבי שמחה חיים במברגר שליט"א, מגיד שיעור ב'דף ובעמוד היומי' במנצ'סטר שבאנגליה. הרב במברגר שליט"א מוסר שיעור ב'דף היומי' כבר יובל שנים, וכעת החל למסור גם 'עמוד היומי' וסיים עם תלמידיו את מסכת ברכות, רק כדי להתחיל מיד את מסכת שבת ובעז"ה לסיים אותה ואת כל המסכתות האחרות שבש"ס. בנו של הרב שליט"א, אהר"ג ר' ברוך מאיר במברגר, הוא רכז 'דרשו' במנצ'סטר, והוא זה שהביא לידיעתנו את המעשה הנפלא. את סעודת הסיום של מסכת ברכות, הם ערכו בליל שישי ו' אדר א', יום היארצייט ה-100 של זקנו של הרב, רבה של העיר שְׁנֶלְנֶקָה שבפרוסיה, כיום חלק משטחה של פולין. בעקבות כך, סיפר המגיד שיעור סיפור נפלא הקשור הן לסיום המסכת והן לבעל ההילולא, וכך הוא מספר:

באחת הפעמים פתחתי מסכת ברכות מהש"ס של סבא

חצי, וכך זכיתי לגדול בבית שבו היו ספרים רבים מהירושה שנותרה מהסבא הגדול, ובכללם גם הש"ס שהיה לו. 'באחת הפעמים פתחתי מסכת ברכות מהש"ס של סבא, היה זה ש"ס וילנא עתיק יומין, שהדפים שלו כבר התפוררו בקלות ברגע שנגעו בהם. היו צריכים לדפדף בו בזהירות רבה מאוד כדי שלא ייקרע. והנה אני רואה שבעמוד הראשון של מסכת ברכות, לפני דף השער המיתולוגי של ש"ס וילנא, מופיע בכתב ידו של סבא מעין

"סבא זצ"ל, היה מרבני אותה התקופה, הוא חיבר ספרים רבים, והיה עסוק רבות בצרכי ציבור. לאחר פטירתו ירשו שני בניו, אבי מורי שליט"א ואחיו, את ספריו של הסבא. הם התחלקו בספרים חצי

מכתב שכתב, ספק לעצמו - ספק לדורות הבאים אחריו. "בדבריו מצטט סבא מה שכתוב בפתחי תשובה, בסימן קנ"ו, שמי שלומד שני דפים בכל יום, יגמור את הש"ס כולו בתוך פחות מחמש שנים, והכוונה שם בפשטות שילמד גם את המשניות של סדר זרעים וסדר טהרות, שעליהן אין ש"ס בבלי, ולכן הלימוד ימשך קרוב לחמש שנים.

"את המכתב הזה כתב סבא בתאריך י"א מנחם אב, תרע"ט, קצת יותר מארבע שנים לפני שהחל הלימוד במחזור הראשון של 'הדף היומי', כשהרעיון הזה של 'הדף היומי' עוד לא היה קיים בכלל. "בדבריו כתב הסבא שהוא מתכנן בעזרת ה' בלי נדר ללמוד מדי יום שני דפים, כדי לסיים את הש"ס בעז"ה בתוך פחות מחמש שנים. לאחר מכן הוא מוסיף כמה תפילות ובקשות, "לא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם", ועוד כהנה וכהנה באריכות גדולה. "ונאמר אמון. הלוואי שתקוים בנו תפילתו של הסבא...

"זה היה מאוד יפה למצוא כזאת דרישת שלום מהסבא, אבל לא היה לנו שמץ של מושג אם סבא זצ"ל אכן הצליח לעמוד בקבלה הטובה הזאת, והסברא היתה שכנראה הוא לא הצליח, כי הוא היה איש מאוד מאוד עסוק בצרכי ציבור.

"כך למשל, על כתפיו היתה מוטלת המלאכה של השגחה על המצוות לפסח לכל רחבי אירופה. בעיר שנלנקה בה כיהן כרב, היו תשע מאפיות של מצות, והוא דיבר על לב הבעלים שלהן, שיאחדו את כל המאפיות למאפייה אחת ענקית, שפעלה יום ולילה במשמרות, וכך היה יותר קל להשיג על כשרות המצות בצורה מסודרת, ואכן כך היה הוא עמל על כך בעמל ויגיעה רבה מאוד, כדי לספק מצות כשרות לכל רחבי אירופה, וזאת רק אחת מהשליחויות שנטל על עצמו לטובת הכלל.

הוא עשה חשבון מתאריך י"א אב תרע"ט

"לימים החליט אבי מורי, הגאון רבי יצחק דב שליט"א, נשיא הקהילה בבליגיה ומקים עולה של תורה שם, לבדוק היכן החזיק אביו בש"ס ביום פטירתו. הוא עשה חשבון מתאריך י"א אב תרע"ט - היום בו כתב סבא את המכתב הזה, ועד ו' אדר א' תרפ"ד, יום פטירתו, ספר כמה ימים זה יוצא בלוח שנה של אותן שנים, ולאחר מכן חישב את דפי הש"ס עוד מסכתא ועוד מסכתא, עד שהגיע למסקנה שביום פטירתו החזיק סבא במסכת עבודה זרה דף י"ז.

"למעשה, סבי נסע ביום פטירתו ברכבת משנלנקה לפרנקפורט, שם הוא התכוון להשתתף בחתונה של דודתי, אלא שהוא נפטר מיד עם בואו לפרנקפורט, יום לפני המועד שבו היתה אמורה החתונה

להתקיים.

"שנים רבות אחרי, כשהגיע מועד החתונה שלי, באדר תשכ"ח, אבי מורי החליט שהוא רוצה לומר בחתונה פלפול על הדף האחרון שאביו למד בימי חייו, עבודה זרה דף יז.

"הוא פתח את מסכת עבודה זרה בש"ס של סבא, דפדף לדף י"ז... מצא שם פתק קטן עליו היה כתוב שרלנקה 9:27 - פרנקפורט 12:34. לאחר מחשבה הוא הבין שזה בעצם פתק עם מועד היציאה של הרכבת מהעיר שנלנקה ומועד ההגעה שלה לעיר פרנקפורט. את הפתק הזה שעליו רשם סבא את הפרטים שהיה צריך לזכור בשביל הנסיעה לחתונה בפרנקפורט, הוא הכניס בגמרא איפה שלמד, אולי כדי שישמש לו כמו סמוניה...

"עבורנו היתה זאת דרישת שלום מרגשת מאוד, מהסבא המנוח זצ"ל.

"אבל המסר העיקרי שאני רוצה לקחת מהסיפור הזה, הוא כח ההתמדה והדבקות בהחלטה. עוד לא המציאו אז את 'הדף היומי', לא היה דבר כזה. סביר להניח שמספר האנשים שלמדו אז מסכת 'עבודה זרה' היה נמוך מאוד, הוא היה לבד בכל העיר בעניין הזה, ובכל זאת הוא הצליח להחזיק מעמד בהחלטה שלו במשך שנים, ללמוד עוד שני דפים ועוד שני דפים, יום יום, למרות שהיו לו את כל הסיבות והתירוצים בעולם להימנע מכך, כרב קהילה, מחבר ספרים, מספק מצות לכל אירופה. כל התירוצים שבעולם היו לו, אבל הוא לא ויתר, בעקשנות מופלאה המשיך עוד ועוד, והשאיר לנו לדורות את הנכס המופלא הזה - דוגמה ומופת לקבלת החלטה ועמידה בה לאורך זמן".

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ז

הייתי פעם בחו"ל יחד עם הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א, חתנו של מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, וישנו בחדר אחד. רבי מאיר צבי שופע הערות של דברי תורה, כך שרק ללכת לישון לקח לנו שעתיים, ושמעתי ממנו הרבה דברים נפלאים. תשמעו את הסיפור ששמעתי מפיו..

מתוך שיחות המשגיח דישיבת קמניץ,

הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, בפני תלמידי הישיבה, בפרסום ראשון

לְיְהוּדִים הַיְתֵה אֹרְהָ (אסתר ח טז) אֹרְהָ – ז' תּוֹרָה (מגילה ט"ז)

צוות 'לקראת שבת'

יש מימרא ידועה מאוד של חז"ל, שצריכים להעמיק בה ולהבין אותה לאשורה: "אמר רבי יצחק אם יאמר לך אדם יגעת ולא מצאתי אל תאמין, לא יגעת ומצאתי אל תאמין, יגעת ומצאתי תאמין". כתוב כאן בגמרא שלזכות לתורה אפשר רק על ידי יגיעה, וכשיש יגיעה, חייב להיות שזוכים לתורה, אין דבר כזה שיהודי משקיע ומתאמץ ולא יצליח לזכות לתורה.

אבל הגמרא מסייגת את הדברים ואומרת: "לא אמרן אלא לחידודי, אבל לאוקמא גירסא סייעתא מן שמיא".

כלומר, גם מי שיתייגע מאוד על דברי תורה, אף אחד לא מבטיח לו שהוא יזכור את מה שהוא למד. כן, בהחלט, הוא יבין היטב את הגמרא והיא תהיה מחודדת בפיו. אבל אם תשאל אותו עוד שנה, ייתכן שהוא לא יזכור כלום. לזה כבר צריך סייעתא דשמיא מיוחדת. אבל יש עוד גמרא במסכת עירובין בדף נד, "אמר רב מתנא מאי דכתיב וממדבר מתנה? אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו, תלמודו מתקיים בידו".

הרי לנו עצה נפלאה איך לזכות לסייעתא מן שמיא ולזכור את מה שאנחנו לומדים, שישים עצמו כמדבר שהכל דשים בו, או אז תלמודו מתקיים בידו.

הייתי פעם בחו"ל יחד עם הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א, חתנו של מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, וישנו בחדר אחד. רבי מאיר צבי שופע הערות של דברי תורה על כל דבר, כך שרק ללכת לישון לקח לנו שעתיים, ושמעתי ממנו הרבה דברים נפלאים, דברי תורה ועובדות נוראות.

תשמעו את הסיפור ששמעתי מפיו, על הסתכלות של מרן החזון איש על הנושא הזה של 'מדבר מתנה'.

רבי מאיר צבי התייתם בצעירותו מאמו ע"ה, ובאותם ימים בישיבות קטנות לא היו פנימיות, גדולי התורה התנגדו לכך, והנהוג היה שבחורים שלמדו בישיבה קטנה מחוץ לעיר מגוריהם היו ישנים בבתיים של בעלי בתים שאירחו אותם לשינה. כך היה גם עם הגר"מ צ', הוא ישן בביתו של יהודי בן תורה, אבל הוא היה הולך לישון

מאוחר כי היתה לו קביעות ללמוד עם מרנא החזון איש בחברותא מדי ערב, כמדומני מהשעה 11:00 בלילה ועד השעה 1:00.

ביום מן הימים נולד בן לאותה משפחה שרבי מאיר צבי היה מתארח אצלה, וכמובן שהזמינו אותו לברית של הרך הנולד. הוא הרגיש שהוא חייב להם הכרת הטוב והגיע לברית, שבה נועד מרן החזון איש להיות הסנדק. המתינו עד לבוא החזון איש, וכשהגיע הכריזו 'קוואטר', הכניסו את התינוק והכריזו 'ברוך הבא, ברוך הנימול לשמונה'...

אבל אז ראה החזון איש את רבי מאיר צבי עומד שם, בין הקהל. הוא קרא לו ושאל אותו "מה אתה עושה כאן?"

השיב לו רבי מאיר צבי שהוא בא לברית, כי הוא מתארח בביתה של המשפחה.

אבל החזון איש שואל אותו שוב: "מה אתה עושה כאן?"

הוא חשב שאולי החזון איש לא שמע אותו היטב, כי היה רעש מסביב, והשיב בשנית שהוא הרי מתארח בביתה של המשפחה ולכן הוא בא לברית של התינוק.

ואז החזון איש שאל אותו בפעם השלישית בהגבהת קול: מה אתה עושה כאן???

עכשיו הוא כבר הבין שהחזו"א מתכוון לומר לו שהיה ראוי שישאר בישיבה ללמוד ולא יבטל מזמנו כדי להשתתף בברית.

כולם השתאו ונדהמו מהידע העצום של המהרש"ם, שבעודו שוכב על ערש דווי שלף מהזיכרון מיד משהו מהלכות מזוזה להלכות שבאבן העזר...

שלם של עמל ויגיעה, הוא היה מאוד עייף ואמר לחזון איש "רבי, אני כבר לא יכול יותר, אני עייף! אני חייב לישון העיניים שלי נסגרות מעצמן".

אמר לו החזון איש, "אתה חושב שמגיע לך 'ישר כח' על מה שלמדת כל היום? לא ולא! מה שלמדת כל היום זה מה שאתה צריך ומחויב לעשות. לא מגיע לך על זה 'ישר כח'."

"על מה כן מגיע לך 'ישר כח'? על מה שאתה לומד עכשיו. כשהעיניים כבר נעצמו, והגוף כבר מתקשה להחזיק מעמד, ואתה אמור עכשיו ללכת לישון, ובכל זאת אתה מתאמץ ולומד, מתאמץ יותר ממה שאתה חייב - על זה מגיע לך 'ישר כח'."

הרמב"ם בפרק ג' מהלכות תלמוד תורה כותב: "אין דברי תורה מתקיימין במי שמרפה עצמו עליהן ולא באלו שלומדים מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה אלא במי שממית עצמו עליהן ומצער גופו תמיד ולא יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה".

החפץ חיים היה תמיד אומר בהתפעלות נפלאה על דברי ה'שו"ע הרב' בהלכות תלמוד תורה בפרק ב' הלכה ג', שכותב שם "ולדברי הכל בתחילת לימודו של אדם בין במקרא בין במשנה בין בתלמוד בכל יום לא די לו בלימוד פעם ושתיים ושלוש, אלא צריך לחזור על כל אחד פעמים רבות מאוד הכל לפי כח זכרונו של אדם כדי שיזכור היטב. והמשנה והתלמוד שהן ההלכות פסוקות בטעמיהן צריך לחזור עליהן בכפלי כפליים יותר מהמקרא כי תורה שבכתב אי אתה רשאי לומר בע"פ, כי תורה שבע"פ, המשנה והתלמוד, שהן ההלכות בטעמיהן, חייב הוא מהתורה לחזור עליהן כ"כ עד שתהא משנתו סדורה ושגורה בפיו כ"כ בענין שאם ישאלנו אדם איזה דבר הלכה ממה שלמד יוכל להשיב לו מיד אסור או מותר בלי גמגום ומסיים שם את דבריו "ואף שע"י זה לא יוכל לתלמוד הלכות הרבה לא יחוש כמו שאמרו חכמים לא עליך המלאכה לגמור".

היה מרנא החפץ חיים אומר על זה שהשו"ע הרב זכה לכונן אליבא דהלכתא, כי זאת ההלכה לדברי הכל!

ואספר כאן עובדא נוראה

ואספר כאן עובדא נוראה שמובאת על אחד מהבקיאים הכי גדולים מהדור הקודם, רבינו המהרש"ם, רבינו שלום מרדכי הכהן שבדרון

"הרבי מתכוון שאני צריך להיות עכשיו בישיבה???", שאל רבי מאיר צבי, והחזון איש השיב לו בחיוב, "כן, לזה אני מתכוון". הוסיף רבי מאיר צבי לשאול: "הכוונה שאני אלך עכשיו או שאמתין עד אחרי הברית, כי הרי כבר הכניסו את התינוק והברית תהיה ממש עכשיו".

אמר לו החזון איש: "תסתובב עכשיו לאחור, ותחזור מיד לישיבה. אל תלך לבריתות! בחור לא צריך לבוא לבריתות, בחור צריך ללמוד בישיבה!".

זכורני שישבנו פעם בחתונה של בחור מישיבת מיר,

זכורני שישבנו פעם בחתונה של בחור מישיבת מיר, הג"ר שמחה בר לב, היה שם גם הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל, שהיה מוקף בקבוצה של אברכים שדיברו עמו בלימוד.

רבי נחום היה אדם גדול מאוד, הוא היה נכנס כל יום להיכל הישיבה עם ערימה של עשרים ספרים, הערימה היתה יותר גדולה ממנו. מאחר והוא לא רצה להזדקק בכל פעם להמתין עד שיימצא רשב"א או ריטב"א וכדו', לכן הוא הביא אתו את כל הספרים, כל מסכת שלמדו היתה לו ערימה של הספרים על אותה מסכת ועם זה הוא היה נכנס לבית המדרש.

כל הבחורים ידעו שכל שאלה שיש להם, כל הערה או איזו קושיא, עם מי אפשר לדבר? עם רבי נחום. הוא היה מוקף בתלמידים כל העת והשפיע סביבותיו תורה בלי סוף.

כשישבנו שם בחתונה, פנית אלי בשאלה... אימרו לירבי נחום, ביקשתי, במה זכיתם? במה זכיתם להיות כך בהרצת תורה יותר מכולם? אמר לנו רבי נחום, תשמעו טוב, הוא אמר שהוא לא הלך לשמחות. ואם היה חייב ללכת לחתונה, הלך לחצי שעה לכל היותר. הוא לא נשאר עד הסוף, הוא לא אמור להיות זה שמכבה את האור. באים, אומרים מזל טוב, משתתפים בשמחה מעט והולכים ללמוד! הוא לא הלך להפגנות, ולא לביקורים. "אצלי אין בין הזמנים", אמר לנו רבי נחום, "אין בין הסדרים!". הוא היה צריך לאכול אז הוא אכל, ברגע שסיים לאכול ולברך, חזר מיד לגמרא. הוא לא היה זקוק לשום דבר אחר חוץ מתורה ומה שצריכים כדי להחיות את הגוף כדי שיוכל ללמוד תורה.

אני שומע מבחורים שמספרים שבחדר בפנימיה קשה להם לישון כי בחורים מתאספים ומדברים שם... זה לא נקרא 'ממדבר מתנה'. החדר נועד כדי שיוכלו לישון בו. לדבר מדברים בבית המדרש, בלימוד. מי שרוצה לגדול כמו רבי נחום, צריך לדעת את זה ולהפנים את זה.

אתה חושב שמגיע לך 'ישר כח' על מה שלמדת כל היום?

הוסיף לי רבי מאיר צבי על הדברים וסיפר, שכשהוא היה לומד עם מרן החזון איש בשעות הלילה, הוא בא אליו אחרי שלמד כל היום בישיבה ולא נח אפילו רגע. התקרבה השעה אחת בלילה, אחרי יום

מבערוז'אן. הבקיאות שלו היתה מיוחדת במינה ומסופר עליו שבימי זקנותו כשהיה מאוד חולה, כל הגדולים הגיעו לבקרו ביקור חולים, והיה שם גם רבה של לובלין הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, שהיה קרוב משפחתו.

"עמדו הרבנים מחוץ לחדר שהמהרש"ם שכב שם, והתפלפלו בסערה גדולה על איזה ענין. המהרש"ם שמע שמתווכחים שם ומחפשים ראיות ולא מוצאים. הוא קורא לרבי מאיר שפירא ושאל אותו על מה הם מתווכחים שם. אמר לו רבי מאיר שפירא שהם מתווכחים בענין מסויים, שאלה חמורה בשו"ע 'אבן העזר'. מייד נענה המרש"ם ואמר, הרי אלו דברים מפורשים ב'דרכי משה' על הלכות מזוזה..."

כולם השתאו ונדהמו מהידע העצום של המהרש"ם, שבעודו שוכב על ערש דווי שלף מהזיכרון מיד משהו מהלכות מזוזה להלכות שבאבן העזר... אמר להם המהרש"ם, אל תתמהו, לא מחוכמתי ומכישורנותי הגדולים בא לי הדבר, אלא פשוט אחרי החתונה שלי הציעו להתמנות לרב, וסירבתי. במשך שנתיים הסתגרת וחרתתי על ארבעת חלקי השולחן ערוך 101 פעמים...

אכן, זה לא פלא מה שהרב זוכר את הדרכי משה. כשלומדים דבר מאה ואחד פעמים, ובפרט כמו שהם למדו את זה בכל פעם מחדש עם כל ה'פרישקייט' והיגיעה, ולא רק באמירה בעלמא, ממילא זוכרים את זה היטב.

ואני רוצה לומר דבר נורא, מרן הגאון רבי משה שטרנבוך מביא בתשובות שלו שה'חפץ חיים' אמר שמי שלא חזר על תלמודו ארבע פעמים לפחות, לא קיים את המצוה של תלמוד תורה! אתם שומעים? לא רק שהוא לא למד כראוי, לא רק שהוא עוד לא יצא ידי חובתו די הצורך, אלא שהוא עוד לא קיים מצוות תלמוד תורה. כי פחות מארבע פעמים זה לא נקרא ללמוד!

ומי לנו גדול מרבינו הגר"א, שתלמידו המובהק רבי ישראל משקלוב, ה'פאת השולחן', מעיד עליו שהוא היה חוזר על כל פרק ועל כל מסכתא למאות ולאלפי פעמים. אנחנו מדברים על הגאון שהגאונות שלו היתה לשם דבר והזיכרון שלו היה ממש להפליא, ובכל זאת היה חוזר על כל דבר מתלמודו מאות ואלפי פעמים, כך מביא ה'פאת השולחן' בהקדמה.

היה לנו כאן בירושלים אדם גדול, בקיא גדול, הגאון הירש פסח פראנק זצ"ל. פעם הוא אמר כלאחר יד, שהוא למד תקופה מסוימת בחברותא עם ר' מיכל טוקצינסקי, הם למדו 'במות' באותו הזמן, והם חזרו מתחילת המסכת עד פרק 'האשה רבה תשעים פעמים,

בזמן אחד.

אמרו את זה פעם להרב הענקין שהיה הראש והמנהל של 'עזרת תורה' מגדולי הפוסקים שם, מתלמידיו המובהקים של רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל. אמר הרב הענקין, אני יגיד לכם את האמת, אני יודע 'עירובין' יותר טוב מ'במות' משום ש'עירובין' למדתי יותר ממאה פעמים, ו'במות' חזרתי 'רק' תשעים פעם...

יש בפונוביז' יהודי, הגאון רבי חיים ברמן אחיו של הגאון רבי שלומק'ה ברמן. הוא מתמיד עצום, חתנו של הגאון רבי יעקב גלינסקי.

רבי יעקב גלינסקי אמר לי פעם שאם הוא רוצה לדבר אתו, הוא צריך להזמין אצלו תור לשיחה, והוא קובע את התור רק בזמן שהוא אוכל, ולא יותר משתי דקות, כי יותר מזה אין לו זמן לדבר עם השוער...

פעם הם למדו ב'שיבה' 'קידושין' זה כבר היה חודשיים אל תוך הזמן, והמשיג ר' חצקל זצ"ל אמר שמועס והוא תבע למה העולם לא לומדים מספיק. כמובן שבפונוביז' לומדים היטב ב"ה, אבל רבי חצקל תבע מהם יותר. הבחורים החזיקו אז בדף ח' או דף ט', אבל ר' חצקל אמר לרבי חיים ברמן אני גוזר עליכם, לטובת הציבור, תגידו כמה פעמים כבר סיימתם את מסכת קידושין בזמן הזה!

אם מגיע רבי חיים ברמן נותנים לו לעקוף את התור

היה ידוע שם בפונוביז', שכשעומדים בתור לשאול את הרב שך שאלות, אם מגיע רבי חיים ברמן נותנים לו לעקוף את התור. הוא קודם לכולם. אמר להם ר' חצקל, אתם רוצים להבין למה הוא עוקף את כולם? למה הוא לא צריך לחכות בתור, בואו נשמע כמה פעמים הוא למד מסכת קידושין בחודשיים האחרונים...

רבי חיים ניסה להתחמק ולא רצה לענות, אבל ר' חצקל אמר לו שהוא גוזר עליו בכל תוקף שיגלה, ורבי חיים נאלץ לגלות שהוא סיים את המסכת חמש פעמים בתוך חודשיים.

אמר להם המשיג, עכשיו אתם מבינים למה הוא לא מחכה בתור? כי בזמן שהוא עומד בתור הוא יכול להספיק עוד דף או שניים...

מורי ורבי, ראש הישיבה הגאון רבי משה ברנשטיין זצ"ל, כתב פעם במכתב לאחיו רבי חיים, שאנחנו הולכים ללמוד עכשיו מסכתא, וב"ה כבר למדתי שמונים או תשעים דף מהמסכת, וחרתי על זה כמה פעמים כי אני הולך לומר עליה שיעור אז אני צריך להיות בקי במסכת. זה היה מה שהוא למד בבין הזמנים, כדי להתכונן לזמן הבא...

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי', ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

שמעתי מאחד ממכרי, שרבינו זצ"ל אמר לאחד מצדיקי הדור הקודם שלדעתו אם היו מקפידים יותר על אמירת 'שניים מקרא ואחד תרגום', עם רש"י, היו מונעים הרבה צרות מהכלל והפרט, והיה מזהיר על זה בכל תוקף שיגידו 'שניים מקרא' וילמדו את זה גם עם רש"י

הגאון רבי משה פריד שליט"א תלמידי חביבו של מרן פוסק הדור רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל על אורה זו תורה של מרן זצוק"ל

ל'יהודים היתה אורה (אסתר ח טז)

יעקב א. לוסיגמן

צילום: יעקב לדרמן

ומרן זצ"ל אמר שהוא מוכן להיענות להזמנה רק בתנאי שיאמרו את ה'שבע ברכות' לפני השקיעה, כדי שעדיין יהיה בתוך ימי החיוב של אמירת ברכת חתנים, ואף שבצאנו נהגו לכתחילה כשיטת רבינו תם, באותה הפעם הקדימו את כל השבע ברכות במיוחד כדי שמרן זצ"ל יוכל להשתתף ולומר 'ברכה אחרי'תא' בלי שום חשש, וכמובן מדובר על ימים שבהם עוד לא היה מרן זצ"ל מפורסם כל כך ומוערך כל כך, ובכל זאת הרבי מקלויזנבורג החשיב אותו עד מאוד, והפגין ברבים את הכבוד הגדול שהוא חולק לכבוד תורתו, וגם ניהל עמו חלופת מכתבים.

בכל אופן, באחת הפעמים התארח מרן בימים אלו של ערב פסח בחדר אירוח בשיכון ויז'ניץ בבני ברק, באותה עת הוא נועד עם הרבי בעל ה'אמרי חיים' זיע"א, שהתאושש מאירוע מוחי, ובעצת הרופאים השתמש בכדור שעווה כזה כדי להחזיר את הפעילות והתחושה לאצבעותיו.

מרן הרב אלישיב זצ"ל אמר אז ל'אמרי חיים' שהוא מתקשה להתרכז בלימוד, וה'אמרי חיים' אמר לו שינסה גם הוא להחזיק כזה כדור של שעווה, כי הלחיצות עליו עוזרות לחזק את כח הריכוז, ואכן מאז הרגיל מרן זצ"ל את עצמו להחזיק כדור שעווה בידי בכל עת כשלמד, והיה לוחץ אותו שוב ושוב, כדי להתרכז טוב יותר...

כשאנו מצויים בימי ה'ליהודים היתה אורה' - אורה זו תורה, החלטנו להביא בפניכם שיחה נוספת שקיימנו עם הגאון רבי משה פריד שליט"א בעל שו"ת 'וישמע משה', ותלמידי חביבו של מרן פוסק הדור רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל. באחרונה זכינו ב"ה להביא כמה וכמה מאמרים מתוך שיחה שקיימנו עמו וכעת אנו מביאים חלק משיחה נוספת שקיימנו עם הגר"מ פריד שליט"א אותו הוא מקדיש לעיסוק בגודל השקידה המופלאה של רבינו זצ"ל. הבאנו את דבריו כפי ששמענו מפיו, בשינויי עריכה קלים. אשרי עין ראתה אלה: "מן המפורסמות היתה שקידתו העצומה של מרן הגרי"ש אלישיב בתורה, כשהוא היה לומד לא היתה שום אפשרות להפריע לו מלימודו, הוא לא שם לב לשום דבר וכל מעייניו היו נתונים אך ורק בגמרא באופן שאי אפשר לתאר בכלל. כבר דובר על כך רבות ונכתבו על כך ספרים שלמים, ובכל זאת לא אימנע גם אני מלספר את אשר ראו עיני, למען ידעו דורות אחרונים עד איזו רמה של ריכוז בלימוד הגמרא יכול ילוד אשה להגיע.

אגב אורחא אציין שבתחילת התקופה בה זכיתי להיות קרוב למרן זיע"א, שמתי לב שהיה מחזיק בידיו כדור קטן של שעווה ולוחץ עליו שוב ושוב תוך כדי לימודו. לימים התפרסם הנושא הזה וההסבר לו, אבל אני לא ידעתי ושאלתי את מרן מה פשר הדבר.

השיב לי מרן "את זה למדתי מה'אמרי חיים' מויז'ניץ". כמובן שאני מיד קפצתי ושאלתי הכיצד, מתי בכלל היה לו למרן קשר על הרבי מויז'ניץ? ומרן זצ"ל הסביר לי שמדי שנה, לפני פסח היו 'זורקים' אותו מהבית כדי לנקות לפסח. (מעניין לציין את לשונו של מרנא החתם סופר זיע"א, בשו"ת חת"ס ח"א - אורח חיים, סי' קלו, שכותב שהוא נמצא מחוץ לחדר לימודו "כי גרשוני נשים צדקניות המכבדים ליום טוב של פסח על כן לא יכולתי להאריך").

בדרך כלל היה מרן זצ"ל שוהה בימים אלו בחדר של 'ועד הישיבות' בנתניה, וכך נוצרה היכרות בינו ובין כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג זצ"ל, שאפילו הזמין אותו פעם להשתתף בשמחה השבע ברכות האחרון של אחד מנכדיו כדי לכבד אותו ב'ברכה אחרי'תא',

כששמעתי את ההסבר מפיו של מרן זצ"ל, חלשה דעתי

כששמעתי את ההסבר מפיו של מרן זצ"ל, חלשה דעתי. אמרת לעצמי, הרי הרב אלישיב הוא סמל ומופת לשקידה בלתי פוסקת בעמקות תוך שהוא שוכח את כל העולם מסביבו, והוא עצמו מתלונן על קשיים בריכוז... חזו חזו כמה גדולה היתה ענווננותו וכמה היה דורש מעצמו, ומה נענה אנו אבתריה? איך נמצא ידו ורגליו כשרואים כזאת מסירות מוחלטת לתורה הקדושה... דרך אגב, שמעתי מנכדו הגאון רבי אריה אלישיב שליט"א, שאת השעווה היה מרן שומר מהשאריות של נר ההבדלה, כשהיה נגמר הנר וקנו חדש, הוא אסף את הפיסות שנותרו מהנר הישן, וכך יצר לעצמו את כדור השעווה.

איש לא הורשה להיכנס במחיצתו בזמן זה, אפילו לא מלאכי השרת!

אני רוצה לתאר לקורא הנעים כיצד היה נראה סדר יומו של קודש הקדשים מרן רבינו הגרי"ש זצ"ל, כדי שיבינו במה מדובר. שמעתי, כמדומני מפי בנו הגה"צ ר' אברהם זצ"ל, שלרבינו היתה קבלה טובה שקיבל על עצמו ביום החופה שלו, ללמוד בכל יום ארבע שעות רצופות בקביעת עיתים, בלי לבטל ובלי לפגוע בארבע שעות הללו אפילו כמלוא נימה. כמובן שזה לא קל, כי יש ילדים ויש שמחות וחתונות של ילדים ונכדים, ולפעמים צריכים ללכת לרופא או להשתתף באיזו ישיבה של ענייני הציבור וכו'. לכן קיבל מרן על עצמו ללמוד בכל יום, אולי נכון יותר לומר בכל לילה, מהשעה 2:00 בלילה ועד השעה 6:00 בבוקר, ורק לאחר מכן היה פונה לתפילת שחרית. ארבע שעות תמימות, בלי לבטל אף פעם. אלו היו השעות הכי יפות שלו, איש לא הורשה להיכנס במחיצתו בזמן זה, אפילו לא מלאכי השרת!

מעניין לציין שאף שהשכים קום, הוא לא היה מתפלל ותיקין מהסיבה הזאת, כי הוא היה צריך ללמוד ארבע שעות רצופות, בזמן קבוע ולא יכול היה להפסיק כדי להתפלל יותר מוקדם. רק בתקופה בשנה שהזריחה יותר מאוחרת הוא ממילא התפלל עם זריחת החמה כוותיקין, אבל לא הקדים את תפילתו לפני השעה האמורה לשם כך.

יוצאים מן הכלל היו ימי חול המועד סוכות, שבהם שינה מרן ממנהגו ואיחר מעט את התפילה, ונימוקו עמו. הוא סבר כמו השיטות של הראשונים שפוסקים שמי שנטל לולב בכותל המערבי, מקיים מצוות עשה מדאורייתא של 'ושמחתם לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים', אפילו בימי חול המועד, כי זה מול מקום המקדש. לכן היה רבינו בימי חול המועד סוכות נוסע לכותל המערבי לאחר לימודו לפני התפילה, והיה נוטל שם ד' מינים, ולאחר מכן היה חוזר להתפלל במקום התפילה הקבוע שלו ב'תפארת בחורים', ולאחר מכן בימי זקנתו המופלגת, בקרוואן שהוקם לכבודו.

בכל אופן, התפילה היתה נמשכת בדרך כלל מ-6:00 עד 7:00 בערך, לאחר מכן היה חוזר לביתו, טועם משהו ולומד עד השעה 8:45. בשעה זו היה סוגר את הגמרא, פותח חומש וקורא 'שניים מקרא' על רש"י, כדעת הגר"א, הוא היה קורא בכל יום את החלק של אותו יום. ביום ראשון מתחילת הפרשה עד 'שני', ביום שני מ'שני' עד 'שלישי' וכן הלאה.

אגב, שמעתי מאחד ממכרי, שרבינו זצ"ל אמר לאחד מצדיקי הדור הקודם שלדעתו אם היו מקפידים יותר על אמירת 'שניים מקרא ואחד תרגום', עם רש"י, היו מונעים הרבה צרות מהכלל והפרט, והיה מזהיר על זה בכל תוקף שיגידו 'שניים מקרא' וילמדו את זה גם עם רש"י. חשבת לומר מה הסברא לתלות את הצרות של כלל ישראל דווקא בעניין זה, שהרי כתוב שמי שמשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו, כך שאם כולם יקפידו על זה לא יהיו אסונות ולא פיגועים, וכולנו נאריך ימים עד זקנה ושיבה.

שמעתי ממנו פעם שאמר באחד השיעורים באריכות שיש שני סוגים של 'גילוי אליהו'

בשעה 9:00 היה יוצא לבית המדרש, שם היו עורכים את הבריתות, ובכל יום הוא היה סנדק, לפעמים היו כמה וכמה בריתות ביום אחד.

אני חושב אולי להסביר את העניין שרבינו זצ"ל לא חשש על איבוד הזמן שהוא מבטל מהלימוד כדי ללכת לבריתות, חוץ מעצם העובדה שאליהו הנביא מגיע לברית וכל הנמצא שם זוכה למחילת עוונות לבד מכל המעלות הגדולות שיש בסנדקאות, חשבתי להסביר זאת, גם במה ששמעתי מפה קדשו שהוא קיבל ממרן הסטייפלער זצ"ל ולמעלה בקודש, שסנדקאות בברית היא סגולה לאריכות ימים, ואולי גם בשל כך לא חשש לביטול תורה, כי על ידי שמאריכים ימים יוכלו להשלים את החסר. את העניין הזה שסנדקאות היא סגולה לאריכות ימים זכיתי לשמוע גם מחתנו מרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, שאמר זאת בשם אביו הסטייפלער.

מעניין לציין ששמעתי ממנו פעם שאמר באחד השיעורים באריכות שיש שני סוגים של 'גילוי אליהו' לפעמים הגילוי הוא בגוף ממש, שרואים את אליהו הנביא, ויש גילוי הנביא בדרגה של נשמה בלבד, שזוכים כביכול לגילוי הנשמה שלו, וזה הדרגה של גילוי אליהו שיש בבריתות.

(ואם בקבלה שהתקבלה ממרן הסטייפלער עסקינן אציין עוד עניין ששמעתי מפה קדשו של רבינו הגר"ח בשם אביו שאמר לו שמה שראינו שיש ספרים שהתקבלו בכל תפוצות ישראל ומקובלים מאוד על הלומדים, ויש ספרים שלא התקבלו, אמר הסטייפלער שזה תלוי עניין של קדושת מקווה, ומחברים שהקפידו על טבילת עזרא זכו שיתקבלו דבריהם יותר מאלו שלא הקפידו על כך).

אחרי הבריתות היה רבינו שב לביתו, ובשנים האחרונות זכיתי ללוותו בהליכה קצרה זו ולהיכנס עמו לביתו.

(המשך הכתבה א"ה בגליון הבא)

שמעתי מהרבי שלנו, רבי מרדכי שולמן זצ"ל ראש ישיבת סלבודקה - שביאר, לפעמים בן אדם חושב שבשביל קדושה צריך דברים גבוהים... אבל ענייני "בין אדם לחברו", לתת לשני לאכול, לתת לו מים לרחוץ - זה לא קשור לקדושה. כאן מלמדים אותנו, שהמחזיק של הקדושה הוא דוקא ה"בין אדם לחברו", ה"מדות טובות", לעשות ולהשתדל בשביל השני

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל על "לעולם יהיה אדם מן הטובים ואל יהיה מן הרעים"

וַיִּמְלֵא אֶת־רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה בְּתַבּוּנָה וּבְדַעַת (לה לא)

אספר לכם. ביום חמישי כאשר ישבנו פה בבני ברק על אחי הגאון רבי שמואל זצ"ל, בצהרי היום נכנס אדם גדול אחד, אדם הבקי בש"ס. הוא נכנס והתיישב, והביע את מה שיש לו להגיד, וכך פתח ואמר. 'ער איז געווען א גוטער מענטש...'- [הוא היה בן אדם טוב]. זו היתה ההתפרצות שלו.

שאלתי אותו, זייט מוחל, זייט מיר מסביר, 'וואס איז א גוטער מענטש?'- [תמחול ותסביר לי, מה זה בן אדם טוב?]. מה זה נקרא בן אדם טוב?... והשיב, דבר ראשון - אוהב עם כל הלב רק לעשות טובות ליהודים - עם כל הלב, רק להיטיב... דבר שני, לא נוקם ולא נוטר... ודבר שלישי - מעביר על מידותיו... הרי כל השנים אנחנו עומדים וצועקים, וחוזרים על דברי החפץ חיים, אשר כותב ב'שמירת הלשון' בסוף שער התבונה, אחרי כל המוסר שכתב - כל ה'חז"לים' שהביא מהמדרשים ומכל דברי הזוהר הקדוש - אחר כל זאת כותב שם החפץ חיים [בסוף פי"ז].

כללו של דבר: לעולם יהיה אדם מן הטובים ואל יהיה מן הרעים'.

וכאשר פגשנו את האדמו"ר מסטריקוב זצוק"ל, הוא אמר לנו, במעמד כמה מחסידיו שנתלוו אליו, שמימיו הוא לא שמע כזו התעוררות מוסרית כמו הדברים ששמע את דברי החפץ חיים האלו ואמר האדמו"ר זצ"ל, נער הייתי... גם זקנתי...- לא אתמול נולדתי. 'והרבה קריתי ושניתי בענייני מוסר, ספרי יראים וספרי חסידים... ולא ראיתי כזה 'ווארט' מוסרי ממדרגה ראשונה. - הכי נעלה מה שיכול להיות'.

וכאשר שאלו החסידים מה הם הדברים, אמר להם. 'דער חפץ חיים זאגט, אַז לעולם יהיה אדם טוב, ואל יהיה אדם רע'. - [החפץ חיים אומר, שלעולם יהיה אדם טוב, ואל יהיה אדם רע]. וברוב התרגשותו מדברי החפץ חיים האלו, חזר עליהם שוב כלשון החפץ חיים, אך במשפט קצר 'כללו של דבר, לעולם יהיה אדם טוב...'- אַ מענטש זאל זיין גוטער'...

שבן אדם יהיה טוב, בכל ענין וענין. וזו סיסמא נוראה!

כי על כל צעד ושעל, ובכל נושא ונושא, ההתנהגות של בן אדם יכולה להיות כמו בן אדם טוב, ויכול להגיד לא כמו שאדם טוב צריך להתנהג.

וזה חיוב. - לא לוקסוס' ולא 'מותרות'.

שבן אדם יהיה טוב... זהו היסוד,

שבן אדם יהיה בן אדם טוב, ולא יהיה בן אדם רע.

ומה כאן פירוש המילות? - לא צריכים הרבה להעמיק בזה.

רק פשוטן של דברים,

בכל ענין וענין, בכל יחס ויחס שיש לך עם הבריות, אתה יכול להתנהג כמו אדם טוב, ואתה יכול להתנהג כמו אדם רע.

פשוטו כמשמעו - בכל ענין וענין.

תעצום את העיניים, ותתחיל לחשוב הנה, מבקשים ממך משהו, אדם טוב אומר, נשתדל, בעז"ה נראה מה אפשר לעשות...

- אפילו שהוא עצמו עדיין לא יודע איך הוא עשה את זה אבל, זהו בן אדם טוב.

ולעומתו, אדם רע, אדם שהוא לא טוב, מיד הוא אומר, 'לא, זה בלתי אפשרי'...

וככה זה בכל ענין וענין...

בכל דבר, אתה יכול להתייחס כמו אדם טוב, וכמו אדם לא טוב. כאשר מבקשים ממך איזו שהיא בקשה יש כל מיני נוסחאות... יש נוסחה, 'זה דבר שלא בא בחשבון בכלל'...

יש נוסחה, שהוא אומר: 'תכתוב על הפתק, אולי בעוד חודש ידברו על זה'...

יש נוסחה, שאומר: 'תרשום את מספר הטלפון שלי, תתקשר, ותוך ארבעים ושמונה שעות נכנס לפעילות'...

ואחר כך, כל הארבעים ושמונה שעות הקרובות, כל הטלפונים, והפלאפונים - **מנותקים!** אי אפשר להשיג אותם... או שהוא אומר, תטלפן בבקשה מחר, בשעה שתים ורבע בצהריים'.

אתה מטלפן למחרת בשתים ורבע בצהריים, אשתו מרימה את הטלפון ואומרת,

אתה לא יודע?... בשעה שש בבוקר הוא כבר נסע ללונדון....

אז אתה שואל, 'זה היה דבר דחוף, פתאומי, שהיו צריכים להטיס אותו בדחיפות?'

והיא עונה, 'לא, זה כבר שלשה שבועות מתוכנן'... ואז אתה תמה,

'אז איך הוא אמר לי אתמול, לטלפן היום בשעה שתים ורבע בצהריים?' והתשובה לכך -

בגלל זה!!!

היה בתל אביב, איש צדיק זכור לטוב,

שכולם חייבים לו הכרת הטוב

היה בתל אביב, איש צדיק זכור לטוב, שכולם חייבים לו הכרת הטוב, ר' גדליה הרץ זכר צדיק לברכה, שהיה ראש ישיבת 'חידושי הרי"ם'.

ובתחילת פרוץ המדינה, הוא היה השליח הראשי של החזון-איש זצוק"ל בנושא של דחיית הגיוס של בני הישיבות, החזון איש שלח אותו לכל מי שצריך.

וביום אחד הוא אמר לחזון איש, כי בקשר לנושא שעמד אז על הפרק, הוא צריך להיפגש מחר במשרד הבטחון עם המנכ"ל הראשי, שאמר לו היום, 'תבוא מחר ברבע לשתיים. זה השעה הכי טובה, אין אנשים. עד אז כולם כבר הולכים, נוכל לשבת ולדבר אתך'.

אמר לו החזון איש, 'תהיה שמה מחר, לא יאוחר מהשעה אחת ורבע'.

הוא קיים את דבריו כמו חייל, בשעה אחת ושלוש עשרה דקות הוא ניגש שם במזכירות, ואומר, 'אפשר להפגש עם...?'

אמרו לו, אי אפשר, בעוד שתי דקות הוא יוצא...'

וכשאמר, שהוא הזמין אותו, נכנס המזכיר אל המנכ"ל, ואמר לו הגיע כאן רב אחד, הרב הרץ, ואומר שהזמינו אותו.

אמר לו המנכ"ל, 'הזמנתי אותו לרבע לשתיים... לא לאחת ורבע...'

החזון איש בשכל התורה שלו, הבין מה הולך כאן, ואמר לו להגיע קודם. ואם היה מגיע באחת ושש עשרה דקות... כבר לא היה לו עם מי לדבר...

זה הכל דוגמאות, איך בן אדם לא טוב מתנהג. אבל בן אדם טוב,

'אין קריאה אשר שגבה ממנו...' דבר ראשון הוא אומר למבקש, 'בסדר'

הוא לא אומר, 'אי אפשר לעשות', ו'זה מן הנמנעות'.

אדרבה, 'בסדר...'

בכל דבר ודבר, בכל נושא ונושא שפונים אליך בעניינים של בין אדם לחברו, אתה יכול להתייחס, להשיב ולהגיב בצורה של איש טוב

ובצורה של איש רע...

- המילים האלו של החפץ חיים הם לא סתם מלים. ככה זה,

יש אנשים רעים, הם רעים...

יש אנשים רעים....

התשובה הראשונה שלו, היא,

'זה בלתי אפשרי...' ממש ככה, 'זה בלתי אפשרי'... וככה זה מתבטא בכל מקום.

אל תחשוב שאצל האיש הזה, זה רק בין אדם לחברו, כשהוא מדבר עם חבר, אלא גם בבית שלו זה ככה.

גם בבית שלו... יש בתים שהם "גיהנום". למה הם "גיהנום"? -

'בלתי אפשרי'... הילד מבקש משהו, 'בלתי אפשרי'... בלתי אפשרי כך הוא אומר, או בכל מיני לשונות אחרים שיש לו, עם "צעצועי לשון" וכו', אשר על ידם הוא רוצה לחפות, כביכול, על הרשעות

שלו, על העצלות שלו, ועל החוסר טוב לב שלו וכו' וכו', שה' ישמור. - 'בלתי אפשרי'... שה' ישמור. ויש אנשים טובים...

מה זה אנשים טובים?

בכל דבר שהוא מתבקש הוא איש טוב. הוא אף פעם לא אומר לך שזה בלתי אפשרי.

מצוות שבין אדם לחברו מביאות קדושה

ה"חזון איש" כותב באגרת (קו"א ח"א אג' ק"ח): "וליהיות מנצח גרוע מלהיות מנוצח!" החכמה היא להיות מנוצח... - אני הצודק, ולמרות כך אני מוותר, אם ניצחתי את השני - מה יש לי מזה, רק דברים גשמיים טיפשיים, אבל אם נוצחתי, ואני מעביר על מדותי - התרוממתי! נהייתי גדול באמת! על ידי מדות טובות בני אדם נהיים גדולים וקדושים.

כתוב במשכן (שמות כ"ו כ"ח): "והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה", המשכן, שהוא הקדושה הגדולה ביותר

בעם ישראל - כפי שכתוב "ועשו לי מקדש" - לא יכל להחזיק בלי הבריה התיכון שמבריה מן הקצה אל הקצה. כתוב בתרגום 'הונתן

בן עוזיאל שהבריה התיכון היה מהאשל שאברהם אבינו נטע בבאר שבע. - האשל של הכנסת אורחים, של בין אדם לחברו, שמעתי

מהרבי שלנו, רבי מרדכי שולמן זצ"ל ראש ישיבת סלבודקה - שביאר, לפעמים בן אדם חושב שבשביל קדושה צריך דברים גבוהים... אבל ענייני "בין אדם לחברו", לתת לשני לאכול, לתת לו

מים לרחוץ - זה לא קושר לקדושה. כאן מלמדים אותנו, שהמחזיק של הקדושה הוא דוקא ה"בין אדם לחברו", דוקא ה"ותפק לרעב

נפשך". ה"מדות טובות", לעשות ולהשתדל בשביל השני.

(מתוך הספר 'משיבת נפש')

רבי אליהו מאיר אלטמן שסיפר לי את הסיפור הסיק: "אני עשיתי שמיניות שאבי יטוס ביום רביעי בצהריים, את מי לא הפעלתי בנושא, והקב"ה צוחק עלי מלמעלה, הוא מכין לנו סכום תרומה נכבד שהישיבה לא יכולה לוותר על זה כל כך מהר, הסכום הזה נמצא דווקא בטיסה המאוחרת!"

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' על סייעתא דישימא

לאורך כל הציווי על מלאכת המשכן משתמשת התורה הקדושה בלשון "כל אשר נשאו ליבו" אם זה בעבודת האנשים ואם זה בעבודת הנשים.

אם נתבונן מעט נמצא כי במלאכת המשכן ישנם שני חלקים, חלק אחד הוא התרומה שנתן עם ישראל למשכן כמו זהב כסף ונחושת ושאר ה-15 דברים, והחלק השני הוא ההירתמות הפיזית לעבודת בניית המשכן וכליו.

יש לנו להתבונן ולבחון, אל איזה חלק מבין השניים, מתייחסת התורה כשהיא מדברת על נשיאות הלב.

מבואר ברמב"ן שהנשיאות לב היא על גישתם אל המלאכה, מכיון שלא היה בעם ישראל מי שאימן ידו או ש היה לו שכל למלאכות מורכבות של המשכן וכליו, וכאן התחלקו ישראל לשני חלקים, חלק אחד כששמעו ממושה רבינו את בקשת השי"ת להקים משכן אמרו מי אנחנו שניטול על עצמינו מלאכה שאין לנו שום יד ורע עם מלאכות אלו, אבל היו חלק שני שאמרו אם הקב"ה מבקש מאיתנו הוה אומר שאנחנו מסוגלים, הרי הקב"ה לא מטיל על האדם דבר שאינו יכול לעמוד בו, אמנם אני מרגיש שאיני ראוי ואינני מבין כלום במלאכות אלו, אבל "ויגבה ליבו בדרכי ה'" הם נגשים למשה ואומרים אנו ערוכים לעשות כל מה שאדוני דובר, אין לנו שום פחד מהעניין.

בימי שחרותי בישיבה: הגידולים הברוכים ביותר היו בחורים שבאו מבתי קשים ביותר, חלקם באו מכח פעילות של פעילי קירוב. הוריהם של אותם בחורים היו עמי ארצות גמורים, והם צמחו עוד בבחורותם תלמידי חכמים ממש, יראי אלוקים מרבים. כל זה מכח ה"בני עניים שמהם תצא תורה".

לא אשכח, בחתונה של אחד הבחורים הללו

לא אשכח, בחתונה של אחד הבחורים הללו, כשהתזמורת פצחה בניגון החופה, אביו אפילו לא חשב שהוא צריך להביא עמו כיפה כדי שלא לעמוד תחת חופת בנו החרדי בגילוי ראש. אני הוזקקתי לתת לו את הכיפה שלי ולהישאר עם כובע בלבד...

אבל כדאי לשמוע מה היה הרמה של בחור זה. ביום מן הימים הגיע לביתו של מו"ר הגרא"י קוק שליט"א יהודי שגילה כתבי תלמידים של רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל על מסכתות בבא בתרא ופסחים, והוא עמד להכניסם למחרת לבית הדפוס. ראה מו"ר שבכל הצטיטות המבואות בשיעורים אין מראי מקומות, לא כתוב באיזה דף נמצאת

הגמרא המדוברת ולא איזה סימן ה'קצות' המדובר. הוא אמר למוציא לאור שככה אי אפשר להוציא ספר, אך הלה כבר קבע תור בבית הדפוס. מו"ר שליט"א אמר לו שיגש להיכל הישיבה ויבקש את הבחורים פלוני ואלמוני. כל אחד מהם יקח מסכת אחת, האחד, שהוא בקי גדול בש"ס, יכתוב את מראי המקומות בש"ס והשני יכתוב את מראי המקומות של הראשונים והאחרונים. וכשזה יסיים מסכת אחת - יחליף עם חברו. הבחור המסופר שאביו היה צריך להשאיל את הכיפה שלי, היה זה שתוך לילה ידע להביא את כל המובאות בראשונים ובאחרונים!

האמת שזה פלא, אנו רגילים לציין יהודים שחזרו בתשובה לפני חמש - שבע שנים והם יושבים באוהלה של תורה ונעשים תלמידי חכמים וכולנו מתפעלים איך בתקופה כה קצרה הגיעו לאן שהגיעו. עם ישראל היה במצרים מאתים ועשר שנה מנותקים לחלוטין מהקב"ה, למדו מתרבות מצרים שהיתה אם הטומאה בעולם, שקעו במ"ט שערי טומאה, והנה רק יצאו ממצרים ואחרי מ"ט יום זכו למראות נבואה שהקב"ה יורד ומדבר עמם פה אל פה, וקבלו את התורה הק', בודאי שהגיעו לדרגה עצומה אחרת לא היו יכולים לקבל את התורה שהופכת אותם לממלכת כהנים וגוי קדוש. איך יתכן תוך ארבעים ותשע יום להגיע למדרגה כה גבוהה?

התשובה כתובה בתורה:

וַיָּבֵא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם וַיֵּשֶׁם לִפְנֵיהֶם אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר צִוְּהוּ יְיָ: וַיַּעֲנֶנּוּ כָּל הָעָם וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ נַעֲשֶׂה...
(שמות י"ט)

עם ישראל כשנשאל אם הוא ערוך לקבל תורה שתכתוב לו כל רגע ושעה איך לחיות, אינם שואלים מה כתיב ביה, הם אומרים "כל אשר דבר ה' נעשה" סוד העניין מבאר רבא (שבת פ"ח.:.):

מי שקרע להם הים ומאכיל אותם מן משמים, בחר בהם מכל האומות להיות לו לעם סגולה, והוא אומר יש לי עבורכם תורה שתלמד אתכם איך ומה לעשות בכל שעה רגע, ברור שהוא לא יטעין אותם דבר שאינם יכולים לעמוד בו, ואפילו שהאומות כולם כששמעו את דרישות התורה ולו במעט לא הסכימו לקבלם כיון שהבינו שאינם יכולים לעמוד בהם, עם ישראל אמר "נעשה" ולא שאלו שאלות. כי אם הקב"ה נותן ברור שאפשר!

זהו הסוד הגדול, יכולים להיות עשרות שנים בתוככי מצרים שקועים עד מעל לראשם בטומאות מצרים אבל בכח האמונה העצמית שיכולים גם מתוך שפל זה להתרומם עד למעלות הרמות ביותר, האמינו והשיגו וזכו לקבלת התורה פה אל פה מבורא העולם. זהו סודם של כל אלו שקופצים לתוך ידו של הבורא וחיים ומבינים שהוא ורק הוא מציאות העולם, וממילא כל מה שבא לידי, ממנו הוא בא, ואן מגיע אלי הוראה שנראה לי שאני ממש לא יכול לקיימה, אין לי שאלות, אני ניגש, וכבר אמרו חז"ל "לא עליך המלאכה לגמור"

הרב כבר חצה את גיל התשעים,

ויותר נכון כפי איך שהוא נוהג לומר

אני בן שלושים כפול שלש...

ברצוני לשתף כאן חוויה מיוחדת, אם כי יתכן ויש מהקוראים שלא יתפסו מה כל כך מיוחד כי לא זכו להכיר את מושא הסיפור, זכינו בעיר אשדוד ומתהלך בקרבנו אחד מהמיוחדים שבבני המין האנושי, איש אמת, עם חן וחביבות מיוחדת, אדם שכולו לשם שמים, "הגאון רבי אברהם אלטמן שליט"א" ראש ישיבת "עטרת צבי".

הרב אלטמן שזוכה להחזיק כולל אברכים הגדול בעיר ובו 200 עמלי תורה, כבר חצה את גיל התשעים, ויותר נכון כפי איך שהוא נוהג לומר אני בן שלושים כפול שלש... במשך עשרות שנים היה מתרוצץ בעולם כולו ומביא דבר ד', מאז הקורונה הפסיק לטוס לחו"ל, אמנם לפני מספר חודשים החליט שהוא שוב יוצא לאחינו בני ישראל בארה"ב, לאחר שהתקבל בברכה גדולה אצל יהודים רבים שצמאו לדבריו וברכותיו, לפני מספר שבועות החליט שוב לצאת.

בנו הג"ר אליהו מאיר ראש הכולל באופן טבעי טס עמו והפעם הוזקקו גם לצרף את אחד הנכדים, סוכן הנסיעות התבקש לסגור כרטיסים ליום רביעי בצהריים, כשהנכד כבר מסדר למשך כל ימות השבוע, קבלות קהל בבתי כנסיות מרכזיים מיד אחרי שחרית, הראשונה מביניהם נקבעה בביכ"נ גדול ביום חמישי בבוקר.

משקבלו את הכרטיסים התברר שבטעות קבע להם הסוכן טיסות

ליום חמישי בצהריים, הבן ניסה בכל הדרכים האפשריות להקדים את הטיסה כמתוכנן ליום רביעי, זה בלתי אפשרי לבטל את קבלת הקהל ביום חמישי לאחר שכבר התפרסמו הדברים מעל לוחות המודעות... אך הסוכן הסביר שכעת שכמעט אין חברות שטסות לארה"ב הטיסות מלאות עד אפס מקום, לא נאריך בדברים אך מכל הכיוונים ניסו לשנות את רוע הגזירה.

ואז מקבל רבי אליהו מאיר שכרטיס אחד התפנה ליום שלישי בערב, ליתר ביטחון הוא טס בטיסה זו כשאת הגר"א ילווה הנכד, ביום האחרון בס"ד הושג 2 מקומות ליום רביעי בלילה, עקב הפרשי השעות הטיסה היוצאת בחצות מגיעה בחמש בבוקר לנוי יורק, אמנם זה קושי עצום מיד להתחיל בעבודה ללא מנוחה, אך זאת היתה הברירה הטובה יותר.

איך אני יאכל ליד אנשים שעדיין לא אוכלים!?

מראש כך הבינו ילדיו שעקב גילו המופלג הם צריכים לרכוש עבורו כרטיס בפרמיזום, שיוכל לשבת בזמן הארוך בצורה נוחה יותר, אך הוא הזהיר שאם יגלה שאינו במקומות הרגילים הוא קם ועוזב את המטוס, יש כאן כספי הישיבה ובשום אופן לא מבזבזים כספי הקדש. משעלו לטיסה התיישב במקומו במעבר ולידו זוג חרדים, הרב שראיתו חלשה מאוד, לצורך התמדתו מדפיסים לו את דפי הגמ' על דף בגודל גיליון מאין מודעות הגיוואלד הירושלמיות... מיד משהתיישב הוציא את דפי הגמ' והחל שוקע בלימודו לאורך כל הטיסה, הזוג היושב לידו גילו מאוחר יותר שהיה קשה להם להסיר עין הן מצורתו של הרב והן משקיעותו בלימוד.

משהוגש לו הארוחה המשיך בלימודו, הבעל הבין שהרב לא שם לב שהניחו לו את האוכל הוא עורר את תשומת ליבו, אך הוא באמת הפשוטה שלו אמר, אבל אתם עדיין לא קבלתם!, הם לא הבינו את התשובה, מה זה קשור יקח עוד מספר דקות והם יקבלו, בינתיים הרב יכול לאכול, והרב תמה, איך אני יאכל ליד אנשים שעדיין לא אוכלים!?. בסיום הטיסה כשהנכד ניגש לסייע בעדו ניגש הבעל ושאל לזהות האיש ומה הוא עושה, מששמע שהוא בא לזכות את אחינו בני" בהחזקת הכולל, ביקש מאוד אם הרב יכול להגיע לביתו, אני לא גביר אבל אני מאוד רוצה להיות חלק ממוסד של יהודי כזה, הוא מסר את כתובתו לנכד בתקווה שיענו לבקשתו.

משירדו ונפגשו עם רבי אליהו מאיר שבא לקבלם, מסר הנכד את הכתובות לידי אביו, ואכן בתום קבלת הקהל באותו בוקר טילפן לאותו יהודי וקבע עמו להגיע בשעה חמש אחה"צ, הלה אמר שבדיק אז מתחיל מול ביתו תפילת מנחה וערבית, הוא ימתין ליד בית הכנסת, וכך הווה, הם הגיעו לביהכ"נ בשכונת בורו פארק, לאחר תפילת ערבית היהודי נתן יד לרב העביר אותו את הכביש ועלו לביתם.

שאל המארח אם אפשר להוציא לחיים

משהתיישבו שאל המארח אם אפשר להוציא לחיים לכבוד הרב, והרב אלטמן ענה בשלילה, הוא אמר שאינו מוכן לטעום כלום

הרב הכסטר עלה למעונו של מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל, ושאל אותו - "כיצד יכולים לדעת על אדם יש לו יראת שמים?" - רבי חיים השיב בקצרה, כדרכו בקודש: הסתכל על פניו היטב, ותראה

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה (לה כ)

המשגיח, הגאון הצדיק רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, עומד בספר 'לב אליהו' על נקודה עצומה שיש להתבונן בה בפסוקים אלו. התורה מציינת שבני ישראל יצאו "מלפני משה". לכאורה פרט זה מיותר, שכן בתחלת הפרשה מסופר שמשה הקהיל את כל בני ישראל, ואם כן היה די לכתוב "ויצאו כל עדת בני ישראל", ללא צורך לציין מהיכן יצאו.

בהסבר הדבר, מקדים רבי אליהו להביא את הכתוב במשלי: "אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן" (ג, לד). רש"י מפרש שם: "ללצים - אדם נמשך אחריהם, לסוף אף הוא יהיה לץ עמהם. אם לענוים יתחבר, סוף שיתנו מעשיו חן בעיניהם של בריות".

כלומר, אם מצאה חן בעיני האדם דרך הליצנות, ובחר לשבת במושב לצים, בסופו של דבר הוא יהיה לץ בעצמו ויעשה לחלק בלתי נפרד מהם. אך אם דרך הענוה מצאה מסילות בלבבו, הרי הוא יחפש כל אמצעי כיצד לקנות מידה זו, ומובטח לו כי יעלה הדבר בידו עד כי ימצא חן בעיני כולם; כי כן טבע האדם, להמשך ולהיות מושפע מסביבתו.

כעת נבין, אומר רבי אליהו, את הדגשת התורה כי בני ישראל יצאו 'מלפני משה' - היה ניכר על פניהם שיצאו 'מלפני משה'. הרוממות של משה רבינו, הקדושה והטהרה של בן אנוש שזכה להגיע לפסגת הגדלות שמסוגל אדם להעפיל אליה, לדבר פנים אל פנים עם השכינה הקדושה - כה השפיעו עליהם, עד שצורת פניהם העידה עליהם שכעת הם יצאו מלפני משה.

התבוננות פשוטה בעוברים והשבים ברחוב

דוגמא לכך, כותב רבי אליהו, ניתן למצא על ידי התבוננות פשוטה בעוברים והשבים ברחוב. על אדם רגיל שהולך לעסוקיו, יהיו אשר יהיו, לא ניתן לראות להיכן הוא הולך או מהיכן הוא מגיע. אך אם נראה אדם שהולך בחוסר שווי משקל, ידיו מתנועעות לצדדים והילוכו מקרטע, נבין כי כנראה יצא כעת מבית מרוח...

להבדיל אלף אלפי הבדלות, היה ניתן לראות על כל התנהגותם והלכונם של בני ישראל, כשהם נהדרים במראיהם ונאים בתהלוכותיהם, שכעת הם יצאו מלפני משה.

רוח הדברים כבר נמצא בלקוטי מהרי"ל, שכתב כי כאשר אדם עומד לפני צדיק ואדם גדול, יש לו בהירות רבה והתעוררות הלב

לרוממות וקדושה; כאשר הוא יוצא מלפני הצדיק, ההתעוררות והבהירות בדרך כלל נעלמות כלא היו. אך בני ישראל, כשעמדו לפני משה, היתה להם בהירות ורוממות כה רבה - עד שהשפיעה עליהם לזמן ארוך.

רבי אליהו הסיק מכך לפני תלמידי הישיבה שומעי לקחו, שכאשר בני הישיבות יוצאים לימי בין הזמנים לאחר תקופה ממושכת של שהות והתעלות בישיבה הקדושה - פניהם אמורות לענות בהם שהם בני תורה, והכל ירגישו בהנהגתם שהם לומדי תורה! החן שאמור להיות נסוך על פניהם וההדר בהנהגותיהם, ובסביבתם יעידו בהם שכעת יצאו מהיכל הישיבה.

כל תנועה, כל זיו, כל הגה ודיבור אמורים להעיד עליהם שהם בני ישיבה, ומכך שחובה מוטלת עליהם להשתדל לגרום קידוש השם במעשיהם, ולא חלילה חילול השם. הבריות לא באים לבחון את התלמידים ברמת ידיעותיהם בתורה, אלא דוקא את הנהגתם והלכונם עם הבריות.

הוא סיפר לי דבר נפלא שארע עמו באותו שבוע

לפני כמה שנים, עברתי סמוך לישיבת מיר ברכפלד, ופגשתי את המשגיח הגאון הצדיק רבי ראובן הכסטר שליט"א. הוא סיפר לי דבר נפלא שארע עמו באותו שבוע:

הרב הכסטר עלה למעונו של מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל ובתוך הדברים שאל אותו - "כיצד יכולים לדעת על אדם האם יש לו יראת שמים?" - רבי חיים השיב בקצרה, כדרכו בקודש: "הסתכל על פניו היטב, ותראה".

"התשובה לא סיפקה אותי", ספר לי הרב הכסטר. הוא פנה ועלה לביתו של מרן ראש הישיבה, הגראי"ל שטינמן זצ"ל, וחזר בפניו על השאלה. הרב שטינמן השיב בפשטות את אותו העקרון: "מסתכלים עליו ורואים..."

כאשר הגיע לישיבה, סיפר הרב הכסטר את כל הענין לבחורים, והוסיף כי הנושא עדין אינו ברור אצלו. אחד הבחורים נכנס לראש הישיבה, הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, ושטח בפניו את השאלה - כיצד ניתן לדעת על בחור אם הוא ירא שמים?

וראה זה פלא - שלשה נביאים נתנבאו בסגנון אחד. רבי אריה ציטט על אתר את הפסוק "ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו" (שמות כ, ז), והפטיר: "יראת שמים רואים על הפנים"..." והיה לפלא! לאחר שהות קצרה, הוסיף רבי אריה עוד משפט: "אמנם, כדי לראות זאת, צריך שגם הרואה יהיה ירא שמים... רק כך הוא יוכל להבחין על פני אדם אם יש לו יראת שמים!"

אדם שיש בו תוכן רוחני, והתורה מעסיקה את חושיו והגיניו לבו, הדבר ניכר עליו מבחוץ. אם מתבוננים בו, רואים עליו את אשר יש בו.

סיפור נפלא סיפר הגאון הצדיק, רבי זיידל אפשטיין זצ"ל

סיפור נפלא סיפר הגאון הצדיק, רבי זיידל אפשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת 'תורה אור' ומגדולי שרידי בעלי המוסר:

בהיותו בחור בישיבת מיר, התקמה באחד הימים שמחת נישואיו של אחד מבחירי תלמידי הישיבה, הגאון רבי דוד ליפשיץ זצ"ל, מי שלימים נודע כרבה של העיר סובאלק, וכנה בהערצה 'הסובאלקער רב'. בשנותיו המאוחרות יותר ניהל את מפעל החסד 'עזרת תורה' בארצות הברית, ועמד בעזר וסיוע רב לישיבות רבות ולמוסדות תורה.

אל החתונה נסע רבי זיידל בצותא עם רבו המשגיח, מרן הגאון רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל. הדרך ממיר לסובאלק, שם התקמה השמחה, היתה ארוכה מאד, כך שלא היו נוסעים לשם ברציפות, אלא היו נותרים ללון באכסניה מזדמנת באמצע הדרך. לצורך כך, חיפשו מקום ראוי שיוכלו ללון בו בבטחה וברגע.

לאחר ברורים, שמעו על ראש הקהל באותה עיירה שנעצרו בה, כי הוא יהודי צדיק ובעל חסד, שניתן לסמך עליו ללא עוררין, הן לגבי ארחות חייו והן בענין הכשרות בביתו. רבי ירוחם אכן נפנה להתאכסן אצל אותו אדם.

בבוקר, לאחר שיצאו מהאכסניה, דיבר רבי ירוחם בהתפעלות רבה אודות בעל האכסניה. הוא התבטא שוב ושוב שבעל האכסניה 'תורתו אמנותו', וצייין שהיתה לנו זכיה ללון בבית של יהודי כזה.

רבי זיידל ציין שעל אף שהיתה לו, כמו לשאר תלמידי ישיבת מיר, יראת כבוד עצומה ונוראה כלפי המשגיח, למרות זאת אזר אומץ לשאול את רבו: "מה כונתכם בהתבטאות זו על בעל האכסניה ש'תורתו אמנותו'?"

השיב לו רבי ירוחם כך: "הלא בעל האכסניה הוא אישיות הנושאת על עצמה כתר רבים בהנהגת הכלל, ומשמש בתפקידי מפתח שונים: הוא ראש הקהל שמתיעצים עמו בעניני הקהילה; הוא משמש כראש 'חברא קדישא' של העיר; עליו מוטלת האחריות של כשרות החנויות; הוא מנהל את קרנות הצדקה והגמ"ח הכללי המקומי ועוד".

והמוכר שגילו נושק לגיל הגבורות עולה ומטפס על הסולם

"ולמרות כל זאת, אם שמתם לב", אמר רבי ירוחם, "בעת שהתאכסנו אצלו, הוא היה עסוק במשך שעות תמימות בעמק הסוגיא! ולא זו בלבד: תוך כדי למודו הפריעו לו כמה וכמה פעמים בענינים דחופים שונים, ובגמר הענין המשיך בלימודו כרגיל כאלו לא הופרע כלל, ושקע שוב בסוגיא שלפניו בדיוק היכן שעצר קודם. תאמרו לי איך יתכן לנהוג כך, אם לא מי ש'תורתו אמנותו'!..."

בהתפעלותו, הוסיף רבי ירוחם להמשיל זאת באזני תלמידו במשל הבא: הדבר דומה לאדם שקיימת ברשותו חנות לממכר יינות ומשקאות חריפים. החנות הומה אדם כל העת, והמוכר שגילו נושק לגיל הגבורות עולה ומטפס על הסולם כפי צורך עבודתו. בשביל האחד הוא עולה להוריד יין אדם, ולרעהו יין לבן; לפלוני יין שרף ולאלמוני יין ישן נושן - כל אחד לפי בחירתו ורצונו.

פעם עבר שם ידידו משכבר הימים, ולמראה התרוצצותיו העיר לו בפליאה: "כיצד הנך מסוגל בגילך המתקדם לטפס על הסולם מאות פעמים במשך היום? הלא אין זה לפי כחותיך? האם הבריאות שלך חשובה בעיניך פחות מממונך?"

השיב לו המוכר: "אכן אתה צודק, ואין זה לפי כוחותי, ובודאי שהבריאות חשובה מאד בעיני. ולכן אחרי הצהרים אני נשאר לנוח כמה שעות בביתי. אבל מה אעשה ובחנות תלויה מחייתי, ואיך אני יכול לוותר על כך? כל זמן שאני מחזיק את החנות, כך ומטל עלי לנהוג: לעלות ולרדת, לעלות ולרדת..."

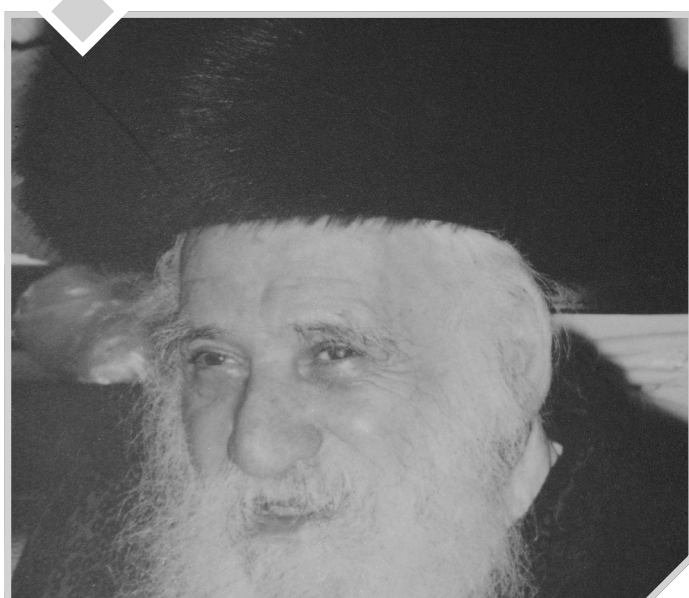
"כך היא גם דרכה של תורה", הטעים רבי ירוחם. "אם האדם חש שהתורה היא אמנותו, הוא אינו מתעייף כלל! כך נוכחתי בבעל האכסניה ההוא - כל ההפסקות מהלמוד לא הפריעו לו כלל, כיון שהוא היה באמצע האמנות שלו ללמד וללמד!"

גם אנו, בני התורה, צריכים לדעת שלעולם אין חדלים ומפסיקים. בן תורה דומה למי ש'תורתו אמנותו', ועליו להראות בכל מצב ובכל עת כ'בן תורה'. הלוכו ברחוב, כמו גם הנהגתו בתוך הבית פנימה, ושיגו ושיחו עם הבריות - אמורים להיות כצורת מי שתורתו אמנותו, שפנימיותו הנאצלת תהיה נכרת עליו ללא צל של ספק כלל.

(מתוך אוצרותיהם אמלא)

והנה ביום מן הימים, שריפה פרצה במחסן של 'יד עזרה', וסחורה יקרה מאוד נשרפה כליל. הנזק היה עצום ואיים למוטט את כל מפעל החסד האדיר. המחסן היה מבוטח בפוליסת ביטוח, אבל כשעשו את הביטוח לא חשבו שיהיה במחסן הזה סחורה בהיקפים כאלו, והפוליסה לא עודכנה בהתאם

הסופר הנודע הרה"ח ר' יאיר וינשטוק
עם סיפורים מסבו הצדיק הגה"צ רבי אשר פריינד זצ"ל

בגיליונות הקודמים הבאנו אוצר בלום של מעשי פלא מהצדיק הפלאי רבי אשר פריינד זצ"ל, כפי ששמענו אותם מפי נכדו הסופר הנודע הרה"ח ר' יאיר וינשטוק, שהתגורר במשך שנים בסמיכות לסב הגדול, והיה שותף בצמא את דבריו ונועץ בו על כל צעד ושעל. הרב וינשטוק אף חיבר לימים את הספר 'ר' אשר' המגולל את קורותיו והנהגותיו המופלאות של הצדיק הירושלמי. כעת אנחנו מביאים מספר עובדות וסיפורים נוספים ששמענו מפיו של הרב וינשטוק.

"דרכו של ר' אשר היתה לברך אנשים בצורה נחרצת, ודבר מדבריו לא נפל ארצה. היה מגיע אליו אדם חולה, והוא היה אומר לו: "אין לך כלום אתה בריא ושלם", או "תשתה הרבה תה וזה יעבור", ואכן כך היה. כבר סיפרתי שהוא ריפא אותי, מאבן גדולה שהייתה לי בדרכי היציאה מהגוף, וזאת על ידי שנתן לי לשותות שמן זית עם מיץ לימון, והרבה מים..."

אם היה זה אדם אשכנזי, ר' אשר היה נותן לו מכה קטנה עם היד שאותה רצה לנשק

יקרים מכל קצוות הקשת, ר' אשר היה אבא של כולם בלי שום הבדלים מאיזו קהילה אתה ומה המוצא שלך.

"והנה ביום מן הימים אירע מקרה מאוד לא נעים. שריפה פרצה במחסן של 'יד עזרה', וסחורה יקרה מאוד נשרפה כליל. הנזק היה עצום ואיים למוטט את כל מפעל החסד האדיר שהקים ר' אשר. אומנם המחסן היה מבוטח בפוליסת ביטוח מסודרת, אבל כשעשו את הביטוח לא חשבו שתהיה במחסן הזה סחורה בהיקפים כאלו, והפוליסה לא עודכנה בהתאם כשהארגון החל לצמוח ולהתפתח, כך שהביטוח היה על חלק קטן מאוד מהסחורה שנשרפה.

"מאחר ומפעל החסד הזה החזיק כל כך הרבה משפחות ברוכות ילדים, החליטו רבני בני ברק שחייבים להציל את הארגון ואסור לתת לו לקרוס בגלל השריפה הזאת. החליטו רבני העיר לעשות מגבית מיוחדת ל'יד עזרה', כשבשבת הקרובה כל רב ידרוש בבית הכנסת שלו אודות חשיבות התמיכה בארגון שעוזר לעניים לקנות את כל צרכיהם במחיר מוזל מאוד. ר' אשר שמח מאוד על העזרה, ונקבע יעד של 200 אלף לירות שאותו אמורים היו רבני העיר לגייס לטובת כיסוי החובות של ר' אשר.

ר' אשר לא הרשה לתלמידיו לכנותו 'רבי', או 'הרב', ובשנים מוקדמות יותר גם לא הסכים שיקראו לו 'ר' אשר', אלא פשוט 'אשר'. רק כשהתבגר מעט הסכים שיוסיפו את הכינוי 'ר' כי כך מקובל לקרוא לאנשים מבוגרים, בלי קשר למעמדם הרוחני.

"כך גם אם היה מגיע מישהו לנשק לו את היד, זה היה תלוי מאוד מי הוא האיש. אם היה זה אדם אשכנזי, ר' אשר היה נותן לו מכה קטנה עם היד שאותה רצה לנשק, כדי להפגין בצורה הכי חדה וברורה את מורת רוחו מהעניין. אבל אם בא יהודי ספרדי לנשק את ידו, הוא לא התנגד. ולמה? כי אצל בני עדות המזרח זאת מחווה מקובלת שבנים מנשקים את ידי אביהם וזקניהם, וכן מקובל לנשק ידי אנשים מבוגרים, ואילו אצל האשכנזים נישוק היד זאת מחווה שעושים רק לצדיקים.

והנה ביום מן הימים אירע מקרה מאוד לא נעים

"מעשה נוסף שמעתי מאחד ממנהלי 'יד עזרה'. היה זה בתחילת דרכו של הארגון, הצרכנייה היתה מקום עריכת הקניות של יהודים

דממה שררה בחדר, הנוכחים הביטו זה על זה בתדהמה, אך מיד קם הקונסול הבריטי קד קידה והכריז: "אנחנו מעריכים מאוד את אמונתך ואת יושרך, נמתין כאן עד צאת השבת..." רבי סלמן הודה לנוכחים ושב לבית המדרש להמשך לימוד התורה

צרו סיפורים על כבוד שבת במחיצת גדולי ומאורי הדור זי"ע!

הרב ישראל ליוש

שְׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּךְ קַדְשׁ שַׁבַּת שְׁבַתוֹן לָהּ... (להב)

הנה בפרשת כי תשא לאחר הציווי על מלאכת המשכן, הקב"ה מבקש ממושה רבינו להזהיר את ישראל על שמירת השבת, ואילו בפרשתנו מקדים משה רבינו להזהיר על השבת לפני שהוא מצווה על מלאכת המשכן.

ואמנם, משה רבינו עושה כן, משנה מסדר הציווי של הקב"ה, ומקדים את השבת למשכן, כדי ללמד את ישראל שהשבת חשובה יותר, ואינה נדחית מפני מלאכת המשכן.

אלא שהדברים עדיין טעונים ביאור, משום שבפרשת כי תשא, אזהרת השבת נאמרת בלשון מיעוט: 'אך את שבתותי תשמורו', כל אכין ורקין - מיעוטין, למעט שבת ממלאכת המשכן. הרי במקום למעט, היה הקב"ה מצווה על השבת לפני המשכן, כמו שעשה משה רבינו, ומזה היינו לומדים שהשבת חשובה ואינה נדחית מפני מלאכת המשכן.

אלא, מיישב ה'כלי יקר' שהשבת יש בה משום כבוד הקב"ה, להורות כי הוא ית' חידש את עולמו, ואילו המשכן מורה כולו על כבוד ישראל, שיותר להם הקב"ה והשרה את שכינתו בתוכם ומחל להם עון העגל, אם כן, הקב"ה חס יותר על כבוד ישראל, לכן הקדים את המשכן המורה על כבודם, לשבת המורה על כבודו, וכדי ללמדנו שמכל מקום השבת חשובה ואינה נדחית מפני מלאכת המשכן, כתב את אזהרת השבת בלשון מיעוט 'אך...'. אבל משה רבינו חס על כבוד הקב"ה יותר מכבוד ישראל, וע"כ הקדים את השבת, וממילא מהקדמה זו כבר ילמדו ישראל שהשבת חשובה ואינה נדחית מפני מלאכת המשכן.

האניה בה הפליג מרן הגאון רבי יצחק זאב סולובייצ'יק מבריסק זי"ע אל ארץ הקודש, עמדה להגיע אל היעד, אלא שהשמש גם היא עמדה לשקוע ולהביא עמה את השבת הקדושה, ולחרדתו של הרב מבריסק, חניית האניה התארכה ואיימה להסתיים אחרי כניסת השבת.

אחוז חיל ורעדה, הביט הרב לסירוגין בשעון ובשמש, שואל כל העת

את הנוסעים סביבו: "מתי מתעתדת האניה לעגון?" לאחר שעה ארוכה מורטת עצבים, עגנה האניה על חוף מבטחים. היה מספיק זמן עד שקיעת החמה, אך הרב מבריסק הודיע לבני ביתו: "אצלי כבר שבת..." הוא מיהר לרדת מהאניה והורה להשאיר עליה את החפצים, ולא שם ליבו כלל לחששות שהמזודות נשארות שם כהפקר, ואין ספק שיחטטו בהן ויתכן שייגנבו חפצים או ייאבדו.

בתו הקטנה בקשה ליטול עמה שרשרת אחת שקיבלה מתנה מאמה הי"ד, "הרי לא נשאר לי אף מזכרת מאמא, רק השרשרת הזו..." - התחננה הבת - "היא יקרה לי מאוד והשבת טרם נכנסה!..." "בתי היקרה!" - ענה לה הרב מבריסק בחמלה - "אף אני משאיר שם את הכתבים של אבי מרן רבי חיים מבריסק, את הרי יודעת כמה הם יקרים לליבי וכמה מסרתי את נפשי עליהם, אך השבת היא מעל הכל..."

כששמעה הבת שכתבי הסבא נשארים באניה, נחה דעתה, והבינה כי בשעה זו באמת אי אפשר לקחת כלום מהאניה... פעם נסע הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ מקמניץ זי"ע לארצות הברית כדי לערוך מגבית עבור הישיבה. בשבת התפלל רבי ברוך בער בבית הכנסת החרדי יותר, זו שמחיצת עזרת הנשים היתה עשויה כתיקונה, ולאחר התפילה השמיעו דרשה בדבר חשיבות 'החזקת תורה', והמתפללים נקראו לתרום כסף לישיבה.

הצבור אכן התעורר והחליטו לתרום לישיבה סכום עתק בימים ההם, אלפיים דולר!...

מיד בתום תפילת ערבית במצאי שבת, הוגש לרבי ברוך בער צ'יק עליו היה רשום הסכום מכובד 2000 דולר!, אלא שלא מצא חן בעיני רבי ברוך בער שהצ'יק היה מוכן מיד בגמר התפילה, הוא חשש שחיללו את השבת כדי להכינו, ולתדהמת המתפללים קרע רבי ברוך בער את הצ'יק לגזרים, והסביר: "הישיבה אכן זקוקה נואשות לכסף עבור המשך קיומה, אך אינני רוצה להשתמש להחזקת תורה בכסף שיש בו משום סרך חילול שבת..."

משרתו של הגביר האדיר מנחם דניאל הופיע בביתו של הגאון רבי סלמן מוצפי זצ"ל בעיצומו של יום השבת, ושליחות בידו, לקרוא לרבי סלמן לבית הגביר, שם אמורה להיערך עתה חתימה על עסקה גדולה עם הקונסול הבריטי שהגיע בראשות משלחת גדולה ורמת דרג מבריטניה כדי לחתום על העסקה.

המשך בעמוד 17

הייתי באיזו שבת גיבוש, מספר הג"ר חיים ברוך נבנצאל שליט"א ראש ישיבת תפארת יעקב בזכרון יעקב, ונהגתי שם את חומרותי בהלכות שבת. יהודי נכבד, שאל אותי, מדוע הינך מחמיר כ"כ וכי הינך סבור כי גדולי הפוסקים הסבורים שההלכה היא להקל טועים?

תשמעו יהודים!! בזה הרגע שאתם נוטלים את הגביע המלא ביין, ובאמונה יוקדת מקדשים.. בזה הרגע נהייתם שותפים למעשה בראשית

בכל משבתיכם פְּיוֹם הַשַּׁבָּת (להג)

מאת: הרב צבי גטקר

שבת היא מתנה, יום של המלכת ה' בעולם, של גילוי שכינה, יום שבו ה' ציווה אותנו לעזוב את כל החשבונות, ולהתרכז, מתוך המנוחה, באמת ואמונה, בבריאת העולם, ובהשגחת הבורא.

ביום זה, עלינו לא רק לשמור את איסורי השבת, אלא לדאוג להיות במנוחה נכונה, בלא לראות אפילו חלילה חילולי שבת, ראייתם אמנם אינה עבירה, אך היא מעקרת את עיקר המטרה, שהיא ההתרכזות שלנו באמונת הבריאה.

יהודי מסיים תפילת ערבית של ליל שבת, נכנס בליווי מלאכי עליון לביתו, מזמר לכבודם, ולכבוד השבת, שמחה בבית, הוא נעמד ע"י השולחן, ונהיה שותף למעשה בראשית.

תשמעו יהודים!! בזה הרגע שאתם נוטלים את הגביע המלא ביין, ובאמונה יוקדת אתם אומרים: אשר קדשנו במצוותיו ו'רצה בנו' ושבת קדשך ב'אהבה וברצון' הנחלתנו זכר למעשה בראשית... בזה הרגע נהייתם שותפים למעשה בראשית. משום שאכן כן, מעשה בראשית, צריך זכרון, העולם רוצה לשכוח חלילה, שיש בורא שמשגיח, ויש לו תכנית ורצון נעלה מעולמו אשר ברא, ובמצב כזה, יסודות העולם מתרופפים!, ממש כך, עד, עד שבא היהודי, נעמד עם הכוס, ומכריז בעוז, ויכולו השמים והארץ, באותו הזמן, העולם מתייצב ומתחזק, והנה יכול הוא לעוד שבוע של ימי מעשה.

הייתי באיזו שבת גיבוש

הייתי באיזו שבת גיבוש, מספר הג"ר חיים ברוך נבנצאל שליט"א ראש ישיבת תפארת יעקב בזכרון יעקב, ונהגתי שם את חומרותי בהלכות שבת. יהודי נכבד, שאל אותי, מדוע הינך מחמיר כ"כ וכי הינך סבור כי גדולי הפוסקים הסבורים שההלכה היא להקל טועים? במקום לענות לגופם של דברים, מה עניינה של הנהגה מחמירה, סיפרתי לו כי שבוע שעבר לבשתי את בגדי השבת ויצאתי לתפילת ערבית, השמש שקעה זה מכבר, ואני כבר לאחר קבלת שבת שליו ונינוח, צועד לכיוון בית הכנסת, ולפתע בא לקראתנו אדם, בעל חזות יהודית, ראו בבירור כי הוא אינו מתושבי המושבה הגרמנית,

אלא יהודי מזרע אברהם, הולך גם הוא נינוח ודשן, ומקטרת בפיו, והוא מסלסל מתחת לשפמו ענני עשן. קפאתי על מקומי, פרשתי את ידי למולו, ואמרתי לו בנימת תמיחה, יהודי שאבעס!!!, אך הוא בשלו.. לאחר שהלך, שאלו אותי מלווי, וכי היה לך מחשבה שהזעקה שלך תזיז אצלו משהו?

עניתי להם במשל: משל למה הדבר דומה, חתן קנה לכלתו שעון זהב, אבל לא סתם שעון זהב, אלא לאחר סבב התייעצויות ארוכות עם כלל בנות המשפחה המורחבת הוא קנה שעון זהב משובץ ביהלומים יקרי ערך, בשווי של 5000 דולר!, וואו. כל בנות המשפחה המתינו בדריכות לסעודת ה'תנאים', איזו התרגשות, לא בכל יום רואים כלה מקבלת כזה תכשיט יקר ערך, מגיע הרגע, החתן מוסר את השעון, והכלה לוקחת את זה וזורקת בכעס על הרצפה תוך כדי שהיא קוראת לעברו: מה הבאת לי?, אזיק ליד מצופה באבני פלסטיק!?!... תתבייש. כולם לא מוצאים איפה להשים את עצמם, מרוב תמהון ובושה, הם ממש יוצאים מעורם.

זה הרי לא נשלט הזעקה: שאבע'ס!!.

כן הוא הדבר אמרתי להם, כלפי שבת קודש; הקב"ה, אבינו אב

הרחמון, הביא לנו מתנה מיוחדת, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, איזו התרגשות, לובשים שיראים של שבת ויוצאים לרחובה של עיר, לראות את היופי של המתנה הייחודית. ופתאום רואים איזה אדון מעשן בשבת או חלילה נוסע ברכבו ודורס את השבת.. זה הרי לא נשלט הזעקה: שאבע'ס!!

כן הוא הדבר אמרתי לאותו נכבד, אילו היית שואל אותי על חומרות בענייני מאכלים, הייתי אולי נכנס איתך לדיון לגופם של חומרות, אבל כאן הלא מדובר במתנה, תבין אותי, יקרה היא לי, ויש מקום של כבוד, לחששותי, להפסיד ממנה ולו משהו.

וכאן המקום לסיפורו של הרב ליאור גלזר מקריית הרצוג שבבני ברק, על ההשגחה שיש למי שבכל כוחו מעוניין להימנע ממגע עם חילולי שבת.

בעיקרון הייתי אמור לגור בכלל בחולון, מספר הרב גלזר, אבל בזכות השבת אני כאן בבני ברק, ומעשה שהיה, ממש כך היה: התארסנו למז"ט, וסיכמנו כי בתחילה נמשיך לגור בחולון בסמוך לשיבה בה שקדתי בהתמדה.

הכלה, דאגה לדירה נאה וקרובה לשיבה, חתמנו על חוזה שכירות לשנה, והמשכתי ללמוד, אשתי, הכלה דאז, דאגה לאבזר את הבית, לסדר מה שצריך, ושלחה לעדכן אותי שבוע קודם החתונה, כי אם ברצוני לארגן את חפצי בדירה אני מוזמן, ומהזמנה למעשה באותו היום באתי אל הדירה, הנחתי מה שחשבתי להניח, ויצאתי.

בכניסה לבניין ישב משהו... הוא ראה אותי יורד נעמד הושיט את היד, ואמר לי, אהלן חבר, באת לגור כאן?, כן אמרתי לו, אני חושב לגור כאן, אה איזה יופי, הוא אמר, אתה נראה שכן טוב, וכבר עכשיו אתה מוזמן לחגיגה שאני עורך בכניסה כל שבת... כששמעתי כך פני האפירו, בירור קצרצר עם האיש העלה כי מידי פעם בליל שבת נערכת במקום מסיבה של חילול שבת, ה"י.

תיכף עליתי אל הדירה, ולקחתי בחזרה את כל חפצי, ומיד דאגתי להודיע לכלה כי הדירה ההיא שחתמנו עלי' חוזה, לא רלוונטית, במקביל גם הודעתי לבעל הדירה כי אני ממש לא מרוצה מכך שהוא לא עדכן אותי על המתרחש בבנין בשבתות, וכי החוזה בטל.

לא עוברות כמה שעות, וצד הכלה מתקשרים לברר האם יש לי

תכנית אחרת לדירה, עניתי להם שעדיין לא, אך אני סמוך ובטוח כי משמירה על כבוד השבת לא ניזוק, ובס"ד תהיה לנו דירה. עוברים עוד יומיים, וקיבלתי טלפון מרב של משפחת הכלה, המעוניין לברר איתי אם אני מבין את המשמעות לכך שאין לנו דירה לחזור אליה מהאולם..

אני בעוז רוח, אמרתי לו שוב, כי אני סמוך ובטוח בכוחה של השבת ונותנה, שוודאי לא יטשנו ותהיה לנו דירה מצויינת עוד יותר ממה שהיתה לנו.. כששמע כך, הניחני להמשיך בדרכי.

יום לפני החתונה, כשכבר אפילו בליבי החלו פרפרים לרחש

והנה, יום לפני החתונה, כשכבר אפילו בליבי החלו פרפרים לרחש, מה יהיה, בשעת בוקר אני מקבל טלפון, שלו' אני מדבר עם גלזר?, כן, עניתי, והקול מעבר לקו שואל, רצייתי לברר התחתנתם כבר?, מחר בעזרת השם אנחנו מתחתנים עניתי, ואז האדון מעבר לקו אומר באכזבה, טוב אז זה כבר לא רלוונטי, שיהיה במז"ט... שנייה לפני שהוא ניתק, אני זועק לשפופרת, אדוני תמתין רגע, על מה מדובר?, והוא מסביר, תראה אתם התארסתם ופרסמתם בעיתון מודעת אירוסין, נכנסתם בעקבות הפרסום להגרלה על יחידת דיור לשנה חיים ע"ח המערכת, הבוקר נערכה ההגרלה, ועליכם בגורל, אך כיון שאתה אומר שמחר אתם מתחתנים אני מבין כי כבר שכרתם דירה וזה לא רלוונטי.

מה אתה מדבר, עניתי לו, לא רלוונטי?, אין לך רלוונטי יותר מזה, וסיפרתי לו את המצב בו אני נמצא והסיבה לכך.

ההוא התרגש, ואמר לי, תראה, קשה לי לחשוב על המאמץ העצום שנדרש ממני כרגע, לדאוג לנקיון ולכמה תיקונים דחופים שצריך לבצע ביחידה בתוך פחות מיזם, אבל כשזו הסיבה אני נרתם.

סוף דבר, מאז אנחנו מתגוררים בבני ברק!.

ללמדך: כי השבת אינה רק שמירה על חובות השבת, לא פחות מכך, השמירה על כבודה ורוממותה של שבת היקרה בליבנו אנו.

(לתגובות והארות 08974974aa@gmail.com)

המשך מעמוד 15 | הרב ישראל ליוש

משלא מצא המשרת את רבי סלמן בביתו, הוא פנה לבית המדרש שם מצאו וביקש ממנו לבוא לבית אדונו הגביר לחתימת העיסקה...

הביט בו רבי סלמן בעינים תמהות: "עסקי חולין בעצם יום השבת...?!", אך במחשבה שניה החליט רבי סלמן לבוא עם המשרת לבית הגביר בעיצומו של יום השבת.

כשנכנס לבית הגביר הדור בלבושי השבת הטהורים, קיבלו אותו הנוכחים בהדרת כבוד ובריאה. הוא ניגש היישר לארון, הוציא ממנו שעון ואמר: "בעוד שעתיים תשקע השמש ומחצית שעה לאחר מכן תצא השבת, רק אז אוכל להתפנות ולעסוק בחתימת העסקה,

עד אז שבת וכיהודי אני מצווה לשמור על קדושתה..." דממה שררה בחדר, הנוכחים הביטו זה על זה בתדהמה, אך מיד קם הקונסול הבריטי קד קידה והכריז: "אנחנו מעריכים מאוד את אמונתך ואת יושרך, נמתין כאן עד צאת השבת..." רבי סלמן הודה לנוכחים ושב לבית המדרש להמשיך לימוד התורה.

כשהגיע לבית המדרש היה שש ושמה, צהלתו היתה ניכרת על פניו, והסביר לשומעי לקחו: "מעולם לא הרגשתי קדושה עצומה כמו באותם רגעים, כאשר קדשתי את שמו ית' בפני עשרה נכבדים מאומות העולם שהמתינו יותר משעתיים בידיעה שהשבת קדושה ומכובדת מכל, והיהודים שומרים על קדושתה בלי פשרות..."

וסליחה מידידי הזמרים על הדברים הלא כל כך נעימים שכתבתי. הירגעו נא ידידי, לא התכוונתי דווקא לזמרים מעצם היותם לזמרים, אלא לכל האנשים שמוערכים ובעיקר מוערצים מהסיבות הלא נכונות. כן כן, אני מתכוון גם לסופרים ולעיתונאים...

מרבנים בשמחה- סיפור אמיתי על החיים שלנו, ועל הערכים שעליהם גדלים הילדים שלנו

יעקב א. לוסטיגמן

כשהחלו הבריטים להשתלט על תת היבשת ההודית, לפני כ-450 שנה, הם גילו עולם נפלא וקסום. שטחי ענק נפרסו לרגליהם, ובהם שטחים אינסופיים לגידולים חקלאיים בזיל הזול. העם ההודי היה כנוע והשתעבד להם בקלות, והבריטים ניצלו אותו בצורה מיטבית, כדרך של אימפריות הכובשות ומשעבדות עמים אחרים תחת כפות רגליהן. כך ייצרו ההודים עבור הבריטים תה, תבלינים, תבואה ומוצרים חקלאיים רבים אחרים, כשבחלק מהמקרים הם עשו זאת בכפייה, ובדרך כלל בשכר נמוך במיוחד.

הקצינים הבריטים שהגיעו כדי למשול בהודו ולשעבד אותה תחת הממלכה הבריטית הגדולה, באו לתקופות של שנים. כל אחד מהם הביא עמו את אשתו וילדיו, וכך התפתחה לה קהילה בריטית שלמה בהודו, הם גרו בשכונות מסודרות לבריטים, הקימו בתי ספר מיוחדים לבניהם ובנותיהם, וכמובן גם הביאו מורים ומורות מבריטניה הרחוקה. החיים שלהם היו כמעט מושלמים.

רק דבר אחד הציק מאוד לבריטים - החום הנורא. באנגליה הם התרגלו למזג אוויר קריר, טמפרטורה נעימה בקיץ, וקרירה בחורף. בהודו לעומת זאת, הם הרגישו כמו בגהינום. החום היה בלתי נסבל מבחינתם, והלחות הגבוהה הפכה את חייהם לקשים במיוחד.

מזגנים לא היו להם, וגם לא מאווררים. החשמל טרם הומצא באותם ימים, והדרך היחידה להילחם בחום היתה ה... מניפה. כל קצין בריטי, החזיק בידיו מניפה ונופף הנה והנה כדי להפיג מעט את החום ולהנעים מעט את האווירה...

כמובן שגם רעייתו, בניו ובנותיו של הקצין נופפו גם הם, עד שידיהם כאבו. הם לא הצליחו לבצע עבודה משרדית סבירה, או לצייר ולבשל, כי הידיים היו תפוסות כל הזמן עם המניפה.

מה עושים?

הפתרון היה פשוט מאוד... יוצאים החוצה משכונת היוקרה הבריטית, תופסים את ההודי הראשון שמוצאים ברחוב, ודורשים ממנו להתלוות אליהם. בבית נתנו בידיו מניפה, וביקשו ממנו לנופף על הקצין הבריטי, כדי שהלה יוכל לבצע את עבודתו. בסום היום שילמו כמה פרוטות עלובות להודי המסכן ושליחו אותו לביתו, עם הוראה ברורה, שעליו להתייבב למחרת פעם נוספת, ולא, יבולע לו.

החלו הבריטים להחזיק לעצמם 'נפנפנים', כל בריטי הלך לכל מקום

כשהוא מלווה על ידי הודי מסכן שצריך היה לנופף לו כל היום. כל היום אמרנו? ובכן, לא בדיוק, הם החזיקו 'נפנפנים' שעבדו גם בלילות, הבריטים ישנו בנחת על מיטתם, וההודים עמדו ונפנפו להם כל הלילה...

הפתרון של הבעיה הקודמת, יצרה בעיה חדשה. זה לא נעים להחזיק משרת הודי שמלווה אותך לכל פינה. אין פרטיות, תמיד יש עוד כמה זוגות אוזניים שמקשיבים לכל מה שקורה במשפחה, וההודים הרי עובדים קשה ומזיעים, כך שגם הריח שהם מדיפים לא בדיוק נחמד לאפם המעונג של הבריטים העשירים והמפונקים. ואז הגיע הפתרון הבא... הכירו את הפיתוח הטכנולוגי הגדול של אותם הימים: 'מניפת הפאנקה'.

יצרו מתקן בסיסי ממתכת או מעץ, קשרו אליו מניפה ענקית העשויה מבד קנבס גס, אותה חיברו לבל שהשתלשל מגלגלת שנתלתה על התקרה, ו... הוציאו את החבל דרך חור מיוחד שפערו בקיר או בתקרת הבית. בחוץ בנו סוכה פשוטה להודי האומלל, הלה נדרש לשבת שם, ולמשוך בחבל, שוב ושוב, כשבכל משיכה הוא מניף את המניפה הענקית.

ישב לו ההודי בחוץ, בחום הנורא, ובפנים ישבו הבריטים והתענגו על האוויר שהוא הזרים להם באמצעות 'מניפת הפאנקה' המשוכללת.

ראקאד, הימנשו ו... אניל

ביום מן הימים ישבו כמה קצינים בריטיים למסיבת מרעים. הם אכלו ושתו, לגמו כמה לגימות של יין משובח, ובטוב לבם ביין החלו פתאום להתווכח... "ג'יימס יידי", קרא אחד מהם לחבר שאירח את הקבוצה בביתו, "נראה לי שאתה צריך להחליף את ההודי שלך, הוא מנופף במניפה בצורה מרושלת. האוויר פה לא מאוד נעים. אתה צריך לבוא לבית, ולראות את ראקאש, ההודי שלי, הוא מנופף בצורה מקצועית, אין נפנפן טוב ממנו!

"מה אתה מדבר שטויות?", נזף בו דומיניק, "אתה חושב שראקאש שלך יודע לנפנף טוב? בוא אלי הביתה ותרגיש את האוויר שמזרימה לי המניפה, אז תבין ותדע שהימנשו שלי, מנפנף הרבה יותר טוב. הוויכוח התלבט וכמה קצינים נוספים המליצו בחום על הנפנפים שלהם, עד שהחליטו לעשות תחרות.

הקימו במה גדולה, עליה הציבו מספר מניפות, הושיבו צוות של שלושה שופטים נבחרים, וכל אחד מהנפנפים ההודים הגיע בתורו כדי להראות את כוחו. כמובן שהמתחרים הלבישו את מיטב המחלצות שלהם, גזזו את זקן הפרא שלהם, להיראות כמו בני אדם, לבשו נעליים לרגליהם בניגוד למנהגם בדרך כלל, והגיעו לתחרות בהתרגשות גדולה.

כשהסתיימה התחרות, הוכרז המנצח! הכירו את אניל, הנפנפן הטוב ביותר. אדוניו הבריטי, אוסטין היה המאושר באדם, ואניל עצמו כמובן היה שיכור מאושר.

למחרת היום כבר הגיעו כמה אנשים ונעמדו על יד הסוכה הדלוחה של אניל, לראות אותו מבצע את מלאכתו במקצועיות, כדי לבחון מה הסוד שלו ואיך הוא מצליח לנפנף טוב כל כך, עד שהוכרז כמלך הנפנפים.

הם חזרו למגורי הקצינים הבריטים וסיפרו כמה שזה היה מרתק לראות את אניל במלאכתו, ולמחרת גדל קהל הצופים משמעותית, עד שלא היה מנוס אלא להקים פארנצ'ס, טריבונות בלע"ז, כדי שכולם יוכלו לראות.

אניל עצמו הגיב כמצופה, הוא קנה חליפה יקרה, מעין קפוטת מבהיקה עם נצנצים מיוחד, קיצץ היטב את זקנו כדי להיראות כמו בן אדם, והשתדל לשמור על גזרה נאה כדי שההופעה שלו תהיה מכובדת.

כשראה שקהל הצופים הולך וגדל, החל אניל להוסיף למלאכתו גם 'פיצ'רים', כל מיני תוספות מעניינות שנועדו לתת להופעה צבע וכן. הוא החל לבצע את משיכות החבל של המניפה תוך כדי ריקוד על המקום, הסוכה העלובה שלו הוחלפה בסוכת זכוכית שהוצבה על במה גבוהה, כדי שכולם יוכלו לראות.

אניל אפילו לסדר אצל אחר החברים שלו, שיארגן לו מעין פרוז'קטור צבעוני, באמצעות לפיד בוער שהוצב מאחורי זכוכית צבעונית, ומדי פעם גם פזר מעט קמח שנראה כמו עשן צבעוני כשאורו של הפרוז'קטור המאולתר האיר אותו ברכות והנצנצים של הקפוטת המבהירה נצנצנו באור יקרות.

בהתאם לכך גם הפארנצ'ס שנועדו עבור הצופים הלכו וגדלו,

ומעריציו של אניל התרבו כחול הים. הם חיקו את הריקוד שלו, ואת המשיכות המופלאות בחבל של המניפה. עד כדי כך הפך אניל פופולארי שאפילו אוסטין, הקצין הבריטי שעבורו נפנף אניל במניפה מבוקר ועד ערב, נדחק על הטריבונות יחד עם כולם, כדי להבחין בפלא המדהים של ההודי אניל, שיודע לנפנף בכזאת מקצועיות נפלאה, ובכזה ריקוד נפלא, עם הקפוטת מלאת הנצנצים שלו.

אמר לו אוסטין, זה אניל! מלך הנפנפים

ביום מן הימים הגיע דומיניק, אחיו של אוסטין, לבקר את האח הצעיר שלו, אחרי שנים רבות שלא ראהו, מאז הרחיק נדוד ועבר להתגורר בהודו הרחוקה.

דומיניק התקרב לבית אחיו ושמע את הדאגות, תחילה נבהל, אבל אז חידד את אוזניו ושמע שאלו קולות שמחה, מצהלות הצופים המתלבים מאיזו תנועה חדשה בריקוד של אניל.

כשהתקרב וראה את אחיו נדחק בין ההמונים כדי לראות את ההודי המרק, שאל אותו דומיניק, מה לך אחי אוסטין? מה כל כך מעניין ביצור הזה שמרקד שם עם הבגד המצחיק הזה?

אמר לו אוסטין, זה אניל! מלך הנפנפים, הוא יודע יותר טוב מכל ההודים בעולם לעשות לי אוויר נעים בבית. כשהוא מנפנף במניפה, אני מרגיש כמו באנגליה, קריר ונעים לי גם בשיא החום!

דומיניק נעץ בו מבט מוכיח והפטיר: "אבל אוסטין, אתה לא נמצא עכשיו בבית ומתענג על האוויר הנעים. במקום זאת אתה נדחק על הטריבונות, ושואג בהערצה להודי הזה שמנפנף ב'מקצועיות', ואין אף אחד בבית כדי ליהנות מהנפנוף, שהרי כולכם עומדים בחוץ לראות אותו מנפנף!

אוסטין השפיל את מבטו בבושה, ובאחור של שנים הבין את טעותו. אכן, במקום לשבת על הכורסא וליהנות מהאוויר הנעים של המניפה, הוא נדחק כדי לראות את אניל נפנף לכבודו...

הבדיחה על חשבוננו

רבותי היקרים, הבדיחה הזאת היתה יכולה להיות מצחיקה, אם היא לא היתה על חשבוננו, ובעיקר על חשבון בני הנוער בדורנו.

לפני שנים, היינו יושבים בסעודת חתונה, והיה לנו משעמם באוזן. הביאו זמר כדי שישיר מעט ברמקול וינעים את האווירה. לאחר מכן, כשקמנו לרקוד, הזמר היה שר שירים שמחים וקצביים כדי לתת לנו חשק לרקוד לכבוד השמחה, לכבוד החתן והכלה.

בבית היינו מכניסים את הקסטה לטייפ, ושומעים שירים נעימים לאוזן, כדי שיהיה לנו נחמד. זהותו של הזמר לא שינתה לנו בכלל, וגם לא השאלה איך הוא נראה ואיזו קפוטת הוא לובש. אם הוא שר שירים יפים האזנו לו, תוך כדי ביצוע מטלות אחרות בבית, ואם לא, החלפנו את הקסטה בקסטה אחרת.

אבל בשנים האחרונות התפתחה לה תרבות עקומה ומשונה. שכחנו שהזמרים עובדים אצלנו, שכחנו שהתפקיד שלהם הוא לעשות לנו נעים באוזן. במקום זאת, בני הנוער החלו להעריך את

אולי הגיע הזמן שנפעיל קצת את הראש, ונזכור, כל אחד לעצמו, שאת ההערצה שלנו אנחנו צריכים לשמור למי שראויים לה באמת, תלמידי החכמים חובשי ספסלי בית המדרש, ההוגים בתורת ה' במסירות נפש מופלאה. לא עוד מלך הנפנפים, אמור מעתה מלך הלמדנים, מלך השקדנים, מלך המתמידים, מלך ה'עובדים' - מאן מלכי, רבנן!

וסליחה מידידי הזמרים על הדברים הלא כל כך נעימים שכתבתי לעיל. הירגעו נא ידידי, לא התכוונתי דווקא לזמרים מעצם היותם לזמרים, אלא לכל האנשים שמוערכים ובעיקר מוערצים מהסיבות הלא נכונות. כן כן, אני מתכוון גם לסופרים ולעיתונאים...

המשך מעמוד 14 | רבי אשר פריינד זצ"ל

שנעזור לו, הוא יכול למצוא לבד את הדרכים כדי לעזור לנו", כך אמר ר' אשר והמגבית אכן לא יצאה לפועל. "אבל זאת יש לדעת, שר' אשר לא ברח מהפרסום בגלל עצם הפרסום. הסיבה לבריחה שלו היתה נעוצה בגישה שלו לחיים. הרי הוא לא החזיק טיבותא לנפשיה בשום אופן, מבחינתו הוא בכלל לא עשה כלום, זה הכל הקב"ה עשה ושלח לו סיבות ומחשבות כדי שהוא יעשה זאת, ולכן הוא לא מבין איך אפשר לפרסם אותו על משהו שהוא לא עשה בכלל?" "היי רצון שנוכה ללכת בדרכיו ולהידבק במורשת המפוארת שהנחיל לנו, הן במסירות הנפש שלו למען הזולת במעשי חסד וכו', והן בהתבטלות המוחלטת שלו לרצון ה', והעובדה שאף שהוא הקים מוסדות אדירים ועשה כל כך הרבה למען הכלל והפרט, הוא החזיק מעצמו אדם פשוט כמו כולם, בלי שום הבדל בינו ובינם."

מלך הנפנפים, ואת הסגנים שלו. הזמרים מופיעים בתלבושות 'מתקדמות', מקפידים על הופעה אישית מוחצנת, מנוצצת, לפעמים אפילו גרנדיוזית, הם מציבים לעצמם פרוז'קטורים שיאירו אותם בצבעים שונים, גם אותם וגם את ה'קלידנים', שם מתקדם לאורגניסטים של פעם, והילדים שלנו שכחו, ובמקום זאת הם הפכו למעריצים שלהם ושל ה'קלידנים' השונים.

הגיע המצב לידי כך שמחותנים משלמים מחירים מופקעים לזמרים פופולאריים, ובחנתונה עומדים האורחים מול הבמה ומתבוננים בהערצה לא מוסברת בזמור, במקום לרקוד לכבודו של החתן שאביו שילם ממיטב כספו עבור הזמור הכל כך מוצלח.

"ביום חמישי של אותו שבוע הלך אחד האנשים של 'יד עזרה' והתראיין לעיתון, שם סיפר על פעולותיו של הארגון, על השריפה והנזק החמור שהיא גרמה, ועל המגבית הצפויה להתקיים בשבת. מטרותה הריאיון הייתה להכין את הציבור לכך שבשבת ישמעו דרשות ויצטרכו לקבל על עצמן לתת סכומי כסף נכבדים לטובת העניין. "כשראה ר' אשר את העיתון חשכו עיניו. פרסומת? חלילה וחס. ארגון 'יד עזרה' עוזר למישהו? ר' אשר פריינד עוזר לאנשים? זה הכל מאת ה' יתברך, אנחנו רק שליחים שלו ועושים את רצונו. "הודיע ר' אשר שהוא מבטל את המגבית! העובדה שהוא זקוק לסכומי כסף אדירים לא השפיעה עליו בעניין הזה. הוא מתנגד לפרסום בכל תוקף, ואם היה מעורב פרסום בעניין, הוא רוצה ללכת בדרך שונה לחלוטין. המגבית מבחינתו מבוטלת: "הקב"ה לא צריך

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א

המסר ברור, אבל אנחנו צרכים ללמוד מכך הרבה יותר, לנו נראה שאנחנו פועלים, ואנחנו מצליחים, ולכן יש לנו כללים ברורים, מותר לנו להטיח בזולת דברי מוסר רק אם איננו זקוקים לו, אבל אם אננו זקוקים לו עלינו ללכת או, כך נראית השתדלות... לא, ממש לא, מי שמקדים נעשה לנשמע, מי ששייך לנשואי הלב, בכל סיטואציה אליה הוא נקלע הוא שואל את עצמו מה הקב"ה רוצה ממני בעת הזאת, כל שאר הדברים לא חשובים ולא תועלתיים, אם אני עושה מה שהקב"ה חפץ עשיתי את הדבר הנכון, מה תהינה ההשלכות גם זה אני בידיים של הקב"ה. כמה חשש עולה מהטפת מוסר על דבר שלדאבוננו נראה מה בכך, הרי כולנו עוברים לא במעבר חצייה, אבל יושב איש ת"ח איש אמת הוא רואה בעיניים של תורה את ההשלכות החינוכיות ואת חילול ה' שיתכן ויכול לצאת מזה, הוא הטריח את עצמו בנסיעה של 50 ק"מ כדי לקבל תרומה מאותו יהודי, אבל עכשיו מחובתו לקיים את מצוות הוכח תוכיח, הפעם גם ראינו שלא הפסיד כלום, להיפך אם עד עכשיו היה לו חסיד חדש בחמישים אחוז, הוא קיבל חסיד מושבע!

ולדבר על כלום הוא חייב להעיר לבעה"ב, "אתה העברת אותי את הכביש שלא במעבר חצייה, אינני מבין איך עשית דבר כזה, ילדים עומדים מהצד ולומדים מאתנו המבוגרים, כמה סכנה יש בדבר, ומה גם שמה יאמרו בני האומות על חרדים שאינם שומרים על חוקי התנועה... הבן רא"מ ניסה לרמז לאביו שאין זה המקום, הוא מתארח אצל אדם שמבקש לעזור לו. אבל בעל הבית אמר לו, תן לרב לדבר חשוב לנו לקבל מוסר מאנשי אמת כאלו. כך המשיך הרב אלטמן ללא רחם, עד שלא הבטיח לו היהודי שהוא מקבל על עצמו לעבור רק במעבר חצייה, לא הסכים לדבר איתו על תרומה לשיבה, משהתחייב הלה אמר לו עכשיו תביא 'לחיים'. ואז אמר בעה"ב, אני לא גביר, גם ביתו בהחלט היה נראה רחוק מאוד מבית של גביר, אבל מה שהרב יבקש ממני אני אתן, גם אם אינני יכול! הרב אלטמן שאל אם יוכל לקבל על עצמו אברך לשנה, היהודי נענה מיד ואף התחייב להכפיל את הסכום אחרי שיסיים עסקה בקרוב! רבי אליהו מאיר שסיפר לי את הסיפור הסיק מכך מסקנה ברורה, "אני עשיתי שמיניות שאבי יטוס ביום רביעי בצהריים, את מי לא הפעלתי בנושא, והקב"ה צוחק עלי מלמעלה, הוא מכין לנו סכום תרומה נכבד שהשיבה לא יכולה לוותר על זה כל כך מהר, הסכום הזה נמצא דווקא בטיסה המאוחרת!"

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

הייחודיות בשיעור שלנו היא, שכל בחור מוצא בו את מקומו ומקבל ממנו הן את מתיקות התורה, ואת הכלים ללימוד עצמי של הגמרא, לדעת מה לשאול על מנת ללבן את ההבנה, וכך להבין עמוד גמרא בצורה יסודית ובהירה

שיחה מיוחדת עם הגה"ח רבי אורי וייסבלום ראש ישיבת 'נתיבות שלום' סלונים
בביתר עילית, על שיעור 'עמוד יומי' שנוסד בישיבה לצעירים

מאת: אלעזר גולדברג

מוסדות התורה והישיבות הקדושות של חסידות סלונים מפורסמים לשם ולתהילה בכל רחבי הארץ. בישיבה לצעירים 'נתיבות שלום' הקיימת בעיר 'ביתר עילית', נוסד שיעור יומי לפי תוכנית 'עמוד יומי' הנמסר מפי ראש הישיבה הגה"ח רבי אורי וייסבלום שליט"א. בשיחה מיוחדת ל'דרשו' שמענו על ההתלהבות שניכרת בין בחורי הישיבה להצטרף למסגרת 'עמוד יומי' ועל השיעור המיוחד.

• שיעור יומי בישיבה לצעירים הוא דבר לא שגרתי

כאשר ראינו בתחילת השנה את הפרסום לקראת התוכנית החדשה, חשבנו שהדבר יוכל לתרום לבחורי הישיבה והחלטנו לצרף את התלמידים שהדבר מתאים להם לתוכנית ולמערכת השיעורים מדי יום. עם פתיחת התוכנית בראשית זמן חורף, הייתה התלהבות גדולה בין התלמידים, בתחילה הגיעו לשיעור שמונה עשרה בחורים ומיד לאחר מכן מעגל שומעי השיעור התרחב לעשרים וארבעה. השיעור היומי נמשך כארבעים דקות ומתחיל בשעה 15:30. זמן זה נקבע בזמן בו כל אחד מהתלמידים לומד במסכת שליבו חפץ.

• באיזה אופן משפיע השיעור על המשתתפים בו?

ברוך השם הבחורים מגיעים לשמוע את השיעור עם הרבה חשק והתלהבות! השיעור מותאם לכל הרמות והכשרונות, מחד - להסביר היטב את פשט הגמרא ומאידך - להוסיף עבור מי שמעמיק יותר מדברי המפרשים.

הייחודיות בשיעור שלנו היא, שכל בחור מוצא בו את מקומו ומקבל ממנו הן את מתיקות התורה, והן את הכלים ללימוד עצמי של הגמרא, לדעת מה לשאול על מנת ללבן את ההבנה, להתעכב על העניינים הדורשים עיון וכך להבין עמוד גמרא בצורה יסודית ובהירה. ישנם כאלו שמשקיעים בהבנה של פשט הגמרא, ויש את בעלי הכשרונות שמעמיקים בדברי המפרשים המובאים בחוברת 'עיון העמוד' וניתן לראות בחוש איך אלו וגם אלו מקבלים תועלת גדולה מאוד מההשתתפות בשיעור ומתוכנית 'עמוד יומי' בכלל, מה שמשפיע על הלימוד במשך כל היום גם בלימוד המסכת שלומדים בישיבה.

מיד לאחר סיום מסכת ברכות, נמסרה ללומדים שיחת חיזוק כהקדמה לתחילת לימוד מסכת שבת, על ההזדמנות הגדולה עבורם לקנות ידיעה במסכת חשובה מאוד הנוגעת לכל אחד במשך

כל ימי חייו. הובא בה מה ששמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בעל ה'נתיבות שלום', שכשם שכתב הרה"ק הר"מ מדולינא זי"ע בספרו הקדוש 'דברי משה' (פרשת שמיני) שהטעם שאומרים בליל פסח את הפסוקים בהם נזכר יציאת מצרים, משום שבהם גנוזות ההארה והקדושה של יציאת מצרים ועל ידי אמירתם מעוררים את ההארות הטמונות בהם, כך הוא גם בתורה שבעל פה, שבמסכת שבת גנוזות ההארות הגדולות של שבת קודש ועל ידי לימודה מעוררים את הארות השבת שיאירו את הלבבות.

עלי לציין לטובה את חוברת 'עיון העמוד' על מסכת שבת, יש בה שילוב של הערות ביסודות העמוקים של הסוגיות בעיון המונגשים באופן ברור ובהיר, יחד עם סיכומים במקומות מיוחדים הכוללים את סיכום הגמרא רש"י ותוספות ובצירוף ההלכות המובאות בשלחן ערוך ו'משנה ברורה'. דוגמה נפלאה לכך היא הסיכום המופיע בתחילת המסכת של שש הדרגות באיסורי שבת, יש בו שילוב של מאמרי הגמרא, התוספות והראשונים ועד ההלכה למעשה ב'משנה ברורה'. אחד מהלומדים כבר שינן את הלימוד של הדרה הראשון במסכת יחד עם ההקדמות והסיכומים שבחוברת ויודע את החומר בעל פה! אין ספק שזה אחד מהגורמים להתלהבות בקרב בני החבורה ולציפייה להמשך ההצלחה בקרב כל משתתפי השיעור.

בשניה שלאחר מכן הוא שולף במהירות את המודעה מידו של הבחור, מעיין בה קלות ומתאבן על מקומו. שניות של הלם בסופן הוא קורס על כיסא מזדמן כשכל גופו מרטט בבכי עז. "איך הגעתם לבחור הזה? מאיפה אתם מכירים אותו?"

לפני מספר ימים התקשר אלי אחד מידידי, "אני חייב לספר לך משהו". הוא אמר לי.

מאת: הרב ישראל היימן

פרשיות אלו של הקמת המשכן מעוררות תחושת התרגשות. כל מהות עשיית המשכן הינה ביטוי לקרבת ה' ולאהבתו לעמו. כיום, שעדיין לא זכינו והמקדש לא עומד על מכוננו, מתגלה הקירבה בדרכים אחרות. הקב"ה מראה מפעם לפעם את ידו החזקה ואת אהבתו לעמו דרך מקרים יוצאי דופן.

אחד מהם הוא הסיפור הבא.

לפני מספר ימים התקשר אלי אחד מידידי. יהודי נפלא שעוסק בחינוך בקירוב ובכל דבר שיש בו כבוד שמים. "אני חייב לספר לך משהו". הוא אמר לי. הטיתי את אוזני וכיוונתי את ליבי, והרי המעשה לפניכם כמעט במילים שלו...

ידידי הנזכר מלמד בין היתר במסגרת לימודים יחודית. שם נותנים בית חם לבחורים ומאהיבים עליהם את לימוד התורה ועבודת ה'. עם תחילת מלחמת חרבות ברזל החליט ידידי לעשות משהו של חיזוק מיוחד בתוך המסגרת הרגילה והקבועה כדי לתת לבחורים את הזכות להיות שותפים אמיתיים עם כלל ישראל בפן הרוחני של המלחמה.

לאחר מחשבה הוחלט על חיזוק בליל שישי לניצול הזמן והכנה לשבת קודש. המתכונת שהתחילה אז וממשיכה עד עכשיו בס"ד היא, שכל ליל שישי מתקיים שיעור מיוחד מרב אורח בנושאי הלכה או מוסר. בכל פעם משהו שונה ומיוחד שסוחף את הבחורים לריתחא דאורייתא או לחיזוק בנושאים שונים בעבודת ה'. בשביל לשמור על הייחודיות של העניין הוא משלב שבוע להביא מבחוץ לתוך המקום את הרב ושבוע שני יציאה לבית של רב זה או אחר או למקום בחיק הטבע בו נפתחים הלבבות ושם לערוך את השיעור.

כמובן שדבר כזה לוקח משאבים גדולים, גם כלכליים וגם אישיים. לדאוג כל שבוע לרב אחר ופעם בשבועיים גם למקום להתארח בו על בסיס קבוע. זה משהו שתופס הרבה זמן וכח. אבל תחושת השליחות והמסירות גוברת על הכל. בפרט שלאחר תקופה מאז החלה התכנית הוא התחיל להקדיש כל שבוע את החיזוק המסוים הזה לע"נ אחד מאלו שנרצחו במלחמה. חלקם אנשים שנהרגו בשמחת תורה וחלקם כאלו שלאחר מכן. כיון שידדי עוסק גם הרבה בקירוב רחוקים הוא מכיר לא מעט משפחות שלהם קרובים שנהרגו על קידוש ה' במלחמה הזו והוא עושה טובה עם נשמת

הקדושים וגם מביא נחמה למשפחות כשהוא מקדיש כל שבוע את הלימוד והחיזוק למישהו אחר.

כעת מתחיל מרוץ של טלפונים לכל העולם

בשבוע עליו הוא מספר הכל היה נראה רגיל. בתחילת שבוע הוא קיבל בקשה מאחד ממכריו ששמע על החיזוק והשיעור להקדיש הפעם את הלימוד לע"נ אחיינו שנהרג בלחימה באחד היישובים בימים שלאחר שמחת תורה. מיד אחר כך הוא סיכם עם רב הכותל שהשיעור השבוע יערך על ידו בסמיכות לשריד בית מקדשנו כשלאחר מכן משפחה יקרה מתושבי הרובע היהודי התכוננו לארח את הבחורים על שולחנות ערוכים ובשירת הלב והנשמה אל תוך השעות המאוחרות של הלילה.

הכל היה נראה מצוין וטוב מתמיד. ידידי יכל לישון רגוע בלילה כאשר הוא יודע שהשבוע הכל מסודר על הצד היותר טוב. ביום רביעי, קצת יותר מעשרים וארבע שעות לפני השיעור המיועד הכל התחיל להסתבך. טלפון מתקבל מלשכתו של רב הכותל שהייתה טעות בתכנון. ליום הזה בשעה הזו מתוכננת עצרת גדולה בכותל ועל כן לא שייך לקיים את השיעור. כעת מתחיל מרוץ של טלפונים לכל העולם, הבחורים כבר יודעים

על התכנית למחר ואי אפשר לאכזב אותם עם איזה משהו 'פשוט'... צריך תחליף הולם. נסיונות לכאן ולשם, בשעה מאוחרת של יום רביעי בואכה יום חמישי המדובר משהו מעלה רעיון מעניין. טלפון לאחד שמכיר והנה חצי תכנית כבר מסודרת. הם יתאספו מחר בביתו של מרן שר התורה זצוק"ל ברחוב רשב"ם בבני ברק, שם ימסור להם שיעור בנו הגרי"ש שליט"א ולאחר מכן הם ישמעו ממנו דברי חיזוק והתעוררות במשנתו של אביו הגדול. הזדמנות כבירה להיכנס אל הקודש ולגעת בשולי אדרתו של מרן זצוק"ל, דבר שוודאי יהיה לתועלת ולחיזוק.

ידידי הנמרץ הלך לישון כשהוא חצי רגוע...

ידידי הנמרץ הלך לישון כשהוא חצי רגוע... שיעור כבר יש, אבל אם זה כולל נסיעה לבני ברק עם כל הקבוצה שיעור ושיחה עם תפילת ערבית, הבחורים שכבר יודעים על משפחה ברובע שתארח אותם והאוכל המוכן, מחייבים למצוא משפחה שתסכים לארח את הקבוצה.

לכאורה נראה פשוט, בבני ברק מה יותר קל מזה... אבל היה נראה שכל מה שיכול מסתבך.

כל אחד שהיה נראה שיכול להתאים לכוה רעיון בדיוק לא יכל. השעה כבר אחרי צהרים של יום חמישי, בעוד כמה שעות כבר אמורים להיות שם ברחוב רשב"ם ופתרון לבעיה אין.

ידידי היקר כבר חישב להישבר, בראשו עלו מחשבות של יאוש. "אין מה לעשות, נחזור חזרה למקומנו הקבוע בירושלים ושם ניתן להם את האוכל, נכון שזה לא אותו דבר אבל אין מה לעשות".

תוך כדי הדברים לא זנח ידידי את שאר חובותיו. הוא המשיך בשגרת יומו מליאת הפעילות ובין לבין ניסה למצוא איזה רעיון שעוד לא חשבו עליו.

בשעות אחר הצהרים המאוחרות הוא מתקשר למשפחה מסוימת מדרום הארץ, ממש קרוב לחזית הקשה שם. הוא שומר איתם על קשר כבר תקופה ארוכה עוד לפני פרוץ המלחמה ומידי פעם הוא מתקשר לחזק אותם.

גם לו לא ברור מה פתאום הוא החליט לשאול אותם אולי הם מכירים משפחה באזור ב"ב שיכולה לארח את הקבוצה. הוא סיפר קצת על הפעילות וניסה להלהיב אותם בתקווה שהם יוכלו לעזור לו.

אולי מחמת חוסר נעימות, אולי מחמת רצון באמת לעזור, היהודי המתחזק מדרום הארץ נותן לידידי מספר טלפון של משפחה בפאתי בני ברק. הם אנשים שומרי מצוות קלה כבחמורה, אולי הם יסכימו. לבקשתו של ידידי שהוא עצמו ייצור קשר עם המשפחה ההיא ויבקש מהם בעצמו את הבקשה הלא שגרתית הזו, הגיב המתחזק מהדרום שאין צורך, מדובר באדם נחמד מאד, תתקשר אליו ותשאל אותו בעצמך...

זה לא היה נעים, הוא גם לא מכיר את המשפחה ההיא מה טיבה, אבל בלחץ השעה והסיטואציה ידידי מחייג לאותו מספר טלפון. השיחה קצת מוזרה, אכן מדובר באדם מאד חביב אבל הוא לא כל

כך מבין מה 'נפל' עליו הסיפור הזה עכשיו. אחרי דין ודברים הוא מסכים והם מסכמים על שעת ערב מאוחרת בה הם יגיעו אחרי השיעור והתפילה, יאכלו מהאוכל אותו הם מביאים בעצמם, ישירו קצת שירי נשמה וייסעו חזרה לירושלים.

אחרי כל הקשיים של היממה האחרונה, הם הגיעו לבני ברק, לבית משפחת מרן. התפללו שם ושמעו שיעור ושיחת חיזוק, יצאו מרוצים מחוזקים ושמחים לביתה של המשפחה שצריכה לארח אותם. נסיעה קצרה והם דופקים בדלת.

כוס מים להרגעה והסיפור קלח מפיו במהירות...

זכור, כל שבוע השיעור מתקיים לע"נ אחד הקדושים מהמלחמה הנוכחית. בשבוע הזה השיעור הוקדש לע"נ של אחיינו של אחד ממכריו של ידידי. 'איתי שלמה בן הרב משה הי"ד' תוך כדי עריכת השולחנות והכרות ראשונית עם בעל הבית, מוציא אחד הבחורים מכיסו את המודעה השבועית בה כתוב השם שלעילוי נשמתו השיעור והחיזוק, ומבקש לתלות אותה במקום בולט. בעל הבית ששומע את הבקשה מפנה את מבטו אל המודעה. לרגע עיניו מתרכזות במודעה, בשניה שלאחר מכן הוא שולף במהירות את המודעה מידו של הבחור, מעיין בה קלות ומתאבן על מקומו. שניות של הלם בסופן הוא קורס על כיסא מזדמן כשכל גופו מרטט בבכי עז.

"איך הגעתם לבחור הזה? מאיפה אתם מכירים אותו?" ניכר שבעל הבית בהלם גמור.

כוס מים להרגעה והסיפור קלח מפיו במהירות...

הבחור הזה גר רחוק מכאן אבל למד כאן בסביבה. סיבבה ההשגחה שבדרך כלשהיא הכרתי את הבחור ופתחתי בפניו את דלתות ביתי, שירגיש תחושה של בית. הוא היה מתארח כאן כל שבת לסעודות השבת במשך למעלה משנה. הוא נהרג ממש בתחילת המלחמה, מאז אינני מוצא לעצמי מרגוע. בסערת הימים לא הצלחתי לעשות משהו מומשי לעילוי נשמתו של מי שהיה קרוב לליבי במשך תקופה ארוכה כל כך.

פתאום אתם צונחים עלי ככה עם שיעור וחיזוק והכל לעילוי נשמתו של הבחור הנפלא הזה...

לא ידעתי למה הסכמתי בכלל לרעיון מוזר כזה, להכניס קבוצה שאני לא מכיר הביתה בהתראה של כמה שעות בודדות...

ידידי היקר הוסיף וסיפר לו את סאת ה'בעיות' שהובילו בכלל לשיעור שיתקיים כאן. הוא היה אמור להיות בכותל... רצף של דברים שבשעת מעשה לא מובנים לך מסתדרים ברגע אחד מרגש. לא תמיד הקב"ה מראה את הדברים ומסדר אותם כך... לא תמיד אנחנו רואים את הסוף המרגש, אבל מידי פעם הוא נותן לנו לחוש, מי שסובב את הסיפור שזה עתה קראת, מי שאירגן את כל העלילה הזו, הוא זה שמארגן גם לך את עלילות חייך... בסוף אולי תבין, וגם אם לא מספיק לך שהוא מבין!!

יהיו הדברים האלו אף הם לע"נ של הקדוש איתי שלמה בן משה הי"ד.

היהודי נטל את המיקרופון והחל מגולל מונולוג אישי: עד לפני תקופה, אם הייתם משוטטים ברחבי ארה"ב, לא הייתם מוצאים בכל ארצותיה אדם יותר 'אגואיסט' ממני! כאשר 'אגואיסט' הייתי בכל איברי וגידיי, רק ה'אני האפסי' עמד במרכז כל ימי חיי

האחדות היהודית והערבות ההדדית במצות מחצית השקל - מעשה המצוה

מאת: הרב אליהו שור

בכל איברי וגידיי, רק ה'אני האפסי' עמד במרכז כל ימי חיי. ורק על עצמי חשבתי בכל רגע נתון. לא ראיתי בעיני רוחי מאום מלבד אשר אני וגופי.

כל אשר עניין אותי היה רק שלושה דברים

כל אשר עניין אותי היה רק שלושה דברים. איך אני אצליח יותר מכולם. איך אני אהיה מסודר יותר מכולם ואיך לי יהיה טוב יותר מכולם. אלו שלושת הדברים. אני. אני ואני. רק הם עמדו בעיני רוחי כל הזמן. ובדרך הזו צעדתי תמיד.

נכנסתי לעולם העסקים, כשאני שואף להפוך למיליונר גדול, בדרך הייתי מוכרח לדרוס על כמה אנשים שעמדו בדרכי. לא היססתי לרגע, דרכתי עליהם בכל הכוח. שהרי 'אני' בכבודי ובעצמי, חשוב יותר מכל יצור וכן אנוש אחר, הרי אני זה 'אני', ורק לי יאה להגיע לפסגת ההצלחות.

כך הקמתי את המפעלים, כאשר השראת ה'אני' מרחפת בחללם, העובדים ידעו שהם עובדים כאן רק כדי לרצות את האחד והמיוחד. הרי הוא: אני! וכך אם הייתם מסיירים בימים ההם במפעלים שלי, סביר להניח שהייתם יוצאים בהתפעלות שלילית: כיצד בן אנוש מסוגל להגיע לדרגה כזו, שרק אנוכיותו האפסית מעניינת אותו

"איש השנה" כך קוראת הנהלת האוניברסיטה, מהחשובות בארה"ב, לפרס ולתואר המיוחד, אותו הם מעניקים פעם בשנה לאיש מסוים, אשר לדעתם, תרם ופעל למען אזרחי ארה"ב, משך כל השנה כולה. בשנה ההיא נבחר יהודי מניו יורק לקבלת התואר המיוחד, הסיבה בעטיה נבחר היהודי היתה בשל כך שהוא מעסיק למעלה מחמשת אלפים פועלים במפעלים שונים ברחבי ניו יורק, אותם הקים בעשר אצבעותיו, ודבר פלא: כל הפועלים אהבו אותו, את הבוס שלהם, והם מעריכים אותו מאד מאד. כשאין להם בפיהם רק שבח והודאה על אשר זכו לעבוד באחד מהמפעלים שברשותו, וזאת בשל האווירה החיובית, היחס והכבוד ההדדי אותו חולק המנהל היהודי עם אלפי פועליו. כשאין להם שום טענה, ואפילו קטנה ביותר כלפיו.

ואפילו הנהלת האוניברסיטה שהתחקתה אחר צעדיו וניסתה למצוא פועלים ממורמרים בשולי הדרכים, לא מצאתם. כשאף לאחור שניסתה להתסיס את האווירה עם טענות לאפליה בין סוגים שונים ודתות שונות, לא אבו הפועלים להיגרר אחריהם, רק אדרבה, הוסיפו מילות שבח ויקר למנהלם הנכבד אותו הם כ"כ מעריכים.

מנהלי האוניברסיטה מקורחי הראש ראו וגם תמהו. כיצד יתכן כזאת? איש אשר תחתיו אלפי פועלים הסרים למרותו, מצליח לרצות את כולם, ואין לאחד מהם שום טענה או מענה לעומתו, הלא דבר הוא?

ראשית, החליטה ההנהלה להעניק לו את התואר הנכסף "איש השנה" של האוניברסיטה, בשל נקודה פלאית זו. אך החליטו שגם הם חייבים לפצח את השיטה, כיצד הוא מצליח במקום ובנקודה שרוב המנהלים נכשלים בה.

ביושבו על הבמה המהודרת שהוקם בשטח אולם האסיפות במעמד מרשים ומיוחד, לפני שהעניקו לו את התואר הנכסף, פנו מנהלי האוניברסיטה לנשוא הפרס ושאלוהו את השאלה המנקרת במוחם כבר תקופה נכבדת. כיצד בוס מצליח לשמור על יחסים תקינים עם אלפי פועליו, אחד לא חסר. כל הפועלים מרוצים ממנו, אהבים אותו ומעריכים מאד. כיצד עושים זאת?

היהודי נטל את המיקרופון והחל מגולל מונולוג אישי: "עד לפני תקופה, אם הייתם משוטטים ברחבי ארה"ב, לא הייתם מוצאים בכל ארצותיה אדם יותר 'אגואיסט' ממני! כאשר 'אגואיסט' הייתי

פניני מצוה

מצות מחצית השקל

המצוה: ליתן כל אחד מישראל, בין עני בין עשיר, מחצית השקל, פעם אחת בשנה, לצורכי קורבנות הציבור ושאר צורכי הציבור, ויפקידום בידי הכוהנים.

טעם המצוה: רצה השי"ת שבקורבנות הציבור הקרבים לפניו בתדירות ובתמידות כגון קורבנות התמיד והמוספין, כמו גם שאר קורבנות הציבור, יהיה יד ישראל כולם שווה בו, עני כעשיר, בעל יכולת כמי שאינו כזה, כולם יהיו שווים, בכך שכל אחד יתן מחצית השקל, לא פחות ולא יותר. וע"י כן יעלה זכרון כולם לפני השי"ת בהקרבת הקורבנות לפניו לטובה, ויושפע שפע רב לכל ישראל. לאמור: אחדות ישראל נפלאה בהקרבת הקורבנות לנחת רוח אשי לד'!

מתי נוהגת מצוה זו? מצוה זו נוהגת: בזמן שהבית היה קיים. לזכרים בין בארץ ובין בחוץ לארץ.

שיתו לבכם: "ועכשיו בעוונותינו, שאין לנו בית המקדש, ולא שקלים, נהגו כל ישראל לזכר הדבר לקרות בבית הכנסת, בכל שנה ושנה, פרשה זו של 'כי תשא' עד 'ולקחת את כסף הכפרים' בשבת שהוא לפני ראש חודש אדר לעולם!" (לשון רבינו בעל 'החינוך').

ספרי היסוד העוסקים במצוה זו: משניות וגמ' מסכת שקלים ורמב"ם הלכות שקלים.

עצה טובה קמ"ל: על אף שבעוונותינו הרבים, מצות מחצית השקל אינה נוהגת בזמנינו, מכל מקום אפשר להשתדל לעשות זכר למצוה, ע"י שנשתדל לתרום מממונינו לצדקה ולגמילות חסדים.

בצורה חזקה כל כך. עד שאינך יכול לשמוע אפילו לא מפועל זוטר או בודד מילת שבח כלשהיא על בעל המפעלים. מה שהייתם שומעים מהם היו רק מילות שנאה ובוז על האיש שבדרך להגשמת ה'אני' שלו, הננו מוכרחים לעובדו ולרצותו באווירה שלילית ולא נוחה.

המנהלים לא האמינו

המנהלים לא האמינו. זהו האיש אשר שמעו שמסור הוא לאחרים בכל מאודו ונפשו, והנה מגולל הוא לפניהם שטעות בידם, 'אנוכי' הוא באופן בלתי ישוער.

היהודי עצר לרגע. סקר את הקהל הרחב שנכח במקום. אחר המשיך: "ביום מן הימים, הצטרפתי לנסיעה תיירותית לארץ ישראל, יחד עם מתי מעט חברים וידידים, יהודים כמוני, אך אינם שומרים תורה ומצוות. סיירנו בארץ לאורכה ולרוחבה, בכותל המערבי ביקרנו, משם לים המלח הנמכנו, ובעוד אתרים ומקומות בילוי אטרקטיביים. לקראת היום האחרון הבטיח לנו המדריך חוויה בלתי נשכחת. כזו שאי אפשר למוצאה אלא בירושלים עיר הקודש והמקדש. המדריך לא גילה לנו פרטים נוספים, על אף שניסינו לדלות ממנו. אך הוא עמד בסירובו, כשהוא מבטיח להגיש לנו זאת כהפתעה חוויתית צרופה.

הגיע היום האחרון. המדריך מוליך אותנו חזרה לירושלים, ומוביל אותנו לשכונה הכי מוזרה שראיתי מעודי: "שכונת מאה שערים". רק שם השכונה מעורר בי השראות משונות מהדיווח על המתרחש בה בכלי התקשורת השונים.

אף ניסיתי לחקור באותה הזדמנות את שם השכונה "מאה שערים". חיפשתי ברחובה הראשי ובסמטאותיה מאה שערים שונים, ולא מצאתי, מלבד שערים בודדים. אולי עשרה במספר. אז מדוע קראו לשכונה "מאה שערים"? לתושבים החרדיים פתרונים.

הילכנו ברחובותיה הצרים, תרים בעינינו את המתרחש בה, ראינו ילדי חמד מקפצים בהנאתם בינות לסימטאות והשבילים המסתעפים. כאשר אי אילו מוצגים משמשים להם כתחליף לפארק או גן העיר, שלא מוקם בה, לבל להטביע את חותם הצינונות הארורה בשכונה המשומרת, אפילו לא בזעיר אנפין. חזינו באברכי המשי מהלכים לאיטם ברחובותיה, כשמוחם שקוע בדבר מה. כשפתע אף הבחנו באי אילו אנשים עם כובעים רחבי תתורא היוצאים מאחד ה'שערים' בדרכם לעבר העיר הגדולה אשר 'גאולה' שמה, לזעוק, למחות ולהריע על פירצה חדשה שאך זה נפרצה. משום מה, דילגה הקבוצה עלינו ולא העירה לנו מאום, וכך היו לנו חיינו לשלל. כנראה שהפירצה היתה נוראה לאין ערוך מאשר פירצת התיירות.

נהנינו להתהלך ברחובותיה כתיירים נטולי דאגות ולהתבונן ברוח החיים השונה כל כך. והמדריך מבטיח לנו, שגולת הכותרת ביום הזה עדיין לפנינו.

ממאה שערים הקסומה והנוסטלגית ירדנו על עבר שכונת בית ישראל, שם, בטבורה של השכונה ניצבים בגאון שורת בניינים שונים

המשך בעמוד הבא

השואה הארורה כילתה כמעט את כל יהודי אירופה בלא להבחין בין יהודים תורניים למשכילים!"

"אגיד לכם אני, מהו הלקח הנלמד מן השואה", המשיך ראש הישיבה. "הגרמנים לא סתם רצו להשמיד את העם היהודי, אלא אף, ואולי בעיקר, רצו לעקור את הרוח, את נשמתו הפנימית ואת צלם האנוש אשר בו ולהשפיל בכך את כל היהדות. כך כפו על הרבנים לטאטא את הרחובות העיר, כך נהנו לצפות ביהודים מכים אחד את רעהו בתור לקבלת המרק הדלוח, ואת מטרה זו רצו להשיג בהשמדת העם היהודי באופן טוטאלי, היל"ת".

שאל ראש הישיבה בפאתוס.

מה החזיק את היהודים במחנות השונים? שאל ראש הישיבה בפאתוס.

והשיב: "הערבות ההדדית!"

יהודים אשר הוכו ועונו ע"י הצורך הנאצי עזרו אחד לשני, מתועדים מקרים בהם אף וויתרו יהודים על מנתם המצומקת האחד למען רעהו! יהודים אשר כל חייהם בנו את עצמם לאורה של תורה ידעו האיך להתמודד בימי השואה הארוכים, ואף לעזור אחד לשני!

כוח זה של האחדות היהודית והערבות ההדדית, היא אשר עזרה להם ליהודי המחנות לבל יאבדו צלם אנוש ורוח אלוקים!

באשר כשאתה עוזר ליהודי אחר אתה רק מתחזק מכך בכל המישורים!

זהו הלקח הנלמד מן השואה! לקח מפתיע אמנם, אך מעשי בחיי היומיום באופן בלתי ישוער. לעולם אל תדאג רק לעצמך! תמיד

דאג גם לאחר, לשונה, ללא מוכר אשר צריך את עזרתך!"

דברי ראש הישיבה השפיעו עלי עזות, וכשחזרתי לארה"ב התחלתי ליישם באופן מידי בין עובדי המפעל, מיד החלו רווחי לעלות משמעותית, עסקי פרצו וגדלו, עד שאף את התואר שלכם 'איש השנה', קטפתי בשל כך.

והחשוב ביותר מכל הוא: שכשנותנים ודואגים לשני, בחיים לא על חשבון ה --- אני!

בכל שנותי בהם דאגתי וטיפחתי את האני שלי, ולמען מטרת ה'אני' היו כל הדרכים והאמצעים כשרים וישרים לפני, לא הייתי כל כך מאושר, מלא בהנאה וסיפוק מחיי! כשאני כל כך מצליח גם בתחום העסקי, מאז הרגע בו התחלתי לדאוג בכל כוחי גם לשני!

דאגו לחבר, כי בכך אתה בעצם דואג לעצמך!!

זוהי גם תכליתה של מצות מחצית השקל, האחדות היהודית והערבות ההדדית!

המרכיבים את ישיבת 'מיר'. אין דמיון בין בניין אחד למשנהו במראם החיצוני, באשר הישיבה, בראשית ימיה, שכנה רק בבנין אחד, משהתפתחה, קנתה בסמוך לה בנין נוסף, שונה. ומשהתפתחה עוד, קנתה עוד בנין, וכן הלאה. אך המכנה המשותף בין כל הבניינים הוא שבכולם יושבים בחורים והוגים בתורה בהתמדה עצומה.

המדריך, על אף חילוניותו המוצהרת, הכיר אי אילו מושגים מהעולם החרדי והתורני, והוא הסביר לנו שאנו עומדים לבקר בישיבה הגדולה בתבל אשר 'מיר' שמה, על שמה של הישיבה בעיירת 'מיר' שבליטא. בה יושבים אלפי בחורים, אשר משליכים את כל הבלי העולם אחר גוים ומתמסרים אך ורק ללימוד התורה. בה הם הוגים, עמה הם קמים והיא הנותנת להם חיות בעולם הזה.

לסיום, מובטח לנו פגישה עם מחולל המהפך ומי שהפך את הישיבה לאימפריית תורה אדירת מימדים, הלא הוא מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל!

נכנסנו לפגישה עמו, חזינו באדם חלש, הסובל ממחלה הגורמת לו לקושי בהנעת איבריו. אך הוא אינו נותן לקשיים להכריעו, אדרבה, מתחזק הוא כנגדם ומחולל את מהפך התורה בדור האחרון, כשהוא משכלל ומפתח את ישיבת מיר לעוצמות שלא הכירו קודם.

התיישבנו סביב לשולחנו. אנו הסתכלנו עליו כעל יהודי גלותי, שבמקום לעשות חיל בעסקיו, בחר לפרוש ולהתעסק בענייני רוח בלבד. אף הלה סקר אותנו במבט עמוק, אחר פתח בשאלה: "לפני ששים שנה, התרחשה השואה הנוראה, בה נכחדו למעלה משישה מליון יהודים הי"ד ע"י הגרמנים הנאצים י"ש. מהו הלקח אותו אתם לומדים מהשואה?"

מיד העזתי פנים והשבתי

מיד העזתי פנים והשבתי שודאי שהלקח הנלמד מהשואה הנוראה הוא שעלינו לקחת את גורלנו לידינו! לא עוד עם נכנע, חלוש כח ומזומן ובלא נשק. אלא עם היושב בארצו עם צבא חזק ומאומן, הערוך לכל מתקפה. במקביל, להתערותינו בחברה העסקית ברחבי העולם, בארה"ב, בקנדה ובשאר המדינות המפותחות. כמו שאנו אכן עושים, שולחים יד במסחר, מצליחים בה ומעורבים עם גויי הארץ!"

ר' נתן צבי נותר שלו. "אתם יודעים מי חשב כך", פנה אלינו והמשיך: "רבבות יהודים משכילים בגרמניה והסביבה חשבו כן, ואף התאימו את מעשיהם למחשבה זו, השתדלו להצליח בסביבה ובעסקים בכל מאודם.

אבל זה לא הצליח להם.

שמענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי',
ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

"הוא הגיע לבר מצווה", מספר האיש בדמעות, "והתחיל לשיר ולשמה את הבן שלי. הילד שלי רקד ושמה במשך שעה וחצי, כמו שלא שמה מעולם! זה היה היום הכי מאושר בחיים שלו

לכבוד 'שבת שקלים', הרב שלום יאכנעס מספר על אביו, בעל המנגן הנודע 'רבי אלתר' זצ"ל ועל ערך הכסף...

כמות הסיפורים ששמעו בני משפחת יאכנעס על אביהם, בעל המנגן הנודע רבי אלתר צבי יאכנעס זצ"ל, המוכר בכינויו 'רבי אלתר', יכולה לפרנס ספר עב כרס, ועוד יישארו מספיק סיפורים גם לכרך השני והשלישי.

לכבוד 'שבת שקלים', ביקשנו מבנו, איש 'דרשו' הרב שלום יאכנעס, לשתף אותנו בשניים שלושה סיפורים הקשורים ל... שקלים.

"האמת שזה די קשה לתאר את אבא שלי יחד עם כסף", משיב 'ר' שלום על אתר, "משום שהוא היה מתייחס לכסף בחוסר התלהבות קיצונית.

"כך למשל, סיפר לנו הגאון רבי יהונתן וינלסקי ראש ישיבת 'דרך חכמה' מעשה שהיה עמו. אחי, למד אצלו בישיבה, ובימי החנוכה ערכו בני המשפחה שם מסיבה גדולה לכבוד חנוכה, כל הילדים של

ראש הישיבה הגיעו על ילדים ונכדיהם, והם החליטו לביא את אבא שלי כדי שישמח את הילדים.

אבא נענה בשמחה, הוא הגיע לשם, כינס את כל הילדים, שר להם שירי חנוכה עם הגיטרה שלו, וכמובן סיפר להם את נס חנוכה בשירה וזמר בצורה מאוד מיוחדת. כמו תמיד הם לא ויתרו לו שישיר גם את

השירים הכי מפורסמים שלו 'פרעה בפיג'מה' ו'אש אש אש... דבר מסוכן' וכדו', והיתה שמחה גדולה.

כשסיים וביקש ללכת, נתנו לו מעטפה עם תשלום הגון עבור הטרחה שלו, אבל אבא סירב בתוקף לקחת את המעטפה. הוא אמר להם שהוא בא כהכרת הטוב לראש הישיבה שמלמד את בנו תורה, ולא מוכן לקבל תשלום. אבל הם ממש הכריחו את אבא ודחפו לו את המעטפה בכח, כך שהוא לא יכול היה להתנגד.

הוא לקח את המעטפה, התיישב שם בסלון לשוחח מעט עם ראש הישיבה, ולאחר מכן הלך הביתה. בסוף הערב הם עשו שם סדר, והזיזו את הספה כדי לטאטא מתחת אחרי כל הבלגאן הגדול, ומה הם מצאו שם? את המעטפה עם הכסף...

מעשה נוסף שמענו מיהודי שאנחנו לא מכירים, הוא בא אלינו, ישב רבע שעה והלך. באותה רבע שעה הוא סיפר לנו את הסיפור. לא מדובר בסיפור ארוך במיוחד, אבל הוא סיפר אותו רבע שעה, כי באמצע הוא בכה והתייפח שוב ושוב, והדיבור היה קשה עליו.

"זכינו ויש לנו ילד מיוחד", הוא סיפר, "ילד מתוק ונפלא, אבל הוא לא יכול להיות במסגרת רגילה".

"כשהוא הגיע לגיל 13 מאוד התלבטנו מה לעשות, ולבסוף החלטנו לערוך לו בר מצווה רגילה כמו כל הילדים. הבעיה שלא יכולנו לחשוב על רעיון

מה עושים כדי שהילד ישמח בבר מצווה, הרי הוא לא יודע לומר דרשה, והחברים שלו לא יכולים להבין את המשמעות, הוא בטח ישתעמם

מלשבת כל כך הרבה זמן ולומר מזל טוב לאורחים. מה עושים? "חשבנו וחשבנו ואז החלטנו להזמין את 'רבי אלתר'. אבל מצד שני,

רבי אלתר הוא זמר מפורסם, סביר להניח שעל כזה ערב הוא לוקח כמה אלפי שקלים. אמרתי לעצמי, מה יכול להיות, אני אנסה לדבר

אל לבו, לבקש ממנו שיעשה לנו מחיר מוזל כי מדובר בילד מיוחד... "השגתי את הטלפון, התקשרתי אליו, ואמרתי לו 'שלום רבי אלתר, יש לי ילד מיוחד, אני עושה לו בר מצווה ורוצה שתבוא לשמח

אותו, אבל אין לי יכולת לשלם אלפי שקלים. אני מבקש שתתחשב ותעשה מחיר שאוכל לעמוד בו...".

"אבא שלכם ענה לי שהוא יצא עכשיו בדיוק מקניה ב'ש חסד', והיא עלתה לו 78 שקלים. זה בדיוק המחיר שהוא מבקש עבור ההופעה,

78 שקלים... "הוא הגיע לבר מצווה", מספר האיש בדמעות, "והתחיל לשיר ולשמה את הבן שלי. הילד שלי רקד ושמה במשך שעה וחצי, כמו שלא שמה מעולם! זה היה היום הכי מאושר בחיים שלו, וממילא גם היום הכי מאושר בחיים שלי ושל אשתי. השמחה היתה כל כך גדולה שכל האולם רעד מהתרגשות.

"בסיום האירוע נתתי לו 400 שקלים, אבל הוא כמעט נעלב. בשום אופן לא הסכים לקחת את הכסף, ואפילו לא את המחיר שאמר לי מראש, 78 שקלים...".

כתב רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל: בכל העמים אין ולו אחד השומר שבת! גם אלו שהיו מתחילתם שומרי שבת, נסך ה' בקרבם להסיר את יום השבת ולשבות ביום ראשון וכן הישמעאלים שובתים ביום ששי במקום בשבת קודש, הרי שאין כל אומה שובתת בשבת. וזה נגד השכל

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' (ל"ה ב)

מובא בזוהר (י"ז א): נפש יתירה נוספת באדם ביום השבת, והיא רוח הקודש ששורה עליו, ומכתירה לאדם בכתר קדוש מכתרי המלאכים, והוא מאותו רוח שעתידי לשרות על הצדיקים לעתיד לבוא. ומוסיף ה'אור החיים' (בפר' כי תשא על הפס' 'ושמרו בני ישראל את השבת'): יום שבת למנוחה אשר ציווה ה' את בני", הוא מטעם הנשמה היתירה. ולצד שממקום קדוש באה, יצוו ה' להרחיק היגון והכעס ולקרוא לשבת 'עונג', וצווה ה' אתו את הנשמה (היתירה), ומשכנה בה - הוא כל זמן שאין שום עצבון.

כתב רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל (יערות דבש ח"א דרוש י"ז ח"ב ד"ג): כל מצוות התורה - גם אומות העולם עושים בדרך זו או אחרת, אבל בכל העמים אין ולו אחד השומר שבת! גם אלו שהיו מתחילתם שומרי שבת, נסך ה' בקרבם להסיר את יום השבת ולשבות ביום ראשון, וכן הישמעאלים שובתים ביום ששי במקום בשבת קודש, הרי שאין כל אומה שובתת בשבת. וזה נגד השכל, שהרי אם כבר קובעים יום שבת, מדוע זה לא יקבעוהו ביום אשר קידשו ה' ובירכו מכל העמים, והרי גם הם מודים בבריאת העולם ובשבתת הבורא בשבת. אין זאת אלא שה' נסך בקרבם דבר זה, כדי שלא יהיה להם חלק בשבת. על כך אומרים בתפילת שבת 'ולא נתתו ה' אלוקינו לגויי הארצות, ולא הנחלתו מלכנו לעובדי פסילים, וגם במנוחתו לא ישכנו ערלים'.

המהרי"ל ביאר דהטעם שנוהגים להזכיר אליהו הנביא במוצ"ש

שבת שבתון לה' (ל"ה ב)

המהרי"ל (בהל' שבת) ביאר דהטעם שנוהגים להזכיר אליהו הנביא במוצ"ש זאת עפ"י דברי המדרש, כי אליהו הנביא יושב בכל מוצ"ש תחת עץ החיים שבגן עדן, וכותב את זכויותיהם של ישראל שומרי השבת. זו הסיבה לכך שאנו מזכירים לטובה את אליהו הנביא, המזכיר זכויותינו במוצ"ש. ואולי יש לתת טעם נוסף להזכרת אליהו הנביא במוצ"ש, עפ"י האמור כי סעודה רביעית מעניקה חיות לעצם לזו שבאדם, אשר ממנה עתיד האדם לקום לתחיה ולהתחדש. דאליהו הנביא עלה בחיותו השמימה, וזו הסיבה שהוא יתקע בשופר גדול על הר הזיתים ויעורר את המתים לתחיה - משום שכוח החיות לא פסק ממנו לעולם. הרי לנו קשר מופלא בין אליהו שיבשר על תחיית המתים, לסעודה רביעית ממנה נהנית עצם לזו וממנה יתחדש גוף האדם בעת תחיה (דרך עץ החיים).

אשה ששכחה להדליק נרות שבת והחשמל היה דלוק בבית, האם קונסים אותה?

וביום השביעי יהיה לכם קדש (ל"ה ב)

אשה ששכחה להדליק נרות שבת והחשמל היה דלוק בבית, האם קונסים אותה? הנה הדלקת נרות בשבת מוטלת על הנשים (כדאיתא במשנה בשבת ל"א): על ג' עברות נשים מתות וכו' על שאינן זהירות בנדה בחלה ובהדלקת הנר. והטעם שהדלקת נר שבת מוטלת על הנשים: לפי שאדה"ר היה אורו של עולם, והאשה הכשלתו בעץ הדעת וכיבתה נרו של עולם, מצוותה בנר שבת לכפר על אור שכיבתה (ילק"ש בראשית רמז כ"ג). וטעם נוסף מצינו מפני שהן מצויות בבית ועוסקות בצרכי הבית (הרמב"ם הל' שבת פ"ה הל"ג, וכן מובא ברש"י בשבת ל"ב). והנה כתב הרמ"א (או"ח סי' רס"ג, א) האשה ששכחה פעם להדליק, מדלקת כל ימיה עוד נר. והשבט הלוי' (ח"ה סי' ל"ג) דן על אשה ששכחה להדליק נרות בליל

שבת אבל אור החשמל דלק אם בנידון זה גם מדלקת כל ימיה נר נוסף, דהא יש אור בבית לשלום בית. ומסיק: דנקרא שכחה לעניין זה, דעכ"פ עברה על מצות הדלקת הנר שהיא מצוות האשה. וכן כתב ב'קנין תורה' (ח"ו סי' ט'), הואיל ועיקר הדלקת נרות הוא חובת האישה, אם שכחה - קונסים אותה (ומאידך דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל ב'חוט שני' ח"ד פרק ג סק"ג שאין הוא בכלל הקנס).

בעל שהדליק נרות להבהבם ולהכינם להדלקת אשתו ושכח לכבותם האם קונסים את האשה?

בעל שהדליק נרות להבהבם ולהכינם להדלקת אשתו ושכח לכבותם האם קונסים את האשה? איתא ברבי עקיבא איגר (משניות שבת פ"ב מ"ו) על הא דתנן על ג' עבירות נשים מתות בחלה בנידה ובהדלקת הנר, והקשה מדוע לא נאמר 'בנר', כמו שכתוב 'חלה' ולא כתוב 'הפרשת חלה'? ותירץ: מכאן שחובת האשה להדליק, ועל הבעל להכין את נרות השבת לאשתו, ולכן יבהבם וידליקם ואח"כ יכבם אותם, כדי שהנרות תהיינה נוחות להדלקה כשהאשה תדליקם אח"כ (וכ"כ המשנ"ב סי' רס"ד סקכ"ח). וה'חשוקי חמוד' (שבת ל"א): חקר באדם שהבהב הנרות והדליקם כשבדעתו היה להכינם לאשתו ותכנן לכבותם על מנת שאשתו תדליקם אח"כ בברכה, ושכח לכבותם והאשה נחפזה להדליק הנרות אך ראתה שכבר דולקות, היא נצטערה אך השלימה עם זה שהבעל הדליקם, ולכן היא לא הדליקה לכבוד שבת, בערב נודעה הטעות, הבעל סיפר לאשתו ששכח לכבות, ונתעוררה שאלה האם לקנוס את האשה שתוסיף כל ימיה נר שהרי לא קיימו לא היא ולא בעלה באותה שבת מצות הדלקת נר. ומסיק: יתכן שאין לקנוסה כיון דסוף סוף הנרות דלקו, והיה בהם בדיעבד עונג שבת וכבוד שבת, עונג שבת כי הנרות דלקו, אמנם לא הודלקו לשם כך אבל למעשה דלקו, וגם כבוד שבת, כי סוף סוף הבעל נתעסק בכבוד השבת וגם ההכנה לקראת השבת גם היא צורך וכבוד שבת, ולכן אף שלא קיימו מצוה אין לקנוסם, וגם הייתה קצת אנוסה שחשבה שבעלה הדליק נר שבת (מעדני אשר).

חידות לפרשת השבוע:

- א. מדוע הזהיר משה על השבת לפני מלאכת המשכן?
- ב. מדוע הזהירה התורה בלאו מיוחד על הבערה בשבת?
- ג. איזה חלק מכלי המשכן אינו מוזכר בפרשתנו ומדוע?
- ד. מדוע הנשיאים התנדבו להביא את אבני החושן?
- ה. איך סחבו במסעות את הכיור וכנו?
- ו. מומתי השתנה השם של מזבח הנחושת ל'מזבח העולה'?
- ז. איזה דבר היה במשכן ויהיה בעז"ה בבית השלישי, ולא היה במשכן שילה ובבית ראשון ושני?

שפרשה זו נאמרה בהקהל, ואולי נשארו שם אנשים מהערב רב ויחשבו מחשבות שהכרובים הם כאלוהי זהב ח"ו, לכן לא הזכירם בפירוש אלא נכללים בכלל הכפורת.

- **תשובה לחידה ד.** כתב 'רבינו בחיי': לפי שדרך הנשיא שמתגאה על העם שנאמר (דברים י"ז) 'לבלתי רום לבבו מאחיו', לכן הביאו הנשיאים אבנים שיהיו על לב אהרן בכדי שיתכפרו על גובה ליבם.
- **תשובה לחידה ה.** כתב האבן עזרא, הנה אין לכיור ולכנו בדים ואולי על העגלות היו נישאים.
- **תשובה לחידה ו.** כתב ה'עמק דבר' בפרשת פקודי (מ, ו) עד אז היה נקרא מזבח הנחושת, ומיום השמיני והלאה הקריבו עליו את עולת התמיד שהוא העולה הידועה.
- **תשובה לחידה ז.** כתב הספורנו (סוף פרשת פקודי) כי ענן ה' שהיה על המשכן לא היה בשילה ולא בבית ראשון ושני, אבל בבית השלישי שיבנה במהרה בימינו, יהיה יותר מזה שנאמר (זכריה ב, ט) "ואני אהיה לה חומת אש סביב".

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק-תשפ"ג)

- **תשובה לחידה א.** כתב ב'לקח טוב' (לרבי משה נג'ארה בשם רבו דרבנו) שחשש משה שיצאו ישראל תיכף בשמחה גדולה לאחר שנתבשרו שהקב"ה רוצה להשרות שכירתו ביניהם ולקבל תרומה מידם, ויקדימו מקצתם לצאת ולתקן ולהביא בזריזות, ולא ישמעו אזהרת שבת ויחללו שבת בחשבם שמותר לעשות מלאכת שמים בשבת.
- **תשובה לחידה ב.** כתב ה'תפארת יהונתן', בלוחות הראשונות נאמר טעמה של שבת שהבריאה הייתה בששה ימים 'כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש', והיה מקום לומר שבשבת אסורות רק המלאכות שנבראו בששה ימים, אבל הבערת האש שהייתה רק במוצ"ש כאשר הקיש אדם הראשון אבן באבן - לא נאסרה בשבת, ולכן הוצרכה התורה לאסור מלאכה זו בנפרד (וייתכן שמפני זה לשיטה אחת, במלאכת מבעיר יש רק לאו ולא כרת).
- **תשובה לחידה ג.** כתב ב'צרור המור' בפרשתנו מוזכרים כל כלי המשכן והארון והכפורת ולא הזכיר את הכרובים בנפרד, מפני

תוך כמה זמן צריך לשתות 'רביעית' מים כדי לברך ברכה אחרונה? והאם מברכים 'בורא נפשות' על קפה רותח ששתייתו נמשכה זמן רב?

השותה פחות מ'רביעית' [150-86 סמ"ק, לשיטות השונות], אינו מברך ברכה אחרונה. ולדעת השולחן ערוך, צריך לשתות כמוזת זו בתוך 'כדי שתיית רביעית', דהיינו, משך הזמן הממוצע שנדרש לשתית כמוזת זו בשתי לגימות.

ונחלקו האחרונים, אם שיעור זה מתייחס לכל המשקאות, או שמשקה שרגילים לשתותו בקצב

איטי, כגון משקה חם מאוד או קר מאוד, דינו משתנה בהתאם לקצב שבו רגילים לשתותו.

ויש אומרים, שאף כששתה משקה ב'כדי אכילת פרס', בדומה לכזית של מאכל, חייב בברכה אחרונה, וכן פסק הגר"א. וכן הורה החזון איש, שעיקר ההלכה כדעה זו; למעט בנוגע לשתית מים, שאין לברך אלא כשתתה בתוך 'כדי שתיית רביעית'. ולדעת המשנה ברורה, ראוי לשתות

את המשקה החם באופן המחייב בברכה אחרונה לכל הדעות, ולהניח רביעית ממנו עד שיצטנן, ולשתותה בתוך 'כדי שתיית רביעית'.

ולמעשה, הגר"ש וואזנר זצ"ל כתב, שמנהג רבותינו היה לברך 'בורא נפשות' על שתיית קפה ותה ואף אם השתיה נמשכה יותר מ'כדי אכילת פרס', משום שכך הדרך לשתותם, וכנ"ל. וכן כתב הדעת תורה בשם השואל ומשיב והמנחת חינוך. וכן כתב המהר"ם שיק שהחתם סופר נהג

לברך ברכה אחרונה על קפה. ובערוך לנר כתב, שאם שתה את הקפה בתוך 'כדי אכילת פרס', מברך 'בורא נפשות'. וכך נהגו הגר"ח מבריסק זצ"ל והגר"א ז"ל מלצר זצ"ל. וכן נהגו החזון איש והגר"י קניבסקי זצ"ל גם בנוגע למשקאות אחרים [מלבד מים, כנ"ל]. וכן נהג הגר"ש ז"ל אויערבך

זצ"ל, לברך ברכה אחרונה על משקה חם ששתה בתוך 'כדי אכילת פרס', אך השתדל לנהוג כעצת המשנה ברורה הנ"ל, וכן הורה לאחרים.

האם במקרה של ספק ברכה מותר לומר את פסוקי 'ויברך דוד' או 'ברוך רחמנא מלכא דעלמא'? ומה כתב הגר"ח קניבסקי זצ"ל בנוגע לכלל הפתרונות שהציעו הפוסקים לספק ברכה?

רוב הברכות - ברכת המצוות, ברכת הנהנין וברכת השבח - הן מדרבנן, ולכן, המסופק אם בירך אינו חוזר ומברך, שהרי ספקא דרבנן לקולא. ומנגד, אסור להחמיר ולברך, משום שזהו ספק איסור

ברכה לבטלה, אשר יש הסוברים שהוא מדאורייתא, ויש הסוברים שהוא איסור חמור דרבנן שספקו לחומרא, משום שחכמינו ז"ל הסמיכו איסור זה לאיסור "לא תשא את שם ה' אלקיך לשווא", שהוא שקול כחיובי כרת ומיתת בית דין, ועונשו גדול.

ולמרות שאסור להנות מהעולם הזה ללא ברכה, ניתן לאכול ולשתות ללא ברכה במקרה של ספק, משום שאיסור ההנאה הוא רק כשחייב לברך, אך כשפטור מלברך מחמת ספק, אין איסור להנות.

ואחרונים רבים כתבו, שהמסופק בנוגע לחיוב ברכה, יהרהר את הברכה בלבו, כדי לצאת ידי חובה לדעת הרמב"ם, הסובר שבכל הברכות

דרבנן יוצא אדם ידי חובתו על ידי הרהור. וכן כתבו הבן איש חי, הכף החיים והמנחת יצחק. וכן צידד הגרש"ז אויערבך זצ"ל. והפתחי תשובה כתב, שבמקרה של ספק חיוב ברכה, ניתן לומר את הפסוקים: "וַיְבָרֶךְ דָּוִד... בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל... לָךְ ה' הַמְּמַלְכָה..." ולהוסיף את נוסח הברכה ללא שם ומלכות. אולם, הגרש"ז אויערבך זצ"ל הורה שלוש הוראות מגבילות בקשר לעצה זו: א. אין לעשות עצה זו אלא במקרה של ספק גמור, אך במקרה שהפוסקים הכריעו שלא לברך ברכה מסוימת על פי הכלל ש'ספק ברכות להקל', אין לעשות עצה זו. ב. אין לעשות עצה זו בדרך קבע, אלא במקרה של חוסר ברירה, משום שיש בזה כעין זלזול בברכות. ג. בברכות הנהנין, אין לעשות עצה זו אלא בברכה ראשונה.

ובפתחי תשובה כתב עצה נוספת, על פי דברי הפני יהושע, לומר "ברוך רחמנא מלכא דעלמא", במקום שם ומלכות. וכן דעת הערוך השולחן והבן איש חי. אולם הפתחי תשובה עצמו פקפק בדברי הפני יהושע, מחשש שאמירת 'רחמנא' נחשבת כהזכרת שם ה', ועוברים בכך לא איסור ברכה לבטלה. וכן דעת אחרונים רבים נוספים, שאסור לומר 'ברוך רחמנא' במקרה של ספק ברכה. והגר"מ פיינשטיין זצ"ל כתב שכן דעת המשנה ברורה, וכן הורה הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגר"ש אלישיב זצ"ל.

והגר"ח קניבסקי זצ"ל כתב בענין זה: "בפתחי תשובה נתן עצות איך לברך בספקות, אבל במשנה ברורה לא העתיק עצות אלו בשום מקום, משמע דלא סבירא ליה משום שנראה כמברך לבטלה".

האם 'שיריים' ממאכלו של צדיק קודמים לברכה? והאם תפוחים ואגוזים קודמים לאגסים ולאפרסקים?

כאשר מונחים לפני אדם שני מאכלים, וחפץ לאכול את שניהם, פעמים שעליו להקדים ולברך על אחד מהם. חכמינו ז"ל הזכירו לענף זה שתי סיבות להקדים את אחד מהם: א. חשיבות המאכל, כשהוא משבעת המינים; ב. חביבות המאכל על האוכל. ונחלקו חכמים בנוגע לסדר הקדימה - אם מאכל משבעת המינים קודם למאכל חביב יותר, או להיפך. ועיקר ההלכה, להקדים את המאכל משבעת המינים.

ואם שני המאכלים הם משבעת המינים, כגון זית ותמר, או אם שניהם אינם משבעת המינים, כגון תפוח ואגס - אם רק אחד מהם שלם, צריך להקדימו לשני. ואם שניהם שלמים, אם שניהם משבעת המינים, ישנו סדר קדימה מיוחד על פי הסדר שבו הוזכרו שבעת המינים בתורה. ואם שניהם אינם משבעת המינים, צריך להקדים את החביב עליו יותר. וחמורה חובתם של דיני קדימה אלו, עד שמי שאינו מקיים, נקרא 'עברייך' משום שעובר על דברי תורה, ויתכן שחייב בנידוי וב'מכת מרדות'. והאוכל שני מאכלים שברכתם שווה, ושניהם שלמים, או שניהם אינם שלמים, ושניהם אינם משבעת המינים, והם שווים בחביבותם; אך אחד מהם מזין את הגוף, כגון תבשיל של מיני דגן, והשני אינו מזין את הגוף, כגון מיני מתיקה - כתב הקצות השולחן, שיתכן שצריך להקדים את המאכל המזין לברכה.

ומאכל שאינו חביב על האדם מצד טעמו, אלא שהוא חשוב בעיני האדם מחמת שהוא נאכל מטעמי בריאות - לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, יש לו חשיבות להקדימו לברכה; וכעין זה הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל בנוגע לשני מאכלים השווים בחשיבותם מצד עצמם, אך אחד מהם הוא 'שיריים' ממאכלו של צדיק, ומחמת כך חשוב בעיני האוכל יותר מהמאכל השני, שיש להקדימו לברכה. אולם, לדעת הגר"ח פיינברג זצ"ל, מאכל הנאכל מטעמי בריאות, אין לו חשיבות להקדימו לברכה.

ופירות שהוזכרו במקרא או בדברי חכמינו ז"ל כמשל לעם ישראל - כגון תפוחים ואגוזים - לדעת הכף החיים, יש להם חשיבות כפרי 'חביב'; ולדעת הגר"ש וואזנר זצ"ל, אין להם חשיבות להקדימם לברכה. וכן הורה הגר"ש וואזנר זצ"ל לענין פירות ארץ ישראל, שאינם קודמים לברכה לפירות חוץ לארץ.

הצטרפו גם אתם ללומדי ה'דף היומי בהלכה'

עכשיו בכל עמדות נדרים פלוס
או במוקד דרשו 02-5609000

”יש מתנות שנותנים לילד קטן, ולא צריכים להסביר לו שהן מתנות. תן לו סוכריה על מקל והוא יהיה מאושר. אבל לפעמים, כשנותנים לך מתנה ששווה הרבה יותר, צריכים להסביר לך במה מדובר.”

הגאון רבי אליהו שלזינגר שליט”א, רבה של שכונת גילה בירושלים ומחבר הספר ‘יום שבתון’, על איך מקרבים יהודים לשמירת השבת

להסביר לו מה עוצמת המנוע שלה, לאיזו מהירות היא מסוגלת להגיע. צריכים להראות לו את כל הכפתורים המשוכללים, את כל האופציות המעניינות שיש במכונת הזאת... הקפיצים המשודרגים שהופכים את הנסיעה לחוויה נעימה וחלקה, מערכת מיזוג האוויר שיוצרת לחמם את האוטו ברגע אחד בימות החורף, או לקרר אותו בימות הקיץ. יש לו תכונות של נהיגה אוטומטית, והוא מאוד חסכוני בדלק ועוד ועוד הסברים.

”ככל שנסביר ונפרט יותר, כך הנער יידע להעריך יותר את המתנה. ברגע שהוא גם יקבל רישיון נהיגה ויתחיל לנהוג בעצמו במכונת, הוא בכלל יבין את המשמעות ואת העוצמה האדירה הטמונה במתנה שקיבל.

”להבדיל אלף אלפי הבדלות, יום שבתון יום שבת קודש, זו מתנה מאוד מאוד מיוחדת, מאוד מורכבת ומאוד משוכללת. כדי להבין ולהרגיש אותה, צריכים ללמוד, צריכים להתנהג בהתאם. רק אחרי שמתחילים לשמור את הלכות השבת, לאט לאט מתחילים להרגיש כמה היא מיוחדת וקסומה!”

הרב מוסיף שחשוב מאוד לעודד את המתקרבים לחוות את החוויה המיוחדת, לא רק בהיבט ההלכתי והמנוחה המוחלטת, אלא גם לטעום את טעמה הרוחני של השבת.

”אני תמיד אומר לבני נוער שמתעניינים, בואו לבית הכנסת בערב שבת. תרגישו את האווירה, תשירו עם הקהל את הפיוט של 'לכה דודי', תרגישו איך אתם מתרוממים טפח וטפחיים מעל הקרקע. בואו נלמד קצת פרשת השבוע, כמה רעיונות על הפרשה, קצת להעמיק במחשבת ישראל, להבין מה התפקיד שלנו בעולם, לסעוד סעודת שבת בחברתם של יהודים שומרי שבת - מי שיעשה כך, מובטח לו שיחוש ויתענג על השבת, ולא יעזוב אותה לעולמים.”

כבר עשרות שנים שהגאון רבי אליהו שלזינגר שליט”א, מכהן כרבה של שכונת גילה בירושלים, כשבחלק מאותן שנים הוא כיהן במקביל גם כרב האחראי על הכשרות ועל העירובין בעיר הקודש והמקדש. מטבע הדברים, צבר הרב ניסיון אדיר בסוגיה של קירוב רחוקים לנועם דרכיה של התורה הקדושה, ובכלל זה לשמירת השבת. הגר”א שלזינגר אף חיבר את ספרו ‘יום שבתון’ ובו שני כרכים על שבת קודש בהלכה ובאגדה, לצד למעלה מ-15 ספרים נוספים שחיבר על מועדי ישראל, הלכות כשרות המאכלים הלכות שמיטה, חידושים וביאורים על התורה ועוד ועוד.

ביקשנו מהרב שייתן לנו עצה מניסיונו הרב. אברך או אדם שעובד לפרנסתו, ופוגש ביהודי שמתעניין מעט ביהדות, אבל חושש לעשות צעדים של ממש. כיצד אפשר לקרב אותם לשמירת שבת, ומה היא השפה שבה צריכים לדבר איתם בנושא.

”מה צריכים לעשות זה פשוט לומר את האמת כפי שהיא”, משיב הרב על אתר, ”להסביר בשפה ברורה ובנעימה, ששבת היא מתנה! מתנה טובה יש לי בבית גנזי, כך הגדיר בורא עולם את השבת.

”יש מתנות שנותנים לילד קטן, ולא צריכים להסביר לו שהן מתנות. תן לו סוכריה על מקל והוא יהיה מאושר. אבל לפעמים, כשנותנים לך מתנה ששווה הרבה הרבה יותר, צריכים להסביר לך במה מדובר. ”נניח ונותנים לבחור צעיר מכונת יוקרתית. אם הוא לא מבין במכונות ואין לו רישיון נהיגה, לא בטוח שהוא יידע להעריך את המתנה.

”כך גם השבת, כשנותנים לאדם את השבת, הוא חושב שהוא קיבל יום מנוחה, זה מאוד נחמד. אבל הוא לא מבין עד כמה המתנה הזאת גדולה ועצומה.

”כדי שהנער יבין במה מדובר, צריכים להכניס אותו לתוך המכונת,

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 616
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן (מ' - ל"ד)

כיון שנעשה המשכן, הלך משה והרכין אזנו במשכן, אמר משה, שמא תאמר שיש בלבו של הקדוש ברוך הוא על ישראל על מעשה העגל, שעד עכשיו הוא עומד בכעסו כנגדם, והוא בקושי עמהם, או הוא מתרצה להם והוא נוהג במידת רחמים עמהם. מיד פייסו הקדוש ברוך הוא שאין בלבו על ישראל כלום, ואמר, כמו לשעבר עד שלא עשו אותו מעשה, הייתי נוהג עמהם במידת הרחמים, כך עכשיו אנהוג עמהם במידת הרחמים. באותה שעה שמע משה קול נאה משובח, אמר הקדוש ברוך הוא למשה, לשעבר היתה איבה ביני לבין בני, שנאה ביני ובין בני, תחרות ביני ובין בני, אבל עכשיו שנעשה המשכן, אהבה ביני ובין בני, שלום ביני ובין בני. אימתי היה שלום לישראל, בזמן ששכן כבוד הקדוש ברוך הוא במשכן, וכבוד ה' מלא את המשכן.

(במד"ר י"ב א')

פרשת השבוע

ששת ימים תעשה מלאכה וגו' (ל"ה - א')

מסופר על הרה"ק ה"חפץ חיים זיע"א, שפעם הגיע לעיר צרניקוב, ושמע שיש שם יהודי בעל בית חרושת המעסיק פועלים יהודים בשבת. נכנס אליו ה"חפץ חיים" ודיבר עמו שיפסיק את העבודה בשבת. ענה לו בעל בית חרושת, אני מרויח בכל יום ארבעת אלפים רובל, וכי רוצה אתה שאפסיק כתוצאה מן השביתה בשבת סכום כל כך גבוה? אמר לו ה"חפץ חיים" שהוא טועה בחשבונו, ואם ימשיך לחלל את השבת, הוא עלול להפסיד את כל בית חרושת. ה"חפץ חיים נימק דבריו, בעובדה שהתורה כשרוצה להזהיר את האדם על שמירת השבת, מצווה עליו "ששת ימים תעשה מלאכה", ציווי שאינו נוגע לעצם הענין, אלא שהתורה נתכוונה לומר לאדם, אם רצונך שתהיה לך פרנסה במשך ששת ימי המעשה, עליך לשבות ביום השביעי, אבל אם לא תשמור על קדושת היום השביעי, אז גם בימי השבוע לא יהיה לך מה לעשות. לשמע הדברים, ענה לו האיש בלעג וביהירות, מה הרב חושב וכי פסוק בחומש יעמיד את בית חרושת שלי

ללא עבודה, עשרים וארבע שעות בכל שבוע? זמן קצר אחרי השיחה שהיתה בין ה"חפץ חיים" לבין בעל בית חרושת, נכנסו הבולשביקים לרוסיה, ובין שאר פעולותיהם שם, החרימו את כל בתי חרושת שהיו בבעלותו של אותו יהודי, הוא עצמו הצליח בדרך נס לברוח בעירום ובחוסר כל, להינצל ממוות. בראותו את אשר עבר עליו נזכר בדברי ה"חפץ חיים", ומיד הריץ לו מכתב הודה ואמר, עכשיו אני רואה שדבריו צודקים ואמיתיים, אכן יש בכוחו של פסוק בחומש לשתק את בית חרושת.

וכל אשה חכמת לב בידיה טו ויביאו מטוה וגו' (ל"ה - כ"ה)

מסופר: תלמידים שאלו פעם את הרה"ק רבי חיים מוולוז'ין זיע"א: איך יתכן שהנשים הביאו תרומה ממעשה ידיהן, והלא מעשה ידיה של אשה לבעלה? שמעה את השאלה אמו של ר' חיים שישבה בחדר הסמוך ואמרה: הגמרא אומרת שתיקנו מעשה ידיה תחת מזונותיה (כתובות נ"ח), אבל במדבר לא הבעלים פרנסו את הנשים, שהרי המן ירד משמים, ולפיכך לא היה מעשה ידיהן שייך לבעליהן.

זמני השבת

זמני כניסת השבת

ירושלים: 5:07 ת"א: 5:22

זמני יציאת השבת

ירושלים: 6:20 ת"א: 6:22 ר"ת: 6:57

פרשת ויקהל - שקלים

שוב הרגיעה את נפשו ואמר: הלא ראית כיצד לא נפל דבר מכל אשר דיבר אליך הצדיק, חזור אליו ושאל אותו מה עליך לעשות עתה עם העור שקנית ברחוב, וה' יתברך בוודאי יעזור לנו.

נסע המוכסן אל הבעל שם טוב בשנית, ועמד לפניו עם העור שקנה, "יפה עשית שקנית את עור הכבש" אמר לו הבעל שם טוב הקדוש, כעת הסכת ושמע בקולי, באחד מהימים הקרובים יחול יום ההולדת של האדון שלך הגרף פוטוצקי, באותו יום יבואו אליו הרבה שרים ואצילים לחוג את חג הולדתו, וכל אחד ואחד יביא לו מנחה ותשורה, לך גם אתה אליו באותו יום, וכתשורה הבא לו את עור הכבש הזה. כלעג לרש נראו הדברים בעיני היהודי, העצה שיעץ לו הרבי נשמעה לו מגוחכת ומטופשת, במר נפשו רץ האיש לביתו ובבכי תמרורים סיפר לאשתו על העצה שקיבל, דמייני לעצמך כיצד מגיעים כל השרים הגדולים ובידם מתנות של אבנים טובות ומרגליות לכבוד יום הולדת האדון, ובאותו מעמד אכנס אני עם מתנתי הדלה והעלובה, עור של כבש, לבזותו ולהשפילו לעין כל, הרי משרתיו יהרגוני מיד.

אשתו לא איבדה לרגע את אמונתה בצדיק, ואף הוכיחה אותו: "במופלא ממך אל תחוקר" עליך לקיים את דברי הצדיק במלואם, חזק ואמץ ליבך באמונת בורא העולם הכול יכול. בהגיע יום ההולדת של הגרף, זירוה אשת המוכסן את בעלה ללכת עם עור הכבש בידו אל מסיבת יום ההולדת של הגרף, בלב שבור מחרדה ופחד ניגש האיש אל הארמון המפואר, כשהתקרב אל הארמון, שם לב כי דבריו של הבעל שם טוב מתגשמים במלואם, ושרים רבים ואדונים נכבדים באו להשתתף בשמחת הגרף.

כשהגיע ליד דלת הארמון, החל שוב להתלבט האם להיכנס או לחזור על עקבותיו, במשך שעה ארוכה התהלך אנה ואנה ולא מצא אומץ לגשת אל הפתח וכמעט שגמר אומר לשוב על עקבותיו. והנה נפתחה דלת הארמון, ואחד משומרי הסף הבחין בו מתקרב, "יהודי מה לך פה?" הרעים עליו השומר בקולו, שמא תשורה הבאת לגרף לכבוד יום הולדתו? קרא בלגלוג, בהבלה פשט היהודי את עור הכבש ומסרו למשרת.

חטף המשרת את העור ובוריזות צעד לכיוון הגרף, ולעיני כל השרים המסובים הגיש את עור הכבש לאדונו ואמר בלגלוג: "זוהי תשורתו של היהודי הנבזה היושב אצל אדוני בתור מוכסן." נכלם והתבייש הגרף וחמתו בערה בו, ציווה מיד לכלוא את היהודי בחדר מיוחד עד שיחקור היטב מה זה היה לו, הוא השתומם מאד כיצד עלה על ליבו של היהודי שהכיר אותו כאדם לא טיפש בכלל, לבזות כך את אדונו לעיני מכריי וידידיי הרבים והחשובים, וכי הוא לא מבין שהוא מסתכן בנפשו?.

חזק ואמץ ליבך באמונת בורא העולם

יענקל המוכסן היהודי התהלך טרוד ומוטרד, המזל לא האיר לו פנים, ובמשך שנתיים לא הצליח לשלם את דמי השכירות לבית המרזח ששכר. הגרף פוטוצקי היתרה בו, שאם בבוא מועד התשלום בשנה השלישית ולא ישלם את החוב במלואו, יעשה בו שפטים נוראים כדרכם של האדונים בעלי האחוזות בימים ההם. המוכסן האומלל חרד לגורלו ולגורל בני ביתו, ולא ידע מאין יבוא עזרו, חלפו הימים, כסף אין באמתחתו כדי לשלם, ופתרון אין בנמצא, לא הצליח האיש לשית עצה בנפשו מה יעשה.

אשתו של המוכסן שמעה את הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, והפצירה בבעלה: "שמעתי שלא רחוק מגבולנו גר רבי קדוש הפועל ישועות בקרב הארץ, עצתי שתיסע אליו ותספר לו את דאגתנו וצרותינו, וככל אשר יאמר לך כן תעשה, ה' יתברך בוודאי יעזור לנו בזכות ברכתיו של הצדיק". המוכסן היה יהודי ירא שמים ויודע ספר, אך לא נמנה עם עדת החסידים, תחילה סירב לשמוע לעצת אשתו, אך היא מצידה לא הרפתה המשיכה להפציר בו, וכאשר קרב ובא מועד התשלום, ראה שאין לו מה להפסיד, והחליט ללכת אל הבעל שם טוב הקדוש ולשפוף את מר ליבו בפניו.

שמע הצדיק את דברי היהודי המסכן ואמר לו: "צא ביום ראשון בבוקר לטייל ברחוב, כאשר ייגש אליך כפרי נכרי ויציע לפניך לקנות ממנו חפץ כלשהו, קנה את החפץ מיד מבלי לבדוק את הסחורה או להתמקח, אחר כך תבוא אליי שוב ואומר לך מה עליך לעשות באותו חפץ". האיש לא היה מהמאמינים הגדולים בצדיקים ובאותות ובמופתים, ועל כן לא שת ליבו לדברי הבעל שם טוב ולא עלה בדעתו כלל לקיים את דבריו, אולם כאשר גילה באזני בני ביתו את הדברים שציווה עליו הצדיק, השפיעה עליו אשתו שהיתה גרושה באמונת צדיקים, ללכת ביום ראשון לרחוב כדי לקיים את ציווי הצדיק.

בלית ברירה יצא יענקל מביתו, והיה מהלך אנה ואנה ברחוב, ולא חלפו דקות אחדות וכפרי אחד ניגש אליו והציע לו לקנות עור כבש, "בכמה כסף תמכור לי אותו?" שאל היהודי, בתגובה נקב הכפרי בסכום "זהוב אחד", שהיה מופרז לחתיכת עור של כבש, בכיסו של המוכסן היה זהוב אחד בלבד, ובראותו את התגשמות דברי הצדיק לנגד עיניו, שילם מיד לכפרי את הזהוב האחרון שנותר לו, ולקח את עור הכבש.

כבר בדרכו הביתה החלו מחשבותיו מייסרות אותו מה ראיתי לשטות זו, כיצד המרתי את המטבע האחרון שהיה בכיסי למחיה, בעור של כבש פשוט וזול, וכי מה אעשה בעור של כבש? אשתו

משל ונמשל

איך מטעה היצר הרע את האדם

משל לסוחר אחד שנסע אל היריד בלייפציג, ומצא לעצמו אכסניה בפונדק אחד בעיבורה של העיר. לילה אחד חלם הסוחר, כי בחצר הפונדק טמון אוצר גדול של מטבעות זהב, ובחלומו הוא חופר בקרקע, לפתע נכנסה מחשבה ללבו, שמא יראה את מעשיו בעל הפונדק ויגרש אותו מן המקום, על כך שהוא חופר בחצרו, ולא זו בלבד, אלא שבעל הבית יקה לעצמו את האוצר היקר, לכן החליט האיש לרכוש לעצמו את כל הפונדק, וכאשר יהיה הוא בעל הבית, יחפור ויקח את האוצר לעצמו. בוקר התעורר והנה חלום, כל ימי היריד עסק האיש במסחר במשא ובמתן, וכאשר הגיע היריד לסיומו, פנה האיש ושב אל ביתו, מרוב טרדות הדרך ומרוב עיסוקיו הרבים, התבלבל האיש והתערבבו במחשבתו חלום ומציאות. על כן כאשר שב אל ביתו, סיפר לאשתו כי מצא אוצר בחצר פונדק קטן בלייפציג, והוא מתכוון לרכוש את הבית ולהפוך לעשיר גדול. שמחה האישה על החדשות הטובות, וכעבור זמן לא רב נסעו כל בני המשפחה ללייפציג, שם ניהל הסוחר משא ומתן בדבר קניית הפונדק, ואף שילם עליו יותר מכפי מחירו, בחושו כי אין הדבר נורא כל כך, שהרי עוד מעט קט ממון זה יהיה נחשב לו למאומה. ברדת הלילה יצאו הסוחר וכל בני ביתו, ובידם איתים וקלשונות, וחפרו בחצר עד שהפכוהו לגל של אפר ועפר ולא מצאו דבר. או אז נזכר הסוחר שהכל היה חלום, וכאשר סיפר את הדבר לבני ביתו, געו כולם בבכי גדול.

והנמשל, היצר הרע מטעה את האדם כדי שיימשך אחר עסקיו, והוא מדמה לו שמחר ירוויח ממון רב, וכך עוברים ימיו של האדם ברדיפה תמידית אחר הממון, ומי שיש לו מנה רוצה מאתיים, לבסוף כאשר מזדקן האדם, מביט הוא לאחוריו ורואה כי הכל היה רק חלום.

(מתוך מאמר)

לקח הגרף את חתיכת העור והסתגר בחדר לחקור ולהתבונן בו היטב, שמא יש בו דבר חידוש כלשהו, תוך שהוא מתבונן הוא גילה לפתע כי אותיות שזורות באורח מופלא בתוך קווצות שער הצמר שעל העור, החל בודק ומתעמק וזעקת תדהמה נפלטה מפיו, האותיות מצטרפות לתיבות והתיבות כולן אומרות כבוד לגרף, לתדהמתו היה שזור בצמר בהוד והדר שמו ושם אביו, שם משפחתו וכן תאריך לידתו, הגרף השתומם מאד וליבו התמלא גיל וחדווה על התגלית המופלאה.

הוא הלך משולחן לשולחן והציג בפני אורחיו את היצירה הנפלאה, ובעיניים בורקות הוא שאל מה דעתכם האם הדבר נעשה על ידי איזה אמן נפלא, או שמא כך נוצר העור מטבעו? אף אחד מהמסובים לא ראה מעודו דבר פלא שכזה, עיינו האורחים והסיקו שכל האמנים שבעולם לא יוכלו לעשות דבר שכזה, אין זה אלא נס מן השמים.

ציוה הגרף להוציא את המוכסן מכלאו ולהביאו לפניו, "היכן השגת את העור הזה?" שאל הגרף, היהודי היה בטוח שתיכף יהרוג אותו הגרף, והחל מתחנן על נפשו ונפל ארצה לפני השרים, וסיפר להם בבכי תמרורים את כל המאורע שאירע עמו, כסיל הייתי שקניתי את העור הפשוט והבאתי אותו כמתנה לפני הגרף, מבקש אני סליחה ומחילה מהוד מעלתו, סיים היהודי את דבריו.

בקשב רב האזינו הגרף ואורחיו לסיפורו ונשארו נדהמים. ולא ראה שהתאושש היהודי מעט מבכיו, אמר לו הגרף ברפנות, אל תירא ואל תחת, לברכה שלחך האיש הקדוש הנה, והראה לו את חן תפארתו ויקר ערכו של העור המופלא, לא זו בלבד שהגרף מחל לו מיד על כל חובו, אלא אף שלח אותו לביתו עם מתנות רבות כסף וזהב, ומאז נעשה האיש לעשיר גדול.

מכאן ואילך היה היהודי מקבל בכל שנה ושנה ביום הולדתו של הגרף, מתנות רבות בתמורה למתנתו המיוחדת, מהעור שהביא הכינו כובע מיוחד עבור הגרף, אותו היה חובש בכל שנה ביום הולדתו לכבוד ולתפארת. ומובן מאליו שמאותו יום נהפך יענקל המוכסן למאמין גדול ברבו הבעל שם טוב הקדוש, והודה לזוג' על כל פעלה ועל עצתה הטובה והמועילה.

צ'ין אדם לחברו

כוס תה ליהודי

מסופר: במוצ"ש אחד נכנס הרה"ק בעל 'תפארת שלמה' מראדומסק ויע"א (יומא ההילולא כ"ט אדר) לבית המדרש וקרא: יהודים, רחמו עלי, אולי מישוה רוצה כוס תה? וסיפר, כעת העלו נשמה לעולם האמת, ולא מצאו בו כלום, כי אם, שפעם אחת כיבד מישוה בכוס תה, והוסיף, יודע אני שעוד לא עשיתי כלום בעודה, אולי רוצה מישוה כוס תה, ויהיה זה לי לטובה שם.

לשמח נפש של בני עיוור

מסופר: יהודי עיוור ל"ע, היה יושב בכל יום בסמוך לביתו של הרה"ק רבי ישעיה מפראגא זיע"א (יומא דהילולא ה' אדר), ומוכר כעכים לעוברים ושבים. באחד הימים תפס אותו שוטר ונטל ממנו את סל הכעכים. אוי לי, מירר העיוור בבכי, כיצד אפרנס את משפחתי? כיצד אאכיל את ילדי הרעבים? עבר במקום רבי ישעיה ושמע את בכיו של העיוור, ניגש אליו ושאלו, מה שווים של הכעכים שנלקחו ממך? עשרה רובלים השיב האיש, הוציא רבי ישעיה עשרה רובלים מכיסו, ונתנם לאיש העיוור. שמח האיש והרעיף ברכות על ראשו של רבי ישעיה, מאז אותו יום, נהג רבי ישעיה להמתין לרוכל, וברגע שהלה הגיע עם סל כעכיו, קנה ממנו את סחורתו. התפלאו מקורביו ושאלוהו, האם לא מן הראוי להקציב לעני סכום כסף חדשי, כפי ערכם של כעכיו, במקום שיבוא ויטרח בכל יום ויום. השיב רבי ישעיה, לא, הרוכל מאמין שהנו סוחר מצליח המרוויח את לחמו

בכבוד, די בכך שמאור עיניו ניטל ממנו, למה נבוא אנחנו וניטול גם את שמחת נפשו.

שיתבטל השידוך ולא לבייש יהודי

כבר בנערותו הצטיין הרה"ק רבי עקיבא איגר זיע"א בשקידתו ובהתמדתו כשהגיע לגיל חמש עשרה היה ידוע כעילוי בלתי רגיל הבקי בש"ס ובפוסקים. גביר מפורסם בעיר אחת שהיה גם תלמיד חכם, שמע על העילוי הצעיר ורצה להשיא לו את בתו. נסע הגביר עם שני תלמידי חכמים נוספים לעיר ברסלאו, כדי לפגוש את העילוי ולתהות על קנקנו, התחילו להתפלפל בסוגיה בגמרא, והקשו קושיות חריפות, הנער עקיבא היטה אוזן לדברים ולא פצה את פיו, שמע ושתק, לא התערב בדברי התורה כפי שציפו ממנו, נראה היה כאילו אינו מבין מה שהם מדברים. תמחו האנשים, יצאו לדרכם חזרה ושאלו בפליאה, הלזאת יקרא עילוי?

לאחר שהלכו שאל האב את בנו מה קרה לך? למה לא פתחת פיך ולא השתתפת בפלפול? איך יתכן שלא הבנת? ענה הבחור הצעיר, יודע אני אבא שתמהת על התנהגותי, לא יכולתי לענות להם דבר, כי הקושיות שלהם נשאלו שלא כהוגן, אחד שכח גמרא מפורשת, והשני טעה בתוספות, מכיון שהם גדולים ממני לא רציתי להעמיד אותם על טעותם ולביישם, לענות לא יכולתי כי השאלות לא היו שאלות, לפיכך שתקתי, עכשיו לא ירצה אותך האיש לבתו אמר האב, נח לי שיתבטל השידוך, השיב הבחור ואני לא אלבין פני איש.

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ט אדר א'
הרה"ק רבי שלמה הכהן מראדומסק ב"ר דוב צבי (תפארת שלמה - תרכ"ו)
הרה"ק רבי יואל בעער מראצפערט ב"ר יעקב שלמה (תש"ן)

יום ראשון ל' אדר א'
הרה"ק רבי יצחק אייזיק ב"ר צבי מכפר ספרין (אבי ה"עטרת צבי" תק"ס)
הרה"ק רבי ברוך מגארליץ ב"ר חיים מצאנז (תרס"ו)

יום שישי א' אדר ב'
רבינו אברהם ב"ר מאיר (אבן עזרא - אד"א ד"א תתקנ"ד)

רבי שבתי ב"ר מאיר הכהן (ש"ך - אד"א תכ"ג)
הרה"ק רבי יצחק אייזיק ב"ר צבי מכפר ספרין (אבי ה"עטרת צבי" תק"ס)

הרה"ק רבי ברוך מגארליץ ב"ר חיים מצאנז (תרס"ו)
יום שלישי ב' אדר ב'

הרה"ק רבי אהרן אריה ב"ר מאיר הגדול מפרעמישלאן (תקע"ג)
הרה"ק רבי יוסף ב"ר שבתי מראשקוב

הרה"ק רבי מאיר מוינקוב ב"ר אברהם יהושע העשיל מאפטא (תרט"ו)
הרה"ק רבי ישראל ב"ר אברהם מרדכי מגור (תשל"ז)

יום רביעי ג' אדר ב'
הרה"ק רבי מרדכי יפה ב"ר אברהם (הלבוש - שע"ב)
יום חמישי ד' אדר ב'

הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר יוסף (רבי לייב שרה"ס תקנ"א)
יום שישי ה' אדר ב'

הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארני-אוטטראה ב"ר נפתלי צבי (תקפ"ג)
הרה"ק רבי ישעיה מפראגא ב"ר יעקב משה תרכ"ח

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

נאות הרה"ג נטילת הבית וביטוי שליט"א
מדרש "ב"א אדר" רפרס יוסף הדרש על המערים.

ברכת כהנים (ח')

א) יקפידו הכהנים בשנוטלים ידיהם לפני ברכת כהנים, שיגיעו המים לכל צדדי היד, וגם לראשי האצבעות. (פסקי תשובות סימן קכ"ח, אות ב')
ב) בדיעבד אם לא נטל הכהן ידיו אלא עד סוף קשרי אצבעותיו, וכגון שאין לו מים די הצורך עלתה לו נטילה. (לקט הקמח החדש, סימן קכ"ח ס"ק מ')

ג) אין צריך ליטול כל יד אלא פעם אחת, ודי בכך, אך אם יצא מבית הכיסא יקפיד ליטול ידיו ג' פעמים לסירוגין. (פסקי תשובות סימן קכ"ח אות ב')

ד) אם אין לא מים כלל ליטול ידיו, וגם בבוקר לא נטל ידיו, או שלא ידוע לו שמר ידיו בנקיות מנטילת הבוקר, אסור לו לעלות לדוכן לישא כפיו, ואפילו אם אמרו לו "עלה לדוכן", וואף דנטילת ידים תקנתא דרבנן הוא, יש כח בידי חכמים לעקור עשה דאורייתא, בשב ואל תעשהו. (שם)

מברכין חודש אדר שני
המולד יום א' שעה 3:10 בבוקר
ר"ח ביום ראשון ושני

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר
דפוס אישי מקצועי
08-8422112 ההגנה 54 רחובות
P6422112@gmail.com

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת וַיְקַהֵל - תְּשׁוּבַת הַמְּשָׁקֵל

"וַיְקַהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וַיֵּצְאוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה" (שמות ל"ה, כ')

גדושה התלהבות ורגש.

נשמתם התלהבה באור הנצחי, ואהבת ה' התפרצה בליבם עד שיצאו מכל גבולות הטבע. הם היו מוכנים לנדב ולהביא בלי הפוגה, כי אין גבול לאהבת ה'. בלי הצו של משה היו עדיין עומדים בנדבתם ובתשוקתם להביא.

תופעה זו מראה התגלות הנפש שבאדם, שהיא חלק אלוהי ממעל ולדבר שממעל אין קיצבה ועמידה, אין סוף ואין תכלית להתדבקות האור הקטן באור הגדול. הניצוץ כשמפיעים אותו לתחייה, הריהו נעשה לשלהבת י-ה.

הניצוצות הרוחניים האמיתיים כאשר נוגעים בהם נגיעה בעלמא, פורץ בהם מיד זרם של אור עליון שמשתפך והולך ללא מעצור. זו המציאות של החומר הרוחני.

חז"ל אמרו: "אדם מתקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, מלמטה מקדשין מלמעלה" (יומא ל"ט ע"א). צריך רק לגעת בנקודת האור ואז אין כבר גבול לאור, כי אין לו אמצע ואין לו סוף. כמאמר שלמה המלך "מִשְׁכְּנֵי אֶחָרָיִךְ נְרוֹצָה" (ש"ש א', ד').

במדרש כתוב (תהילים ק"כ): "שיר המעלות", שיר למעלה אין כתיב כאן, אלא שיר המעלות, לומר לך כשישראל עולים, אינם עולין מעלה אחת אלא למעלות הרבה הן עולין".

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מברשת ציון

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן גינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת גינה אנאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרוז בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזירי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזירי בן פרחא- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגנט רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאיות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

אור החיים' הקדוש מבאר: "וַיֵּצְאוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"- פירש שיצאו כולם כאחד בזריזות להביא נדבתם ולא היה אחד מהם שנתעכב מחברו. "מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה"- פירוש קודם שיתן להם רשות לעמוד מלפניו, והגם דאמרינן בגמרא יומא שאין רשות לתלמיד לעמוד (לצאת) מלפני רבו, אלא עד שיתן רשות, אפשר מפני אהבת הדבר קלקלה השורה".

צריך להבין למה כל עדת בני ישראל יצאו ביחד מלפני משה? מדוע התורה הקדושה מספרת לנו שיצאו מלפני משה אחרי הלימוד ששמעו ממנו, וכי בכל מקום התורה מספרת לנו איך נכנסו ומתי יצאו?

יש לומר כי בני ישראל התעוררו כ"כ מהציווי להשתתף בנדבתם למלאכת המשכן עד שמרוב התפעלות ותשוקה תיכף ומיד יצאו כולם מלפני משה כדי לקיים ולבצע את תשוקתם להביא את כספם כמו שמשה ביקש מהם. כאילו כולם ביחד התכוונו באותו רגע לצאת, ולא יצאו זה אחרי זה או שאחד הקדים את חבריו או שכיתות כיתות יצאו, אלא כולם ממש נפגשו על מפתן הבית ונדחקו לצאת ביחד.

לכן הכתוב סיפר בפעם הזאת על סדר יציאתם, כדי לשבחם ולהללם, להדגיש גדלות נפשם שההתעוררות היתה ביחד ובהתרגשות ובהתלהבות מיהרו לעשות את המצווה בחיפזון. הם ביקשו למנוע עצמם מהחמצת המצווה לעשייה ולבניין משכן ה'.

כך כתוב (שמות ל"ו, ו'): "וַיֵּצְאוּ מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמִחְנֶה לֵאמֹר, אִישׁ וְאִשָּׁה אֶל יַעֲשֵׂוּ עוֹד מְלָאכָה לְתַרוּמַת הַקֹּדֶשׁ, וַיִּפְּלָא הָעָם מִהִבְיָא". צריך היה 'צו' כדי לעכב את בני ישראל מלהביא עוד כי תשוקתם לקיום המצווה היתה עזה ונמרצת,

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזירי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

פניני לבנה

יום	כנסת לבנה	צאת לבנה	ריבון חס
י"ג	17:07	18:19	19:01
ט"ד	17:25	18:17	18:57
ט"ה	17:26	18:18	18:59
ט"ו	17:26	18:19	19:00

שואל ומשיב בהלכה - ארבע פרשיות-שקלים

מה הן ארבע פרשיות ומה עניינה של פרשת שבת שקלים?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

ארבע פרשיות הן פרשיות מיוחדות שחז"ל תיקנו לקרוא בנוסף לפרשת השבוע בארבע שבתות לאורך חודש אדר שסמוך לניסן. בשנה רגילה הקריאה נעשית בחודש אדר ובשנה מעוברת באדר ב'. השבתות עצמן נקראות בשמות מיוחדים: 'פרשת שקלים', 'פרשת זכור', 'פרשת פרה' ו'פרשת החודש'.

זמן קריאת פרשת שקלים בשנה מעוברת היא בשבת שלפני ראש חודש אדר ב' ובשנה פשוטה בשבת שלפני ראש חודש אדר (או בשבת עצמה כאשר חל בה ר"ח אדר). בשבת מוציאים שני ספרי תורה. בספר השני קוראים פרשת שקלים (ספר שמות ל', י"א-ט"ז). אם שבת זו חל גם ראש חודש, במקרה שכזה מוציאים שלושה ספרים: בראשון קוראים את פרשת שבוע, בשני את פרשת ראש חודש ובשלישי את פרשת שקלים.

הסיבה לתקנת חז"ל שקוראים פרשת שקלים היא מפני שבזמן ביהמ"ק באחד בתי הדין היו מכריזים בכל ערי ישראל שכל אחד מישראל חייב לשקול מחצית השקל הקודש ולהביא לביהמ"ק. ממעות מחצית השקל שהתקבלו מיום ראש חודש ניסן והלאה היו מקריבים קורבנות מתרומה חדשה. **מקורות:** מגילה (כ"ט). ירושלמי (שקלים ב.). טור וש"ע סי' תרפ"ה.

עוד חז"ל אמרו: גלוי וידוע לפני הקדוש ברוך הוא שעתידי המן לשקול שקלים על ישראל, כמו שנאמר: "וְעִשְׂרֵת אֲלָפִים פָּרָה כֶּסֶף אֲשֶׁקוּל עַל יְדֵי עֲשֵׂי הַמְּלָאכָה" (אסתר ג, ט). לפיכך הקדים שקליהם לשקליו. **מקורות:** מגילה (יג:). לכן אנחנו גם קוראים בשבת זו פרשת שקלים.

האשכנזים והתימנים מפטירים בספר מלכים ב' פרק י"ב פסוקים א' ו"ז ואילו הספרדים מתחילים בפרק י"א פסוק י"ז. ההפטרה עוסקת בנדבת העם לבדק הבית בבית המקדש.

אם ראש חודש חל ביום ראשון אחרי שבת, נוהגים לומר בסוף ההפטרה גם פסוק ראשון ואחרון של הפטרת 'מחר חודש'. בשבת שקלים, אם הטעות התגלתה בספר הראשון שבו קוראים בפרשת השבוע, עדיף לגלול את ספר התורה השני ולסיים בו את קריאת פרשת השבוע ולאחר מכן יגלול אותו לפרשת 'כי תשא' מכיון שהפרשיות לא רחוקות אחת מהשנייה. כך עדיף יותר משיציאו ספר תורה אחר.

אם המפטיר טעה ולאחר שקרא בס"ת פרשת שקלים קרא את הפטרת השבוע, אם נזכר באמצע ההפטרה, מפסיק ומפטיר: "ויכרות יהוידע" ויברך את ברכות ההפטרה לאחריה ואין צורך לחזור ולברך ברכה ראשונה של ההפטרה. אם לא נזכר עד שסיים את הפטרת השבוע וברך ברכות שלאחריה, יש אומרים שצריך לחזור ולברך ברכות ההפטרה לפנייה ולאחריה כדי להפטיר: "ויכרות יהוידע" כתקנת חז"ל ויש אומרים שחוזר ומפטיר: "ויכרות יהוידע" בלי ברכות. מאחר וסב"ל לכן יחזור להפטיר "ויכרות יהוידע" ולא יברך. הוא הדין בשאר ההפטרות של ארבע פרשיות. **מקורות:** 'לקוט יוסף מועדים' עמ' רסח.

זְהִירוֹת בְּבֵין אָדָם לְחֵבְרוֹ

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א סיפר ששמע מראש כולל חשוב בבני ברק: לפני כמה שנים היו לי שני אברכים בכולל שהחלטתי להוציא אותם מהכולל. האברכים אומנם למדו, אבל בכל אופן החלטתי שהיות ואני מתאמץ רבות כדי להביא כסף לכולל, אני רוצה אברכים טובים יותר. לא רציתי לפגוע בהם ולכן הודעתי בסוף הזמן שאני סוגר את הכולל.

בתחילת הזמן הודעתי שאני פותח את הכולל מחדש והזמנתי את כל האברכים חוץ מאותם שני אברכים. עברו כארבע שנים. היו לי ארבעה ילדים שהגיעו לפרקם. כל שידוך שעלה על הפרק, מיד ירד, למרות שגם השדכנים הודו שבניי הם בחורים טובים ואין לזה שום סיבה הגיונית. התחלתי לפשפש במעשיי עד שהגעתי לאותו מעשה עם שני אברכים אלו. חשבתי שאולי האברכים הבינו שבעצם כך הוצאתי אותם מהכולל והם נפגעו ממעשה זה. ניגשתי לאחד האברכים שהוצאתי אותו מהכולל. הוא אמר לי: "אני הבנתי את מעשיך, אבל ב"ה מצאתי לי כולל אחר ואין בליבי שום תרעומת כלפיך".

ניגשתי לאברך השני והוא אמר לי שהוא אכן הבין מה שעשיתי והוא נפגע מאוד מהמעשה. הוא לא חושב שהוא היה גרוע כך שהיה צריך להוציא אותו מהכולל ומאז אין לו כולל חילופי. התחלתי לדבר על ליבו שימחל לי וגם נתתי לו אלף שקל כפיצוי ואכן הוא מחל לי בלב שלם. למחרת הציעו לבני שידוך ובתוך תקופה קצרה הוא התארס. למדתי מוסר השכל גדול-גם אם יתכן שאני צודק, מכל מקום בין אדם לחברו זה משחק באש וצריך מאוד להיזהר מכך. לפעמים מותר להוציא אברך מהכולל אבל אם מדובר בדיני נפשות – צריך להתייעץ לפני כן עם אדם גדול.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חיינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

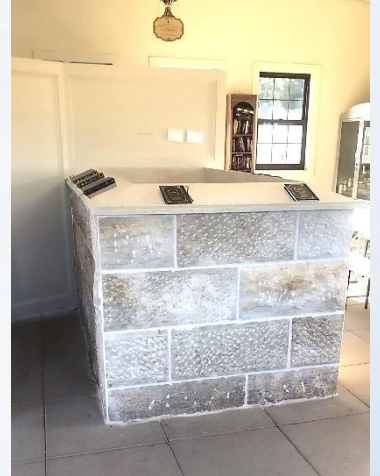
אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב מרדכי הגר מויז'ניץ זצ"ל

הגאון הצדיק האדמו"ר הרב מרדכי הגר זצ"ל מויז'ניץ המכונה 'רבי מוטלה'- נולד ב-י"ח תמוז ה'תרפ"ב (1922) בגרויסוורדיין שברומניה. בילדותו היה קשור לסבו, האדמו"ר רבי ישראל (ה'אהבת ישראל) שהתגורר בסמוך. למד אצל הגאון רבי יהודה סגל רוזנר ותקופה קצרה בישיבה של האדמו"ר רבי יואל טייטלבוים בסאטמר שברומניה. בהמשך למד בישיבת 'קרן לדוד' בעיר בראשות הרב יוסף גרינוולד מפאפא. רוב השנים שהיה בחור למד לצד אביו. כשהיה כבן 18 פרצה השואה. הוא, אביו וכל משפחתו ניצלו ממנה והם עברו לבוקרשט שהפכה מרכז לפליטים. לאחר המלחמה חזר לגרויסוורדיין ולימד תורה לבחורים פליטי מלחמה. בשנת ה'תש"ה (1945) התחתן. אשתו נפטרה לאחר שנה מדלקת ריאות. לאחר מכן התחתן עם אחותה ונולדו להם 14 ילדים.

בשנת ה'תש"ח (1947) מאחר ולא הצליח להשיג אשרת כניסה לארץ ישראל הגיע עם חמיו לארה"ב והתחיל לשמש כרבם של חסידי ויז'ניץ בארצות הברית, בהתחלה בבורו פארק ולאחר מכן בויליאמסבורג, שם ייסד בית מדרש. בחודש תמוז ה'תשכ"ד (1964) עבר למונסי והקים שם קהילה. בהמשך העביר את ישיבתו לעיירה קייאמישא לייק (גיברס) שבהרי קטסקיל וסביבה התפתחה קהילה נוספת של חסידיו. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תשל"ב (1972) שני בניו הוכתרו לאדמו"רות: רבי משה יהושע הגר כאדמו"ר מויז'ניץ בישראל ורבי מרדכי כאדמו"ר בארצות הברית, תפקיד אותו מילא במשך 46 שנים. ענוותן מופלא. דאג לכולם כבניו. השתתף בצרת הזולת כאילו מדובר בצרתו הפרטית. נפטר ב-כ"ט אדר ה'תשע"ח (2018). חי כ-96 שנים. ציונו במונסי.

אביו: האדמו"ר ר' חיים מאיר. **אימו:** מרת מרגליא. **נשותיו:** מרת פיגא מלכה (זיווג ראשון- רבי יעקב יוסף מסקווירה. נישא בשנת ה'תש"ה 1945), מרת סימא מירל (זיווג שני- אחות אישתו). **מרבותיו הגאונים:** אביו, האדמו"ר ר' חיים מאיר (ה'אמרי חיים'), סבו, האדמו"ר ר' ישראל (ה'אהבת ישראל), ר' יהודה סגל רוזנר (ה'אמרי יהודה), האדמו"ר ר' יואל טייטלבוים מסאטמר, ר' יוסף גרינוולד מפאפא. **ילדיו:** מרת ציפורה (נישאה לר' אברהם דב טברסקי, רב קהילת רחמסטריווקה במונסי), ר' פנחס שלום (היה רב 'קהל תורת חיים ויז'ניץ' בבורו פארק, ונפטר בחיי אביו), האדמו"ר ר' ישראל (ממלא המקום המרכזי של אביו בחצר במונסי), מרת מלכה חנה רחל (נישאה לר' ישראל אליעזר פיש, האדמו"ר מביקסאד וויליאמסבורג), האדמו"ר ר' מנחם מנדל מקייאמישא לייק שבהרי קטסקיל, האדמו"ר ר' יצחק יוחנן מויליאמסבורג, מרת הינדא (נישאה לר' יהוסף בנציון רוטנברג, האדמו"ר מקוסון בבורו פארק), האדמו"ר ר' אליעזר זאב בירושלים, האדמו"ר ר' דוד מלונדון, האדמו"ר ר' אהרון ממונטריאול. מרת חווה רייזל (נישאה לר' אהרון מנחם מנדל טברסקי), האדמו"ר ר' ברוך שמשון בבית שמש ובבני ברק, מרת גולדה (נישאה לר' יצחק יחיאל מיכל מוסקוביץ, רב קהילת שאץ במונסי), מרת ברכה (נישאה לר' נחמן יוסף טברסקי).

פעם אחת מן רבינו היה צריך לנסוע לברזיל כדי להתרים נדיבי עם לטובת מוסדותיו הקדושים. כשהחליטו כבר על שבת מסוימת בה ייסע הרבי, לגבאים נודע שבשבת זו ייעדרו כמה נגידים גדולים מהעיר. הם שאלו את הרבי אם הוא מסכים לדחות את נסיעתו לשבוע לאחר מכן שכן רק אז יחזרו הנגידים לעיר והרבי הסכים. לאחר זמן, התקשר הרבי למקורבו ואמר לו שנודע לו שבשבת לאחר מכן מתקיימת שמחת האויפורף לאחד ממתפללי בית המדרש, ולכן אינו יכול לנסוע בשבת זו והוא חוזר לתוכנית המקורית ויסע לברזיל בשבת קודם. הגבאי אמר לרבי שאי אפשר לעשות כזה דבר, שכן יהיה זה הפסד גדול והוסיף **שהרבי עלול להפסיד בכך 300,000 דולר! לכן כדאי לנסוע בשבת לאחר התוכנית המקורית** אבל הרבי סירב בנחרצות ואמר: "איך אני יכול לנסוע, הרי יהודי שמתפלל בבית מדרשינו עושה שמחה, הרי זו שמחה שלי. איך אוכל לנסוע אז ולא להשתתף בשמחה?!".

לא עזרו כל הטענות על הפסד הממון הרב. אכן הצדיק הפסיד את הסכום הזה. 18 שנים אחר המקרה אמר אחד במקרה לבעל השמחה שבגללו הרבי הפסיד \$300,000. הלה תמה עד מאוד: "ממתי הרבי הפסיד בגללי כסף?". הוא סיפר לו את כל הסיפור. היהודי השתומם והתפעל מאוד, **שכן הרבי לא אמר אפילו מילה אחת שנשאר להשתתף בשמחתו למרות שזה גרם לו הפסד כה גדול ואפילו לא ציפה לקבל ממנו ברכת 'ישר כח' על כך...**

יהודי אחד סיפר שהיתה תקופה בחייו שהיה מסובב ל"ע בחבילות של צרות ויסורים. בתקופה ההיא הוא נכנס אצל רבינו ופרק את כל אשר על ליבו. הוא בכה בכי תמרורים על סאת צרותיו ויגונו. הרבי האזין בכובד ראש לדבריו, ניחמו, עודדו, בירכו ונפרד לשלום. היהודי יצא מחדרו. אותו אדם מספר שכאשר יצא, הוא היה מאוד שבור כי היה בטוח שהרבי כשישמע את כל צרותיו ויסוריו רח"ל יבכה יחד עימו. בפועל הרבי רק שמע את דבריו, עודדו וברכו, אבל לא בכה עימו. היתה לו הרגשה שהרבי לא מרגיש כל כך את מצבו העגום.

למחרת החליט להיכנס אל בנו של הרבי (מלפנים אב"ד וויזשניץ-מונסי, וכעת כ"ק אדמו"ר מוויזשניץ-מונסי שליט"א) ותינה בפניו את צערו, שאתמול היה אצל אביו וסיפר לו את כל צרותיו ויסוריו והוא מרגיש שהרבי לא השתתף עימו כל כך כמו שציפה, שכן הרבי לא בכה עימו, והוא מאוד שבור מזה. מיד כששמע את דבריו שאל אותו: **"זה אתה?!"** - היהודי הסתכל עליו בתימהון, הרבי שליט"א המשיך לספר: "היום בבוקר נכנסתי אצל אבי, וראיתי שהוא מאוד עייף ועיניו אדומות מבכי ושאלתי את אבי: 'מה אירע?'. הוא אמר לי: 'אתמול נכנס אלי אחד עם חבילה של צרות ויסורים איזונים רח"ל. ממש לא יכולתי לישון מרוב צער. נשארתי ער כל הלילה ואמרתי תהלים בשבילי...'".

הסיפורים מעובדים מתוך 'נועם שיח' - שיחות הגה"צ רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אבד"ק סאנטוב לייקווד

כְּחָה שֶׁל תְּפִילַת רַבִּים

להשיב לאמא.

בסופו של דבר החוקרים פלטו מפייהם שתי מילים שגם הם לא היו מובנות לאמא בתחילה. רק לאחר מכן האמא תפסה את עומק הדברים.

"תפילת רבים", היו שתי המילים שהחוקרים האמריקאיים אמרו לאמא.

רק כאשר סיימו את הסיוור במחלקה ניגש אחד החוקרים שהיה פרופסור בכיר מאוד בתחומו באחד מבתי החולים היוקרתיים באמריקה ואמר לאמא כדברים האלה:

"אנחנו הגענו במיוחד מארה"ב כדי להוסיף מידע מקצועי על המחקרים שלנו. אבל אתם יהודים חרדיים ומאמינים באלוקים לכן אתם לא יכולים להיות שותפים למחקרים שאנחנו עושים".

"אתם נמנים על קבוצת אוכלוסייה חריגה שלא יכולים להשתתף במדגם. הממצאים המאפיינים אתכם הם שונים ויוצאי-דופן מכל החולים האחרים".

האמא פתחה עיניים גדולות ולא הבינה את כוונתו. החוקר ראה את מבטיה של האם ואמר: "מה שהתכווננו כשאמרנו 'תפילת רבים'. ברגע שיש אצלכם חולה, אתם מארגנים תפילת רבים".

"בזכות התפילה מצבו של החולה משתפר בהדרגה. אם כן, לשם מה אנחנו צריכים לבזבז זמן ולעצור ליד בנך החולה ולהתעניין מה קורה אצלו?".

"הרי 'תפילת הרבים' שלכם משנה את כל המצב והחולה יבריא. לכן לא יעזור לנו גם אם החולה ישתמש בתרופות שעליהן אנחנו עושים את המחקרים!".

עלינו להפנים את התשובה של הפרופסור הגוי. אם כך נראה המושג 'תפילת רבים' בעיני אנשים רחוקים מתורה ומצוות ואם גם הם מבינים ומכירים בערכה של התפילה, כמה הדבר מחייב אותנו להמשיך ולהתפלל לפני בורא עולם ולבקש מאיתו יתברך שישלח רפואה שלימה לכל חולי עמך בית ישראל!

אגב, במוצאי שמחת-תורה תלמיד-חכם נוסף ניגש אל הרב יצחק זילברשטיין וסיפר סיפור דומה שהתרחש בבית חולים אחר.

גם שם היה מדובר באותה חבורת חוקרים שהגיעה גם לבית החולים ההוא, כדי לבצע את המחקר.

קבוצת החוקרים ניגשו לכל חולה ושאלו מספר שאלות. כשהגיעו אל קרובת-משפחתו שהיתה חרדית, דילגו עליה ואמרו ש'החרדים משבשים להם את המחקרים'.

להלן הסיפור, המעובד מתוך 'קול ברמה'. יש בסיפור זה ללמד אותנו עד כמה גדולה תפילת רבים ואפילו הגויים יודעים ומכירים בדבר.

הגאון הרב יצחק זילברשטיין שליט"א סיפר הרב יעקב-ישראל פוזן ששמע את הדברים ממקור ראשון. במשפחה פלונית יש בן חולה ל"ע שמאושפז כבר תקופה ארוכה באחד מבתי החולים הגדולים בגוש דן.

באותם הימים לבית החולים הגיעה קבוצה של חוקרי רפואה בכירים מארה"ב. הם ביקשו לערוך מחקר על מחלות מסוימות ועל התרופות בהם החולים משתמשים.

לשם כך הם בחרו להגיע לבית-החולים ולבקר את החולים באופן אישי. הם רצו לשמוע מקרוב על הסימפטומים המאפיינים של המחלה התוקפת אותם.

החוקרים הגיעו אל המחלקה שבה מאושפז הילד החולה. הם התעכבו דקות ארוכות ליד כל מיטה והתעניינו אצל החולים על מצבם ועל התופעות המתרחשות אצלם במשך כל תקופת המחלה.

למרבה הפלא, כשהגיעו אל מיטת הילד החרדי החולה, הם הביטו בו לרגע אחד קצר. כשראו כי מדובר בילד חרדי, הם בחרו שלא להתעכב ליד מיטתו ולא החליפו איתו אפילו מילה אחת.

אימו היתה במקום באותו הזמן ושמרה על הבן. התנהגותם של החוקרים הבכירים נראו לה מוזרים ביותר. היא תהתה: "מדוע הם לא התעכבו ליד מיטת הבן?".

היא החליטה לברר את העניין. היא ניגשה אל הקבוצה שכבר שהו ליד מיטתו של חולה אחר, כשהם שואלים ומתשאלים את החולה ורושמים לפנייהם את התשובות שענה.

היא שאלה בקול: "למה אתם מתנהגים בצורה שכזו? וכי אנחנו כיהודים חרדיים נחשבים בעיניכם כמוקצה ואי אפשר אפילו לדבר איתנו?".

החוקרים שלא הבינו את השפה העברית לא ידעו מה היא אומרת. אחד האנשים התנדב לתרגם את דבריה הכואבים של האם היהודייה.

החוקרים שמעו את הדברים והם פלטו מפייהם כמה מלים באנגלית. הפעם האם היא זו שלא הבינה כלל מה הם אומרים.

היא חזרה שוב על השאלה והם חזרו שוב על דבריהם ואף אחד לא הבין את השני. על קבוצת החוקרים נמנה גם יהודי דתי והם נראו כמתייעצים איתו על סגנון התשובה שיש

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וולד יחיא בן יוסף ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה מרים בן דבורה ז"ל אקבלי יוסף חיים בן נוסכה ז"ל ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה דוד בר חביבה ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל אריה בן מרים ז"ל דוד יצחק בן פרחת ז"ל אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה אליאור בן פרידה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל שושנה בת נעמי ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי יזי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל רחמה בת מסעודה ע"ה הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל קסאנא בת דגיסו ע"ה סוליקה בת עישה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה חיים חמוטל בן רינה ז"ל

גליון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויקהל (שקלים)

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת ויקהל - שקלים

- ב..... לחשוב מחשבות בזהב ובכסף - אף בעת עסקיו יזכור שהבורא זן ומפרנס לכל.....
- ה..... עבודת הקודש - הכל כפי היגיעה וקושי העבודה.....
- ז..... מטבע של אש - העיקר אש ההתלהבות והתשוקה בלב.....
- יד..... נשאו לבו - ויגבה לבו בדרכי ה'.....
- יד..... ויקהל - אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו.....
- טז..... אתה זוקף את ראשן - שפע רב הנשפע בשבת שקלים.....

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת ויקהל - שקלים

ובך אמר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (ד"ה ולחשוב) על הנאמר בפרשתן (לה לב) 'לחשוב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת', וז"ל, עיקר העבודה לשמים היא בזמן שהאדם עוסק בעסקיו בעניני עולם הזה והפרנסה, ולא רק השמירה מדברים אסורים כגזילה אונאה וכו', אלא פשוט לשמור את מחשבתו שיזכור תמיד כי ה' הוא האלוקים והוא הזן ומפרנס, כמו שאמר הקרא (תהלים קכה ב) 'יגיע כפיך' כי תאכל - ולא יגיע ראש, והיינו שהראש יישאר משועבד אל ה', ולא ישקע בעבודתו במעשי ידיו, וזהו אומרו 'ולחשוב מחשבות' - כלומר מחשבות טובות של אמונה, אף בעת עסקו ב'זהב כסף ונחושת'.

ובמאמרו הנודע של הרה"ק מקאצק זי"ע (שש"ק רפט) בלישנא דקרא (תהלים קכה ב) 'יגיע כפיך כי תאכל', כי בדווקא אמר 'יגיע כפיך ולא יגיע ראש', לומר, שאף שעל האדם להתעסק בפועל ידיו, לצורך פרנסתו או לשאר עניינים, מכל מקום יראה לעסוק בהם רק בידיו², ואילו ראשו ומחשבתו לא יטבעו יחד עם ידיו בפועל הגשמי מתוך השתדלות יתירה ומטורפת, שאינה מביאה לאדם שום תועלת³.

לחשוב מחשבות בזהב ובכסף - אף בעת עסקיו יזכור שהבורא זן ומפרנס לכל

בפרשתן (לה ב), 'ששת ימים תעשה מלאכה', ולכאורה קשה אומרו תעשה מלאכה, שהיה צריך לומר 'תעשה' ולא תעשה שמשמעו שתעשה מעצמה ומאליה (וכמו לענין המנורה לעיל בה לא וברש"י). וביאר הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע (הו"ד בבאר משה קאזניץ פקודי ד"ה ויעשו) שבא הכתוב ללמדנו את הדרך הישרה - כיצד יגש האדם לעשיית מלאכתו ב'ימי המעשה', שלא יעלה על ליבו ח"ו שהוא הוא העושה את המלאכה, ומשיג את פרנסתו ע"י גודל חכמתו וכשרונותיו עסקיו ותחבולותיו, אלא ידע נאמנה כי הקב"ה הוא העושה את כל המעשים. אלא, שגזר על האדם לעשות השתדלות ולהתעסק במעשה ידיים, אך באמת עילת כל עילות וסיבת כל הסיבות הוא קוב"ה בכבודו ובעצמו, וכל הנעשה בידי אדם בעולם הזה אינו אלא 'דרך' להביא אליו את הנגזר עליו מן השמים, ואין הפרנסה תלויה כלל בעבודתו ומלאכתו. וזהו שאמר הכתוב 'ששת ימים תעשה מלאכה', שיתחזק באמונה לדעת שהמלאכה נעשית מאליה⁴, מבלי שייכות אליו כלל.

א. הרה"ק רבי חיים מקראסנא זי"ע היה יושב יומם ולילה סגור ומסוגר בחדרו על התורה ועל העבודה וכמעט שלא היה יוצא אל המון העם. פעם הגיע לעיר קראסנא גוי מומחה, שהיה עושה 'חכמות' שונות ומשונות, ואחד מהם שקשר חבל דק מגדות הנהר אל עבר האחר, והיה מהלך ופוסע על החבל ועובר מעל הנהר כולו כמהלך על היבשה בשלווה ובבטחה. ויקהלו כל העם בני העיר לראות את המחזה הנורא הזה, אף הרה"ק רבי חיים יצא אל עבר הנהר לראות את המחזה הנורא, וייפלא העם מדוע יצא הצדיק הקדוש מד' אמותיו של קדושה וטהרה לראות המחזה, בהיותו הרה"ק בדרך חזרתו לביתו שאלו המשמש - ילמדנו רבינו על מה ולמה ראה להגיע הנה, לצפות באותו ערל המהלך מעל הנהר. ויענהו הרבי ראה נא, גוי זה מסכן את נפשו עבור פרנסתו, אך מכל מקום באותה שעה שהוא מהלך על גבי החבל, אינו מהרהר אפילו לרגע מה'ממון' הממתין לו עבור זה, אלא כל מעייניו ומחשבותיו שקועים אך ורק בפסיעותיו ובחוט הדק אשר הוא עובר עליו, שהרי אם יסיח דעתו אף לרגע כמימרא לחשוב על פרנסתו וכדו', מיד ימעד ויצנח לתוך הנהר (וכבר לא יצטרך לפרנסה...).

אף אנו נלמד מזה לדידן, כשיצא אדם על הפרנסה ועל הכלכלה, והוא טרוד מבוקר עד ערב להביא טרף לביתו, מכל מקום יזכור בעת העיסוק בפרנסה שלא לתלות את מחשבתו ודעתו כי אם באל עליון (שאינן הפרנסה תוצאת ההשתדלות), שאם לא כן מיד יפול ח"ו למחשבות פיגול באמונה, על כן, יקשר את מוחו ולבו אך ורק באביו שבשמים, כי ממנו תבוא לנו הפרנסה בריווח ובנקל.

ב. ביסוד זה היה הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע מבאר את דברי הגמרא (ברכות ה.) 'גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים', ולכאורה צ"ב במה גדלה מעלתו של הנהנה מיגיע כפיים יותר מהירא שמים. וביאר, שהכוונה

באר הפרשה - פרשת ויקהל - שקלים

מרגניתא טבא מצינו להגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בניהו נא.) 'ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו', שלכאורה ברכות ו: ד"ה כל) על מה שאמרו חז"ל (ברכות קשה, אם אכן יתפלל כל היום - תורה מה תהא עליה,

'הנהנה מיגיע כפו' בלא יגיע ראשו, שאף בעסקו בענייני עולם, הוא רואה את בוראו בכל צעד ושעל, מדריגה זו של אמונה זכה וברה עולה יותר על מדריגת ירא שמים (הובא בחמדת דוד פר' עקב).

ג. מעשה היה ב'דרשן' שדרש לפני הציבור, באמצע הדרשה ניגש אליו אחד מה'עסקנים' ותחב בידו פתק קטן, הדרשן עיין בכתוב, והראה סימני התלהבות והתפעלות, ולהתרגשות השומעים גילה את אזנם, שזה עתה נתקבל סכום נכבד ע"י החפץ בעילום שמו על מנת לחלקו בין כל הנאספים כאן, ולמען הסדר הטוב - כדי שלא תפול תגרה בין הנאספים החליט שכל אחד יקח לעצמו 'חברותא' - סך הכל חמישים חברותות, ויתקעו כף יד, אחד בכף יד רעהו, וכל אחד ינסה לכופף יד רעהו ולהשפילה עד שתגיע לשולחן, ובכל פעם שיצליח וינצח יזכה בחמישה דולר. מיד נחפזו ועטו על ה'מציאה' כמוצא שלל רב, ובזריזות התחלקו לחמישים והחלו ב'עבודת' כיפוף הידיים זה את זה. כעבור עשרה רגעים הכריז הדרשן עד כאן... עתה נתחיל בחלוקת הכסף כפי המגיע לכל אחד כמניין הפעמים שהצליח, הזוג הראשון ספר את מנין הנצחונות, והודיע, 'ראובן' הצליח שלושה פעמים יטול בשכרו 15 דולר ואילו 'שמעון' הצליח רק שני פעמים וזכה ב10 דולר, אח"כ ניגש לזוג השני, וענו לו פחות או יותר כמו הראשונים, זה הצליח ארבע פעמים וזה הצליח פעם אחת בלבד, וקבלו שכרם המובטח להם, וכך על זה הדרך בכל שאר הזוגות, עד שהגיע לזוג האחרון, ולפליאת כולם השיבו שניהם כי כל אחד מהם הצליח שלוש מאות פעמים, וזכאי ליטול 1,500 דולר... המה ראו כן תמהו, מה 'סוד' הצלחתם, השיבו השניים בפשטות גמורה, אתם ניסיתם להוריד איש את יד השני ובד בבד אחזתם בחזקה שהוא לא יצליח עליכם, נמצא שכל אחד השקיע כוחות מרובים ומחשבות רבות כיצד להתגבר כנגד השני, ואכן ההתנגדות הצליחה וממילא היו ה'נצחונות' רק מתי מעט, לאידך, אנו החלטנו יחדיו, תחת ה'מחלוקת' וההתגברות להפיל איש את יד רעהו, נסייע זה לזה, כל אחד יעזור לרעהו להורידו בנחת, וכך עשינו בתחילה הראשון ככף את יד רעהו ברגע אחד בהסכמת רעהו, ומיד חזר השני וכפף את הראשון בהסכמתו, שוב חזר הראשון והוריד יד השני ותיכף ומיד השני הורידו בחזרה, וכך המשכנו עד שכלה הזמן, וממילא הספקנו כל כך הרבה פעמים...

נמצא, כי כל אותם שהתאמצו והתייגעו הרי לא זו בלבד שלא הועילו ברוב עמלם אלא רק הפסידו ומנעו מעצמם רווח הרבה, ולא עוד אלא שכל העמל היה לחנם ורק הכאיבו לעצמם, אכן אלו שעשו במנוחה וברוגע מבלי התאמצות ויגיעה זכו עשרות מונים יותר... ויש במעשה זה לימוד גדול לדידן, כי הגם שצריך לעשות השתדלות, אך אין מקום להשתדלות מבוהלת ומטורפת מתוך לחץ ודאגה, כי לא תועיל ההשתדלות להרוויח לו מאומה יותר מהנקצב לו, ואדרבה היא מונעת את שערי הפרנסה, וגם מכלה כוחות הגוף והנפש לריק... אכן המשתדל מתוך יישוב הדעת ובאמונה בא-ל חי הרי הוא מוצא 'מאה שערים', ומתקיים בו מה שנאמר 'וברכתך בכל אשר תעשה'...

עוד יש ב'מעשה' ללמדנו ארחות חיים, כי מי שהיה 'שקוע' בעצמו, וכל מחשבתו היתה נתונה אך ורק כיצד הוא יצליח וינצח - התייגע לחינם ולא הצליח אלא 'משהו'... אך מי שחשב על הזולת הביא ברכה מופלגת על עצמו... ויסוד הדברים מפורש כבר ב'ערבי נחל' (בפר' מקץ, דרוש א' ד"ה ואמנם) בשם 'האלשיך' הקדוש (והוא גם מעניינא דיומא, בעמדנו בתוך שלושים יום קודם חג הפורים הבעל"ט), הנותן עצה טובה למי שזקוק לישועה, וז"ל, וכן הוא בפרטות באנשים פרטיים, אם יתחברו ב' אנשים באהבה אמתית בלב שלם שכל אחד ייטיב להשני, ויהיה כ"כ האהבה ביניהם עד שכל אחד מהם לא יחשוב טובת עצמו, רק ישים כל מגמותיו אל טובת ותועלת חברו, אזי ממשיכים הנהגה זו על עצמם מהשי"ת, שכביכול יפנה מכל עסקיו ויחשוב רק להיטיב לאלו האנשים, כי נודע מה שאמרו רז"ל 'ה' צלך' (תהלים קכא ה), שכל מה שהאדם מתנהג, כך ממשיך על עצמו מהשי"ת. משא"כ האנשים שאין ביניהם אהבה גמורה, אף על פי שגם שנאה אין ביניהם, מ"מ כיון שכל אחד אינו חושב רק עניני עצמו ואינו נותן לב לטובת חברו, כך השי"ת אינו חושב ח"ו בטובתם. ולכן בכל עת צרה שיש ח"ו על האדם טוב לו שיתחבר באהבה גמורה עם ריע אחד או יותר... ובזה יגרום שכביכול יפנה עצמו מכל עסקיו ולא יחשוב רק בטובתו, וינצל מכל רע. וכן היה במרדכי ואסתר, כי מרדכי לא חשב לעולם טובתו רק טובתה, לכן בהתוודע לו מענין בגתן ותרש ידע כי המציל את המלך מהמות ישיגהו יקר הרבה, לכן הגיד זאת לאסתר, ואמנם אסתר לא חשבה לעולם רק בטובת מרדכי ולכן הגידה למלך בשם מרדכי, ועי"ז עזר ה' להם, ולכל ישראל בזכותם, עכ"ד.

באר הפרשה - פרשת ויקהל - שקלים

ומלאכה מה תהא עליה. אלא, ביאור הדברים הוא, שלא מדבר מתפילה בפה, אלא תפילה בלב, והיינו שיזכור תמיד שאין לו כל כח מעצמו ורק הקב"ה הוא הנותן לו כח לעשות חיל, ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לעשות כלום, ולכן, בכל רגע ורגע, בשכבו ובקומו ובשעת עסקיו, יתפלל בלבבו להש"ת שיתן לו כח וסייעתא דשמיא לעשות צרכיו ולהצליח בהם. ועל כך אמרו הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו, היינו תפילה

שבלב בתקווה טובה ויחול לאביו שבשמים שיסייע בעדו וישפיע עליו את הטובה ואת הברכה.^ד ולרוב מתיקות ועריבות לשון חכמים מרפא, ולגודל נחיצות הדברים תמיד בכל עת ובכל שעה, שומה עלינו להביא את לשוננו, וז"ל, אמרו רז"ל 'הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו', וקשה איך יאמרו כן, וכי אפשר להיות דבר זה, דאם יתפלל כל היום, מתי יעמוק

ד. שמעתי מהגרי"מ טורצ'ין שליט"א, שאביו הגאון רבי אלעזר צדוק זצ"ל (בעל ה'שונה הלכות' יחדיו עם הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי זצ"ל) היה מקורב מאד להגה"ק החזו"א זי"ע (כשנשאל החזו"א מדוע הוא מקרב אותו בקירוב מופלג כל כך - שהיה מקבל אותו ואת אחיו רבי חיים אהרן אף כשלא חש בטוב, ענה החזו"א, מה אעשה והנני אוהב את ה'ריינקייט וירא"ש' - נקיות וטהרת המחשבה אשר להם, והם משובבים את לבי). באחד הימים נכנס אל החזו"א לשאול איזה שאלה שהייתה לו. לאחר שענהו החזו"א, שב החזו"א ושאלו, 'חקירה יש בידי, הנה פעמים רבות הננו רואים בחור שנחשב בהיותו בישיבה לבחור ת"ח ירא שמים מרובים, ולאחר נישואיו הינו נהפך להיות לאיש אחר, לא התמדה טהורה יש כאן, ולא עבודת התפילה, וממש נהפך להיות מפשוטי העם... ומעתה באנו לחקירה, האם בהיותו בישיבה היה באמת ת"ח ויר"ש, אלא שלאחר נישואיו בצאתו 'לאויר העולם' על כל פירושיו נצטנן מיראתו, או דילמא, שכבר בהיותו בישיבה בוסר היה אלא שהיו לימודיו ותפילותיו מבלי לחיות עם הפנימיות שבדבר - לחיות עם ה', - כיוון שלא בא במגע עם באי עולם, הגרא"צ נחרד למשמע השאלה, כאומר מי יודע למה ירמזון דברי הרבי, שמא כוונתו לומר עלי שהחמצתי לאחר נישואיי (המעשה היה לאחר נישואיו), ומרוב תדהמתו נעלמה לשוננו, עמד ושתק, עד שפטרו החזו"א בברכת שלום...

הגרא"צ יצא מבית החזו"א בלב נשבר וכולו מהורהר, מבולבל וטרוד מה רצה הרבי ממני... לרוב היותו שקוע במחשבות טורדות אלו לא שם אל ליבו אל הדרך, ובמקום לחזור לביתו החל מהלך בכיוון ההפוך (כשברצונו ללכת לביתו), אחר הילוכו כברת דרך, פגע בו אחד מידידיו, הלה שנבהל לראותו מפוחד נודעק לקראתו, אוי, רא"צ מה אירע עמך, מדוע פניך רעים היום, ולהיכן פניך מועדות, סיפר לו רא"צ דברים כהוייתן, שב הנני כעת מבית הרבי, כך וכך שאלני הרבי, ולא ענה לי, מהורהר אני כי אינני יודע מה רצה הרבי מאיתי, ואיזה רעה עשיתי ששאלני שאלות כגון דא. וממהר אנוכי לביתי - למצוא מעט מרגוע לנפשי. אמר לו ידידו ראשית, תדע, שהולך הנך בהיפוך מכיוון ביתך, ועוד, וכי כך עלה בדעתך ללכת הביתה, שמע נא לעצתי מהר נא לבית הרבי, ושאל נא מעמו שיבאר לך מה הייתה כוונתו ומה תשובתו על השאלה. מיד סב רא"צ על עקבותיו, ו'בנשימה אחת' רץ ומיהר לבית החזו"א. וכמעט לא עבר תוך כדי דיבור וכבר עמד בפני רבו החזו"א, מששטח בפני החזו"א את תמיהותיו, אמר לו החזו"א פטרתך לשלום מכיוון שראיתך עומד מבלי לבקש תשובה על שאלתי, אך עתה משביקשת תשובה תקבלנה. כי באמת בהיותו בישיבה כבר לא היה מצבו שפיר, כי הכל חושבים שהאמונה נמצאת לכל יהודי בכיסו... טעות גדולה בידם, כי בכדי לקנות אמונה נצרך האדם לעבוד בכל יום ויום - ובאם לא יעבוד לא יהיה לו אותה, ואם תרצה לדעת היאך קונים את האמונה, הנה אשאלך מה תעשה בצאתך לרחובה של עיר לקנות מנעלים לרגליך תחת המנעלים שנקרעו ופרוץ מרובה על העומד... הרי תקח מעות מכיסך ותצא השוקה לחנות לקנות... דע לך כי לא כך היא דרכה של תורה. אלא, עמוד לרגע בסמוך לפתח הבית, ופתח פיך לה' האלוקים שיזמין לך נעליים מתאימות במידה הנכונה, שתזכה לפנות אל המוכר הראוי וטוב עבורך, ואף גם הסכום שיושת עליך יהיו כראוי וכהוגן, אז תצא לשוק ותצליח בכל אשר תפנה. כמו"כ בפנותך דבר יום ביומו לקנות לחמך וחלב לבני ביתך, אין הדברים פשוטים כלל וכלל, אלא העתר בתפילה לקוב"ה שתזכה למצוא את מבוקשך בנקל, וכך נמצאת עובד כל ימי חיך על קנין האמונה. ובזה תתיישב ה'חקירה', כי אכן רק אחרי שישיריש בעצמו (בימי הבחורות) את האמונה אזי תהיה לו האמונה 'קנין נפש', ולא יאבד את בהירות דעתו ושלוות נפשו בצאתו לאוויר העולם. סוף דבר, המלמד את עצמו לזכור ולדעת כי הוא תלוי בכל רגע ורגע בחסדי הבורא עמו, יקויים בו 'אשרי אדם בוטח בך', ולא יפול ממדרגתו ומעמדו.

לפניו בלתי מחסור, עב"ז יתפלל להקב"ה בכל רגע בלבבו על הצריך לו, ועל מה שרוצה לעשות. ועל זה אמרו רז"ל (בר"ר י"ט) 'על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה', ועל זה נצטוונו בתורתנו הקדושה 'וזכרת את ה' אלוקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל', ואין זכירה אלא בלב.

ועל זה אמרו רז"ל הלואי שיתפלל האדם כל היום כולו, לאו על תפלה שבפה קאמרי, אלא בונתם על תפלה שבלב, כלומר מצפה ומיחל בלבבו בכל רגע לקבל מהקב"ה חיות זכה, כדי שיוכל לעשות מעשהו, הן בדברים הנפשיים הן בדברים הגופניים, וזו התוחלת והתקווה שמצפה ומיחל ומקוה לכח שיתן לו הקב"ה, זה הוא ענין התפלה שדברו זה חז"ל במאמר זה.

ואמרתיו בס"ד כזה רמו נכון שראוי לאדם שיתפלל תמיד בלבבו כי מלוי אותיות אדם, כזה אל"ף דל"ת מ"ם הוא אותיות מתפלל, רמו שצריך האדם להיות מתפלל תמיד, ונס מלוי אותיות לב כזה למ"ד ב"ת, הם אותיות תמיד, רמו שתפלה הנז' שצריכה להיות בלב, הנה היא תמיד שנוהגת בכל רגע בימים ובלילות. עכ"ל.

עבודת הקודש - הכל כפי היגיעה וקושי העבודה

בפרשתן (לה ד-ה), 'זה הדבר אשר צוה ה' לאמור, קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' וגו', ופירש הר"ק ה'דברי יחזקאל' ז"ע משינאווא, שבא הכתוב להורות לעם, קחו מאתכם תרומה לה' - ר"ל הביאו מעצמכם תרומה לה', שמא תאמר כיצד ניתן להביא 'מעצמו' תרומה לה', על כן ממשיך הכתוב לומר כל נדיב לבו 'היינו כל דבר שלבו של אדם חושק ומתאוה יביאה - אותו דבר יביא בעצמו', כי זהו עיקר ה'תרומה' ורצונו של המקום ב"ה, ש'יתן' האיש מעצמו את הדבר שחושק בו ביותר^ה,

בתורה ומתי יעסוק במלאכתו. אך הכוונה היא על דרך מה שאמר הכתוב (דברים ה יח) 'וזכרת את ה' אלוקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל', והכוונה הוא דאם האדם בעל מלאכה שהוא חרש חכם נופח באש פחם ומוציא כלי למעשהו, ורואה כל הכלים של מלאכתו מונחים לפניו, וגם הוזהב או הכסף אשר יעשה אותם כלים מונח לפניו, אל יאמר הטבע מחייב בודאי הגמור שאעשה הכלי ואשלים אותו, מאחר דאין מחסור לפעולה אלא הכל מזומן לפני, וכ"ש אם ישב והתחיל במלאכה ג"כ, אל יחשוב לומר בודאי אשלים הכלי והרי הוא כאילו נעשה ונגמר, אלא יחשוב שאם לא יתן לו הקב"ה חיות זכה לא יעשה מאומה, ועל כן ראוי שבכל רגע אפילו בשעת העסק יתפלל אל הקב"ה בלבבו, שיתן לו חיות זכה כדי להשלים עסק זה ולעשותו. וכן אם יש לו חנות למכור בו חפצים, והחנות פתוחה בשוק, ומלאה מכל מין ומין מחפצים הצריכים לבני אדם, ובני אדם עוברים ושבים בשוק, אל יאמר, הטבע מחייב שבודאי אמכור סחורתי שבחנות וארויח בה, אלא כל רגע ורגע יתפלל בלבו להשי"ת שיתן לו כח וזון והצלחה, שיוכל למכור ולהרויח בסחורתו. וכן אפילו אם הוא הולך ברגליו לצאת לשוק או לאיזה מקום בשביל איזה עסק, אל יאמר הרי רגלי הולכים בלתי שום מיחוש, ועיני רואין את הדרך אשר אני הולך בה, והדרך ישר לפני, והטבע מחייב שאלך עתה למקום שאני רוצה לילך ואגיע שם, אלא יתפלל בלבבו להקב"ה בכל רגע ורגע שיתן לו כח שילך ויגיע למחוז חפצו בלתי שום אונס ועכבה. ולא מבעיא זו אלא אפילו השולחן לפניו, והביאו לפניו תבשיל מתוקן וסדרו לפניו, ואחז הכף מלא תבשיל בידו, והניחו בתוך פיו, ג"כ יתפלל בכל רגע ובכל לגימה, שיתן לו הקב"ה כח לבלוע המאכל, ולהורידו לשלום לחדרי בטנו במקום הראוי לו. וכן על זה הדרך בכל דבר ודבר, הן בדברים הנעשים בבית, הן בדברים הנעשים בחוץ, הן בדברים הנפשיים, הן בהקצתו הן בשירתו, אע"פ שרואה הכל מוכן ומזומן

ה. הגה"ק החיד"א ז"ע (פתח עינים מגילה יג:) מביא מעשה שנכתב בספר 'איומה כנדגלות' לרבי יצחק עונקיניירה (נדפס ה' של"ז) פ"א נדד יהודי עשיר לאחד מהאיים הסמוכים לספרד לצורך פרנסה ומסחר, לצורך המסחר לקח עמו הון רב ועצום - כל רכשו. בהיותו במדבר פגע בקבוצת שודדים שעטו עליו כעל שלל רב, שדדוהו והשאירו נקי וחסר כל, עבר שם איזה נכרי שהיה נראה גיבור ואיש מלחמה, ובכה היהודי לפניו על גורלו הקשה שפקד עליו, חמדת הממון ניצתה אצל הנכרי, עד ששאל את היהודי, באם ארדוף אחרי השודדים ואציל את הממון, כמה מהממון הלזה תשאיר אצלי כתשלום, ענה היהודי כעשירית - שגם זה היה הון רב ועצום, לא הסכים הנכרי, ולאטו העלה

באר הפרשה - פרשת ויקהל - שקלים

וימנע לעשותו למען שמו באהבה¹, והיינו טעמא, כי הקב"ה יש לו תענוג ונחת רוח לפניו כאשר האדם מתגבר

היהודי את המחיר כמה שהוא מסכים לתת משלו לנכרי, אבל הנכרי בשלו... עד שאמר לו הנכרי, הנה אם אוכל לקחת הכל לעצמי ואתן לך כמה שאני רוצה הנני מסכים לרוץ אחריהם ולהציל הממון. בלית ברירה הסכים היהודי וחתם לו על 'שטר' כתוב וחתום - בעד הצלת הממון יקח הנכרי את הכל לעצמו ויתן ליהודי כמה שהוא רוצה. ואכן, הנכרי הצליח בתפקידו, רדף אחרי השודדים ובגבורתו הוציא הגזילה מידי השודדים, ולקח הכל לעצמו כשהוא מראה לכל את 'שטר ההסכם'... ונמצא היהודי נפל מן הפח אל הפחת - משודד לשודד. בצר לו בכה לפני הנכרי, אכן חתמתי, אבל כל זה לא היה אלא מתוך הדחק, מעודי לא חשבתי לחלק כך ביננו את הממון ודמים שיגעתי עליהם כל השנים. בדם וביזע. והנכרי ברשעותו לא שם אל ליבו לבכיותיו.

בצר לו קרא היהודי את הנכרי למשפט אצל מלך ספרד שנקרא אלפונסו, בחשבו שממילא אין לו מה להפסיד... אפילו אם המלך יערוך פשרה ביניהם עדיין יהיה לו יותר ממה שיש לו כעת. המלך הבין היטב את מצוקת היהודי, ובדעתו הבין כי החתימה איננה אלא מחוסר ברירה, אבל לא היתה לו דרך מוצא להתחכם כנגד ההסכם שהוא כתוב וחתום לכל הדעות. באותו מעמד שהה גם 'חכם היהודים' הרי הוא רבי שמואל הכהן סקאלי, והוא ביקש מהמלך שברצונו לקרוא את הנכתב בשטר, ומצא 'פירצה' בשטר, וכה אמר למלך, עפ"י הצדק כתוב כאן שהכל שייך ליהודי, וכיצד... כי כתוב בה מפורשות כל מה שירצה יתן ליהודי, והיינו כל מה שירצה הנכרי (לעצמו) זאת יתן ליהודי, עתה הבה נראה - כמה רצה הנכרי לעצמו - את הכל, וממילא עליו לתת את הכל ליהודי, וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר.

עפי"ז ביאר החיד"א, שהנה כך אמר אחשוורוש להמן הרשע 'הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך', ובסופו של דבר נתקיים 'ונהפוך הוא'... וכמו שכתבו התוס' (מגילה יג: ד"ה הכסף) 'גימטריא דהכסף עולה העץ, רמז לו שיתלה עליו', אך היכן נתקיים ונהפוך הוא באמרו והעם לעשות בו כטוב בעיניך, אלא, עפ"י האמור יתבאר, שרמז לו אחשוורוש והעם לעשות בו - תעשה בעם כטוב בעיניך, מה שרצית והיה טוב בעיניך לעצמך זה תתן להם... ולעניינינו נלמד בה הנה ידוע שהרה"ק ה'דברי חיים' פירש בקרא בריש פרשת תרומה - מאת כל אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, והיינו, שכל איש מה שלבו חומד - ידבנו לבו, זאת יתן לה'. והיינו כל איש והנסיון שלו - היכן שיצרו בוער, במה שהאש בוערת בקרבו לעבור את העבירה - זאת יקריב וינדב לה'. ולא עוד אלא שהיצה"ר מפתה את האדם להתנהג בעוה"ז כרצונו וכפי מה שלבו תאב, אך האמת כי מאויבי תחכמונו, ועליו ללמוד מזה איך לעבוד את הקב"ה, ולקיים תן לו - להקב"ה, כמה ומה שאתה רוצה לעצמך (וב'שיריים' יתעסק בעניינים גשמיים), וכן שנינו בפרקי אבות (ב ד) 'בטל רצונך מפני רצונו, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך'.

וביותר יש מקום לומר בענין הצדקה, מה שתרצה לעצמך זאת תתן לצדקה, והכוונה כדאיתא בגמרא (ב"ב יא.) ת"ר מעשה במונבז המלך שבזכו אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת וחברו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו אבותיך גזזו והוסיפו על של אבותם ואתה מבזבזם, אמר להם, אבותי גזזו למטה ואני גזזתי למעלה... אבותי גזזו במקום שהיד שולטת בו ואני גזזתי במקום שאין היד שולטת בו... אבותי גזזו דבר שאין עושה פירות ואני גזזתי דבר שעושה פירות... אבותי גזזו [אוצרות] ממון ואני גזזתי אוצרות נפשות... אבותי גזזו לאחרים ואני גזזתי לעצמי שנאמר (דברים כד יג) 'ולך תהיה צדקה', אבותי גזזו לעולם הזה ואני גזזתי לעולם הבא... והיינו שאומרים לאדם - מה שתרצה לעצמך, זאת תתן לצדקה, כי רק זה מה שישאר בידך לנצח נצחים, ומה שלא תתן לאחרים הרי לאחר שתסתלק מן העולם אין לך מהם אפילו שוה פרוטה.

1. כתב הרשב"א (שו"ת ח"ה סי' א) אמרת (שאלת) לבאר לך מה שאנו נוהגין לומר פסוק ואני תפילתי לך ה' עת רצון בשבת במנחה, ואם שעת המנחה הוא עת רצון למה אין אנו אומרים אותו ביו"ט.

תשובה, דע כי שעת מנחה עת מרוצה בימים וכמו שיש עתים מרוצים בשנה, כעשרת ימי תשובה שבין ר"ה ליוה"כ. והוא שאמרו בפרק קמא דברכות לעולם יהא זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה... ואמנם מה שנהגו לומר בשבת ומה שנהגו שלא לאומרו בשאר ימים טובים... מצורף לזה עוד כי יום השבת הוא יום מנוחה מכל מלאכה ואפילו ממלאכת אוכל נפש, ועתות המנוחה מוכנים לבטלה, וירבו השותים במזרקי יין ומשיחין בדברי הבאי, ונגינות שותי שכר. וכל שאחרים משיחין בדברי הבאי ובטלה ומתוכם יפרוש מי שיפרוש להיות נעצר לפני ה' ולהתפלל ולעסוק במצוה יותר ראוי להתקבל תפילתו, וזה מבואר להם בכמה מקומות

'אבני שוהם ואבני מילואים' שהם היקרים מכל הנדרבות באחרונה. אלא, היינו מעמא, עפ"י האמור שאבני החושן והאפוד הגיעו בדרך נס למדבר ע"י העננים, וכיון שלא התאמצו להביאם על כן נזכרו ונמנו בסוף, כי העבודה הבאה על ידי יגיעה ועמל חשובה וחביבה הרבה יותר אצל הקב"ה אע"פ שאינה יקרת ערך כ"כ (בשווי הממון).

מטבע של אש - העיקר אש ההתלהבות והתשוקה בלב בפרשתן (לו א), 'ויעש בצלאל את הארון עצי שמים'. איתא בגמרא (מגילה י:) 'אמר רבי לוי, דבר זה מסורת בידינו מאבותינו, מקום ארון אינו מן המדה'

על יצרו, והגם שקשה לו הדבר ביותר, ונפשו מחמדת ומשתוקקת, אך מתאמץ ומתייגע ונלחם לכבוד השי"ת.

בפרשתן (לה כז), 'והנשאים הביאו את אבני הששה ואת אבני המלאים לאפוד ולחושן', ובגמרא (יומא עה.) 'תנא נשיאים ממש', כלומר שה'עננים' הביאו את האבני-שוהם והאבני-מילואים מן השמים. על פי זה ביאר ה'אור החיים' הק' ז"ע (ריש פרשת תרומה) סדר הנדרבות למלאכת המשכן שהוזכרו בפר' התרומה, שהנה נקטה תורה את החשוב חשוב קודם, ולכן כתיב תחילה (כה ג-ד) 'זהב וכסף ונחושת' ואחר כך 'ותכלת וארגמן ותולעת שני', וכן הלאה, מעתה יקשה, מדוע נזכרו

במדרש ובהגדה, ועל זה אמר דוד (תהלים ס"ט), 'שיחו בי יושבי שער ונגינות שותי שכר ואני תפלתי לך ה' עת רצון וגו'.

ולדין ייאמר, כי לאו דווקא במנחת שבת, אלא בכל עת אשר מקום דבר המלך ודתו מגיע לכדי אסיפת מרעים (קיפקעס בלע"ז) ומתוכם יפרוש מי שיפרוש להיות נעצר לפני ה' ולהתפלל, ולעסוק במצוה, יותר ראוי להתקבל תפילתו. הנה כתיב בפרשתן (לה יט) 'את בגדי השרד לשרת בקודש', וברש"י (בפרשת תרומה, לא י) פירש 'ואני אומר שהוא לשון ארמי כתרגום של קלעים ותרגום של מכבר שהיו ארוגים במחט עשויים נקבים נקבים', ואפשר לרמז בזה עפ"י משלו של הגה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע (תורת הבית פי"ג) שהמשיל למלך רם ונישא שקרא לכל העם אשר במדינות מלכותו להתכנס על שפת הנהר, ובבואם נתן בידם כלים ריקים וציווה אותם למלאותם במי הנהר, ויהי בעת שאיבתם ראו שהכלים מנוקבים ויזל מים מדליו כלעומת שבא, על כן, עזבו את הכלים על שפתו של נהר ופסקו מלשאוב, באמרם, המלך ציוה עלינו דבר שאי אפשר לקיימו, זולתי אחד ויחיד שחשב לעצמו - לא עלי לפשפש ולמשמש בגזירת מלך, אם המלך נתן לנו כלים בעלי חורין וסדקין בוודאי 'טעם כמוס' עמו, אמלא את תפקידי נאמנה, ואכן, לפנות ערב חזר המלך ומצא את העם יושבים בטילים ומבוטלים לבד מאיש אחד השואב ושואב, מיד פנה המלך על עבדו הנאמן ושאלו, מדוע אתה עומד לבדך וכל העם יושב על מקומו בשלום, הראה לו האיש כי הכלים מחוררים ולכן עזבו הכל את הכלים לאנחות, אבל הוא הבין שבוודאי כוונה נסתרת למלך, והמשיך לקיים שליחותו, אמר לו המלך, אכן, לזאת הייתה כוונתי, כי כלים הללו חשובים בעיני, והם היו מטונפים בתכלית, עד שלא היה ברירה אחרת, רק להעביר בהם מים שוב ושוב, וראה נא את הכלי אשר בידך שהוא נקי עתה בתכלית הנקיון והיופי... והנמשל, לפעמים רואה אדם שנסיונות באים עליו מכל עבר, הנה הוא יושב לעסוק בתורה מיד קופץ עליו רוגזו של יצר המטריון ומבלבלו מלהגות בדברי התורה, עד שהוא כבר מחשב בנפשו לעזוב את ספסלי דבי מדרשא, כי לבטח לא לזאת כיוון ה' כשציווה את בני ישראל על לימוד התורה, וכיו"ב בכל עניניו, בתפילה ומידות, שמירת גדרי קדושה וכו', לרוב הנסיונות הנו מתיאש מעצמו, באמרו לא אלי הדברים אמורים - כלי מלא נקבים כמוני. אך האמת היא שזאת אשר רוצה ה' שיתייגע וינסה ככל יכולתו שוב ושוב, ובזה יבוא לידי תכליתו ומעלתו. ולכן אמרו 'בגדי השרד לשרת בקודש', כי אף אם הם עשויים 'נקבים נקבים' - דייקא בהם 'שרת בקודש', כיון דעיקר המבוקש אינו 'בגדים שלימים ויפים', אלא היגיעה עצמה, ואע"פ שהבגדים הם מחוררים.

באופן אחר יש לבאר, עפ"י מעשה שהיה, פעם נגנבו ה'טלית ותפילין' של המשמש של הרה"ק מראפשיץ ז"ע, ובא להתאונן בפני רבו על איבוד חפצי הקודש, נענה לו הרבי כדרכו בקודש במליצה ואמר לו, 'מה כל הרעש', הרי התפילין אינם כלל שלך, אלא אחד של רש"י ומשנהו של רבינו תם, והטלית שהיתה שם הרי היא 'טערקישע טלית' - של מדינת טורקי... וגם הסידור לא שלך היה אלא 'בארדיטשובער סידור', אם כן מה היה שלך ומה גנבו ממך, רק את ה'נרתיק' שהיה ממילא קרוע ומחורר לגמרי, וכי שווה להקים על כך תאניה ואניה...

רמז רמזו בדבר מעשה זה, כי הנה, התורה והמעשים טובים שהאדם מקיים ועושה אינם שלו כלל, אלא הוא מקיים אותם כאשר נתחנך מאבותיו ורבותיו... [ובכלל כבר אמרו (ויק"ר כז ב) שכל קיום מצוותנו לא בא לידינו רק

באר הפרשה - פרשת ויקהל - שקלים

(שכן 'לפני הדביר ב' אמה, וכל כרוב היה י' אמה' והיכן עמד הארון אלא בע"כ שאינו מן המידה). היינו שהארון עצמו לא תפס מקום כלל, אלא עמד בנס מיוחד מאת ה'. והנה, תבנית המשכן וכל כליו נבנו מ'נדבות' בני ישראל זה בכסף וזה בזהב ובנחושת או בעצי שיטים ושאר דברים, מעתה צריך ביאור, מניין נלקח מקומו של ארון שלא היה מן המידה, ועמד בדרך ניסית. ומבארים בשם

הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע, דזה בא מרצונם ותשוקתם של בני ישראל, שהרי יש מהם שרצו להביא לנדבת המשכן ולא עלתה בידם, אם מטעם שלא השיגה ידם, אם מטעם שכבר הכריזו 'אל יביאו יותר', ודבר זה הבעיר בקרבם תשוקה ורצון ב'אש קודש'^ט, מרצונות אלו נבראת בריאה מיוחדת, והיא 'מקום הארון אינו מן המידה'. נמצא שרצונותיהם ותשוקותיהם של ישראל

במתנת הבורא שהרי 'מי מל את בנו עד שלא נתתי לו בן זכר וכו' ומה נחשב של האדם - רק החורים שבכלי הקיבול - כלומר הנסיונות שהוא עובר הם שלו, ובהתגברותו עליהם נחשב לו קנין שלו, ורק הם נקראים על שמו... ולרמיזא בעלמא יאמר, שעל כן מקובל אצל העולם לכתוב את שמם על נרתיק התפילין, ורמז יש בו, שחלק זה שייך לו באמת.

יתר על כן ייאמר, כי זה קניינו של אדם בעצמו - עצם ההכרה שכל מה שיש לו הוא מתנת הקב"ה, ושהוא בעצמו אינו כלום, וזה היה טמון בדברי הרה"ק מראפשיץ שהנרתיק קרוע ומחורר, כלומר שאפילו אם כל הכלים ומצוות שיש לאדם הם של הקב"ה, מ"מ יכול הוא בעצמו להשיג את 'החורים בתיק' ע"י העונה והשפלות, וזהו באמת של האדם בעצמו.

ויש לפרש כן בדרך רמז בדברי רש"י הללו 'שהיו ארוגים במחט עשויים נקבים נקבים', כי בגדי השרד מרמזים לאדם שבגדיו היינו התיק לנשמתו הוא עשוי עם נקבים שמכיר ומשיג בשפלות עצמו וזהו לשרת בקודש, זהו עבודה המתייחסת אליו, שעבודה זאת שלו היא לשרת בקודש.

ח. כבר הבאנו להקשות בטעם הדבר שנקראו האבנים בשם 'אבני מילואים', וכמו שפירש רש"י (לעיל כה ז) 'על שם שעושין להם בזהב מושב כמין גומא ונותנין האבן שם למלאות הגומא קרויים אבני מילואים', שהרי זה פשוט וברור שה'אבנים' היו יקרים יותר מהזהב שהיה סביבם, אכן לכאורה מהפסוק נראה להיפך שהעיקר הוא הזהב והאבנים רק ממלאים את הגומא (וסותמים חורים...) ותמוה מאוד, כי אדרבה הרי האבנים הם עיקר היופי וה'תכשיט', ואילו הזהב נועד רק להקיף סביבותם. אלא ביאורו, שהרי אין החשיבות נמדדת לפי שווי החפץ וכפי השער בו נמכר בשוק, אלא הכל תלוי כמה קושי היה בנתינתו, על כן, ה'אבנים' שהגיעו ע"י העננים ולא היו כרוכים בקושי חשובים פחות מהזהב שהיו צריכים 'להקריב' מעצמם. ומכאן ילמד כל אחד לקח טוב לעצמו עד כמה יקר בעיני ה' אותה מצווה ואותה התגברות הנעשית על ידי שהוא מקריב את 'חלבו ודמו' בכדי לעשות רצונו ית'...

ידוע המעשה שהובא בגמ' (יומא לה.) 'ניקנור נעשו ניסים לדלתותיו', כשהלך ניקנור להביא דלתות לשערי המקדש מאלכסנדריא של מצרים, עמד נחשול שבים להטביע הספינה, נטלו היושבים בספינה דלת אחת והטילוה למים, ועדיין לא שקטו המים, ביקשו להטיל לים אף את הדלת השנייה, הלך ניקנור ותפש עצמו בדלת ואמר 'הטילוני עמה', מיד נח הים מזעפו, והיה מצטער על חברתה (שהטילוה לים), כיון שהגיע לנמל עכו היתה מבצבצת ויוצאה מתחת דופני הספינה. ואמרו שם בגמ' 'לפיכך כל השערים שהיו במקדש נשתנו להיות של זהב חוץ משערי ניקנור', שלאחר שהעשירו ישראל החליפו את כל השערים שהיו עשויים מנחושת לדלתות של זהב, אך את 'שערי ניקנור' השאירו על מעמדם ועל תילם. וביארו בזה, כי לכאורה מה חשיבות יש ל'זהב' בבית ה', והרי לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, ואין אצלו שום הבדל בין זהב לעפר הארץ, אלא שמעלת הזהב היא מאחר שאצל הבריות הרי זה דבר יקר ערך לרוב נדירותו, וכשאדם נותן זהב יש בזה חשיבות במה שהתייגע יותר להרים תרומתו בדבר החשוב והחביב אצלו, וממילא אותם שערים שהגיעו במסירות נפשו של ניקנור כפשוטו ממש, הרי הם החשובים ו'הזהב הטהור ביותר'... כי אין לך דבר גדול ממה ש'שילמו' עליו במסירות נפש.

ט. מתאמרא משמיה דהגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע בעולם הזה רגילים למדוד גדלות בני אדם בייחוסם וכיו"ב, וכך יאמרו הבריות על ה'צדיק', הידעת מי היה אביו... מי אחיו... זה צדיק בן צדיק וכו', לא כן בשמים ממעל שמה מודדים לפי האש, זה צדיק בוער כאש לה' ולתורתו, וזה צדיק שלבו חם זה צדיק פושר, פלוני צדיק קר והחמישי צדיק קר ככפור השלג (קפוא), כי הכל לפי האש ותבערת הלב.

גברו על המתנדבים בפועל, ומהם נבנה בית קודשי הקדשים וארון הברית.
 ב"ב ביאר הרה"ק מהר"י מטשורטקוב זי"ע, שהרי המשכן וכליו נתקדשו ב'שמן המשחה', ובמה נתקדש חלל המקדש, אלא כנ"ל, דזה נתקדש מהרצון והשתוקקות של בני ישראל. וזהו כחו של הרצון".
 עוד בפרשתן (לו ז), 'והמלאכה היתה דים והותר', וכבר הקשו שלכאורה הרי זה סתירה מיניה וביה, שאם היה דים - והיינו שכל הנדבה הייתה כפי הצורך והנחסר למלאכת המשכן, כיצד אמר והותר - כיצד נשאר ייתור ועודף?² ואיתא במדרש (שמו"ר נא ב) נכנס משה אצל בצלאל, ראה שהותיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה, רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותר, אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות. והקשו ה'מפרשים' (שם) האיך 'עשה בהם משכן לעדות', והלא כבר נבנה המשכן.

ז"ב. ביסוד זה מבאר הגה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ תרומה, קטע ב') וזה שנתקשה משה על נתינת מחצית השקל, מדוע יהיו הכל שוין עד שהזהיר 'העשיר לא ירבה', מדוע ימנע ממי שרוצה לתת יותר ממחצית שלא לתת יותר, והראה לו הקבה כמין מטבע של אש - כזה יתנו, היינו הנדיבות והכוונה והשמחה ואהבת ה' אשר תוקד בקרבנו זה הוא עיקר הנתינה, ואכן הרוצה להוסיף ולהרבות מעלין עליו כאילו הוסיף (שהרי יש לו רצון לזה), וא"כ באמת אין הכל שוין.
 יא. מתאמרא משם הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע על המאמר המפורסם 'אין דבר העומד בפני הרצון', כי בשעה שתשאל את רעך מדוע לא עשית את אשר היה מוטל עליך, הוא מתרץ עצמו - לא היה ביכולתי לעשות כך וכך. אמנם, על טענה אחת אין לו מה להשיב - מדוע לא היה לו עכ"פ רצון לעשות את המוטל עליו עשות, כי 'אין דבר העומד בפני הרצון' - אין דבר בעולם שיוכל לעכב את האדם מלרצות כך וכך.
 יב. וידוע מה שביאר האור החיים הק' (לו ז) שנעשה נס במלאכת המשכן שאל אף שהיה 'והותר' שהיה להם נדבות שלא הוצרכו אותם, נעשה נס והכל נכנס בבנין המשכן וכליו, עד שנחשב שכל הנדבה באה לידם אכן הייתה כפי הצורך והנחסר למלאכת המשכן. ופירש ה'חידושי הרי"ם' (עה"ת) הטעם שעשה הקב"ה נס זה, שאם היה נשאר ייתור מהתרומה שלא היה נכלל במשכן, היה כל אחד מתמרמר בליבו שלא זכה שתרומתו תעלה לרצון לפני הבורא ית"ש ולא נבנה על ידו המשכן, על כן הפליא ה' לעשות שיבנו המשכן מכל התרומה שהביאו ישראל בכדי שישמחו כל בני ישראל שקיבל הקב"ה נדיבות ליבם.
 יג. בא וראה עד כמה גדולה מעלת הרצון והנדיבות, שהנה האריכה התורה בפרשתן (לה כא-כז) בעניין מביאי הנדבה למלאכת המשכן, יש שהניפו תנופת זהב, או תכלת וארגמן וכו', מהם הרימו תרומת כסף ונחושת וכו', והנשיאים הביאו אבני שוהם וגו', ולבסוף כתיב (פסוק כט) 'כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה אשר ציוה ה' לעשות ביד משה הביאו בני ישראל', ולא נתבאר מה בא פסוק זה לרבות ומה חידוש יש בו אחר שכבר נאמר בפרוטרוט כל סדר הבאת התרומה. ומבאר הש"ך עה"ת בשם מורו, שהיו שהתאוו בכל ליבם להביא משלהם את כל מלאכת המשכן, אלא שלא היה להם אלא תכלת וארגמן וכיו"ב, והקב"ה בוחן כליות ולב ראה את עומק מחשבתם הטהורה והחשיב להם כאילו הביאו את כל מלאכת המשכן. ואמר הקב"ה למשה רבינו כתוב בתורה כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה ר"ל שהשתוקקו להביא את כל המלאכה, מעלה אני עליהם כאילו אכן הביאו את כל מה שהביאו בני ישראל.

ז"ב. ביסוד זה מבאר הגה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ תרומה, קטע ב') וזה שנתקשה משה על נתינת מחצית השקל, מדוע יהיו הכל שוין עד שהזהיר 'העשיר לא ירבה', מדוע ימנע ממי שרוצה לתת יותר ממחצית שלא לתת יותר, והראה לו הקבה כמין מטבע של אש - כזה יתנו, היינו הנדיבות והכוונה והשמחה ואהבת ה' אשר תוקד בקרבנו זה הוא עיקר הנתינה, ואכן הרוצה להוסיף ולהרבות מעלין עליו כאילו הוסיף (שהרי יש לו רצון לזה), וא"כ באמת אין הכל שוין.

יא. מתאמרא משם הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע על המאמר המפורסם 'אין דבר העומד בפני הרצון', כי בשעה שתשאל את רעך מדוע לא עשית את אשר היה מוטל עליך, הוא מתרץ עצמו - לא היה ביכולתי לעשות כך וכך. אמנם, על טענה אחת אין לו מה להשיב - מדוע לא היה לו עכ"פ רצון לעשות את המוטל עליו עשות, כי 'אין דבר העומד בפני הרצון' - אין דבר בעולם שיוכל לעכב את האדם מלרצות כך וכך.

יב. וידוע מה שביאר האור החיים הק' (לו ז) שנעשה נס במלאכת המשכן שאל אף שהיה 'והותר' שהיה להם נדבות שלא הוצרכו אותם, נעשה נס והכל נכנס בבנין המשכן וכליו, עד שנחשב שכל הנדבה באה לידם אכן הייתה כפי הצורך והנחסר למלאכת המשכן. ופירש ה'חידושי הרי"ם' (עה"ת) הטעם שעשה הקב"ה נס זה, שאם היה נשאר ייתור מהתרומה שלא היה נכלל במשכן, היה כל אחד מתמרמר בליבו שלא זכה שתרומתו תעלה לרצון לפני הבורא ית"ש ולא נבנה על ידו המשכן, על כן הפליא ה' לעשות שיבנו המשכן מכל התרומה שהביאו ישראל בכדי שישמחו כל בני ישראל שקיבל הקב"ה נדיבות ליבם.

יג. בא וראה עד כמה גדולה מעלת הרצון והנדיבות, שהנה האריכה התורה בפרשתן (לה כא-כז) בעניין מביאי הנדבה למלאכת המשכן, יש שהניפו תנופת זהב, או תכלת וארגמן וכו', מהם הרימו תרומת כסף ונחושת וכו', והנשיאים הביאו אבני שוהם וגו', ולבסוף כתיב (פסוק כט) 'כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה אשר ציוה ה' לעשות ביד משה הביאו בני ישראל', ולא נתבאר מה בא פסוק זה לרבות ומה חידוש יש בו אחר שכבר נאמר בפרוטרוט כל סדר הבאת התרומה. ומבאר הש"ך עה"ת בשם מורו, שהיו שהתאוו בכל ליבם להביא משלהם את כל מלאכת המשכן, אלא שלא היה להם אלא תכלת וארגמן וכיו"ב, והקב"ה בוחן כליות ולב ראה את עומק מחשבתם הטהורה והחשיב להם כאילו הביאו את כל מלאכת המשכן. ואמר הקב"ה למשה רבינו כתוב בתורה כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה ר"ל שהשתוקקו להביא את כל המלאכה, מעלה אני עליהם כאילו אכן הביאו את כל מה שהביאו בני ישראל.

והנה כתיב בפרשתן (לה כו) 'והנשיאים הביאו את אבני הזהם ואת אבני המלוואים לאפור ולחשן, וברש"י (ממדרש במדב"ר יב טז), אמר רבי נתן מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה, אלא כך אמרו נשיאים יתנדבו צבור מה שמתנדבין ומה שמחסרין אנו משלימין אותו, כיון שהשלימו צבור את הכל שנאמר 'והמלאכה היתה דים', אמרו נשיאים מה עלינו לעשות הביאו את אבני

מה יהא עם אותם הרצונות והשתוקקות, השיבו הקב"ה, לך ועשה בהם משכן לעדות, היינו שיעשה בבני ישראל עצמן משכן, שהם עצמם יהיו משכן לשכינה, שכן אין לו לקב"ה צורך ורצון בתרומה אלא ברצון הלב". והשתוקקות זו של אותם שחפצו ולא עלתה בידם היא התרומה הנבחרת ביותר (כן איתא נמי מהרה"ק הר"ב מפשיסחא - הובא באמרי הר"ם פקודי, ועיין ישמח ישראל פקודי אות ב).

עוד יש להביא מה שכתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ תרומה ד"ה אשר ידבנו) על הפסוק (לעיל כה ב) 'אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, וז"ל, יראה דרומז לנו, מי שידבנו לבו ולא ימצא די ידו, כגון הנשיאים שרצו בנדבת לבם ליתן אבני שהם ומילואים ולא מצאו די ידם והמציא הקב"ה להם ע"י עננים בלקיטת מן, כפירוש רש"י בפסוק 'והנשיאים הביאו', והיינו דרמזו כאן איש אשר ידבנו לבו ולא יכול ליתן תקחו את תרומתי, כי אני אומין לו בנדבת לבו. עכ"ל (כלומר, בפשטות מובא בכל מפרשי התורה, שהם נתעצלו מהביא נדבת המשכן, ואילו החת"ס מחדש כאן, שאדרבה לגודל השתוקקותם הזמין להם הקב"ה מן השמים מה שלא היו יכולים להביא בכוחות עצמם).

מעשה נפלא איתא במדרש (ויק"ר שמיני יב א) מעשה באדם אחד ששתה ושתה יין ושכר לשכרה עד בלי די... עד שמכר כלי ביתו בעבור קניית ה'משקה', כראות בניו את מצבו של אביהם, נענו ואמרו 'אין אבינו משאיר לירושתנו אפילו שווה פרוטה'. נתחכמו הבנים, והשקו את האב עד הגיעו לשכרותו של לוט, ואז תפסוהו והניחוהו בבית העלמין - כדי שיתפקח שם משכרותו, וכשיקוץ משנתו לא ידע מי הביאו הלום, יתחרט על שתייתו המופרזת, והכל יבוא על מקומו בשלום. מה עשה הקב"ה, שלח בסמוך לבית העלמין כמה סוחרים יין עם חמורים טעונים יין לרחצה, לפתע שמעו הסוחרים קול אנגריא - קול מלחמה, על כן השאירו את החמורים הטעונים בבית העלמין, וברחו משם כל עוד נשמתם באפם, ועדיין היה השיכור הלז ישן את שנתו העמוקה מן היין. אחר זמן הקיץ האיש והנה רואה מעל ראשו נוד יין, לא חשב רבות מי הוא ומי שם את היין - אלא קם מקומו התיר את הנוד וחזר לשכב על הארץ כשפי הברזא בתוך פיו, ומנטפת טיפין טיפין - יין לתוך פיו, בלא שום טירחה כלל וכלל.

כעבור ג' ימים, אמרו הבנים לעצמם וכי כך אנו נוהגין עם אבינו, הבה נלך ונראה מה מצבו. מה מאד נבהלו ונשתוממו לראות את אביהם שוכב ושותה... ושותה... נענו הבנים ואמרו אף כאן לא עזב אותך ה', עשו ביניהם תקנה שמהיום והלאה כל יום ישקה אחד מהבנים את אביהם יין.

ממעשה זה למדנו עד כמה גדול כוחו של רצון, כי כמה ניסים ונפלאות נעשו לו לאותו שיכור - שלפי הנראה מדברי המדרש לא היה ידוע כאחד מ'צדיקי הדור', ומן השמים נסתבב שישמעו קול הנראה כקול מלחמה, ואף השאירו את החביות בבית הקברות, אם כן קל וחומר שלא ימנע ה' את הטוב לכל הרוצים לילך בדרך הטוב והישר. מעתה מי האיש אשר מרגיש בלבו שאינו מצליח לעבוד את ה', הריהו נופל שוב ושוב, וכיו"ב, ידע כי העיקר הוא הרצון האמתי, ובאם ישתוקק וירצה הרי כמה וכמה 'מופתים' יבואו עליו לסייע בעדו, לבוא לידי גמר.

אגב, אחד מצדיקי הדור למד ממדרש זה, כי אין לבנים לחנך את אביהם, כי ראה מה עלתה בידם, אדרבה ואדרבה, האב הוסיף לשתות ולא פסק, כי מן השמים סייעוהו בכך.

יד. באחת ממסעותיו של הגאון החסיד רבי מאיר שפירא זצ"ל לקראת הקמת ישיבתו המעטירה, הגיע לעיירה וישב שם עם רבני ומנהיגי הקהילה וקבעו על כל יהודי סך התרומה שביכולתו לתרום, בין האנשים הגיע יהודי אשר הניח על השולחן 500 זלוטי, הגר"מ הביט ברשימה שלפניו ואמר, לא אקח ממך, כי העריכו אותך שיש ביכולתך לתת רק 300 זלוטי... קח בחזרה 200 זלוטי, השיב היהודי אכן העריכו את היכולות שלי אך לא העריכו את הלב שלי... קילס הגר"מ שפירא תשובה זו וחזר עליה פעמים רבות בהמשך מסעותיו, צריך להעריך את הלב ולא רק את הכיס...

ולדין ייאמר, אל יעריך האדם את 'הכיס' והיכולת שלו... אלא את הלב... אם יתחנן אל השי"ת 'יחד לבני ליראה את שמך', ימצא שאכן יש בידו כח להתקדש למעלה למעלה מכפי יכולתו, וימלא ה' כל משאלות לבו לטובה ולברכה.

כי אין לקב"ה שום חסרון וצורך, וכל רצונו אינו אלא ב'נשיאת לבם' של בני ישראל בהבאת התרומה מתוך זריזות (ואילו העשיה בפועל אינה אלא בסייעתא דשמיא). לכן נחסר אות י' משמם, שאות זו מרמזת על שם 'יהודי', כי עיקר יהדות של ישראל תלוי בזריזות והתלהבות לעבודתו יתב"ש^{טו}.

ו'מעניינא דיומא' הוא - 'שבת שקלים', שהנה אמרו חז"ל (במדב"ר פרשה יב, ג; הובא ברש"י ר"פ כי תשא) 'זה יתנו, אמר רבי מאיר, נטל הקב"ה כמין מטבע של אש"י מתחת כסא הכבוד (ומשקלה מחצית השקל), והראה לו למשה בזה יתנו', והוא פלא, וכי יש מטבעות

השהם וגו', לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחלה, ולפי שנתעצלו מתחלה נחסרה אות משמם, 'והנשאים' כתיב, עכ"ל.

ויש לבאר מדוע נחסרה דייקא אות י' ולא אות אחרת, עוד קשה, מדוע נחשב לחטא מה שרצו להשלים את ה'חסר' לאחר נדבת הציבור, אדרבה להם נאווה תהילה שהניחו תחילה לכל בני ישראל להשתתף בנדבה. אלא מבאר ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (עה"ת), שאין לקב"ה חפץ בזהב וכסף אלא כל רצונו הוא שיבער האדם בהשתוקקות לקיים מצות השם בזריזות ובהתלהבות, כך נמי אין לומר שיביאו את אשר יחסר,

טו. אמנם שבחה תורה את הנשיאים שמשראו שנחסרה אות משמם לא נפל רוחם בקרבם אלא הבינו מה ה' דורש מעמם, וב'חנוכת המשכן' הזדרזו להביא את הקרבנות. וכבר אמרו צדיקים שיש לנו ללמוד מהם, כי הגע בעצמך, אם היה אחד מגדולי וצדיקי הדור אומר לאדם שהתעצל בדבר מצוה שחסרה בו נקודת היהדות, והיה מוציא אות יו"ד משמו, הלא מסתברא שאותו אדם היה כובש פניו בקרקע ונשבר לרסיסי רסיסים, וכ"ש בנידון דידן שהקב"ה כתב בתורה את שמם חסר יו"ד, והיה להם מקום לחשוב ששוב אין להם עוד תקנה, ועל כן יעזבו את ה'נשיאות' שלהם וישבו בחושך וצלמות לחזור כל היום בתשובה מתוך בכיות ודמעות, אך הם לא נהגו כן, אלא אמרו מאי דהוה הוה ומכאן ואילך נתחזק בזריזות של מצוה, ומיד בהזדמנות הראשונה תיקנו קלקלתם והזדרזו להקריב את קרבנות המילואים בחנוכת המזבח, ולכן האריכה תורה ב'חנוכת המזבח' לפרט כל הקרבנות של כל נשיא ונשיא בפני עצמו ללמדנו שרצה השי"ת את מעשיהם, ולכן אל יפול ברוחו לעולם, ואף אם התנהג שלא כהוגן יש בידו לתקן את מעשיו מכאן ולהבא, וזהו רצון השי"ת.

טז. ובזה פירשו הא דאמרו חז"ל (והובא ברש"י פר' שקלים) גבי מחצית השקל שבא לכפרה אחר חטא העגל והראהו הקב"ה 'כזה יתנו' - מטבע של אש, שהרי ב'מתן תורה' פסקה זוהמתן, ובחטא העגל חזר להם היצר הרע (זוה"ק בראשית נב; ועוד), החלו בני ישראל מתפחדים, מה יעלה בגורלם מעתה, לזה הראה להם 'כזה יתנו' כשתלכו עם מטבע של אש - באומץ חוזק וגבורה, אין לכם ממה לחשוש, כי היצר וכל חיילותיו נסים ומתפחדים מהבא כנגדם בחזקה וגבורה.

בענין זה סיפר הגה"ח ר' מענדל פוטערפאס זצ"ל, שפעם נשלחה קבוצה מחיילי הצאר (ניקולאי) להילחם באויב, וכך הייתה דרכם, ביום היו נוסעים במסעם ונלחמים בכל כוחם, ובלילה היו שותים לשכרה כדרכם של גויי הארצות עד שנפלו ארצה בשינה מתוך שכרותם, בבוקר היו קמים וממשיכים במלחמתם, וחוזר חלילה. פ"א שתה אחד הגויים מבני בניו של לוט יתר על המידה באופן נורא, כשהשכימו חבריו להמשיך בדרכם, היה הלה עדיין שקוע היטב היטב בתרדמת שכרותו ולא הצליחו חבריו לעוררו, הללו שאצה להם הדרך הניחוהו לנפשו והמשיכו בדרכם, וכך ישן לו החייל עד הלילה הבא לאחריו, משקם החייל מצא את עצמו בודד במקום חשוך, ובקושי הבין היכן הוא ומה מעשיו כאן. מה עשה, אותו הלילה ליל שבת היה, ע"כ נכנס לאחד מבתי היהודים ומצא קדירת הטשולנט שהוטמנה מבעוד יום כשהיא רותחת ומבעבעת, עלה הריח באפו, מילא בכליו הניחם על גבי סוסו והחל ממשיך בדרכו, הסוס שנכווה בגבו מבעבוע הטשולנט החל 'לנוס' ולברוח כל עוד נפשו באפו במהירות עצומה, ובתוך שעה השיג את בני קבוצתו, ועדיין רתח הטשולנט ע"ג, לכן לא הסכים הסוס לעצור, המשיך במרוצתו הטרופה עדי הגיעו לגבול האויב. והנה, מרחוק הבחינו חיילי האויב שמתקרב אליהם סוס דוהר ברדיפה טרופה - באומץ וחוזק - בכח על טבעי, מכיוון שכן, נבהלו מפניו עד עמקי נשמתם, ונסו על נפשם בחשבם מי יודע אלו מוקשים וכלי זיין יש לו על גביו, ובזה תמה המלחמה ללא כל הרוגים...

כיו"ב לגבי היצר, אם יראה היצר שאתה בא כנגדו באומץ ללא חת ומורא ימלא רעד ופחד מחשש איזה 'כלי משחית' הנך טומן בבגדך להוציא בבוא עת כנגדו, ויניחך לנפשך.

באר הפרשה - פרשת ויקהל - שקלים

שהחשיבות היא מצד עצם המטבע שנתן. לכן אמרו שנביא דבר קטן בלבד, להורות שעיקר נחת רוח שיש להקב"ה הוא מהרצון של בשר ודם לתת ולתרום משלו, ומשום הכי גם מתנה מועטת מתקבלת אצל הקב"ה לרצון, כי לא 'המתנה' מתקבלת אלא רצון הלב"ט.

נמצאנו למדין, שלא תרומת מחצית השקל עיקר, אלא מה שבשר ודם מלהיב את לבבו באש להבה ומקריב את רתיחת דמו לעבודתו יתב"ש², ולפי"ז אין בין מצות שקלים בזמן שביהמ"ק היה קיים לזמן הזה שבעוה"ר אין לנו בית המקדש, שהרי עדיין יש בדינו להשתוקק לתת את השקלים, ולפי האמור הרי זה עיקר ושורשה של מצווה זו.

ולא עוד, אלא דכיוון שבזמן הזה אין לנו את השקלים בפועל ואי אפשר לנו אלא 'להשתוקק' - מתי יבואו לירינו ונקיימנה, השתוקקות זו חשובה יותר מאשר קיום המצווה בזמן שביהמ"ק היה קיים, וכך מפורש ב'שפת אמת' (שקלים תרל"ג) 'נראה, כי הנדיבות מתקבל כמו אז, כי כל הקרבנות נתקבלו לרצון רק ע"י כח הנדיבות של ישראל, שמזה היו כל הקרבנות, וזה הנדיבות יש גם עתה, ואפשר יותר - ע"י שמשתוקקין

גשמיים מתחת כסא הכבוד, והרי שם הוא משכן נשמות ישראל אשר הם חצובות מתחת כסא הכבוד, ומה ענין מטבעות זהב למקום גבוה כזה.

אלא יבואר, עפ"י מה שסיפר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, שפעם איקלע ל'ארץ אשכנז, נכנס לבית הכנסת, ושמע את החכם דורש ומקשה, מדוע הראה הקב"ה למשה 'מטבע של אש', והלא כדי להבין את משקל המחצית השקל היה יכול להבין גם ממטבע של מתכת, ותירץ, שבוודאי לא הראה לו מדת מטבע גרידא אלא הראהו שתהא נתינת המטבע מתוך התלהבות אש קודש" עכ"ד. ובוה יתבאר, כי אין הכוונה ב'מטבע של אש' למעות גשמיים, כי בוודאי אין מקומן תחת כסא הכבוד, אלא ל'אש' ההשתוקקות והתלהבות של בני ישראל, 'אש' זו אכן גנוזה תחת כסא הכבוד, וברוב חביבותן מתענג ומשתעשע הקב"ה בהן כביכול.

וביותר אפשר לבאר, שמטעם זה ציוונו הבורא לתת רק מחצית השקל ולא שקל שלם"י, להורות לנו שאין הקב"ה זקוק לשקלינו כלל, אלא שנעורר את לבבו להשתוקק לחפזין להתקרב אליו יתב"ש, דרחמנא לבא בעי, ואילו אמרה תורה להביא דבר גדול היה נראה

יז. לימים חזר ה'חידושי הרי"ם' על דבריו אלו לפני רבו הרה"ק רבי מנחם מנדל ה'שרף' מקאצק זי"ע, והשתומם איך בא לאותו דרשן ממדינת אשכנז לומר תורת אמת כזו, השיבו רבו 'שבמקומם מחשיבים ומהדרים מאד במצות הכנסת אורחים, לכן זכה לחדש תורה זו'.

יח. יש שביארו כע"ז, דלכן ציווה הקב"ה להביא מחצית השקל דייקא ולא שקל שלם, להורות לנו שאין רצונו של המקום ב"ה דווקא בשקל שלם ובשלמות, אלא אפילו רק ב'מחצית', שאם עשה ככל יכולתו חשוב בעיני המקום כמי שהגיע לרום המעלה. כי אם יפתח פתח כפתחו של מחט, כפי מה שבכוחו של בשר ודם לעשות, הקב"ה יעזרהו להשלים, לא-ל גומר עלי.

וכך פירשו בשם הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע את הפסוק בפרשת שקלים (ל יב-ג) 'ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם וגו', זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש', דלכאורה יש מקום לשאול מדוע מזקיין ל'בשר ודם' שיביא כופר נפש על חטאיו, והרי בידו לטעון טענת 'אנוס הייתי', כי יצירתו מן האדמה, ומחמת טבעו החומרי נמשך אל הרע, להכי אמרה תורה 'כופר נפשו לה' - מחצית השקל בשקל הקודש', הרי את המחצית - היינו התחלת העבודה אין מונע בעדך מלעשות, ועל מניעתו ממחצית זו יביא 'כופר נפש'.

יט. והיינו דכתיב (לעיל כד יז) 'ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר', וכפירושו של ה'קדושת לוי' שכאשר האדם רוצה לדעת אם הוא מקושר עם 'כבוד ה'', יבדוק את מדת התלהבותו בדבר מצוה ובעבודת הקודש, כי זה יוכיח על זה, והיינו דקאמרי תורה 'ומראה כבוד ה'', הסימן כמה הוא מקושר לכבוד ה' - 'כאש אוכלת בראש ההר', כגודל התלהבותו בעבודת הבורא.

כ. דבר נורא אמרו, כי פעמיים מצינו 'השלכת זהב לאור', פעם אחת (בפר' תרומה, רש"י כה לא) כאשר נתקשה משה בעשיית המנורה ואמר לו הקב"ה השלך את הככר לאור והיא נעשית מאליה, ולהבדיל אא"ה בין הקודש ל... כשהשליכו את הזהב באש 'יצא העגל הזה' (לכ כד), ללמדנו שהכל הולך אחר כוונת הלב, שאם משתוקק האדם ב'מטבע של אש' אל הקב"ה אזי יוצא מנורה ואם ח"ו משתוקק ל... אכן יצא ה... הזה...

יותר ממאה פעמים ככה, נמצא שבזמן הבית אכן עלה החשבון רק ל'מאת ככר' אבל כהיום עולה החשבון פי מאה שהוא 'עשרת אלפים' ככר כסף (והרי בימי המן היה חרב הבית, ולא נתנו השקלים רק קראו בתורה 'פרשת שקלים', וקריאתם בתורה, וכן קריאתנו כהיום הוזה עולה לעשרת אלפים). ובזה יובנו דברי התוס' שעשרת אלפים של המן עולה כחשבון השקלים של בני ישראל - ואינו מדבר נגד השקלים הניתנים בפועל, אלא כנגד השקלים ה'ניתנים' כביכול - ע"י שימת לב והשתוקקות של בני ישראל. ועליהם אמרו 'הקדים הקב"ה שקליהם לשקליו' - להצילם מכליון וחרץ בגזירת המן ואחשוורוש, אף שאינם 'שקליהם' בפועל ידם, אלא בהשתוקקות שבלב.

ויובן נמי במה נתקשה משה להבין משקל השקל, כי לא הבין משה איך יתכן שעל ידי מטבע גשמי יזכה האדם לכופר נפש, לזאת הראה לו הקב"ה מטבע של אש, ללמדנו שאין החשיבות במטבע כלל ועיקר, שהרי 'לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבקות' (הני ב ח), ורק חפץ ה' באש ההתלהבות לבם של בני ישראל בעת הניתנה, ככתוב (משלי כו כו) 'תנה בני לבך לייבב, ובוה שפיר יתכפר לו'.

לנדב להשי"ת כבראשונה, ועי"ז זוכים לכפרה על כל עוונותינו, וכמבואר בירושלמי (שקלים פ"ב ה"ג) 'כל העובר על הפקודים (אלו המצוות, שהן פיקודי ה' ישרים) - שחטאו בעגל' כא.

ענין נפלא כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות ח"א קיט:) בדברי הגמרא (מגילה יג:) 'גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתידי המן לשקול שקלים על ישראל עמד והקדים שקליהם לשקליו' ובתוס' איתא (שם פז. ד"ה ודחי) שהמן נתן כל פדיונם, וקשה הרי הם לא נתנו כ'פדיון' אלא 'מאת הככר' כדכתיב (שמות לח כה) 'וכסף פקודי העדה מאת הככר', ואילו הוא נתן 'עשרת אלפים ככר כסף' ונמצא שנתן פי מאה מפדיונם, כי כשתכפיל מאה פעמים מאת ככר יעלה בידך 'עשרת אלפים'. ומבאר החתם סופר, דהא אמרו חז"ל (ברכות ז:) טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר ממאה מלקויות (וברשי' 'מרדות אחת' לשון רדוי והכנעה שאדם שם על לבו מאליו), והנה אחר החורבן עיקר 'פרשת שקלים' לשום לב היאך אבדנו כל טוב, ולא זכינו לשקול מחצית השקל בבית המקדש. ו'מרדות' זו, כלומר, הרצון והתשוקה לתת מחצית השקל אף כהיום הוזה היא עומדת לנו

כא. וכבר איתא בזה"ק (זו"ח רות) בהאי לישנא קדישא 'וְרַעוּתָא דְבַר נֶשׁ חָשִׁיב קָמִיָּה מִפְּל קָרְבָּנִין וְעֵלְוֹן דְּכָל עֲלָמָא. פִּיּוֹן דְּבַר נֶשׁ שׁוּי רַעוּתִיָּה בְּתִשׁוּבָה, לִית תְּרַעָא בְּכָל אִינוֹן רַקִּיעִין, דְּלֹא פְתַח לְגַבִּיָּה' - ורצון בן אדם חשיב לפניו יותר מכל קרבנות ועולות של כל העולם, כיון שבן אדם מעורר רצונו בתשובה אין שער בכל הרקיעים שלא נפתח אליו.

כב. כעין זה פירש הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות לער"ח אדר תקנ"ח) הא דאיתא במדרש (ילקוט שמעוני ר"פ כי תשא) שכשאמר הקב"ה למשה 'ונתנו איש כופר נפשו' נתיירא משה ואמר 'עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו' (איוב ב ד), וצריך להבין מה הפחד והמורא הגדול... אלא שעיקר כוחם של בני ישראל כנגד אומות העולם הוא מכח ה'שקלים' הניתנים לקרבנות, וכמו שאמרו בגמ' 'הקדים שקליהם לשקליו', והרי שניצלו בני ישראל מגזירת המן רק מכח השקלים, ועל כן נתיירא משה אילו יוסיפו אומות העולם לתת שקלים יותר מבני ישראל, כי כל אשר לאיש יתן בעד נפשו, ואם כן מה תקומה תהיה לבני ישראל. עד שהראה הקב"ה למשה מטבע של אש מתחת כסא הכבוד ואמר לו כזה יתנו, ובא לחזק לבבו, שאי אפשר לאומות העולם לתת שקלים בדמיון לבני ישראל, כי אנו נותנים מטבע של אש - 'מתוך הכנת הלב העושה רושם בנשמתו', ואילו הם נותנים שלא בלב שלם, ועל כן אף אם יוסיפו לתת שקלים יותר אין זה אלא רק ב'כמות' ולא באיכות, וזהו שהראה לו מטבע מתחת כסא הכבוד מקום מחצב נשמות בני ישראל, 'שם הראה אותו והרושם שיעשה כוונת נתינת המטבע ההוא'.

ולמדנו מדבריו כי עיקר מעלת השקלים הוא בהכנת הלב, ושמהם מגיע ה'רושם' עד לכסא הכבוד... ונזכיר עוד מילתא חדא מ'תורתנו של משה', שכתב שעיקר כוחם של הקרבנות להגן מפני שעבוד מלכויות ועול הגלויות הוא בשעת נתינת השקלים שנידבו לצורך קניית הקרבנות של כל השנה שאז מעלה עליהם כאילו הקריבו כל הקרבנות של כל השנה, ועל דרך שנאמר (דניאל י יב) 'מן היום הראשון אשר נתת את לבך להבין ולהתענות לפני אלוקים נשמעו דבריך'. ובימינו אנו, שבעוה"ר חרב בית מקדשנו, ואין אנחנו יכולים להעלות שקלינו, 'הקריאה בתורה מחשב כקיום המצוה'. עכ"ד. והרבה יש להתעורר, להבין ולהשכיל ולהרגיש, כי יש בידינו כח נפלא בשב"ק דנא בשעת

באר הפרשה - פרשת ויקהל - שקלים

נשאו לבו - ויגבה לבו בדרכי ה'

בפרשתן (לה כא), 'ויבואו כל איש אשר נשאו לבו' וגו', וברמב"ן, שאינו מדבר 'נשאו לבו' בנדיבות ממון, אלא 'על החכמים העושים במלאכה יאמר בן', והיינו כי לא היה בהם מי שלמד את המלאכות האלה ממלמד, או מי שאימן בהן ידיו כלל, אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן, ויגבה לבו בדרכי ה' (ד"ה ב' י"ז) לבא לפני משה לאמור לו אני אעשה כל אשר אדוני דובר, עכ"ל.

וביאור דבריו (הגה"צ רבי ירוחם ממיר 'דעת חכמה ומוסר' ח"ב עמ' 129, 'אור יחזקאל' להגה"צ רבי יחזקאל לעוונישטיין זצ"ל, ח"ה עמ' 106) כי באמת א"א לומר שאותם שהתעסקו במלאכת המשכן היו חכמים בטבעם היודעים לעשות בזה ובכסף ובחרושת אבן ועץ, שהרי היו 'רועי צאן' (בראשית מז ג) ולא למדו את ה'חכמה' ממלמד, ולא עוד, שלא מצינו איש אחד שיהא מכיר ויודע בטיב כל המלאכות 'בכסף ובוהב ובחרושת אבן ועץ וחושב ורוקם ואורג', ועל הכל קשה, והרי זה עתה יצאו ממצרים שם עבדו עבודת פרך בחומר ובלבנים בטיט וברפש, כיצד יכולו לעשות בידיהם מלאכה דקה ועדינה, אלא וודאי, שהקב"ה מילא אותם רוח חכמה אלוקית², ולזה זכו אותם 'חכמי לב' אשר נשאים ליבם לקרבה אל המלאכה - אותם שקיימו בעצמם 'ויגבה לבו בדרכי ה', ואמרו אל משה 'אני אעשה כל אשר אדוני דובר' מתוך שהיו בטוחים שהקב"ה יעזרם, ואכן בזכות זה

זכו לסייעתא דשמיא מעל לבוחותיהם ותכונות נפשם, והיו מבוני המשכן.

ללמדנו ארחות חיים, שכל איש אשר ישאנו לבו להתקרב אל עבודתו ית"ש הקב"ה יעזור לו למלא את שאיפתו המהורה, ואל יאמר, לפי כוחותי וכשרונותי לפי תכונות נפשי הרי זה 'למעלה מהשגותי', אלא החלש יאמר גיבור אני, ויגביה לבבו בדרכי ה' לאמור 'עלה נעלה וגם נוכל', בידי ובכוחי להצליח ולהשיג את מטרתו, ומן השמים יסייעו בעדו³.

ויקהל - אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו

בפרשתן (לו א-ב), 'ויעש בצלאל את הארון עצי שטים וגו', ויצפהו זהב טהור מבית ומחוץ, וביארו בזה על פי מה שאמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ב'מעמד' חנוכת ביהמ"ד בעיר גור) לבאר הא דאיתא בגמ' (ברכות כח.) כשהיה רבן גמליאל 'נשיא', העמיד שומרים על פתח בית המדרש, ואמר כל תלמיד שאין תוכו כברו אל יבנס לביהמ"ד. משהעבירו את ר"ג והושיבו במקומו את רבי אלעזר בן עזריה 'תנא, אותו היום סילקוהו לשומר הפתח', והכל קיבלו רשות להכנס לביהמ"ד, באותו היום ניתוספו הרבה הרבה ספסלים בביהמ"ד (לשיטה אחת נתוספו ארבע מאה ספסלים, ולשי' אחת שבע מאות). חלשה דעתו של ר"ג, אמר דלמא ח"ו מנעתי תורה מישראל (עד שמהשמים פייסו את דעתו)... ולכאורה תמוה, מדוע חלשה דעתו, והרי גם מתחילה ידע שרבו

קריאת הפרשה (ובכל השבת) כאילו הקרבנו את כל הקרבנות של כל השנה (תמידין ומוספין של ר"ה יוה"כ, וכו' וכו'), ועתה בידינו לפעול על קיום בני ישראל ברוחניות ובגשמיות...

כג. מענין לענין, ידע האדם כי גם הכשרונות והחכמה מאת ה' היא, כי הנה כתיב בפרשתן, 'ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהם'. אלא מכאן, שאף לבהמות שנתעסקו במלאכת המשכן נתן ה' חכמה, דייק הגה"צ ר' יצחק דוב קאפעלמאן זצ"ל (שיח יצחק), לרמז שאין שום הבדל בין אדם לבהמה, כי החכמה לא בא לאדם מצד שכל האנושי, כי אף האנשים לא היו יכולים בדעתם לבד לבנות המשכן, אלא ע"י מה שחנן ה' אותם חכמה ודעת. וכמ"ש (לקמן לח לא) 'וימלא אותנו רוח אלקים בחכמה וגו' כממלא דבר ריק. ולמד מזה על הכלל כולו, לא רק במלאכת המשכן, וז"ל. כי כל החכמה וכל השכל שיש לו להאדם הוא מתנת השי"ת החונן לאדם דעת, ואף מי שלא מחונן בכשרונות בטבעו יכול השי"ת למלאות אותו בחכמה ובתבונה, וכידוע על כמה מחכמי הדורות שלא נולדו בעלי כשרונות, ומ"מ זכו לקבל חכמה מן השמים.

כד. וכלשונו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (תורת הבית פ"ז בהגה"ה) ודבר זה שייך לכל עניני הטוב בין בעניני הפעולות ששייכות לעניני הקודש שצריך ליתן לב להתבונן איך לעשותה, ובין בעניני לימוד התורה, אם אחד יסכים בדעתו להשתדל להיות בקי באיזה סדר גמרא וכדומה ויראה ללמוד ולחזור כמה פעמים או לברר איזה הלכה בתורה ומתייגע בה, בודאי הקדוש ברוך הוא יתן לו דעת בלבבו ויעזרהו להוציא מחשבתו לפועל.

ביוסוד זה יש לבאר הטעם שציווה הקב"ה לעשות ארון עצי שיטים ולצפות אותו זהב טהור מבית ומבחוץ, שבא הכתוב ללמד לאדם שהוא יבש כ'עץ', ואף יצרו הרע מתגבר עליו (כדאיתא ב'מדרש הגדול' פר' תרומה, שהארון מעץ רומז ליצר הרע), עצתו, להיות 'מצופה בזהב טהור מבית ומבחוץ', כלומר, לשהות בבתלי בית המדרש¹ ולהסתופף בחברת יראי ה' וחושבי שמו, להשתתף בשיעורי תורה² ובאסיפות התחזקות ושיחות חיוזוק וכו'³, ועי"ז יכנס בו רוח טהרה וחיוזוק, חיות והתחדשות, עד שיתהפך ה'עץ' שבו להיות 'זהב טהור'.

הרוצים להכנס לביהמ"ד, אלא שאעפ"כ מנע מהם מלהכנס אחרי שאין תוכם כברם, א"כ, מדוע חלשה דעתו כשראה שנתוספו כ"כ הרבה ספסלים בביהמ"ד, הרי לשיטתו אין מקומם בביהמ"ד. אלא תי' החי' הרי"ם, כי ר"ג אכן ידע מכל זה, אלא שעתה ראה שכל אלו שהכיר בהם שאין תוכם כברם, הנה אחר תקופה שישבו בביהמ"ד וספגו לתוככי לבם ונפשם את הקדושה וכו', נתעלו ונשתנו להיות תוכם כברם. ולזה חלשה דעתו, כי א"כ, הרי זה עידן ועדנים היו יכולים לעלות למעלות רמות.

כה. וחבזה ביאר הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל בלשון הכתוב (לעיל כה ה) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', שעל ידי שיעשו לי מקדש וישהו בו - ימשך עליהם רוח קדושה וטהרה עד ששכנתי בתוכם דייקא, שגם 'תוכם' יהיה כברם...

וכבר כתב הגה"ק הרמ"ע מפאנו זי"ע (מאמר צבאות ה' כח) על מה שנאמר (בראשית כה כז) 'ויעקב איש תם יושב אוהלים', וז"ל. מכל זכויות יעקב, תורתו ומעשיו כי רבו, לא פירש בו הכתוב כי אם 'יושב אוהלים', כי גדולה היא ישיבת בתי כנסיות ובתי מדרשות אפילו (מבלי) תורה ובלא תפילה...

דבר פלא כתב 'בעל הטורים' (לעיל ז יב) על האמור 'וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינים, ויבלע מטה אהרן את מטותם'. וז"ל בעה"ט, 'מטותם'. ב', הכא, ואידך 'ומטה אהרן בתוך מטותם' (אחר מעשה קרח, כשכל נשיאי השבטים העמידו מטות בתוך 'קודש הקדשים'), איתא במדרש, שגם במעשה קרח בלע מטה אהרן את מטותם וכשהוציאו אז חזר ופלטם, ולכך לא הוציאו פרח, עכ"ל. וידועה התמיהה, לשם מה הוצרך מטה אהרן לבלוע את מטותם של כל שבטי ישראל, בשלמא לפני פרעה, הרי בליעה זו היא היא ה'אות והמופת' אבל כאן נראה שלחינם נעשה כן - שהרי לבסוף ראו איזה מטה פרח ויגמול שקדים וממילא ידעו ששאר המטות לא נבחרו, וידועים דברי בעלי המוסר (בשם הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל), שאכן, השרוי בתוככי ביהמ"ד - בתוככי קודש הקדשים אין כל מציאות שאינו עושה פרי, ובוודאי יפריח ציצים ושקדים, ולכן הוכרח מטה אהרן לבלעם שיהיו כמי שלא היו בביהמ"ד, כי בלא זה היה גם הם מוציאים פרי, ורק משיצאו מקודש הקדשים פלטם בלא פירות.

וכך דייק הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מנחת שלמה מס' סוכה) בדברי חז"ל (סוכה נב:) 'אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש', ולכאורה צריך ביאור מה בצע שימשוך עמו את היצר לתוככי ביהמ"ד, הרי בזה עדיין הוא קשור ודבוק ביצרו הרע... אלא הביאור, כי אכן, אף שהיצר נכנס לבית המדרש, מכל מקום בתוככי ביהמ"ד אינו מכונה 'מנוול' כי אם בשאר השמות שחז"ל כינוהו 'טמא ערל וכיו"ב', אבל לכינוי 'מנוול' אין דריסת רגל לביהמ"ד וינצל לכל הפחות מנסיונות אלו.

מעשה באדם שנקלע על אם הדרך ל'פקק' (טרעפיק) גדול וכבד בחום היום, בראותו כי כן יצא מחוץ לרכבו, נענה אליו פיקח אחד, מדוע תסובב בחוץ בחום היום, ענהו היוצא כי מה ארויח בישיבתי ברכב ממילא אין בידי ליסע ולהמשיך בדרכי, אמר לו הלה, בתוך הרכב יש לכה"פ מזגן (עירקאנדישען), ומתורתך תלמדנו - היושב בתוככי ביהמ"ד אף אם נראה לו כי לו יועיל מאומה ולא יתקדם בדרכו - בתורה ומצוות, מכל מקום לכה"פ יינצל מ'האש הרותחת' שברחובה של עיר.

כו. מסופר, כי בעת ששלטה מלכות רוסיה הרשעה וגזרו על הדת ואסרו על לימוד התורה בקהל עם, ונאספו כמה יהודים במסירות נפש והתחבאו באיזה מרתף נסתר שם עסקו בתורה כאשר היתה באמנה עימם ימים ימים מקדם, והנה הצטרף אליהם באופן קבוע איזה יהודי עם-הארץ בעל מח אטום ביותר שלא קלט מאומה ממה שלמדו, והכביד הדבר על הלומדים שאף בלעדיו היו צריכים להידחק ולהצטופף והנה נוסף גם הוא... בלי תכלית ותועלת... ובתחילה שתקו ולא אמרו מאומה כי גדול כבוד הבריות, עד שכשל כח הסבל ונגשו אליו בדרכי נועם ושאלוהו 'מה שמועה שמע ובא', מדוע הוא מגיע לשבת בדוחק הגדול כאן מבלי שיבין דבר וחצי דבר. מיד הגביה הלה את

באר הפרשה - פרשת ויקהל - שקלים

אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל ביחד, אף שאינם מדברים בדברי תורה, תפול עליו אימתה ופחד בלי גבול ותכלית משכינתא דשרי עלייהו, עד שהיה מתבטל ממציאיותו לגמרי. עכ"ל.

הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (תולדות תרע"ו, שבועות) מביא כן בשם הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע, שכל מקום שיש בו עשרה מישראל, אפילו מלאך שבא לשם מתמוגג מפחד משום דכל בי עשרה שכינתא שריא כ"ט.

אתה זוקף את ראשן - שפע רב הנשפע בשבת שקלים איתא במדרש (תנחומא תשא ג) 'אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע משאני מת אין אני נזכר, אמר לו הקב"ה, חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראין

בפרשתן (לה א), 'ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר ציווה ה' לעשות אותם', וביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם זי"ע, 'ויקהל' - ישיבת בני ישראל בצוותא חדא ובאחדות, זה הוא עצמו הדברים אשר ציווה ה' לעשות אותם. ומסיים שם, 'הכנסיה וההתחברות מישראל מסיר החומריות והגשמייות מבנ"י' (ליקוטי הרי"ם, ועיי' אור החיים) כ"י.

דורשי רשומות אמרו (אמרי נועם, אהבת שלום, יהודי הק' ועיי' בית אברהם), שתיבת ויקהל עולה בגימטריא כמנין מקוה (151), כי ישיבת בני ישראל בהקהל מטהרתם ומקדשתם כטהרת המקוה כ"ח.

נוראות כתב הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע באגרתו הקדושה (איגרת הקודש כ"ג), וז"ל. 'שמעתי מרבותי, כי

שרוולי בגדו והראה להם את זרועו כשהיא מלאה בפצעים ובחבורות, וסיפר להם, פעם אחת ישבתי בקרעטשמע' (בית מרזח) ללגום מעט יי"ש, ולרוע מזלי ישבו שם באותו הזמן קבוצת 'מורדים' שזממו עצות היאך להפיל את השלטון, ויוודע הדבר לרשויות ושלחו את חייליהם ללכוד אותם, ויחד עמהם תפסו גם אותי והיכוני מכות רצח שהשאירו סימן וחותרם עד עצם היום הזה... וזעקתי לעברם מה פשעי ומה חטאתי... אין לי שום שייכות לאותה קבוצה ואך במקרה ישבתי כאן עתה, אך הם טענו כנגדי כי עצם ישיבתי עם אותם מורדים הרי זה נחשב כאילו אף אני שייך להם, ומכאן למדתי שאם עצם הישיבה עם מורדים הרי זה נחשב כאילו אף אני מורד, בוודאי מידה טובה מרובה, אם אני יושב עמכם בעסקכם בתורה הרי אני משלכם. ודעו, כי הנני שומר את סימני החבלות להראות לבי"ד של מעלה אחר אריכות ימי ושנותי, כי הוכיחי רק מחמת הטענה 'כי אם ישבתי אתם אני משלהם...' אם כן, יחשיבו לי את עצם הישיבה בין לומדי תורה כאן כמו שאני אחד מכם, ולא יקופח חלקי מחלקכם... כז. וכבר הגידו צדיקי הדורות כי 'צבור' ר"ת צדיקים בינונים ורשעים, לרמז כי אפילו רשעים יש להם עליה כשהם נמצאים ומתאחדים בתוך ה'ציבור'.

כח. וכך ביארו במשנה (ימא פה:) אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל... ואומר 'מקוה ישראל ה'. כי ג' טהרות הללו שווים הם, ואלו הם. א. מקוה. ב. ישראל. ג. ה'. כלומר שישבתי בני ישראל יחדיו וכן עצם הדביקות בה' וה'מקוה' מטהרים ומקדשים את האדם, ואם במקוה מצינו שהטבילה בה מהפכת את הגוי להיות יהודי - בטבילת גירות, כיו"ב בשאר הטהרות שנדמו לה.

כט. נפלאות אמר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע על דברי חז"ל (סנהדרין טז.) 'כל בי עשרה שכינתא שריא', שיש לפרש 'שריא' מלשון מתיר ופותח [כלשון חז"ל (ב"מ פו:) 'כיון דחזא דקא אסר ושרי', עיי"ש], כי כאשר בני ישראל באחדות ובצוותא גורמים להחיש את הישועה, שתוכל השכינה להתיר את עצמה כביכול מחבלי ויסורי הגלות המר הזה. ורמזו זאת בלשון הכתוב (אסתר ח יא) 'להיקהל ולעמוד על נפשם', כי ההתקהלות והאחדות סגולה היא לעמוד על נפשותינו ולהצילנו מכל פגע רע.

גדולה מדת האחדות שעל ידה מתעלה כל יחיד ויחיד עשרת מונים, כמו שאמר הגאון ה'אור שמח' זצ"ל, שקדושת קרבן שלמים אינו אלא קדשים קלים, ואילו זבחי שלמי ציבור קדשי קדשים הם, אע"פ ששניהם 'קרבן שלמים' הם, כי הבא מכוחו של ציבור מתקדש להיות קודש קדשים.

וכתב הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (חנוכה תרע"ד ליל ב) לבאר אומרים (פסחים עז.) 'טומאה דחוויה' בציבור, שבישיבת בני" בציבור הטומאה נדחית ומסתלקת מאתם.

כה אמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, כי מלכותא דשמיא כעין מלכותא דארעא, ובארעא מצינו, כי בדורות קודמים היה ה'צאר' מחליט בעצמו כיצד תהא הנהגת המדינה, ואוי לו למי שימרה את פיו, אך כהיום הנהיגו בכל מדינות

באר הפרשה - פרשת ויקהל - שקלים

ז

שבשבת זו צריך האדם להמשך כל גופו (כלומר נשיותו הבהמיות) אחר הראש, כי אם אברי גופו לא יעלו עם הראש יישאר ח"ו בתלוי ראש לב.

מהותה של 'זקיפת הראש' ביאר ה'אור החיים' הקדוש (על 'כי תשא את ראש', וז"ל, כי החוטא גורם בחטאו כפיפת ראשו, כי בחינת הרע מהותה היא אל ארץ תביט כי שפלה היא, ובחינת הקדושה היא נשיאת ראש והרמת המהות והאיכות, עכל"ק, והרי שיש סייעתא דשמיא בשבת זו לסור מבחי' הרע ולהידבק בבחי' הקדושה. ויבואר ביותר עפ"י דברי חז"ל (חגיגה פו). 'ששה דברים נאמרו בבני אדם, שלשה כמלאכי השרת

אותה לפני, כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשך'.

ב'ספר הזכות' להרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (פר שקלים) כתב הבטחה גדולה יש לנו במדרש זה (לעיל 'אתה עומד וזוקף את ראשך'), שבכל דור ודור בעת קריאת פרשת שקלים יזקוף משה רבינו ע"ה ראשו של בני ישראל ל'.

אמנם, כדי לזכות ל'זקיפת ראש' על האדם לפתוח פתח, להשתוקק לצאת מהרפש והטיש שהוא שקוע בו, וכמו שאמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע,

העולם, לקבוע החלטות רק בישיבת ה'סובייט' (מועצת השרים, וכיו"ב), כך נמי, כביכול ב'מלכותא דרקייעא' - כהיום הזה כשיהודים יושבים יחדיו כח אדיר יש בידם, לשנות הנהגת עולם לטובת בני ישראל.

ל. ומדבריהם שמענו, שסגולת שבת זו להינצל מכל פגע ומחלה, ונכללים בו רפואות וישועות ברוחניות ובגשמיות, שהרי כאשר האדם מתייסר ביסורים רח"ל גוו נכפף, וכשהוא ניצל מהם נזקף ראשו והולך קוממיות, ועל כן בכלל 'זקיפת הראש' הוא שנושעים בשבת זו בכל משאלות לבם לטובה.

באמת אמרו, כל שבת ושבת יש בה 'סגולה' זו של 'זקיפת הראש', וכמו שדרש הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם פרשת כי תשא) בפסוק (שמות ל יב) 'כי תשא את ראש בני ישראל', שכאשר תגביה את תיבת 'ראש' כלומר שתקח את האותיות הבאות לאחר אותיות ראש יעלה בידך תיבת 'שבת' (אחר ר' - ש', אחר א' - ב' ואחר ש' - ת'), כי השבת זוקפת ומרוממת ראשם של בני ישראל, אכן מעלה יתירה בשב"ק זו לזכות לזקיפת הראש למעלה למעלה... ומעתה החכם עיניו בראשו לנצל שב"ק דנא כדבעי, ועל כגון דא רימז ב'נתיבי ישורון' (כי תשא) בלשון המשנה (אבות א יג) 'ודאשתמש בתגא חלף', כי האותיות 'תגא' הם האותיות שאחר תיבת 'שבת' (ת' אחר ש', ג' אחר ב', וא' אחר ת'), והממתין ליום שאחר השבת, כבר 'חלף' ואיבד הכל...

לא. הרה"ק מרוזין זי"ע היה אומר, שבארבע פרשיות יכול כל יהודי להידבק בשכינה, וכל פרשה מהם היא כנגד אות אחת משם הוי"ה ב"ה, והמשכיל ינצל את הטהרה והקדושה הנשפעת בימים אלו כדי להתדבק בו יתברך, וכמו שמבקשים (יוצרות לתפילת מוסף) 'אור פניך עלינו אדון נשא'.

כיו"ב אמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע, 'איך ווארט שוין געהרין עס זאל קומען די ד' פרשיות, איך זאל מיך זעהן מיט דעם אייבערשטן', פירוש שהוא עומד ומצפה לשבתות שקוראים בהן ארבע הפרשיות כי אז נפגשים עם הקב"ה כביכול (אמרי פנחס שער ד רכה).

מעשה בחסיד אחד ושמו רבי מאיר כהנא ז"ל מעיר 'דראגמירעשט' שהגיע עם אחיו רבי זאנוויל ז"ל להסתופף בפעם הראשונה בצל רבו ה'אמרי יוסף' בשבת שקלים שנת תרמ"ג, הני תרי אחי בעלי יסורים גדולים היו, כי רבי מאיר היה חשוך בנים ל"ע וב"ב היתה חולנית, ואחיו רבי זאנוויל הוליד בנים חולים וחלשים רח"ל. בערב שב"ק נכנס החסיד רבי מאיר אל הקודש וביקש להיוושע בדבר ישועה ורחמים, נענה ה'אמרי יוסף' שיתן לו פדיון של מאה זהובים, ר"מ נתן את הסכום והרבי הבטיחו בישועה שלימה. ואילו אחיו לא הספיק להיכנס קודם כניסת השבת. בליל שב"ק העמידו יין ב'טיש' כמנהג, ובהגיע תורו של רבי זאנוויל ברכו ה'אמרי יוסף' שבניו יזכו לרפואה שלימה, והסביר ואמר, שבשבת שקלים נענים כל התפילות, שהרי מ'מחצית השקל' קנו את 'קרבנות התמיד', והרי אמרו (ברכות כו): 'תפילות כנגד תמידין תקנום', אם כן, בשבת זו שמכינים ומכשירים את ה'תמידים', לכל השנה אף התפילות שהם 'כנגד התמידים' יתקבלו לרצון, ואפשר לבקש עליהם שיתקבלו לרצון, למותר לציין ששני האחים נושעו במשאלותיהם לטובה ולברכה (הובא בספר פאר יוסף עמוד כה).

לב. עוד אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע לרמז בפרשת שקלים, כי 'שקל' בלשון הגמ' הוא לקח ונטל, וכלומר שהזמן מסוגל 'לקחת' את עצמו בשתי ידיים... (הובא בליקוטי יהודה).

באר הפרשה - פרשת ויקהל - שקלים

וּזְקַף רֹאשׁוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּמִמִּילָא יֵשׁ בִּידֵינוּ לְהַגְבִּיחַ עוֹף
מֵעַל כָּל הָאֲרָצִיּוֹת וּמַעֲשֵׂה בְהֵמָה - לְעִמּוּד בְּקוֹמָה
זְקוּפָה לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ כַּמְּלֹאכֵי הַשָּׁרֵת.

אֹר פְּנִיךְ עֲלֵינוּ אֲדוֹן נְשָׂא, וְנוֹכַח בְּקִרְבּוֹ לְבֵית נְכוּן
רֵם וְנִישָׂא, שִׁפְעָ רַב, בְּרַכָּה וַיִּשׁוּעָה נַחֲמָה פְּרִנְסָה לִי
וּכְלַכְלָה וּרְחָמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם.

שְׁלֹשָׁה כְּבֵהֻמָּה, זְמַן הַדְּבָרִים שֶׁהָאָדָם דּוֹמָה לְמִלְאָךְ
הוּא מָה שֶׁהוֹלֵךְ בְּקוֹמָה זְקוּפָה כַּמְּלֹאכֵי הַשָּׁרֵת, וְאִילוּ
הַבְּהֵמוֹת הוֹלְכוֹת עִם רֹאשׁוֹן כְּלָפֵי מָמָה, וְהֵינּוּ טַעֲמָא,
כִּי הֵיא עֲסוּקָה לְחַפֵּשׁ וּלְחַזֵּר תָּמִיד אַחַר הָאֲרָצִיּוֹת, וְזוֹ
עֲבוּדַת הָאָדָם לְהַתְּנַבֵּר עַל יִצְרוֹ, לְהַעֲמִיד עֲצָמוֹ לִילָךְ
בְּקוֹמָה זְקוּפָה שִׁיְהִיו עֵינָיו נִשְׂוֹאוֹת כְּלָפֵי מַעְלָה, וּבִשְׁבַת
שְׁקָלִים יֵשׁ לָנוּ סִיעֵתָא מִיּוֹחַדַּת לֹזָה שֶׁהָרִי מִשָּׁה עוֹמֵד

לג. כתב הרה"ק ה'גנזי ישראל' מטשארטקוב זי"ע - בכל שבת ושבת של הארבע פרשיות יורד שפע לעולם... בפרשת
שקלים יורד שפע של עושר והרחבה... וכן מבואר בארוכה ב'עטרת ישועה' (מועדים משפטים - שקלים) **ששבת שקלים**
מסוגלת לפרנסה, עיי"ש מילתא בטעמא.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת ויקהל - שקלים תשפ"ד

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

וכן הובא בילקוט ראובני בפ' כי תשא אות פ"ז. ובזה פי' רש"ק שכיון שראה משה שכולם נקהלים אליו בלי שיקרא אותם, הבין שהסיבה הוא מחמת שקרנו עור פניו, וחשש שמא נחלשה דעתם שאין להם את קרני ההוד, לזאת חיזק אותם שיש שבת קודש, כולם תזכו לקרני ההוד, ויתרה מזאת, כשתעסקו במלאכת המשכן, אפי' רק תתחילו לעסוק בכך, שוב יחזרו לכם קרני ההוד. ולזאת נקהלו כולם אל משה, כי דרכו של בעל האבדה לחזור אחר אבדתו, כיון שקירון עור הפנים לא היו של משה אלא של בני ישראל, ממילא נקהלו אצל משה, כי צריך לנסוע להצדיק לחזר על אבדתו. (הגרמ"י רייזמן)

ששת ימים תעשה מלאכה ויום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה יומת: (לה, ב)

בכמה מהמפרשים מביאים לפרש את הפסוק "יהיה לכם קודש" עפ"י דברי הגמ' "חציו לה' וחציו לכם", שכאן מזהיר הפסוק שגם את ה"לכם" תעשו קודש, דהיינו שגם כשמענג את עצמו בשבת שיהיה זה "לכבוד שבת" ולא לכבוד עצמו.

בספה"ק "תולדות יעקב יוסף" (פרשת כי תבא אות א) מביא בשם הבעש"ט, "שמעתי ממורי": משל לבן מלך שנשתלח למרחקים לכפר אחד שדרים שם אנשים נבערים פחותי ערך, ובהאריך הזמן שמה, הגיעו יום אחד מכתב מאביו המלך. רצה בן המלך לשמוח בו מאד, אך חשש מבני הכפר שילעיגו עליו באומרם מה יום מיומים ושמחה מה זה עושה. מה עשה בן המלך, קרא לבני הכפר וקנה להם יין ושאר מיני יין המשכרים עד ששמחו העם ביין, והתחילו כולם לרקוד ולשמוח, הם על היין והמעדנים והוא על שמחת המכתב מאביו, ודפח"ח. והנמשל מובן, כי הנשמה שמחה עם בא השבת, אבל מה תעשה שהגף אינו מבין לשמחה זו מהיא עושה, לכן נותנים סעודה טובה לגוף, ואז הגוף שמח מחמת האוכל והנשמה שמחה על השבת.

עוד בעניין הזהירות בקדושת השבת, מובא בספר "משלי יעקב" למגיד מדובנא, משל בעניין חובת האדם להקדיש עתותיו בשבת קודש קודש לה': המשל בזה לאחד שהרחיק נדוד ועזב את משפחתו וכל בית אביו לגור בארץ רחוקה, והיו עיניו נשואות וכלות אולי יראה איזה

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם" (לה, א)

פירש"י למחרת יום הכפורים ע"כ. יש לומר בדרך צחות, דהנה בעונותינו הרבים ישנם אנשים באחינו בני ישראל שביום הקדוש באים לבית הכנסת ומתפללים ומתענים ומתודים, ועושים את כל מצות היום כדת וכדין כצדיקים ממש, אבל למחרת יום הכפורים שוכחים הכל מה שעשו אתמול וחוזרים לסורם לחיי היום יום, וזהו מה שאומר הפסוק "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל למחרת יום הכפורים ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם" שגם למחרת יום הכפורים חייבים לקיים את כל התורה ולא רק ביום הכפורים.... (עוללות אפריים)

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל.

ואילו בפ' כי תבא נאמר ויקרא משה לכל ישראל ויאמר אליהם, ויש להבין מהו הלשון ויקהל, ומהו הלשון ויקרא.

וביאר רבי שלמה קלוגר שיש שני דרכים לאסוף את הציבור, דרך אחד להסתובב עם מקרופון ולקרוא את כולם שיבואו לככר השבת, מתי מעט יבואו. אך יש עוד דרך, למשל אם יעמוד ר' יוסלה רוזנבלט בככר השבת ויתחיל לנגן בקול נעים, בלי שום מודעות ורמקולים, כולם יבואו לשמוע. הראשון הוא ויקרא' השני הוא ויקהל', כי ר' יוסלה אינו קורא, אלא מקהיל את העם סביבו את כל הציבור, לשמוע חזן כשר.

משה רבינו כשקרנו עור פניו, לא היה צריך לקרוא להם, אלא נהיה מצב של ויקהל', לא שקראו להם, אלא כולם נקהלו והביאו את הילדים שיסתכלו על פניו של הצדיק, כך זה נראה כשזוכים.

וכ' הרש"ק בשם מדרש שיר השירים שקרני הוד שאיבדו בחטא העגל, הוחזר להם במעשה המשכן, וזהו שחורה אני ונאווה, שחורה אני במעשה העגל, ונאווה במעשה המשכן, כי חזרו קרני ההוד.

ומה שאמר האריז"ל שבשבת החזירם להם, כפי הנראה זה היה בין מעשה העגל למעשה המשכן, וכן היום כשאין לנו בבית המקדש, אנו זוכים לבחינה זאת בשבת קודש, אך כשהקב"ה יחזיר לנו את המקדש וכליו, יחזרו לנו קרני ההוד גם בימות החול.

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - עם רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

א. כיצד נקראות "יריעות עזים" (לה, יא). ב. מה נקרא "נרות" (לה, יד). ג. הם היו משוקדים (לו, יט). ד. מהתכונות, שד' הוסיף לבצלאל (לה, לא). ה. המלאכה שהתפרשה בתורה, ממלאכות שבת (לה, ג). ו. מעשה העם, אחרי ההכרזה לא להביא עוד תרומות (לו, ו). ז. חצר נקראת בלשון זה, ולהיפך (לה, יז). ח. מה הם "מיתרים" (לה, יח) בן מרים (לה, ל). ט. חכמת נשים יתירה, בזה (לה, כו). י. למחרתו, הקהיל משה את בני (לה, א). כ. היו כאלו מזהב והיו מבד (לו, ח). ל. במה תלויה הנדיבות (לה, ה). מ. כיצד נקראים "יריעות האהל" (לה, יא). נ. ממנה עשוי המכבר (לה, טז). ס. בזמן זה, השתמשו בכנדי השרד (לה, יט). ע. השימוש העיקרי במזבח החיצון (לה, טז). פ. צד-רוח (לו, כג). צ. חח = (לה, כב). ק. מעשה רשת (לה, יז). ר. ד' הטעין בבצלאל (לה, לא). ש. ממיני הארוזים (לה, ז). ת. כצורתה, עשוי לחם הפנים (לה, יג).

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - בלי רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

א. אורך השולחן (לו, י). ב. מחבר את קרשי המשכן זה לזה (לו, לא). ג. מחלקי המנורה (לו, יז). ד. שבטו של אחיסמך (לה, לד). ה. הביא תרומה- (רומם את נדבתו, למשכן) (לה, כב). ו. וישאָר מזה עודף (לו, ז). ז. בו ציפו את הבדים (לו, ד). ח. סבו של בצלאל (לה, ל). ט. חוברו להגלי השלחן (לו, יג). י. רגל (המנורה) (לו, יז). כ. בסיס (לה, טז). ל. מלאכת שבת המפורשת בתורה (לה, ג). מ. קבוצת יריעות מחוברת (לו, יז). נ. ממנו נעשו כל כלי מזבח החיצון (לה, ג). ס. מכלי המזבח (אינו לשיט) (לה, ג). ע. עליהם תלו את הפרוכות (לו, לח). פ. צד, רוח (לה, יג). צ. עומדות (להתפלל- ע"פ אונקלוס) (לה, ח). ק. חיבור בין היריעות (לה, יא). ר. מערבב (סממנים) (לו, כט). ש. תרגום של "חח" (לה, כב) מעץ זה, נעשו הקרשים והעמודים (לו, לא). ת. נתינה, מנדבת לב (לה, ה)

בפרשת ויקהל "איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש" היינו שהיתה מלאכה רבה וגדולה - לדחוק ולהביא התרומה...

(טעם הצבי, מובא באוצרותיהם של צדיקים)

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה יומת: (לה, ב)

כך סיפר הגאון רבי יוסף צבי ברייער שליט"א, ראש ישיבת בעלזא בבית חלקיה בשיחתו אשר נשא ביום פטירתו של הגאון והצדיק רבי אורי זוהר זצ"ל:

סיפור אותו שמע יהודי מפיו של נהג המונית שבה נסע כדי להשתתף בהלווייתו של הרב אורי זצ"ל (פורסם ב'הידברות').

"תדע לך שבגללו חזרתי בתשובה, אפילו שמעולם לא פגשתי אותו", אמר לו הנהג, תוך כדי שהצביע על הכיפה הגדולה שעל ראשו. "שמע סיפור מדהים", הוא המשיך, "זה היה בדיוק בשנה שעברה לפני חג השבועות, בדיוק כמו עכשיו."

"באותה תקופה שמעתי שיעורים ביהדות, והשתכנעתי שאני חייב לעשות שינוי, אבל לא ידעתי עם מה להתחיל. בשבילי, הקושי הגדול במיוחד היה שמירת שבת. תבין, נהג מונית יכול להרוויח במשך השבוע, אבל שבת זה היום הכי משתלם. אם ביום רגיל אתה מרוויח נגיד אלף ₪, בשבת תמיד היה כפול. אתה יודע, אין תחבורה, ומונית זו האופציה היחידה למי שאין רכב."

"יום אחד ראיתי ראיון ישן שעשו עם הרב אורי זוהר זצ"ל, על התהליך שהוא עשה בתחילת דרכו בתשובה. שני דברים שהוא אמר ממש תפסו אותי. הראשון, הכתב שאל אותו על הכיפה והרב אורי אמר שהוא התחיל ללבוש כיפה - רק משום שזה היה הדבר הכי קשה בשבילו, ועם זה הוא שבר את היצר של מה יגידו... הדבר השני, הוא סיפר איך התחיל לדבר עם אלוקים בצורה ישירה, אמר לו 'תראה רק עכשיו הכרנו וזה קצת קשה לי, תעזור לי כאן תעזור לי שם...'

"החלטתי שזה גם מה שאני אעשה. הגעתי לתחנה והודעתי למנהל התחנה שאני מפסיק לעבוד בשבת. הוא כמוכן התפוצץ עלי, אמר שאני לא נורמלי ושזה היום הכי רוחי וחבל... אמרתי לו: תשמע, אני מאמין באלוקים ואני בטוח שאני לא אפסיד בגלל שמירת השבת... היו שם איתו כמה נהגים וכולם גיחכו עלי."

"יצאתי מהתחנה והתחלתי לדבר עם אלוקים, כמו הרב אורי. ביקשתי ממנו שלא אפסיד בגלל שמירת השבת, ובנוסף, שגם אני וגם בתחנה - כולם יראו וידעו שלא מפסידים בגלל שמירת השבת."

הנהג לקח נשימה והמשיך בסיפורו המדהים.

"אני אגיד לך תאריך מדויק, למחרת ההודעה שלי, היה זה יום חמישי ב' סיון 13/05/21. יהודי אמריקאי היה חייב להגיע לארץ לשבת ולחג השבועות שחל ביום ראשון בלילה. האופציה היחידה הייתה לנחות ביום שישי בצהריים. אבל בדיוק היה מבצע 'שומר החומות' בעזה, ובגלל הטילים סגרו את נתב"ג באותו יום. האופציה היחידה הייתה נחיתה בשדה רימון שליד אילת ביום שישי בצהריים. אבל היה חשש שהטיסה תאחר בשעה פלוס, והאמריקאי לא היה יכול לבקש מאף אדם שייסע ביום שישי אחה"צ לאילת עם חשש שיתקע ולא יצליח לחזור לשבת לירושלים. הוא גם לא היה מוכן לקחת מונית משדה רימון, כי הנהג יצטרך לחזור לאילת ולחלל שבת."

האופציה היחידה שהייתה לו - הוא פשוט התקשר לחברת מוניות וביקש שייגיע ביום שישי נהג במיוחד מירושלים. הוא מוכן לשלם 3000 ₪. אבל היה לו תנאי: הנהג חייב להיות שומר שבת, שחלילה לא יקרה שבגללו יהיה חילול שבת. יד האלוקים שלחה אותו לתחנה שלי ולסדרן המדובר. הסדרן התקשר אלי וצעק לי בטלפון 'יש אלוקים!'

"זה לא היה חידוש בשבילי, החידוש היה שכך אפשר לדבר איתו, הבקשה שלי התקיימה במלואה, גם לא הפסדתי כסף וגם כולם ראו. נהגים אחרים גם התחזקו."

(דרשו)

מאוצרות המגידים

ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב (לה, כב)

כתב בספורנו, "ויבאו האנשים על הנשים. עם הנשים המתנדבות באו האנשים שלהן להסכים בנדבה, כדי שיקבלו הגבאין מהן, שאין מקבלים מן הנשים אלא דבר מועט".

אורח הבא מעיר מולדתו בשביל לשאול את פיו על בני משפחתו, ולא עלתה בידו. לימים, בא עני אחד הסובב ומחזיר על הבתים. והנה כבואו אל ביתו הכיר בו שהוא מעיר מולדתו ושמח מאד לקראתו, ורצה להשתעשע עמו לשאול אותו על בית אביו ומשפחתו הכבודה, אמר לו העני "מדוע תעצרני, הלא לעשות מלאכתי באתי הנה, לאסוף כסף, ולמה תגרום לי הפסד?". אמר לו האיש, אם כן הגידה נא לי כמה עלה בדעתך לקבץ פה, אמר לו העני, ב' וג' זהובים. אמר לו האיש, הא לך ג' זהובים ושב עמי, הסכים העני ויעש כן וישב עמו והתחיל לספר לו עסק משפחתו ואודותיהם ושלוש בנייהם. ויהי אך התחיל העני לספר נפלה עליו תרדמה והוא יושב ומתנמנם, ויאמר העני אחר כי זכיתי להיות לי מקום לנוח בו, אבקש את הבעל הבית ויתן לי מקום מנוחה ואשכבה ואישן... כעס עליו הבעל הבית ואמר הלא אנכי עשיתי אותך איש בטל היום הזה למען הפק טובתי למען תספר לי משלום משפחתי ועתה מה לך לנוח או מדוע תשכב ותרדם. הנמשל, הקב"ה נתן לאדם נפש עליונה חצובה מתחת כסא כבודו ונתרחקה ממעונתה ובכל ימי השבוע גם כי הקב"ה משתוקק לשמוע טובות ממנה. אך האדם טרוד בעסקיו לכן הגביל להשתעשע עמנו ביום השבת והספיק לנו בעבור זה ביום הששי לחם יומיים. למען נהיה נקיים ביום השבת מכל טרדה ונוכל להשתעשע בקרבת אלקים יתברך שמו ולשוש באהבתו. וזהו ששת ימים תעשה מלאכה ואתה טרוד בעסקי הגוף ואם כן וביום השביעי שבת לה' אלקיך, כלומר ליחד את היום ההוא רק לה' לבדו כי הוא נתן לך את המנוחה רק למען יהיה לו מקום להשתעשע עמך ולא שתתעדם בתנומות עלי משכב או בעניינים אחרים וזהו שבת לה' אלוקיך.

(ציוני תורה)

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה וגו'. (לה, ב)

בשור"ע סימן עו סעיף ג נוהגין לומר בתפלת ערבית "וינוחו בה" ובשחרית "וינוחו בו" ובמנחה "שבתות קדשך וינוחו בם", אמר אאמור"ר מאוה"ג זצ"ל עס איז ביטער צו זאגן אזוי א פשט [מר לי לומר את הפירוש הבא] אבל בעוונותינו הרבים כך נוהגים רבים מאחינו בני ישראל. בכניסת השבת עומד הבעל הבית מסחרו ואילו האשה יושבת בביתה ומכינה צרכי שבת (וינוחו בה - האשה לבדה נחה בליל שבת ואילו האיש מחלל את השבת) ביום השבת בבוקר עומדת האשה בחנות ואילו הבעל הולך להתפלל לבית הכנסת (וינוחו בו - הבעל לבדו נח ואילו האשה מחללת את השבת) לפנות ערב בעת תפילת המנחה סוגרים את החנות והולכים לטייל האיש ואשתו (וינוחו בם - שניהם נחים)...

לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת

באחת מהקדמות ספריו של הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, רבה של רמת-אלחנן בבני-ברק, הוא מספר אודות הצדיק המפורסם מנתיבות, רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל, המכונה ה'בבא סאלי', כי פעם הוא ישב ולמד בשבת קודש, ופתאום נפלה מנורת השמן על הרצפה, והלהבה גרמה לשטיח שהיה שם להתחיל לבעור.

הביט ה'בבא סאלי' על האש ואמר כמשוחח עימה: "כאן בבית שומרים שבת; איך לך רשות לבעור כאן!", והאש נעצרה במקום!

ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא: (לו, ו)

הגמרא במסכת ברכות (כח, א) מביאה שרבן גמליאל הי' מכריז ואומר 'כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש', ואיתא שם שהעמידו על זה שומר הפתח. מובא בשם החידושי הרי"מ ז"ל שהקשה דמנין הי' שומר הפתח יודע מי הוא אשר תוכו כברו? ואמר, שבאמת השומר לא הי' מניח לאף אחד להכנס, (מסתמא הכוונה שלא הכניסו אלא אותם שהיו ידועים ומוחזקים בכשרות ומשאר העם לא הניחו אף אחד להכנס) אלא שמי שהי' תוכו כברו כבר מצא עצה לעצמו האיך לדחוק ולהכנס עכדה"ק. והנה בפרשת תרומה כתיב ויקחו לי תרומה ופירש"י לי לשמי, וא"כ היו הגזברים יכולים ליקח לתרומת המשכן רק ממי שנותן לשם שמים, וקשיא נמי דמהיכן ידעו הגזברים מי הוא הנותן לשם שמים? ולכן יש לומר דבאמת עשו כמו שעשה שומר הפתח של ר"ג ולא קבלו נדבה רק מהיחידים המוחזקים בכשרות, אולם אלו שרצו בלב שלם להביא נדבתם למשכן כבר ידעו האיך לדחוק ולהביא. ומי שרצה להביא באמת לשם שמים כבר מצא דרך לדחוק ולהביא וכענין הנ"ל. ויש לפרש בזה בדרך צחות מה דכתיב

מעמדך כאישיות בינלאומית רמת מעלה, ששמך מהולל בפי כל, להתחבר לאותה כת שמרנית הלוחמת בעקשנות נגד כל קידמה ומודרניזציה בחיים הציבוריים?!"

"לאט לך ידידי הלורד, ענהו פרופ' דיהאן, הבה ואספר לך מה שקרה איתי לפני שבועות אחדים עם ראש העדה הזאת, ותגיד לי אז אם תוכל למצוא בין כל אנשי הקידמה והאצולה שלך, אישיות טהורה ודגולה כזאת".

"עומד אני בראש קרן מיוחדת אשר מטרתה לתמוך בידי 'אנשי רוח'. בישיבה האחרונה של הנהלת הקרן, הסברתי לחבר הנאמנים שעקב טרדוטי ונסיעתי לארץ ישראל, ומסיבות שונות אחרות, אני מציע לסיים את פעילות הקרן, ולמסור את שארית הסכום שבידינו לאישיות הדגולה ביותר שהכרתי מעודי, וזהו הצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד מירושלים"

שוכנעו נאמני הקרן, והסכימו למסור בידי את כל הסכום שנשאר ברשות הקרן, ע"מ שאעבירוהו לידי אותו צדיק אשר בירושלים, ידוע ידעתי את מצוקתו הכלכלית הקשה של הרב זוננפלד, וביחוד את מצוקת בני משפחתו שסבלו מעוני ומחוסר כל. כשהגעתי לירושלים דרכי הראשונה היתה אל הרב זוננפלד, לראות את פניו הקדושות, לדרוש בשלומן, והעיקר, למסור לו את הסכום הגדול שהצלחתי להשיג עבורו אחרי מאמצים קשים.

אחרי שיחה נימוסית ראשונה ושאלת שלום הדדית, הוצאתי מאמתחתי את הצ'ק הגדול, והושטתי אותו להרב זוננפלד, בהסבירי לו את מטרת הסכום, ואת הזכות הגדולה שנפלה בידי להביא לו את הסכום הנכבד הזה שבודאי יקל על מצוקתו הכלכלית ועל מצוקת בני משפחתו הרב זוננפלד נשאר שלי ורגוע ובקול שקט והחלטי הצהיר "איני לוקח!".

ברגע הראשון לא תפסתי את כוונתו, והתחלתי לגמגם ולתמוה "מה פירוש? הלא זו קרן מיוחדת לאנשי רוח ומיועדת למטרה זו, ובהסכמת כל חבר הנאמנים הבאתי למורנו את הסכום, ואין לך מציאה כשרה מזו שהושגה בדרך הלגלית ביותר!"

"אין זה בשבילי ואיני לוקח", היתה תשובתו ברורה והחלטית. במבוכתי, פניתי לבית יו"ר העדה הרב ר' ראובן שלמה יונגרייז, סיפרתי לו את כל הענין, והפצרתי בו שישפיע על הרב לקבל את הכסף, הרב יונגרייז, בידעו את דרכו של הרב, לא נתן לי סיכויים רבים להצלחתי, אבל משום כבודי ניאות לבוא אתי לרב ולהסביר לו כמה שהענין כשר וחלק, ואדרבה, בזה מתגשמת מטרת הקרן בצורה הנאותה ביותר וגם מצילה את משפחת הרב ממצוקתה.

גם השתדלותו של הרב יונגרייז לא נשאה פרי, ונאלצתי באין ברירה להחזיר את כל הכסף לאמסטרדאם."

ועתה, הבנמצא כזה איש אשר טוהר הנפש ואצילות הרוח בו בין כל החברה המתקדמת שלך?!"

הלורד סמואל נתרגש מאד למשמע הסיפור, וקרא אליו את ה"ליידי", וביקש ממני לחזור באזניה על כל הסיפור.

הליידי הביעה את משאלתה לראות במו עיניה עוד באותו היום את האישיות המופלאה הזאת, ועם תום המסיבה פנתה עם כל מלוויה לעבר "בתי מחסה" אשר בעיר העתיקה של ירושלים." (האיש על החומה)

"כל נדיב לבו יביאה את תרומתו" (שמות לה ה).

היה צריך להיות כתוב: כל נדיב לבו יביא את תרומת ה', מה זה יביאה? אפשר לפרש שני פירושים. פירוש אחד - 'יביאה' זה הולך על הלב, כל נדיב לבו יביאה, יביא את הלב עם התרומה. כל מצווה שאדם עושה צריך להביא את הלב יחד עם המצווה.

פירוש שני אפשר לפרש, על פי מה שחז"ל הקדושים אומרים ישראל נתבעים ונותנים, נתבעו לעגל נתנו נתבעו למשכן נתנו. וצריך להבין מה כתוב כאן.

כל אדם הקב"ה נתן לו כוחות מסוימים, כל אחד עם מדות מסוימות, שאת הכוחות האלו יש לו בחירה האם לנתב את זה לרע או לטוב. כלל ישראל קבלו כח של נדיבות, של נתבעים ונותנים, ובהתחלה הם קלקלו ונתנו לעגל, והתיקון היה שאת כח הנדיבות יתנו למשכן. על המשכן כתוב שהוא היה תיקון לחטא העגל. וזה מה שאומרת התורה, התורה לא ציוותה עליך להפוך את עצמך מכילי וקמצן לנדיב, אלא את תכונת הנדיבות שלך תכוון, תנתב, לצורך גבוה, לצורך המשכן. וזה כתוב בפסוק "כל נדיב לבו יביאה" - את תכונת הנדיבות "יביאה את

בעניין הזה, מן הראוי להסמיך שני סיפורים נפלאים מהגאון הצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, כפי שמובאים בספר "האיש על החומה", הסיפור הראשון על נסוב על נקודה זו שמוזכרת כאן בספורנו מדברי הגמ' בבבא בתרא שאין לקחת צדקה מאשה בלא הסכמת בעלה, והסיפור השני גם כן מעניין זה, מראה על זהירותו המופלגת שלא לגעת בממון שאינו שלו:

מספר הרב משה בלוי בספרו: שמעתי מפי אבא מורי, שאשה אחת בהונגריה היתה חשוכת בנים, בעלה היה עשיר והיא היתה לו לעזר בהנהלת העסקים. באה האשה אל רב העיר, ובידה סכום של ארבע מאות זהובים שהיא מבקשת לשלוח פדיון נפש לאחד הצדיקים שיתפלל עבורה לזש"ק, רב העיר אמר לה שהוא מייעץ לה לשלוח את הכסף להצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד בירושלים. האשה מסרה לו את הכסף והוא שלחו אל רבינו.

כעבור שלשה שבועות, בא בעל האשה אל רב העיר בתרעומת על שקבל סכום כה גדול מאשתו לצדקה, הרב אמר שהוא חשב שהאשה עשתה זאת בידעתו, אולם הלה תבע שהרב ידרוש חזרה מירושלים את הכסף. מאד לא נעם להרב לעשות זאת, והוא הציע לבעל האשה שאם הוא רוצה דוקא חזרה את הכסף, אזי ישלם הוא לו קמעא קמעא את הסכום הזה, באותו מעמד נכנס לפתע שליח הדאר לבית הרב, והביא לו מכתב באחריות שבא מירושלים. הרב פתח את המכתב, ומצא בו את הארבע מאות זהובים ששלח לרבינו זיע"א, צהלו פניו ומסרם תיכף לבעל האשה. האיש התרגש מאד, ובקש מהרב שישלח לו גם מה שהרב זוננפלד כותב במכתב המצורף, אז הקריא לפניו הרב כדברים האלה: קבלתי את מכתבו יחד עם הכסף, אולם מכיון שמע"כ כותב שאשה מסרה לו זאת, חושש אני אולי עשתה זאת מבלי רשות בעלה. הנני משיב לו חזרה את הכסף, בבקשה למסרו חזרה להאשה, אולם כמובן שלא מעטתי בשביל כך למלא את בקשתה בדבר התפילות שתפקד, ויה"ר שהתפלות תקובלנה". עיני הרב ועיני בעל האשה זלגו דמעות."

עיקרון זה לא לקבל מאשה בלי הסכמת בעלה היה מקובל אצל מורנו, לא רק לגבי אחרים, אלא אפילו מאחותו היחידה 'עטל', הקפיד שלא לקבל אלא בהסכמתו המפורשת של הבעל, כפי שהוא כותב באחד ממכתביו לאחיו ר' שמואל: "כתיבתך שימחה אותי מאד, את החבילה מאחותנו היקרה קבלתי ע"י מר פאפנהיים, אבל את סכום הכסף שהכיל לפי השערתי כ-1500 כתרם לא הסכמתי לקבל, כי סכום כזה הוא גדול מדי עבורה, וביקשתי ממר פאפנהיים להחזירו לה, וביחוד שלא היתה לי ידיעה ברורה אם בעלה היקר מסכים לכך. בצעירותי הייתי מקפיד מאד ומזהירה שלא תשלח בלי ידיעת בעלה, כל שכן לעת זקנה, יש להקפיד עוד יותר לא לנגוע במה שאינו שלי. תקוטי בה' יתברך בחסדיו ורחמייו שהוא ימשיך לפרנסני מתחת ידו הרחבה בכדי שאוכל להמשיך להתנהג כפי שהורגלתי מנעורי".

סיפור אחד מני רבות, מפי עד ראייה ושמייעה שרשם אותו בדיוק נפלא מפיו של מרא דעובדא הקדוש פרופ' יעקב ישראל דיהאן:

רעש והמולה בשכונת "בתי מחסה" אשר בעיר העתיקה. פמליא מכובדת פלשה לפינה שקטה זו, אל בית רבי יוסף חיים צועדת הפמליא, אשר בראשה ה"ליידי סמואל", אשתו של הנציב העליון לא"י, הרברט סמואל.

ורבי חיים עומד באותה שעה ושופך צקון לחשו בתפלת המנחה בביתה"ג הגדול אשר בחצר "בתי מחסה". בחצר בית הכנסת נתעכבה הפמליא תוך צפייה לסיום תפלתו של "הרב".

כשסיים מורנו את תפלתו, הוגד לו ע"י שליח כי ה"ליידי סמואל", מבקשת לחלות את פניו.

כשיצא מורנו מבית הכנסת, נגשה אליו הליידי סמואל בנימוס רב ובהכנעה, שאלה בשלומן ומסרה למרן פריסת שלום מבעלה "סיר הרברט סמואל", בתום פגישה קצרה זו, נפרדה כל הכבודה ממורנו והלכה לה. ויהי הדבר לפלא ולשיחת היום מה פשר ביקור פתאומי זה, ומה ראתה על ככה.

למחרת, כשביקר פרופ' די האן בבית מורנו, גילה את פשר הביקור הבלתי צפוי מאתמול. ומעשה שהיה כך היה:

במסיבה חגיגית ב'מעון לבנות' של מר גולדשמיד, שבה השתתפו מסלתה ומשמנה של החברה הגבוהה של הפקידות האנגלית, ובראשם הוד מעלתו הנציב העליון לא"י הרברט סמואל, נקשרה שיחה בין הרברט סמואל והפרופ' דיהאן, כשלפתע פנה הנציב העליון לפרופ' דיהאן "הלא תגיד לי ידידי המלומד, ביני לבינך, איך זה הולם את

לשאוף רק לרגע אחד, ולו לרגע אחד... וחבטה עזה על גבו מקפיצה אותו.

פה אסור לשאוף. פה צריך לעבוד. להתענות. אושוויץ. הוא הידק את אחיזתו במעדר והמשיך עם ידיים זבות דם להכות באדמה הקשה. להכות, להכות... אם יפסיק לרגע יכו בו... שריקה חדה נשמעה. נעמד זקוף. שתי שריקות, ומיד הסדרו כולם בשורות, שמאל ימין, שמאל ימין... כמו חיילים ממושמעים. השמים כבר לא כחולים, והחושך כיסה ארץ. מובלים אל הבלוק, להניח קצת את העצמות השבורות, לאגור כוח למחר. במבנה פח, רחב ממדים, על רצפת אבן, שכבו בתוך שורות צפופות מאות אנשים. כולם, עם ראשים מגולחים ועל גופם שמלת פסים. כולם שוכבים. חלקם ישנים, אחרים מנמנמים ועוד שלא הצליחו להירדם, מכונסים בתוך עצמם ושותקים. אולי מהרהרים... אולי נזכרים... רק קול אנחה עולה מידי פעם.

לפתע, אומר מישהו מילה. מילה אחת, אשר מחשמלת את גופו: "חנוכה!" חנוכה. חג הניסים. עוד שלושה ימים חנוכה!!! הוא חש איך האדרנלין מבעבע בגופו. חנוכה!!! עוצם את עיניו. נזכר בבית. עומדים כולם. שרים "מעוז צור"... הנרות מרצדים וריח סופגניות נישא באוויר. החלטה מתגבשת בלבו. בחג חנוכה זה ידליק נרות חנוכה! יאירו הם את מחשכי אושוויץ! יתנו תקווה למעטים שנשארו! כן, בחג חנוכה זה ידליק נרות!!! אך מנין? מנין ישיג השמן? הפתילות?

תכף דוחף הוא בידו את יוסי, חברו לדרגש. יוסי עובד בבית החרושת, אולי יוכל להשיג לו משם פתילות. תמורת פרוסת לחם, מסכים יוסי מיד. עוצם את עיניו, די להיום. מחר יחפש מנין ישיג שמן. במסתרם, הוחלפו שני תפוחי אדמה וחצי פרוסת לחם ב-50 גרם מרגרינה. פתילות יש לו, מרגרינה כבר יש לו. הערב, א"ה, יזכה להדליק נרות חנוכה!!! התרגשות אוחזת בו.

יעקב רעב, רעב ללחם עד לכדי כאב, הרי ויתר על פת לחמו כדי לזכות לפתילות, למעט המרגרינה... רעב, אך האושר ממלא את כולו, נותן בו חיות. במרץ רב מכה הוא באדמה, עוד ועוד ועוד... מצפה הוא בכיליון עיניים לשריקה המיוחלת. ואז... כשיגיעו לבלוק... איזו הפתעה תהיה לכולם שם!!! כמה חיזוק ישאבו מהנרות!!! אורם יאיר את מחשכי הלב!!! יבשר על ניצחון המעטים על הרבים!!! כמעט ושומע הוא את כולם שרים "מעוז צור", חש על בשרו ממש את אוירת החנוכה.

כולם עומדים סביבו, נרגשים. יעקב טובל את הפתיל במרגרינה, ואז הופך אותו ותוקע את צידו היבש בתוך המרגרינה. עכשיו ידלק הפתיל, המרגרינה תימס ו...

אין לו סידור כדי לקרוא מתוכו את הברכות, אך הוא יודע אותן על בוריין. הברכות מאירות בראשו: להדליק נר של חנוכה... שעשה ניסים... שהחיינו וקיימנו... כולם סביב משתתקים. מתרגש הוא כל כך... תיכף ויברך... תיכף ויאירו הנרות את הלבבות הכבויים סביבו... לפתע... זעקה מחרידה מרעידה את הבלוק. אחד מהראשים המגולחים סביבו נופל ארצה. באחת, מסובב יעקב את גבו, מביט בנופל. הנופל, מביט בו, ומבטו מתחנן. מרים הוא את ידו ומצביע על המרגרינה...

יעקב מתבונן בעיניו. מבין הוא כי אחזו בולמוס. משתוקק הוא למרגרינה, ואם לא יקבלה... אם לא יקבלה... אבל גם הוא כבר יומיים לא אכל, כדי לזכות ולהדליק נרות חנוכה!!! גם הוא רעב!!! וכולם מחכים!!! וצריכים חיזוק רוחני!!! והברכות... והאור...!!!

הלמות פטישים במוחו. כל ההסברים מדוע כן לברך, מדוע כן להדליק... אבל מנגד, אם ידליק שמא זו תהיה מצוה הבאה בעבירה, שהרי הנופל... שרוע הוא על הרצפה... מביט הוא בעיניים קרועות לרווחה על המרגרינה, מבקש לטעום, מבקש חיים...

ביד רועדת הוא מוציא את הפתיל מהמרגרינה. אי מי מנסה לעצור אותו, אך הוא מזיז את העומדים בדרכו. מתכופף, מתיישב על יד הנופל, פותח את פיו, וביד רחומה מניס אל תוכו את המרגרינה.

שלוש שנים הוא באושוויץ. הערב, הערב הוא בכה לראשונה. הנופל מוצץ את המרגרינה בקול, מחפש את מבטו של יעקב, רצה להודות לו. עיניו של יעקב מסומאות בדמעות. אין הוא רואה דבר. נתח ממנו, מבשרו, נתן הוא היום. ועוד יותר מכך. תחת אור הנרות אשר ביקש להפיץ, חש הוא את האור הגנוז אשר הדליק הערב הזה. אור הגנוז לצדיקים. אור המצוה...

הדרך לפסגת ההצלחה בנויה מעלות: שלב אחר שלב, מעלה אחר מעלה עד לשלמות הנכספת.

תרומת ה" - את תכונת הנדיבות יביא לתרומת ה'. על פי זה אפשר לפרש גם בהמשך הפרשה "כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה אשר ציוה ה' לעשות ביד משה הביאו בני ישראל נדבה לה" (שמות לה כט). יש כאן כפילות לשון, "אשר נדב לבם הביאו בני ישראל נדבה לה". ואפשר לפרש על פי מה שאמרנו, "כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם" - שהיה להם תכונה מאז ומקדם של נדיבות, "הביאו בני ישראל נדבה לה" הביאו את תכונת הנדבה לה'. ואם כבר הגענו לפסוק הזה אפשר לפרש בעוד דרך מה זו הכפילות "כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה אשר ציוה ה' לעשות ביד משה הביאו בני ישראל נדבה לה". צריך לדעת שלפעמים אדם שמאד מתלהב ממצווה שהוא מאד אוהב אותה, הוא יכול לשכוח את המצווה ובדרך לדרוך ולרמוס על איסורים חמורים, על חמורות שבחמורות, והדברים ידועים.

ידוע שרבי ישראל סלנטר צווק"ל כששאלו אותו איזה חומרות והידורים לעשות באפיית המצות, הוא אמר: הדבר הכי חשוב שצריך להיזהר בו, היא האלמנה שעובדת שם ואתם מרוב החומרות וההידורים מסוגלים לגעור בה ולצעוק בה ואז לא שווה כל המצוות. צער של אלמנה, דמעה של אלמנה, זה נורא נוראות כמה שהתורה החמירה בזה, "אלמנה ויתום לא תענון... וחרה אפי והרגתי אתכם בחרב והיו נשיכם אלמנות ובניכם יתומים" (שמות כב כא-כג).

אדם מרוב התלהבות שהוא עכשיו עסוק במצות הוא יכול בדרך לרמוס ולדרוס. סיפר לי אחי שהוא היה פעם באיזה חבורה של מצות, שזו היתה חבורה לעילא ולעילא, מצה מצה ומקל מקל, והיה שם איזה יהודי שהביא את הילדים שלו, ילדים קטנים, לחיבוב של מצוה והם הסתובבו שם בין הרגליים. ומרוב המתח שהיה שם אז אחד מראשי החבורה התחיל לצעוק לו: ר' יצחק אתה עוד תחמיץ לנו את המצות, אתה חושב שפה זה אבות ובנים. שפך את דמו ברבים. אחי ניגש אליו ואמר לו: תשמע, אני מהמצות האלה לא אוכל. "וואס? וואס? מה ראת? מה ראת?", אמר לו אחי: כתוב בהלכה שמצות צריכות להיות רק מקמח ומים במצות שלכם יש עוד משהו, במצות שלכם יש גם דם, אני מצות כאלה לא אוכל.

רבי יעקב אדלשטיין זכרוננו לברכה סיפר על בחור שהיה מתמיד נורא, וביום שישי הוא מיהר ללכת לשיבה להספיק ללמוד, היה לו סדר מיוחד לפני שבת. ואמא שלו לא הספיקה לגהץ לו את החולצה והוא ראה שאמא שלו גיהצה לאחד האחים לפני שהיא גיהצה לו והוא הרי ביקש שיגהצו לו כי הוא מיהר, ומרוב כעס הוא לקח את כל הערימה של החולצות וזרק את זה על הארץ, קימט את זה. אתם מבינים? מתמיד, חוטף מלאכים. חוטף מלאכים ויורש גיהנום.

אדם לפעמים להוט אחר מצווה והוא דורך על חמורות שבחמורות. זה מרומז בתורה "כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה" עם כל ההתלהבות הגדולה, לבנות בית לה', איזה זכות. "הביאו בני ישראל נדבה לה" - הרי למה בן אדם יכול בדרך למצוה לרמוס על חמורות שבחמורות? כי מרוב שהוא להוט במצוה הוא שוכח שיש מצווה למצווה, ומי שציווה על מצוה ציווה גם על הלבנת פנים, על צער של אלמנה.

לכן התורה משבחת את כלל ישראל, "כל איש ואשה אשר נדב לבם לעשות, הביאו בני ישראל נדבה לה" הם כל הזמן זכרו שהם בעצם עושים נדבה לה', שהקב"ה מצווה. וצריך להיות שם אורחותיו כשמקיימים מצווה אחת לא לדרוך על איסורים אחרים. (הגר"א דיסקין)

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל..." (לה, א) - "... וזה לא יתכן לבנות הבית הגדול והקדוש הזה מן הגזל..." ("כלי יקר").

"ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים" - למה עצי שטים? לימד הקב"ה דרך ארץ לדורות, שאם יבקש אדם לבנות ביתו מאילין עושה פרות, אומר לו: ומה מלך מלכי המלכים שהכל שלו, כשאמר לעשות משכן, אמר: לא תביא אלא מאילן שאינו עושה פרות - אתם על אחת כמה וכמה" (שמות רבה לה, ב).

הסיפור המצמרר הבא אירע באחד ממחנות ההשמדה בזמן השואה. השמים כחולים הם. מסביב הכל ירוק. מרחבים אין סופיים של ירוק. יעקב מנסה להביט, לשאוף אל ראותיו את האוויר, את הנוף...

למרות שהדבר היה כרוך בעשיית מלאכות שבת. אולם בניית והקמת המשכן או המקדש אינם דוחים איסורי שבת. רק עבודת הקרבנות עצמה היא שהותרה בשבת, אך לא מלאכה שנועדה להכשיר לעבודת בית המקדש.

האברבנאל מבאר (שם) כי ממה שהוצרכה התורה להזהיר לבל תיחזה השבת מפני בניין המשכן משתמע שהיה מקום לסבור שראויה השבת להידחות מפניו. כלומר, אלמלא נצטוונו במפורש, היה מקום לסבור שהאזהרות שנאמרו בעניין שמירת השבת אינן תקפות כאשר המדובר במלאכות שנועדו לצורך בניין המקדש.

הוא מסביר כי מדעת עצמנו יכולנו לסבור שבניין המשכן שב"קום ועשה", עדיף על ה"שב ואל תעשה" שבשבתה בשבת. הרי מטרת כל המצוות הינה דביקות בה' והשראת השכינה בעם, והדביקות באלוקים לכאורה מושגת מן העיסוק במעשים חיוביים, יותר מאשר בהימנעות ממעשים אסורים.

כלל גדול נאמר בהלכה: "עשה דוחה לא תעשה". כל מקום שיש בו התנגשות בין מצוות "עשה" שעלינו לקיימה, לבין איסור "לא תעשה" שניאלץ לעבור עליו אם נקיים את ה"עשה", ההלכה קובעת כי ה"עשה" דוחה את ה"לא תעשה". המצווה התקיים גם במחיר דחיית הלאו. (כמובן שגם להלכה זו הרבה גדרים וסייגים שלא כאן המקום לפרטם, אולם עיקרון זה ידוע ומקובל ומוסכם על הכל).

כיון שכן, יכלו ישראל לסבור שעדיף לעסוק בפעילות חיובית, גם אם על ידה נדחים איסורי השבת, מה גם שפעילות חיובית זו היא מלאכת בניין המשכן, שמטרתו השראת השכינה בעם ישראל.

כדי להוציא מלב מי שעלול לטעות כן, באה התורה והדגישה כי למרות החשיבות הרבה שנועדה לבניין המשכן, השבת לא תזוז ממקומה, וכל איסורי השבת יישמרו גם בעת העיסוק בבניין המקודש.

זהירות מגזל - אפילו לשם שמים

ה"כלי יקר" שואל שאלה מעניינת: בתחילת הפרשה נאמר "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל...", ורש"י מפרש שמדובר כאן למחרת יום הכיפורים כשירד מהר סיני. ואילו לעיל בפרשת יתרו (יח, יג) נאמר "ויהי ממחרת וישב משה לשפוט את העם", ופירש"י שם כי היה זה למחרת יום הכיפורים?

מתרץ ה"כלי יקר" וזה לשונו: "ונראה לפרש שידוע שהקהל זה היה להודיע להם מצות המשכן והנדבה כמו שיתבאר בסמוך, והיה משה חושש פן יתנדב אחד מהם למשכן דבר שאינו שלו והוא חושב כי הוא תופסו בדין. וזה לא יתכן לבנות הבית הגדול והקדוש הזה מן הגזל, ומקום המשפט שם הרשע, על כן הכריז משה תחילה: מי בעל דברים יגש אלי למשפט, באופן שכל העם על מקומו יבוא בשלום. ונדע לכל אחד מה שהוא שלו או אינו שלו על ידי שהוא דן ביניהם. ואז היה מודיעם עניין הנדבה לאמר קחו מאתכם תרומה לה', ומאתכם היינו משלכם ולא משל חברכם..." עכ"ל.

*

ואמרו חז"ל במדרש (שמות רבה לה) על הפסוק: "ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים". למה עצי שטים? לימד הקב"ה דרך ארץ לדורות, שאם יבקש אדם לבנות ביתו מאילן עושה פירות, אומר לו: ומה מלך מלכי המלכים שהכל שלו כשאמר לעשות משכן אמר: לא תביא אלא מאילן שאינו עושה פירות - אתם על אחת כמה וכמה".

גם כשציוה לבנות את המשכן - את המוסד הרוחני, מרכז השכינה והקדושה - הקפיד והזהיר את העם, לבל יביאו אלא מאילן שאינו עושה פירות!

ועוד שנו רבותינו בגמרא (בבא קמא צד ע"א): "הרי שגזל סאה של חיטים, טחנה, לשה ואפאה - והפריש ממנה חלה, כיצד מברך? - אין זה מברך אלא מנאץ".

וכנגד אותם ה"מתחסדים" הטוענים כי לשם שמים - בעבור קיום מצוה, מותר לעשות הכל... היה אומר הרבי מקוצק: כתוב בתורה "וכל העם רואים את הקולות" (שמות כ, טו).

מדוע נזקקו ישראל לראות את הקולות כמו עיניהם?

שלא יפרשו את ה"לא תגנוב" - "לו תגנוב" כאילו ש"לשם שמים" - הגניבה מותרת!

(בנועם שיח)

אלפיים שנה - עד המגיד מקוונץ

יש פעמים בהם עליה על שלב מסוים דורכת על ערך מוחלט, על נשמה יהודית או אפילו על יבלת קטנה של בן אדם. וניצב האדם על פרשת דרכים: מחד, הוא יכול להעפיל להגשמה אמיתית יהודית ולרכוש פסגות בעבודת ה', ומנגד יתכן שהתעלותו הוא תבוא על חשבון משהו אחר, או ערך חשוב אחר. האם יעלה, חלילה, על חשבון בן אדם או ערך? או שמא ימנע עצמו מהגשמה איכותית? הדילמה קשה והנסיון הוא עצום. בעל ה"חידושי הרי"ם" ז"ע עמד בנסיון כזה ויכל לו.

באחת מנסיעותיו אל הרבי מקוצק ז"ע לקח החידושי הרי"ם תכריך כתבים עב כרס, חיבור על שולחן ערוך חושן משפט, אשר עמל ויגע עליו שנים ארוכות כדי ליישב בקדושה עצומה את כל הקושיות שהיקשה עליהם בעל ה"שפתי כהן" ע"י בירור ההלכה בדרך האמת.

הראה ה"חידושי הרי"ם" את החיבור לרבי מקוצק שעיין בו זמן רב ואמר לבסוף: "חיבורך זה טוב הוא, נאה ומשובח. אולם חוששני שבאם יודפס, חיבור זה ייטב עד למאד בעיני הלומדים והדיינים והם יפסקו ממנו הלכה ויפסיקו לעיין בש"ך. על כן דעתי, שתבער את החיבור מן העולם, שכן אין זה מן היושר שחיבור מאוחר ידחה חיבורו של הש"ך, אשר למד תורה לשמה ביגיעה ובהתמדה".

ה"חידושי הרי"ם" יצא מן החדר ופניו כלפיד אש בוערות, זוהרות, ועיניו דומה שדמעו. הוא חזר לחדרו שבאכסניא, ופסע בחדר אנה ואנה כשהוא אחוז שרעפים ורעיונות. כעבור זמן נטל מספר קסמי עץ ומעט חומר דליק, הפכם ללהבה והטיל לתוכה עבודה מאומצת בת שנים רבות.

הוא היה אומר - הוא קודם היה ועשה: השחית הגשמה של דברים, של כוחות ועמל. לאחר מכן, כעבור שנים, אמר לחסידיו:

אחד מכלי הנגינה בבית המקדש היה ה'נבל'. מדוע נקרא הכלי בשם זה? משום שנגינתו היתה כל כך יפה ומושלמת שהיה מנבל את כל הכלים האחרים בנגינתו. מדוע אם כן קראו לו נבל (-בשם מכוער כ"כ, כאילו הוא הנבל) ולא קראו לו בשם מנבל?

הוא מתרץ: משום שמי שמנבל אחרים בנגינתו - הוא נבל!

יש פעמים שביטולה הוא קיומה, שהגשמה היא כליאת היכולות והדחיקת הנתונים; שהדרך לפעול היא דווקא לחדול.

אם ההצלחות וההישגים באים על חשבון אנשים או ערכים - זה המקום והזמן להדחיק הכוחות, לכלוא כישרונות, לוותר על הגשמה איכותית וטובה למען שמו בהמון אהבה.

האדמו"ר רבי שמחה בונם מפשיסחא זצ"ל היה מפרש לאור יסוד זה את הפסוק הפותח את פרשתנו: "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ויאמר אליהם, אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם" (לה, א).

אם נפרש מקרא זה מפשוטו, שהוא מוסב על מצות השבת שנאמרה בהמשך, תמוה הביטוי "לעשות", שבו משתמשת התורה. הרי מצות השבת הנזכרת להלן קובעת שישנם דברים שאין לעשותם בשבת, ומדוע אומרת התורה: "אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות"?

לפיכך, הוא מבאר, שפסוק זה אינו מוסב בדווקא אל הזהרת השבת, אלא אל כל יריעת התורה והמצוות שציוה משה לישראל. כל הגישה לעבודת המצוות צריכה להיות מתוך השכל ודעת, ומתוך חישוב המעשים בפלס דק ומדוקדק.

לא זו בלבד שהאדם צריך לשקול את מהלכיו במאזני התבונה ולהימנע מכל מה שיש בו שמץ חטא, אלא אפילו המעשים הטובים טעונים ביקורת קפדנית.

ברוח זו ניתן להבין מדוע התורה חוזרת וכופלת אזהרות וציוויים אודות שמירת השבת לבל תחולל גם במחיר מצות בניית המשכן.

הנה בתחילת פרשתנו (פסוק ב) נאמר כי בהקהיל משה את העם בשביל להורותם על דבר הקמת המשכן, הקדים להזהירם אודות שמירת השבת: "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העושה בו מלאכה יומת".

וכדברי רש"י: "הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן לומר שאינו דוחה את השבת".

כיוצא בזה מופיעים הדברים גם בפ' כי תשא (לא, יג) שם נאמר: "אך את שבתותי תשמורו". על כך הביא רש"י את דברי חז"ל: "אף על פי שתהיו רדופין וזריזין בזריזות המלאכה (מלאכת המשכן) שבת אל תדחה מפניה".

בבית המקדש ובמשכן עצמו לא שבתה עבודת הקורבנות אף לא יום אחד. גם בשבת היו מקריבים תמימים כסדרם ומוספין כהלכתן,

את המקום (כי רק שם היתה אחיזה לחיצונים) מעשה שהיה. ע"כ דבריו.

פעם כאשר איימו עליו שאם לא יצא יקחו אותו אל הגר"א מוילנא, השיב הרוח: "איני מפחד ממנו, כי להגר"א אין עסק עימנו (כהקדמת הגר"א לספרא דצניעותא) כך סיפר החפץ חיים לתלמידו רבי שלמה בלוך. עוד שאלו אותו האם ידוע לו מי הם הל"ו צדיקים שבדור. הוא מנה שמות רבים לא ידועים ביניהם גם הגר"א, אלא שאת הגר"א מוילנא לא מנה בין הראשונים ממש. שאלו אותו וכי הגר"א אינו הראשון או לפחות משלושת הראשונים?! והשיב "לא, מפני שהוא הרי קצת מפורסם, חלק ממעלותיו מפורסמות..."

לביתו של המגיד מקוזניץ

בספר "שומר אמונים" מוזכר (לראשונה) שייכותו של המגיד מקוזניץ אל אותו רוח, וזה לשונו: "כי פעם אחת הביאו לרבינו מקאזניץ איש אחד כדי לתקן את הנפש שנכנס (=כדיבוק) שאלו המגיד מי הוא היה בגילגול הקודם ובאיזה זמן והשיב כי יותר מאלפיים שנה שהוא בצער ויסורים וכי הוא היה הראשון שזרק אבן על זכריה הנביא ומאז אין לו מנוחה והולך מדחי לדחי. וברחמי ה' נתקן ע"י הקדוש הנ"ל."

איך עבר מנובהרדוק לקאזניץ? ושמה היה זה איש אחר - שאח"כ נכנסה בו אותו רוח של זורק האבן? קשה לדעת בבירור, אלא מה שנספר לכם להלן, אולי יועיל לבירור הדברים.

"שאלתי את רבי אליהו לאפיאן" - סיפר רבי יעקב אדלשטיין (שליט"א) [זצ"ל] - "מה עלה בסופו של אותו בחור שהסתובב ורוח בקרבו" הוא השיב כי כפי הידוע לו, דבר הדיבוק התפרסם עד שרבים באו לשומעו ולקבל פחד ויראת העונש, ללמוד משפטי שמים על עבירות, עד שהענין דווח לחלונות הגבוהים, לממשלה, אנשי הממשל חשדו כי מכשף מסתובב לו בין היהודים והגויים. כאשר מבחינה חוקית נאסר כל מעשה כישוף והעוסק בו הסתכן אז בגור דין מוות, משום כך, נכנס אותו בחור לכלל פיקוח נפש. והוחלט כי צריך להצילו, לא בגלל הרוח שבקרבו אלא סתם מדין הצלת נפשות. הבריחו אותו מחוץ לגבולות המדינה, מקום בו החוקים שונים. כך עזב את נובהרדוק וילנא וולאזין. אי"כ שמא אז אכן זכה והגיע לקרבת יהודים אחרים שגררו אותו אל המגיד מקוזניץ. שם בסופו של דבר הגיע אל תיקונו כפי שמובא ב"שומר אמונים".

רבי משה הולצברג זצ"ל ראש ישיבת קרלין סטולין, גילה פעם כי פרטי התיקון של המגיד מקוזניץ, עברו לאוזנו, איש מפי איש. והוא נאות לספר זאת לרבי יעקב אדלשטיין (שליט"א) [זצ"ל], וכה גילה: בתחילה, המגיד ניסה להוציא את הרוח מגוף הבחור ע"י שמות ויחודים. ולחש באוזנו יחודין בשמות הקדושים, גיחך הרוח צחק בקולי קולות ואמר אתם חושבים להפחיד אותי בדברים אלו, את כל היחודים הללו ידעת עוד בהיותי ילד לפני הכנסי למצוות, הלא אני מתקופת הבית - הלא אני זרקתי את האבן הראשונה על זכריה הנביא (ואז געה בככי) אל תפחידוני!

שאל אותו המגיד "ואיך ישנה אפשרות לתקן את נשמתך?" (כי הוא רצה גם לתקן את נשמתו המיטלטלת והמתייסרת ביסורים נוראים יותר מאלפיים שנה). השיב הרוח ואמר: מאז מותי ועד היום לא היה תלמיד חכם שלימד עלי זכות, אם יהיה מי שימצא לי לימוד זכות יציל את נשמתו שאבוא למנוחתי. הוא הדגיש שחייבים ללמד עליו סנגוריה בפה מלא. המגיד חשב ומצא לו זכות אך הודיע לו שיעשה זאת בתנאי שיראה לו את דרגתו (את מהות רוחו - נפש ונשמה מתקופת בית המקדש) הרוח הסכים אך "לא כאן בבית ובעיר פנימה, בשדה מחוץ לעיר ארעה לך אם תוציאני למנוחה" אמר. המגיד הק' נתעטף ויצא מהעיר ואמר בפיו לימוד זכות עפ"י הלכה ואח"כ נראה לפניו עמוד אש מהארץ עד לרקיע, ומה שעוד ראה כמובן שלא סיפר.

מה היה לימוד הזכות? גם זה סיפר ר' משה הולצברג זצ"ל: הוא מצא לו סברה הלכתית, שבסברא זו קיימת הבנה בטעות - להתיר לרגום אותו באבן. טעות בהלכה, אבל יש בה כבר לימוד זכות מסוים: הוא חשב כי ההלכה היא שנבואה רעה מאת ה' יתברך יכולה להשתנות כל זמן שהנביא לא אומרה בפיו. והרי זכריה נביא ה' ניבא אז לרעה כציווי ה' אלוקים, א"כ היה לו להימנע מלהינבא בשם ה' כדי לנסות להציל ע"י כך את עם ישראל, ואע"פ שהכובש נבואתו חייב מיתה" היה לו למסור את חייו ונפשו בזה ובבא, בשביל להציל את כלל ישראל. ואע"פ שאסור לנביא לעשות כך, אבל זו כבר צד טעות מבחינת ההלכה ולימוד זכות איך יכול היה לחשוב (רחמנא ליצלן) שמותר לרוגמו באבנים.

סיפור נורא תשמעו היום, סיפור אמיתי, ובין השיטין טמון בו פרט צדדי אך מופלא, בענין שבת קודש - קדושת השבת, שבה מתחילה פרשתנו.

היו שני נביאים - זכריה. הנביא זכריה המופיע בכתובים לא נרגם, אלא הנביא זכריה בן יהודע הכהן כמו שכתוב בדברי הימים (ב' כ"ד): "ורוח אלוקים לבשה את זכריה בן יהודע הכהן ויעמוד מעל לעם ויאמר להם כה אמר האלוקים למה אתם עוברים את מצוות ה' ולא תצליחו... ויקשרו עליו וירגמוהו אבן במצות המלך בחצר בית ה'... ובמותו אמר (הנביא) ירא ה' וידרושו". ואכן שנה אח"כ, ה' דרש את מותו, ליום השנה בדיוק באותו יום - עלה חייל ארם על ירושלים הרג והשחית כמו שכתוב שם.

חלפו שנים ארוכות - ונבוזראדן שר הטבחים נכנס לעזרה והבחין בדמו של זכריה הנביא שתוסס ורותח, אותו דם עמד על סלע ורתח במשך כמאה שנה מהריגתו של זכריה עד חורבן הבית.

נבוזראדן שאל "מאי האי?" נאלצו לספר לו שהוא דמו של זכריה נביא ה' שהוכיח אותם במילי דשמיא וקמו עליו והרגוהו: "נביא הוה בו דהוה קא מוכח לן במילי דשמיא קמינן עילויה וקטלינן ליה והא כמה שנין דלא קא נייח דמיה". אסון גדול התרחש שם באותה שעה כאשר נבוזראדן רצה להפסיק את רתיחת הדם ושחט עליו את זקני העם - הסנהדרין, אח"כ בחורים ובתולות ותינוקות של בית רבן עד שגם הוא עצמו הזדעזע משפיכת הדם, והתחנן כביכול - שהדם כבר יפסיק מרתחתו - עד שהדם נח. ואז נרעש כפליים, התגייר ושב בתשובה. (גיטין דף נז).

ועתה, נשמע היטב. אצל הליטאים ידוע על "הנובהרדוקער דיבוק" היה זה בחור יהודי מנובהרדוק שנכנסה בו רוח (נשמה תועה שנכנסת בגוף חי, ככל ה'דיבוקים' שהיו מתגלים לפני שנות דור). אצל החסידים ידוע גם על דיבוק מופלא, וסביר להניח, כפי שיובא להלן, ששניהם מדברים על אותו דיבוק - שתחילת דרכו הייתה בנובהרדוק והובא לביתו של תלמיד הגר"א רבי חיים מוולאזין, ולאחר מכן עבר לאיזור אחר שם הובא אל המגיד הקדוש מקוזניץ זי"ע.

כפי עדות איש מפי איש - מגדולי הליטאים. (וכמצוטט בספר 'הצדיק ר' שלמה') אותו בחור היה פוסע ברחובה של עיר, פוגש אנשים והיה פורט לפנייהם את עבירותיהם, כפי הסדר דלהלן: הוא ניגש ליהודי ואמר לו בשמחה "איך האב דיר האלט, כלומר - "אהבתך, אני אוהב אותך!" ומיד בידדות - התחיל לפרט את חטאיו שעשה בימי חייו. היהודי היה מתמוסס מבושה על פרסום מעשיו בקול ברחובה של עיר לפני רבים, ומיד היה מהרהר בתשובה, אז הרוח היה הופך את הטון והסגנון ואומר לו "איך האב דיר פיינט" - אני שונא אותך!" מגביה את רגליו ונס ממנו...

לפעמים עוד לפני שהיה אומר "אני שונא אותך" היה מנסה בדרך אחרת. היה פונה אליו כאילו בתחנון: "אחי היקר למה לך כך (לחשוב מחשבות של חרטות), מה אתה צריך לעסוק בכך?!" כלומר למה אתה מהרהר בתשובה, אך משהיה ממשיך להרהר בתשובה, נפרד ממנו במנוסה. היינו שרוח טומאה לפפה אותו, כי כידוע, התאוות והשאיפות לא נפרדות מהאדם לאחר פרידת הנשמה מהגוף. הנשמה, נפרדת רק מהגוף אבל לא מהרצונות שלה שהינם חלק מהנפש ונשארים בה... יסורי העונשים, אולי הם, מפרידים אותם מהנפש.

אותו רוח גילה ואמר, נורא ואיום, כי הוא הראשון שזרק את האבן על זכריה הנביא. יותר מאלפים שנה שהוא נע ונד ואין לו אפשרות להכנס לגיהנום להזדכך שם מעבירותיו, וכך נכנס בגופו של הבחור למצוא מנוח ומרגוע לזמן קצר. דבר פלא נוסף נמסר, שכמעט ולא יכל להמצא בסביבת תלמידי חכמים וצדיקים, כאשר פגש רשע - חיבוק גיפפו ונשקו שוב ושוב. אבל כשנקלע בדרכו לארבע אמות של צדיק לא יכל להביט בו - ברח, קילל וחירף.

רבי יוסף שלמה כהנמן הרב מפוניבז' נכנס פעם ל'חדר האוכל' בישיבת פוניבז' והבחין כי מספר שולחני לא מכוסים במפה. היה זה ביום שבת קודש. פנה הרב אל קבוצת בחורים ואמר להם: בחורים יקרים! שמעו נא. מקובל אצלי על הנובארדוקער דיבוק, כי באחת השבתות הכניסו בכח את אותו בחור אשר בו הרוח אל ביתו של הגר"ח מוולאזין. הבחור נבהל והתהלך אנה ואנה בבית כמי שאחוזו טירוף, הוא פשוט לא מצא לעצמו מקום אחיזה - מפאת קדושת הבית והשבת, הוא רץ בסחרור. עד שמצא פינה קטנה באחד משולחנות הבית - שם המפה התקפלה והשולחן היה מגולה. מיד התכופף קיפץ חיבק ונישק

אבקש מהמלך שיואל ברוב חסדו לצוות שיתקינו לי שתי מברשות ארוכות ידי, שאוכל לגרד בהן את גבי..."

"כדברך יעשה", ענה המלך, ופנה אל השליש: "רשמת?" "כן", ענה בחיך.

חיכו הבעיר את חמת המצורע: "אדוני המלך, יאמר נא, כלום נאה הדבר ללעוג למצורע? למה הוא מחיך, זה שרשם את הבקשה!" "אכן", הסכים המלך, "למה חייכת לבקשתו, האם נאה הדבר?" הוכיח את השליש.

קד השליש: "אדוני המלך, לא למומו הגשמי חייכתי, אלא לסיכולתו הרוחנית! עומד הוא לפני המלך, ויכול לבקש שרופאיו יטפלו בו וירפאוהו, פצעיו יעלמו ועורו יתנקה, מכאוביו ישכחו ויוכל לשוב לחברת בני האדם, ומעדיף הוא להמשיך להדיף צחנה ולסבול מפצעיו המוגלתיים והמדממים, לסבול מנידוי ולהתכלכל מפסולת אשפתות, ולמצוא אשרו בהתחככות מענגת..."

נפגע המצורע, זיקר כתפיו ושרבב שפתיו: "שלא יגיד לי מה לעשות!"

שוטה! בקש לפחות עתה... אין ללעוג לו, יש לנו לו!

ואני נזכר: נסעתי ברכבת, מחדרה לבני ברק. מולי ישב יהודי, ופתח שולחן. הוציא מאמתחתו צרור תרופות וערך על הדלפק. גלולות לבנות וצהובות, כמוסות אדומות וזהובות, מבחר מרשים ומשובב עין. נטלם לפיו עדרים עדרים, הגירים לגרונו בלגימת מים. לטשתי עינים כפי הנראה, כי הוא פנה אלי והזדהה עמי ברחמים: "שכחת את שלך בבית?!" שכחתי בבית? אשרי שאיני צריך! (והגדת)

"והנשאם הביאו"

"והנשאם הביאו את אבני השהם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן" (שמות לה, כז). וכתב רש"י: מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה, אלא כך אמרו הנשיאים: יתנדבו ציבור מה שמתנדבים, ומה שמחסרים אנו משלימים אותו. כיון שהשלימו ציבור את הכל, שנאמר: "והמלאכה היתה דים" (שמות לו, ז), אמרו נשיאים: מה עלינו לעשות? הביאו את אבני השהם. לכך התנדבו בחנוכת המזבח בתחילה. ולפי שנתעצלו מתחילה נחסרה אות משמם, "והנשאם" כתיב.

וכתב ה"כתב סופר" זצ"ל: יש ללמד זכות על צדיקים אלו שאחרו מלהתנדב, על פי המבואר (סוטה יג ע"ב) שאין המצוה נקראת אלא על שם גומרה, כי לולא הגמר גם ההתחלה ללא הועיל היתה. ולכן התחכמו להמתין עד שיביאו כולם נדבתם ומה שיחסר יביאו הם, ותהיה המצוה קרויה על שמם הינו שיעשו עיקר וגמר המצוה. והיתה כונתם לשם שמים -

ומכל מקום שלא כדין עשו, כי ידועה מסקנת ה"משנה למלך" (הלכות מגילה פ"א ה"א) ו"חכם צבי" (בתשובה סימן קו) [בשר אחד שנתן רשות לאסיר לצאת יום אחד מבית האסורים, שיצא ביום הראשון בו יוכל לקיים איזו מצוה שאי אפשר לו לקיימה בבית האסורים, ולא ימתין למצוה מאוחרת מדאורייתא כגון קריאת פרשת זכור, משום] ש"זריזין מקדימין למצוה" (פסחים ד ע"א) עדיף מעשיית מצוה מן המובחר. והיה לנשיאים להקדים המצוה ולהיות מהזריזים המקדימים, מלעשות גמר מצוה מן המובחר.

והטעם שזריזים מקדימים עדיף, על דרך שאמרו: אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה (אבות פ"ב מ"ד). והכלל הוא: אין מחמיצין את המצוות (מכילתא בוא יב, יז), אולי לא יוכל אחר כך לעשות. וכך היה לנשיאים, שלא נשארו להם אלא האבנים. וגם הם לא היו משלהם, אלא ירדו להם עם המן (שמות רבה לג, ח), ולא חסרו משלהם כלום.

וכן הורונו ב"מסילת ישרים" (פרק ז), שלא יחמיץ האדם את המצוה, אלא בהגיע זמנה או בהזדמנה לפניו או בעלותה במחשבתו ימהר יחיש מעשהו לאחוז בה ולעשות אותה, ולא יניח לזמן שיתרבה בינתיים כי אין סכנה כסכנתו. אשר הנה כל רגע שמתחדש יוכל להתחדש איזה עיכוב למעשה הטוב -

ועל אמיתו דבר זה העירונו (בראשית רבה עו) בענין המלכת שלמה, שאמר דוד המלך לבניהו בן יהוידע: "והורדתם אתו אל גחון" ואמר בניהו: "אמן, כן יאמר ה'" (מלכים א א, לג). ושאלו: והלא כבר נאמר: "הנה בן נולד לך הוא יהיה איש מנוחה, [כי שלמה יהיה שמו ושלו]

(להגיד)

ראה מש"כ בספה"ק "תפארת שלמה" על מועדים - שער התפילה: "כאשר ידענו כן המעשה מפי אדומ"ו הרב הקדוש המגיד מקאזניץ זלה"ה שספר על דברי הרוח הדבוק באחד שבא לפני הרב ר' יהודה חסיד משידלאווצי. והרב הנ"ל נתכוון בשמות הקדושים לבעבור לגרשו מנפש האדם ההוא אז שחק עליו ואמר כי בימי הילדים הקטנים היו יודעים מכוונות כאלה והוא הי' הראשון אשר הרים ידו ראשונה בזכרי' הנביא ע"ה בעת הריגתו בבהמ"ק ומן אז והלאה יותר מב' אלפים שנה הוא נדחה מכף אל כף ולא ינוח ולא ישקוט אף בגיהנם. כאשר שמע ר"י את דברי הרוח התחיל לבכות ולהתמרמר מאד ואמר הוי ואבוי אם בזמן הרב כזה עדיין לא נתכפר לפשעי האדם מה נאמר ומה נצטדק מי יוכל לעמוד ביום הדין הגדול והנורא מי יאמר זכיתי מפשעי".

"ויקהל משה" אני יורד מהבית ביום שישי, ורואה שהשכן עולה עם שני סלים מלאים, מקיים מצות "והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו" (שמות טז, ה). הלכה פסוקה (שלחן ערוך אורח חיים רג), אשריו ואשרי חלקו. הזכרתי לו שיאמר בפה מלא "לכבוד שבת קודש", שהדיבור פועל הרבה בקדושה ("משנה ברורה" שם, ב). העפתי מבט, הסלים מלאים נירות. נו, גם אם צריך. אבל יש שם אותיות עבריות, וזו בעיה. "מה זה", שאלתי.

"עיתונים", ענה, "עונג שבת". תמידים כסדרם ו"מוספים" כהלכתם. מותר? נניח ("משנה ברורה" שז, סג). ואם מתענג, אולי רצוי ("תרומות הדשן" סג). אבל אוי לו, שזה תענוגו! והלא ה"בית יוסף" (אורח חיים רצ, ב) הביא דברי המדרש: "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל... ביום השביעי יהיה לכם קדש, שבת שבתון לה" (שמות לה, א-ב). אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אם אתם נקהלים בכל שבת ושבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ועוסקים בתורה מעלה אני עליכם כאילו המלכתם אותי בעולמי, שנאמר (ישעיה מג, יב): "ואתם עדי נאם ה' ואני אל", מכאן סמכו בכל תפוצות הגולה להתקבץ בבתי כנסיות לקרות מקרא ולדרוש בדברי אגדה אחר סעודת שחרית. ובירושלמי (שבת פט"ו ה"ג) אמרו שלא נתנו שבתות וימים טובים אלא כדי לעסוק בהם בתורה, ואמרו בזוהר הקדוש "ח"ג קע"ג, א) שבמוצאי שבת כשחוזרת הנשמה היתרה למקומה, נשאלת איזו חידוש חידשה בתורה.

ומי שקריאת העתונים היא עינוגו, עליו המשילו לאמור -

ביום ההכתרה, בקש המלך להיטיב עם נתיניו. להשביע רצון איש ואיש, לתת ככל אשר ישאל. הזהירוהו יועציו שאוצר המלוכה יתרוקן. הסכים לפשרה: יקציב לכך שעה. מי שיבוא באותה שעה ויבקש בקשה סבירה, יענה.

יומיים לפני המועד השתרך תור ארוך כנחש עקלתון, אנשים תפסו חזקה ולנו במקום. והרי בין כך וכך לא היה סיכוי אלא לחלק קטן. לשלושים, ואולי ארבעים. אבל מי יוותר על החלום, ומי יוותר על הסיכוי הקלוש. אולי יאות המלך ויעניק לו קצבה לכל חייו, יחליף את דירתו הדחוקה או יממן השאת צאצאיו.

הרגע הגדול הגיע, השער הענק נפתח והכל נדרכו, ולפתע ניכרה תכונה ותזווה. אדם טיפס במעלה התורה כשכולם מפנים לו מקום, מאפשרים לו להקדימם.

למה ומדוע. אם תהו אלו שלפניהם, מיד מיהרו ועשו כמעשיהם. המצורע של המטרופולין, זה שמנודה מכולם ומעביר את שממון ימיו בשפכי הפסולת שבפאתי העיר. שכל גופו מכוסה פצעים מוגלתיים ודוחים, והצחנה האופפת אותו מרחיקה ממנו כל אדם, מצורע זה שייט לו עתה בניחותא כשהכל סולדים בתחושת קבס.

הגיע לראש התור, וגרם למבוכה. החליטו לרצו ולבשמו ולהחליף סחבותיו המרובבות לפני שיביאוהו אל המלך.

ענתת בושם מצחין בשרה את בואו והמלך נטה אליו חסדו: "מה תבקש, במה אוכל לעזרך", התעניין.

"אדוני המלך", ניסה לקוד בגמלוניות, "הפצעים המוגלתיים מגרדים ומציקים, ומדיפים ריח בואש. כולם מתרחקים ממני, ואני ניזון מליקוט שאריות מזון שהושלכו לאשפתות. אין לי הנאה בחיי, זולת אחת: כשאני מתחכך, אני משכך מעט את הגרוי. אבל יש לי בעיה. איני מגיע לגב..."

ה"חפץ חיים" ממשיך משל לאדם שפתח חנות ענקית של מוצרי חשמל, ועל החנות תלוי היה שלט גדול: "משה מוצרי חשמל". באחד הימים היתה החנות סגורה. העוברים ושבים שיערו שנגמרה הסחורה, או שהמוכר חולה. אך הזמן התארך והחנות עדיין היתה סגורה, העוברים ושבים שיערו שהמוכר יצא לנופש או נסע ליריד, אך כשהגיעה חברת הובלות והסירה את השלט, הבינו כולם שהחנות נסגרה לצמיתות. הבעלים אינו קשור לחנות, בהסרת השלט הסתיימה הבעלות על החנות.

יהודי השומר שבת נושא על מצחו שלט: אני יהודי! בהסרת השלט, חלילה, נפסקת גם השייכות.

מסופר על ר' ברוך בער שראה חנות סגורה בשבת. הוא נגש אל המנעולים, נישק אותם ואמר: "יש כאן הוכחה שיש בורא לעולם!" אם כן, כיצד יתכן שיהודי עובד בשבת ומחלל אותה רחמנא ליצלן? ידוע, שעיקר מזונו של הדג הוא דגים אחרים. ברגע שדג גדול רואה דג קטן, מתחיל מרדף. הפלא הגדול הוא שהדג הגדול בולע דגים ונהיה שבע, אך כשפותחים את בטן הדג מגלים דבר מדהים: ראשו של הקרבן נמצא בצד של הזנב, והזנב נמצא בצד הראש.

מה מתברר? הדג רדף אחרי הדג שאותו הוא ראה, אך הקדוש ברוך הוא זימן לו דג אחר! מה אנו אמורים ללמוד מכך?

חידוש עצום: בן אדם רודף אחרי כסף וחושב שעסקים ביום השבת יניבו רווחים, אך הקב"ה מזמן לו דג אחר - מקור אחר להכנסה. בעל ה"קיצור שלחן ערוך" אומר שזו אחת הסיבות שאוכלים דגים בשבת. מסופר על נהג מונית שעבד בשבת, רחמנא לצלן, והניח למשמרת את כל הכסף שהרוויח בשבת. הרב ניסה לשכנע אותו שבכסף לא תשרה ברכה, אך דבריו נפלו על אוזניים אטומות.

הוא צבר פרוטה אחר פרוטה במשך עשר שנים והגיע לסכום גדול: מאה אלף דולר. בתום השנים הללו קרה דבר נורא: הנהג חלה במחלה ממארת, עלות הניתוח שהיה עשוי להציל את חייו, היה לא פחות ולא יותר מאה אלף דולר...

ידוע שגוי ששמר שבת חייב מיתה, והרמב"ם כותב שאפילו גוי שהחליט לשמור שבת באחד הימים בשבוע חייב מיתה.

הרב פינקוס זצ"ל אומר שלמעשה, השבת היא נקודת ההבדל בין יהודי לגוי. הקב"ה ברא את העולם בדרך הטבע וכך הוא מתנהל. בעצם שמירת השבת יש הכרזה שהעולם אינו מתנהל בדרך הטבע, ביום זה היהודי אינו עושה דבר לפרנסתו. גוי שיעשה כך, יתחייב במיתה. ומדוע? כי בכך הוא פועל נגד הטבע.

שאלו פעם את הרב מבריסק האם להקים בית ספר "בית יעקב" בשכונה חילונית, ובתשובה סיפר הרב סיפור שהתרחש בעיירה בריסק. בבריסק היה בית ספר "בית יעקב" ומשפחה חילונית שהתגוררה בסמוך שלחה את בתם ללמוד בבית הספר, מפאת הקרבה. הילדה למדה מושגים שלא הכירה מעולם, וכמוכן למדה גם על שבת. שבת אחת, רצו ההורים לצאת לנופש והפקידו את הילדה על החנות שבבעלותם. הילדה החליטה שתימנע בכל צורה מלמכור בשבת. בהגיע יום השבת, פתחה את החנות התיישבה בה ואמרה תהילים.

אחרי שעה נכנס גוי לחנות והתעניין על מחירו של אגרטל שנצב בחלון הראווה. הילדה ברצונה העז להימנע מלמכור נקבה בסכום הזוי, אלף שקלים. הגוי נדהם ועזב את החנות.

לאחר שעה שב ואמר: האגרטל מצא חן בעיניי מאוד. אסכים לשלם עליו שבעים וחמישה שקלים, על אף שנראה ששווי עשרה שקלים בלבד". אך הילדה בשלה: אלף שקלים. לקראת הצהריים שב הגוי לחנות, והפעם ניאות לשלם מאתיים שקלים, אך הילדה בשלה.

כך ניסה עוד מספר פעמים, עד שלבסוף במוצ"ש שלף מכיסו את הסכום העצום והניחו על הדלפק. הילדה נדהמה, והוא הסביר: "טובי האדריכלים בנו לי וילה מפוארת, ואגרטל בגוני הטורקיז מתאים לי כל כך. לא יכולתי לוותר עליו!"

כששבו ההורים לביתם, סיפרה להם על השתלשלות העניינים, והם קיבלו על עצמם לשוב בתשובה שלימה "אין כל ספק האם לפותח "בית יעקב" סיים הרב מבריסק את סיפורו, "שמירת שבת של ילדה קטנה השיבה את הוריה בתשובה שלמה".

"בואי בשלום עטרת בעלה גם בשמחה ברינה ובצהלה, תוך אמוני עם סגולה בואי כלה בואי כלה" (הרב שלמה אלקבץ) רבי שמעון בר יוחאי אומר, אמרה שבת לפני הקב"ה: "לכולן יש בן זוג ולי אין בן זוג". אמר לה הקב"ה: "כנסת ישראל יהיה בן זוגך" וכיון שעמדו ישראל על

ושקט אתן על ישראל בימיו והכינותי כסא מלכותו על ישראל עד עולם" (דברי הימים א כב, ט-י). אלא הרבה מפריעים יעמדו מכאן ועד גיחון!

על ענין זה, נשא ה"דברי חיים" זצ"ל את משלו -

היה היתה באבקילע, אשה כפרית, עני מרודה, ולה בניים ובנות בלי עין הרע, מושכים בסנורה ושואלים לחם, ואין. נשאה עין למרום ושוועה: "רבונו של עולם, ראה נא בעיני. המצא לי אוכל לעוללי!"

וה' שמע תפלתה. פקח עיניה, ומצאה ביצת תרנגולת שזה עתה הוטלה, חמה וטריה. כמה שמחה. נופפה בה וקראה: "שמעו, ילדים, מצאתי ביצה!"

כמה שמחו, שמחת עניים. מה יעלה בחלקו של כל אחד מהם מביצה בודדת זו. נשאו עיניים והושיטו ידיים, אבל האם הגביהה עוד יותר את הביצה: "לא, ילדים, הבה ננהג בחכמה! לא נאכלנה. נבקש מהשכן שירשה לנו לשימה מתחת לתרגלתו הדוגרת. תדגור עליה, עד שיבקע אפרוח. אבל גם אותו לא נאכל. נגדל אותו עד שיהיה לתרנגולת גדולה" - "הידד", צהלו, "ויהיה לנו בשר" -

"ומרק עוף!" -

"לא, ילדים, לא הבנתם -

התרנגולת תטיל לנו ביצים" -

"וכל יום נאכל ביצה", איזה אושר!

"לא, גם את הביצים לא נאכל. נניח לתרנגולת שתדגור עליהן, ויבקעו המון אפרוחים, שיגדלו ויהיו ללהקות תרנגולים" -

"איזה יופי", קראו במקהלה, "ונאכל כל יום בשר!"

"לא הבנתם - התרנגולות יטילו המוני ביצים, שיגדלו דור נוסף של תרנגולים, ואז נמכור את כל התרנגולים, ונקנה עגלה קטנה, ונגדל אותה עד שתהיה פרה, ותתן חלב, ותמליט עגלות נוספות, עד שיהיה לנו עדר שלם. ואז נמכור חלק ממנו, ונקנה בית משלנו, עם חלקת שדה. נרתום את הפרות למחרשה, נזרע ונקצור, ולא יחסר לנו מאומה!" עיני הילדים נצצו, שכחו את רעובנם, והבאבקילע שחקה עם הביצה בעליצות, והיא נשמטה מידה והתנפצה.

כל החלום נגר ארצה...

ורגע, שלא תהיה אי הבנה -

זה לא אומר שלא לדגור על הביצה. זה רק אומר שלא לשגות בחלומות, ולא להשתעשע איתה. קום ועשה מעשה. תטגן או תדגור, אבל תנצל את ההווה במקום לחלום על העתיד! ונספר סיפור מהגמרא (גיטין סח ע"ב) -

התורה אסרה להניף ברזל על המזבח. החליט שלמה המלך, שבת המקדש כולו יבנה בלא שיניפו עליו ברזל. לשם כך ביקש את תולעת השמיר, שסגולתה לבקוע אבנים, הודיעוהו שמלך השדים יודע מקומה, ושלח את בניו בן יהודיע להביאו. בדרכם ראה מגיד עתידות המתימר לצפות נטרות ואנשים משחרים פניו, וחיך. שאלו מדוע חיך, וענה: אותו קוסם יושב במקום בו טמנו אוצר. מה שתחתי אינו יודע, את האוצר שתחתי לא חשף, ועתידות ידע!

אין ספק שהמעשה היה, אבל מדוע כתבוהו לדורות. כי לקח כה רב צפון בו! הן כל אחד מאתנו, כאותו קודם, יושבים אנו על אוצר, ועוסקים בחזוי עתידות תלוש - כל אחד חולם, מה יעשה בעתיד. אח, כיצד ילמד ויתעלה ויכבוש מקום בצמרת. אולי, והלואי. אבל מה לך לחלום באספמיה, יושב אתה על אוצר, והוא ההווה. אותו, חשפת? אותו, אתה מנצל! קום, נצל את האוצר שאתה יושב עליו, נצל את הרגע הזה ואת השעה הזו. אל תדחה לעתיד, כי אין ספק מוציא מדי ודאי!

(והגדת)

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' כל עושה בו מלאכה יומת (לה, ב)

רש"י: הקדים להם אזהרת שבת לצווי מלאכת המשכן, לומר שאינו דוחה את השבת.

לאחר שהקב"ה אמר למשה ביום הכיפורים: "סלחתי כדברייך" (במדבר יד, כ) מכנס משה את עם ישראל ומדבר עמם על שני עניינים: שבת ומלאכת המשכן.

השבת הוזכרה לפני מלאכת המשכן, ומדוע: אומר הרמב"ם: שבת שקולה כנגד כל מצוות התורה, השבת היא אות בינו לבין הקב"ה.

שמירת השבת היא גילוי כבוד ה', בחילול שבת יש מן הכפירה בבריאת העולם. השבת היא אות, "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם" (שמות לא, טז) מה היא אות?

הר סיני, אמר להם הקב"ה: "זכרו הדבר שאמרתי והבטחתי לשבת, כנסת ישראל היא בן זוגך". וזה שנאמר לישראל "זכור את יום השבת לקדשו" (שמות כ, ז) (בראשית רבה, יא ח)

לעניין אחד, והוא שהאריך בעל ספר "הרדים" בספרו כי הקב"ה הוציא בני ישראל מעבודת לעבודת, להיות עבדים להקב"ה, וכי במצרים למדו ישראל עבודת מהו, לידע איך לעבוד את הקב"ה בשלימות ביום ובלילה, ללא הפסק.

ועל יסוד דברי החי' הר"ם הנ"ל שעשרה מאמרות נהיו לעשרת הדברות באמצעות עשר המכות, נאמר בס"ד כי ל"ט מלאכות במעשה בראשית באו ל"ט מלאכות במעשה המשכן לעשות להקב"ה דיירה בתחתונים, באמצעות ל"ט מלאכות שעבדו בהן בני ישראל בכור הברזל במצרים.

והנה גברא רב"א [מוילנא] אמר מילתא, כי לכך כיוון הקלירי בל"ט לשונותיו, להורות כי הקב"ה פעל בששת ימי בראשית בל"ט מלאכות, וה' נתן חכמה בלב חכמי לב הגה"ק רבי שלום משאך - לאנדן זצ"ל ובנו הגה"ק רבי יעקב זצ"ל עם חתנו הגה"ק רבי יואל זצ"ל שישבו בשבת תחכמוני ויגעו ומצאו כדי מידתם פשר דברי הגאון ז"ל איך נמצאו ל"ט מלאכות במעשי הקב"ה בששת ימי בראשית, והעלו את הדברים על הכתב, ונדפס באריכות בקונטרס "שירת השבת", שיו"ל ע"י נכדיו שיחיו. ואחרי שהדברים מאירים ושמיחים חפצתי בס"ד ללקט הדברים השונים לכל נפש ולזכות את כל החברים, ויהיו הדברים לעילוי נשמתם.

א. הזורע מקרא מפורש (בראשית ב ט): ויצמח ה' אלקים מן האדמה, כל עץ נחמד וגו', וגם (שם א יא) תדשא הארץ דשא. ועוד מקרא מפורש גבי נוטע שהוא ג"כ אב מלאכה דזורע, כמבואר בברייתא (שבת עג ב) הזורע והנוטע כולם מלאכה אחת הן, וכך נאמר (בראשית ב ח) ויטע ה' אלקים גן בעדן וגו', ובפרקי דרבי אליעזר (פרק ה): וכל מין עשב ודשא נטע מהם, ובהם זרעם על הארץ, שנאמר (שם א יא) אשר זרעו בו על הארץ. וכן המשקה מים לזרעים תולדה דזורע (לרב יוסף, מועד קטן ב ב) ונאמר (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.

ב. החורש החורש והחופר מלאכה אחת הן (שבת עג ב), ובפרקי דרבי אליעזר: בשלישי היתה הארץ מישור כבקעה, והיו המים מכסים על פני הארץ, וכשיצא הדיבור מפי הגבורה (בראשית א ט) יקו המים אל מקום אחד ותראה היבשה, עלו מקצות הארץ, ההרים והגבעות, ונתפזרו על פני כל הארץ ונעשים עמקים עמקים ועלה תוכו של ארץ ונתגלגלו המים ונקוו המים לעמקים."

ג. הקוצר בירושלמי שבת (מח ב): "רבנן דקיסרין אמרין, ההן דצייד כוורא וכל דבר שאתה מבדילו מחיותו, חייב משום קוצר". והובא במגן אברהם (או"ח סי' תצ"ו סק"ו), ובחמישי בשבת הוציא מן המים בתוך המים לויתן ובת זוגו, והוציא וקצר את הנקיבה מגידולה ומלחה לצדיקים לעתיד לבוא (בבא בתרא עד ב).

ד. המעמר בשבת (עג ב): "אמר רבא האי מאן דכניף מילחא ממילחא תא [צובר מלח ממשפרות המים] חייב משום מעמר [שאף הוא כמאסף שבלין הוא]". ובשישי בשבת ברא הקב"ה האדם עפר מן האדמה (בראשית ב ז), וברש"י שצבר הקב"ה עפרו מארבע רוחות. ובפרקי דרבי אליעזר (פרק י): "התחיל מקבץ עפרו של אדם הראשון מארבע פנות העולם". וכן במלאכת המים שהקווה הקב"ה המים מכל העולם למקום אחד.

ה. הדש מלאכת הדש היא כשמפרק תבואה מהכיסוי שלה, וראה רש"י (שבת צה ע"א ד"ה מפרק) שפורק אוכל ממקום שנתכסה בה, והקב"ה ביום השישי הוריד מטר לראשונה מאד שעלה מן הארץ, ומטר המתמצה מהענן כתבואה המתפרקת מקשיה.

ו. הזורה, ז. הבורר, ח. המורקד היינו זורה היינו בורר היינו מורקד (שבת עג ב). וברש"י: "והלא כולן מלאכה אחת הן דמפריש אוכל מן הפסולת". והמחבץ [המעמדי החלב בקיבה, עד שנקרש] חייב משום בורר (שבת צה א). ובבראשית רבה (ד ז): "רבי יצחק אמר, שמים שא מים, טעון מים, משל לחלב שהיה נתון בקערה, עד שלא תרד לתוכו טיפה אחת של מסו [קיבה המעמדת את החלב] הוא מרפף, כיון שירד לתוכו טיפה אחת של מסו מיד הוא קופא ועומד, כך עמודי שמים ירופפו, ניתן בהם את המסו ויהי ערב ויהי בקר יום שני, כדאמר רב לחים היו בראשון ובשני קרשו". ובכתבי האר"י ז"ל (ליקוטי תורה - פרשת בראשית) מבואר: "ויאמר אלקים יהי אור, הוא סוד חסד עילאה, דהיינו מלך הח' הדר, שעל ידו נתקנו, ותחלה הוברר הפסולת, והקליפה קדמה כדרך שהקליפה קודמת לפרי, ...עד יום הששי שנברא אדם שהוא האוכל הנשאר, ועל כן בשבת נאסר ברירת הפסולת מתוך האוכל, מפני שזה היה דרך ברירות למעלה, פסולת מתוך האוכל, ובשבת לא היה הביורר, אבל אוכל מתוך הפסולת לעולם מותר, מפני שזה לא היה למעלה". ובפסיקתא (רבתי פרשה טו): ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי (ויקרא כ כו) "...ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, כזה שהוא בורר את היפה מן הרע וחוזר ובורר". והבורר אוכל מתוך פסולת להניח חייב (שבת עד א). וישראל נתבררו במחשבה תחילה (בראשית רבה א ד), להיות נבדלים מכל העמים.

ר' ראובן קרלנשטיין זצ"ל טופל במכשיר דיאליזה, מכשיר שמחליף ומסנן את הדם בגוף. את הטיפול עבר יחד עם אנשים נוספים, שביניהם היה גם חוזר בשאלה ועוד מספר חילונים.

באחד הטיפולים, הופיעה האחות הראשית ובידיה מגש עוגיות ובקבוק יין, וסיפרה שנולדה לה נכדה בשעה טובה ומוצלחת, והיא מעוניינת לשתף את החולים בשמחתה. ר' ראובן לא לגם, כמובן, מן היין שכן דינו כדיו נסך. במקום נכח חוזר בשאלה שידע על האיסור לשתות, והוא הרים את קולו וקרא: "נראה לכם שאין הוא אוהב יין? הוא אינו שותה כי אנו בשבילו כמו גויים! כאילו נגע ביין הזה גוי!" מיד נעשה המקום כמקרה, וכולם דרשו לשמוע תשובה מאת ר' ראובן. בתשובה, סיפר ר' ראובן את הסיפור הבא:

בחור חמד שעמד להתחתן חיפש מתנה יוקרתית לכלתו. הוא הסתובב ברחובות בני ברק ותר אחר שעון זהב שימצא חן בעיניו. אחר חיפושים רבים מצא בדיוק את שחיפשו: שעון יפהפה ויקר שהרשים אותו. היה זה שעון זהב משופץ יהלומים, ועלותו בהתאם.

בהתרגשות מרובה הגיש את מתנתו לכלה, והיא הסירה את העטיפה המרשימה, הביטה בו והבעת אכזבה נראתה על פניה. היא זרקה את השעון היקר על הרצפה ואמרה: "כזו מתנה אני מקבלת? כזו מתנה בזויה?"

המשיך ר' ראובן ואמר: "אם לסנדלר היתה כספת, מה הייתם חושבים שיש בה? ובכספת של רוטשילד מה יש? ובכספת של המלך, מה לדעתם מונח? הקב"ה מלך מלכי המלכים, אמר "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה" הקב"ה מעיד שזו מתנה טובה והוא מוציא אותה מכספת! ואת המתנה הזו, שקיבלו ישראל הם רומסים ודורסים וכלל אינם מעריכים אותה! האם הנכם מצפים שעם כלה שכזו ישתה החתן יין?!"

(אמונה שלימה)

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה יומת:

הגאון רבי ישראל משקלאוו זצוק"ל מביא בהקדמת ספרו פאת השולחן ששאלו מלפני רבו הגאון האלוקי רבי אליהו מוילנא זי"ע לבאר כוונת הפייטן רבי אלעזר הקליר בקדושה: לשבת שקלים שהאריך בלשונות הרבה בסדר מעשי בראשית: "אז ראתי וספרתי. והכנת וחקרת. ומדת וכלת ושללת. ואמדת וצברת. ופקדת וחשבת וסכמת. ומנית וספרת. וקצבת וחרצת וגזרת. וטפחת ושערת והבטת. והבנת והשכלת ושרת וסקרת. וכתבת וחרטת. וחקקת וצינת וחרת ולמדת והודעת וחיות והורית. וגזרת וצוית וקראת וענית ודברת ואמרת", ואמר הגאון כי יש בכאן ל"ט תיבות שבהם מרומזים ל"ט מלאכות שפעל יוצר הכל בעשרה מאמרותיו, ומל"ט המלאכות שבת ביום השביעי, ולכן נאסרו עלינו אותם ל"ט המלאכות בשבת, עכ"ד הק'.

והנה במלאכת המשכן עשו בני ישראל אותם ל"ט המלאכות ממש, כמבואר בגמ' (שבת מט ב): "תניא אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן, הם זרעו ואתם לא תזרעו, הם קצרו ואתם לא תקצרו, הם העלו את הקרשים מקרקע לעגלה ואתם לא תכניסו מרשות הרבים לרשות היחיד", וכו'. היוצא לנו מכ"ז של"ט מלאכות של מעשי בראשית הן הן אשר באו ביסוד העולם החדש שאחרי עשרת הדברות במעשה המשכן, ושבייתת ישראל מל"ט מלאכות המשכן בשבת הינה מעין שבייתת הקב"ה בשבת בראשית, ולכן אע"פ שטעם שבייתת השבת היא זכר לשבייתת הקב"ה בבריאת העולם, מ"מ אנו למדים המלאכות האסורות בשבת ממעשה המשכן, מכיון דהיינו הך, והכל הולך אל מקום אחד [וראה בספר פנים יפות תחילת פרשת תרומה].

יש בכאן עניין נוסף, שגם העבודה במצרים והשעבוד לפרעה היו באותן ל"ט מלאכות, וכמו שביארו התוספות במסכת פסחים (ק"ב ב) ד"ה למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים, וז"ל: "לכך קבעו זכר ליציאת מצרים, שמעתי מהר"מ שיש במדרש לפי שבמצרים עבדו בהם בישראל בפרך, ופר"ך בא"ת ב"ש וג"ל, שהם מלאכות ארבעים חסר אחת, וכשנגאלו ממצרים הזהירם על השבת לשבות מאותם ל"ט מלאכות", עכ"ל.

הנה כי כן הקב"ה הוציאנו ממצרים מבית עבדים להיות עבדים לו ית', תחת אשר בנו בל"ט מלאכות ערי מסכנות לפרעה, יבנו מעתה בל"ט מלאכות בניין הקדושה לשמו יתברך. ונמצא מה שאנו מזכירים בקידוש יום השבת שהוא "זכר למעשה בראשית", וגם "זכר ליציאת מצרים" מכוון

הכל עשה יפה בעתו (קהלת ג), א"ר אבהו מכאן שהקב"ה היה בורא עולמות ומחריבן בורא עולמות ומחריבן, עד שברא את אלו, אמר דין הניין לי יתהון לא הניין לי".

כא. הקושר, כב. והמתיר הקב"ה אומר לאיוב, שפקפק בהשגחה פרטית (איוב לח): "איפה היית ביסדי ארץ? ...התקשר מעדנות כימה, או משכות כסיל תפתח? כינה חיבור הכוכבים והפרדתן זו מזו כקשירה והתרה.

כג. התופר כנ"ל במלאכת מנפץ. תפירת בגדי הצמר או הפשתן לאדם וחווה. כמו כן הפליא הקב"ה לעשות בחברו בין הנשמה מהעליונים והגוף מהתחתונים, ויפח באפו נשמת חיים. וכל המחבר ומדבק בין נפרדים הרי זו תולדת תופר (רמב"ם שבת פ"י ה"א).

כד. הקורע ע"מ לתפור ויפיל ה' אלקים תרדמה על האדם וישן, ויקח אחת מצלעותיו [קורע, ע"מ לתקן מקום הקרע] ויסגור בשר תחתנה", (בראשית ב כא).

ובכך תמו ביאורי המלאכות בסידורא דפת, וסידורא דבגד:

כה. הצד צבי. כו. השוחטו. כז. והמפשיטו. כח. המולחו. כט. המעבד את עורו. צידה: בחמישי לימי הבריאה, צד הקב"ה מן המים בת ווגו של לוינתן. שחיטה: והרג הנקבה שנאמר (ישעיה כז א) והרג את התנין אשר בים [בבא בתרא עד ב] מפשיט: והפשיט את עורה [לעשות ממנה כתנות עור לאדם הראשון, כמבואר בפ"י הריב"א וחזקוני (בראשית ג כא) ובספר תורת חיים בבא מציעא (פד א), וכן הביא בפ"י הרא"ש (בראשית שם) בשם המדרש. ועור דג חשוב כעור, ראה שבת (קח א). [אולם הסוכה העתידה להעשות מעורו של לוינתן יתכן שהוא מעור הזכר שיהרג לעת"ל, וכמשמעות הדברים בפסיקתא דרב כהנא הנדפס מחדש עם הוספות מכת"ל]. וכן מצינו מלאכת מפשיט לדעת תרגום יונתן (בראשית ג כא) שהקב"ה הפשיט את עורו של הנחש לעשות ממנו כתנות עור לאדם וחווה. מולח: ומלח את בשר נקבת הלוינתן לצדיקים לעתיד לבא (בבא בתרא עד ב). ובגמ' שבת (עה ב): "אמר רבה בר רב הונא האי מאן דמלח בישרא חייב, ...אמר רב אשי אפילו רבה בר רב הונא לא אמר אלא דקא בעי ליה לאורחא", שמולחה הרבה כשנצרך להניחה לזמן ארוך. וכן בזה נמלח ומונח לזמן ארוך לצדיקים לעתיד לבוא. מעבד את עורו: כנ"ל במפשיט.

ל. ממחק בגמ' שבת (עה ב): "אמר רבי אחא בר חנינא השף בין העמודים בשבת חייב משום ממחק", וברש"י (ד"ה השף): "כגון עמודי אכסדראות ...והשף שם בקרקעית הבנין שנשענין עליו כדי שיהא חלק חייב משום ממחק". ובריאת הרקיע פעל ה' במלאכת ממחק להחליק פני הרקיע כמבואר בברייתא דלב מדות (אות יב): "בשעה שאמר הקב"ה יהי רקיע, וכבר נבראו ביום ראשון, אלא שלא היו מצוחצחות, עד שהביא האש מלמעלה וליהטה פני הרקיע".

לא. מחתך ברמב"ם (הל' שבת פ"א ה"ז): "המחתך מן העור כדי לעשות קמיע חייב, והוא שיתכוין למדת ארכו ומדת רחבו ויחתוך בכונה שהיא מלאכה, ...וכן כל חתיכה שיחתוך חרש עץ מן העצים, או חרש מתכת מן המתכות, חייב משום מחתך". ובריאת חוה מן האדם חתך הקב"ה פרצוף הנוסף לפי מדה וכמבואר בבראשית רבה (ח א): "א"ר שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון דיו פרצופים בראו, ונסרו ועשאו גביים, גב לכאן וגב לכאן", וראה גם עירובין (יח א). וגם לדעה שנבראה חוה מזונב, כנאמר ויקח אחת מצלעותיו, הרי חתך הקב"ה את הזנב בדקדוק לפי מידתה.

לב. הכותב שתי אותיות ברש"י (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם: "בה' בראם שנאמר (ישעי' כו) ביה ה' צור עולמים, בב' אותיות הללו של השם יצר שני עולמים, ולמדך כאן שהעולם הזה נברא בה"א, ועוה"ב נברא ביו"ד". ונהגין זה עם זה (משנה שבת יב ה), כי העולם הזה דומה לפרוזדור כלפי הטרקלין העולם הבא (משנה אבות ד טז). ובספר יצירה (פרק ב משנה ב): "עשרים ושתים אותיות, חקקן חצבן שקלן והמירן, צרפן וצר בהם נפש כל היצור, ונפש כל העתיד לצור". ובפ"י הרמב"ן חקקן - כל אות ואות שבהן חקק. וצירפן - זיווגם אות עם אות. ובכלל, בריאת הכתב נמנה בין עשרה דברים שנבראו בערב שבת בין המשמשות, כמבואר במשנה אבות (פרק ה משנה ו) ובפ"י הרע"ב (שם) והכתב: "צורת האותיות שהיו חקוקות בלוחות". וברמב"ם (הל' שבת פ"א ה"ז): "רושם תולדת כתב הוא, כיצד הרושם רשמים וצורות ככותל ובששר וכיוצא בהן כדרך שהצירין רושמים, הרי זה חייב משום כותב", והקב"ה צר כל הצורות שבעולם בששת ימי בראשית, בצומח בחי ובמדבר, וכנדרש בגמ' ברכות (י א): "בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם, מדת בשר ודם צר צורה על גבי הכותל ואינו יכול להטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים, והקדוש ברוך הוא אינו כן, צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים, והיינו דאמרה חנה (שמואל א פ"ב) אין קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלהינו, מאי אין צור כאלקינו? אין צייר כאלקינו!". ובסנהדרין (לז א): "להגיד גדולתו של הקדוש ברוך הוא, שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד - כולן דומין

ט. **הטוחן ברמב"ם (שבת פ"ז ה"ה):** "הטוחן לוקח גוף אחד ומחלקו לגופים הרבה וכל העושה דבר הדומה לזה הרי זה תולדת טוחן". וברש"י שבת (עד ב) האי מאן דעביד חבייתא של חרס, חייב שבע חטאות - טוחן הרגבים ושוחקן הדק הוי טוחן". וא"י בפ"י הרא"ש (בראשית א טז) ובספר תולדות יצחק לר' יצחק קארו ז"ל (שם): "אמרו במדרש בשעה שנזף הקב"ה בלבנה נפלה, ונפלו ניצוצות ממנה על פני כל הרקיע, ומוזה נעשו הכוכבים, ולפי שנפלו מאוריה נשארה חשוכה, וגם הניצוצות שהם הכוכבים אינם מאירים כמו כשהיו חלק בלבה מאירה כשמש, ולכן נקראו כוכבים לפי שכבו מלשון לא תכבה", ע"כ. [וראה בספר קסת הסופר (קראקא תרעב), בראשית דף כז עמוד ב] מה שכתב בזה דבר פלא, ממה שמשערים חכמי הטבע כי חגורת האסטרואידיים [עשרות אלפי חלקיקי כוכבים] המקפת בין מאדים לצדק, הן חלקי כוכב גדול מאוד שהיה שם, וכי גם הירח שלנו היא חלק מאותו כוכב גדול].

י. **הלש ברמב"ם (שבת פ"ח ה"טז):** "המגבל את העפר הרי זה תולדת לש", וכ"ה בגמ' שבת (עד ב) בעשה חבית חייב שבע חטאות ואחת משום לש. וכך היתה יצירת האדם עפר מן האדמה, כמו שכתב רש"י (בראשית ב 1): "ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה - לענין ברייתו של אדם, העלה התהום והשקה עננים לשרות העפר, ונברא אדם כגבל זה שנותן מים ואח"כ לש את העיסה אף כאן והשקה ואח"כ ויציר". וכן בבריאת השמים מבואר בספר הבהיר (אות נט): "ומאי שמים, מלמד שגיבל הקב"ה אש ומים וטפחן זה בזה ועשה מהן שמים".

יא. **האופה המבשל והאופה מלאכה אחת הן.** ברמב"ם (שבת פ"ט ה"ו): "כללו של דבר בין שריפה גוף קשה באש או שהקשה גוף רך הרי זה חייב משום מבשל" ובריאת הרקיע ביום שני כתב רש"י (בראשית א 1): "היי רקיע - יתחזק הרקיע שאע"פ שנבראו שמים ביום הראשון עדיין לחים היו וקשרו בשני מגערת הקב"ה באומרו יהי רקיע". ובראשית רבה (ד ב): "אמר רבי חנינא יצאה האש מלמעלה ולחכה את פני הרקיע, רבי יוחנן כשהיה מגיע לפסוק זה (איוב כו) ברוחו שמים שפרה, היה אומר יפה למדני רבי חנינא, א"ר יודן ברבי שמעון יצאת האש מלמעלה וליהטה פני רקיע". הנה הקשה הקב"ה גוף רך בכח האש.

יב. **הגוזז את הצמר (בראשית ג כא)** ויעש ה' וגו' כתנות עור וילבישם. ובסוטה (יד א) כתנות עור, חד אמר דבר הבא מן העור. ופי' רש"י: של צמר הוא.

יג. **המלבנו הקב"ה ברא כח בשמש ללבן בגדים,** כמובא בספרי קדמונים. ראה קדושת לוי (ראש השנה): "כבר נזכר בחכמי המחקר, כי אם ישטח אדם בגד של פשתן לבינה נגד אור החמה אזי תקלוט הבגד מאור החמה צבע שלו של לבן". ובמשנה ברורה (סימן שב ס"ק לט): "המלבן הוא מאבות מלאכות, ולבון מקרי בכל דבר שדרך הצמר והפשתן להתלבן ע"י זה, ומה שנוהגין שמניח חתיכת פשתן לאחר אריגתו בחמה וזורק עליו מים כדי שתתלבן גם זה הוא בכלל מלבן". כן הקדים הקב"ה לבריאת העולם, כח התשובה. והיא מלבנת כל הלכלוכים, כדבר הנביא (ישעיה א יח) אם יהיה חטאיכם כשנים - כשלג ילבינו.

יד. **המנפצו בשבת (עג ב) המנפץ, פי' רש"י:** פשתן בגבעולין. וכל מלאכות הבגד שייכים בכתנות עור שעשה הקב"ה לאדם וחווה, ובסוטה (יד א): "כתנות עור, רב ושמואל, חד אמר דבר הבא מן העור, וחד אמר דבר שהעור נהנה ממנו". ופי' רש"י: "דבר הבא מן העור - של צמר הוא", דבר שהעור נהנה ממנו - של פשתן, שאדם לובש סמוך לעורו.

טו. **הצובע בילקוט שמעוני (ויקרא יב אות תקמז):** "בוא וראה טווס הזה שס"ה גוונין יש בו, והוא נוצר מטפה אחת של לובן, הוי אין צור כאלקינו אין צייר כאלקינו". ובמדבר רבה (יב ד): "רפידתו זהב, זו הארץ שהיא מעלה פירות הארץ ופירות האילן שהן דומים לזהב, מה הזהב יש בו מינין הרבה וגוונין הרבה אף פירות הארץ מהן ירוקין ומתן אדומין". וכן בילקוט שמעוני (בראשית א ג): "המקרה במים עליותיו, מה המים הללו מהן אדומין מהן ירוקין מהן לבנים מהן שחורים, כך הם שמים, פעמים אדומים פעמים ירוקין פעמים לבנים פעמים שחורים".

טז. **הטווה, יז. מיסך, יח. עושה שני בתי נירין, יט. אורג כנ"ל במלאכת מנפץ.** בבגדי צמר ופשתן שארג הקב"ה לאדם וחווה. וכלל בריאת העולם מכוונה בשם אריגה במדרש רבה (במדבר יב ד): "מרכב ארגמן, זה הקב"ה, שאורג את העולם שיצאו כולם למיניהם ולא יתערבו מין בשאינו מינו". ובפרקי דר' אליעזר (פרק יא) שיצירת האדם היתה בדרך רקימה. [וכיום מובן היטב אחר שנגלה פלאי הבריאה בניין גוף האדם ב- DNA]

כ. **הבוצע ברמב"ם (שבת פ"ט ה"כ):** "בוצע הוא המפריד את הארוג, בין שהוציא הערב מן השתי או שהעביר השתי מעל הערב הרי זה בוצע וחייב, והוא שלא היא מקלקל אלא יתכוין לתקן, והסותר את הקליעה לתקן הרי זה תולדת בוצע". וכן עשה הקב"ה בבריאת העולם [שהיה סותר מקודם את בניין העולם המכוונה אריגה כנ"ל] כמבואר בבראשית רבה (ט ב): "את

זה לזה, ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון, ואין אחד מהן דומה לחבירו".

ג. המוחק על מנת לכתוב שתי אותיות במדרש רבה קהלת (ג יד) את הכל עשה יפה בעתו: "א"ר אבהו מכאן שהיה הקב"ה בונה עולמות ומחריבן, בורא עולמות ומחריבן, עד שברא את אלו, ואמר דין הניין לי יתהון לא הניין לי". וע"פ הנ"ל שהקב"ה ברא העולמות באותיות שבספר יצירה, הרי היה בהעברת העולמות כמחיקה על מנת לתת מקום לכתב החדש והמתקיים.

ד. הבונה כתוב בתורה (בראשית ב כב): "ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה", ובמפיס מורסא לעשות לה פה חייב (שבת קז א) ופי' רש"י (כתובות ו ב) שהחייב משום בונה, שיש בניין בבני אדם כנאמר ויבן את הצלע. ולדעת רבי אליעזר גדלת שערוטיה חייבת משום בונה (שבת צד ב) ויליף לה מויבן ה"א את הצלע, שהקב"ה קלע שערוטיה של חוה לפני שהביאה לאדם. והוא מלאכת בונה. וכלל בריאת העולם הוא בניין, וכמו שנאמר (ישעיה מ כב): "הנוטה כדוק שמים, וימתחם כאוהל לשבת". ובירושלמי חגיגה (פ"ב ה"א): "בית הלל אומרים הארץ נבראת תחילה ואחר כך השמים, ...משל למלך שעשה פלטין, משבנה את התחתונים עשה את העליונים, ונאמר (ישעיה מח) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים". ובזוהר חדש (בראשית ד"ה בחכמה יבנה בית): "...צריך אדם להשתדל לכונן בית בראש, ולעשות ישוב בבית, וממי אתה למד, מהקב"ה. קודם בנה בית וכווננו, וזימן כל הפרנסה והמזונות, קודם שיבוא אדם לעולם. האיך, ברא את העולם בראש, שהוא הבית. וזימן כל הפרנסה האיך. ברא את הבהמות, ואת החיות, ואת העופות והדגים הצמחים והאילנות, שהם זימן כל הפרנסה. לאחר שהכין הביא את האדם, וברא אותו ואת אשתו והולידו בנים ועשו ישוב בבית. ועל כן נאמר בראשית, ב"ת רא"ש. כאשר תבין באותיות, תמצא ב"ת ראש. וכן התחילה התורה ב' ראשית, כלומר בית ראשית, והכל ענין אחד". הרי לך שהעולם כבניין בית בכלל. וכן בפרט, דרך יצירת הארץ מבואר בגמ' יומא (נד ב): "תניא רבי אליעזר אומר עולם מאמצעיתו נברא שנאמר (איוב לח) בצקת עפר למוצק ורגבים ידבקו, ופי' רש"י: מוצק אחד היה לו, ומשם נדבקו רגבים סביביו. רבי יהושע אומר עולם מן הצדדין נברא, ופי' רש"י: ארבע מוצקות היו לו, ונמתח והלך מכל צד, עד שנדבק באמצעיתו, וחכמים אומרים מציון נברא, ופי' רש"י: ציון נבראת תחילה, וסביביה נדבקו רגבים עד סוף העולם מכל צד. וזו תולדת בונה כמבואר ברמב"ם (הלי' שבת פ"ו ה"ו): "כל המקבץ חלק אל חלק ודבק הכל עד שיעשו גוף אחד הרי זה דומה לבנין".

ה. הסותר ע"מ לבנות ראה לעיל מלאכה לג - מוחק ע"מ לכתוב.

לו. המכבה בפירוש הרא"ש (בראשית א טז): "את המאור הגדול ואת המאור הקטן, חז"ל דרשו בתחלה נבראו שוין ונתמעטה הלכנה ע"י שקטרגה, ...ואיתא במדרש בשעה שנוף הקב"ה בלבנה ונפלה, נפלו ניצוצות ממנה על פני כל הרקיע, וכבו המאורות, ונקראו כוכבים על שם שכיבו מאור הלכנה". ובתולדות יצחק (קארו, שם) כעין זה: "אמרו במדרש, בשעה שנוף הקב"ה בלבנה נפלה, ונפלו ניצוצות ממנה על פני כל הרקיע וזמה נעשו הכוכבים, ולפי שנפלו מאוריה נשארה חשוכה, וגם הניצוצות שהם הכוכבים אינם מאירים כמו כשהיו חלק לבנה מאירה כשמש, ולכן נקראו כוכבים לפי שכבו מלשון לא תכבה", עכ"ל.

לז. המבעיר ביום שני לימי הבריאה הבעיר הקב"ה אשו של גיהנום, נפח באש והסיק שבעה מדורי גיהנום," (מדרש כונן פ"א, בראשית רבה ד 1). בו ביום נבראו המלאכים שעליהם נאמר (תהלים קד ד): "משרתיו אש לוהט".

לח. המכה בפטיש ברש"י (שבת קב ב) המכה בפטיש: "...לאחר שחצב את האבן סביב, ומבדיל מן ההר קצת הוא מכה בפטיש מכה גדולה, והיא מתפרקת ונופלת, וזהו גמר מלאכה של חוצבי אבן, וכל הגומר בשבת מלאכה תולדת מכה בפטיש היא". ובתרגום יונתן (דברים לב יב) שלוחות הראשונות שעליהן נאמר (שמות לב יז) והלוחות מעשה אלוקים המה, חצבן הקב"ה ממחצב סמפרינון, והן מעשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות כמבואר במשנה אבות (פ"ה מ"ו), ושם בפי' הרע"ב שחצבן הקב"ה מגלגל חמה, וראה שם בפי' תוס' יו"ט שהביא מפי' רש"י שהמכוון ללוחות ראשונות. עוד י"ל לפי הרמב"ם (הל' שבת פ"י ה"ח): "המצדד את האבן ביסוד הבנין ותקנה בידו והושיבה במקום הראוי לה חייב משום מכה בפטיש", הנה מבואר בגמ' יומא (נד ב) אבן שתיה שממנה הושתת העולם: "רבי יצחק אמר אבן ירה הקדוש ברוך הוא בים, ממנו נשתת העולם, שנאמר (איוב לח ו) על מה אדניה הטבעו או מי ירה אבן פנתה". עוד י"ל ע"פ הרמב"ם (שם ה"ט"ז): "כל העושה דבר שהוא גמר מלאכה הרי זה תולדת מכה בפטיש וחייב, כיצד המנפח בכלי זכוכית הרי זה תולדת מכה בפטיש", ובמעשה בראשית אחרי יצירת האדם גולם מן האדמה נאמר (בראשית ב ז): "ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה".

לט. המוציא מרשות לרשות ויגרש את האדם...וישלחהו ה"א מגן עדן (בראשית ג כג-כד). והוצא מרשות יחידו של עולם לרשות הרבים למדור הקליפות [ראה עץ חיים (שער יא פרק ז)]. הרי אלו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת. וכאמור, לרוב חיבת הקב"ה לבניו בחונו, נצטוו להיות בדמותו ובצלמו, לברוא עולמות כמותו, ולצרף אותיות שנבראו בהם שמים ארץ, וכיבכול לבנות משכן עבור שכנת כבודו ית'. כשהם עושים כל אותן המלאכות ממש, ושובתין מהן בשביעי, כשם ששבת מהן הקב"ה במעשה בראשית.

וראה דבר נפלא מאוד בהקדמת הספר טל אורות הקדמון על טל מלאכות להגאון רבי שאול ב"ר דוד ז"ל (נדפס בפראג שנת ה' שע"ו) וזה לשונו: "והנה ראיתי בעזרת הקל יתברך סוד נפלא בשתי דברות זכור ושמור, דהיינו אם תצרף כל המלות שבדבור זכור עד ויקדשהו (שמות כ ט-יא) אז יעלה המניין (גימטריא) מכוון עם מספר שמות הל"ט מלאכות בזה הלשון: **זורע, חורש, קוצר, מעמר, דש, זורה, בורר, טוחן, מרקד, לש, אופה, גוזז, מלבן, מנפץ, צובע, טווה, מיסך, עושה שני בתי נירין, אורג שני חוטיין, בוצע שנים, קושר, מתיר, תופר שני תפירות, קורע לתפור, צד, שוחט, מפשיט, מולח, ומעבד, ממחק, מחתך, כותב שני אותיות, מוחק לכתוב שנים, בונה, סותר, מכבה, מבעיר, מכה בפטיש, המוציא**". [ומה שנרמז גבי מעבד עם ו' הנוסף, יותר משאר המלאכות, הוא מפני שמקשה בגמ' (שבת עה ב) היינו מולח היינו מעבד, וכו', לזה רמז כאן מולח ומעבד, עיין שם]. ועולה מניינו 17,303. וראה שם עוד חשבון נפלא שגם דיבור שמור שבתורה עולה כמניין ל"ט מלאכות ממש, ראה שם החשבון. וממשיך: "ואני והבקיאיין בחשבונות באנו בחשבון, חשבנו דרכיו ושקלנו אותו במאזני צדק ואמת הוא, נכון הדבר מעם אלוקים, רוחו דיבר בי ומלתו על לשוני עט סופר מהיר הוא במלאכת ה', לפני מלכים יתייצב ולפני גדולי עולם ינחנו ואין עמו לא חסר ולא יתר אפילו אות אחת, והוא פלא". (הגרמ"י רייזמן)

"קחו מאתכם תרומה לה" (שמות לה ה).

מה באה ללמד המילה 'מאתכם'? כותב הכלי יקר כך: שכל אחד ואחד יזדרז מעצמו, כי יש לך אדם שאינו נותן כלום עד שרואה אחרים נותנים ומתקנא בהם על כן הוא נותן להשוות את עצמו להם, וזה לא נחשב מאתכם כי הוא עצמו אינו סיבה לנתינה אלא אחרים סיבה לו. אומר הכלי יקר, התורה אומרת שזה יבוא 'מאתכם', שזה לא יהיה חיקוי לאחרים.

בפסוק כתוב שהבל מת בלי ילדים. למה היה מגיע לו למות בלי בנים? כתוב בקדמונים, נדמה לי ברבינו בחיי, שכתוב "והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן", הוא לא התעורר מעצמו להביא קרבן, הוא רק ראה את קין ואז הוא התעורר אחרי קין, זה שהוא לא התעורר מעצמו אלא זה היה חיקוי של קין. באידיש אומרים "הנאך מאכען" ולכן זה לא הגן עליו וקין הרג אותו. והוא מוסיף ואומר, שזה מרומז בפסוק בקהלת (ד ד), שלמה המלך אומר: "וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרון המעשה כי קנאת איש מרעהו גם זה הבל" - גם הקרבן של הבל זה היה קנאת איש מרעהו.

הכלי יקר אומר כאן יסוד, שהתורה אומרת פה שכשאתה הולך להביא נדבה שזה לא יהיה חיקוי אלא זה יהיה מעצמו, קחו מאתכם, אחרת זה לא נקרא מאתכם. וזה נוגע בעצם לכל העבודה שלנו, מצד אחד היום איכשר דרא - לא היה כזה דור שיש בו כל כך הרבה לומדי תורה, "כל בניך לימודי ה'", אלפים ורבות בני ישיבות ואברכים בני תורה שלומדים תורה מתוך הדחק ונשים צדקניות עמלות לפרנס אותם, לא היה כזה דור. אבל מצד שני חסר קצת את המעצמו, היום חיים כולם ביחד ויש את המחייב ש'כולם כמו כולם', יש את המחייב של - מה שנקרא - תופעת עדר. וחסר את המעצמו.

כשהתחיל הענין הזה של הקורונה, הזכרנו שיש מאמר שלם, שיחה נפלאה, של הרב דסלר במכתב מאליהו (ח"ג עמוד 133) ונחזור בקצרה על הדברים. הרב דסלר אומר שם שבחורבן הגדול של אירופה בשנות השואה האיזמות היתה פרושה מידת הדין, והוא שואל מה הקב"ה הרוויח מזה? הכל נחרב, ישיבות, תלמודי תורה, גדולי תורה, אדמו"רים, צדיקים, קדושים, הכל חרב ושם. אומר הרב דסלר, לפעמים מגיע מצב שיש הרבה תורה בישראל, הרבה מצוות, אבל מגיע מצב של 'מלומדה', כולם כמו כולם, והקב"ה רוצה שהאדם יבנה את העולם הפנימי שלו. ולכן הוא לוקח את המסגרות החיצוניות, ישיבות, תלמודי תורה, בתי מדרשות, גדולי ישראל, כדי שהאדם יהיה חייב לבנות מעצמו. הוא מוסיף, שאפילו שמפסידים הרבה כמות אבל חביב לקב"ה מעט האיכות שאדם עושה מעצמו על כמות, כך הוא מאריך

(הגר"א דיסקין)

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה יומת: (לה, ב)

כידוע, רבינו מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל משקיע מאמצים לפעול ולהפעיל למען שמירת השבת בהידור ובכשרות, בין היתר באמצעות הזירוז והעידוד לשימוש בחשמל המיוצר ללא חילול שבת ח"ו, כפי שהורה מרן החזון איש. בפסקו זה גילה החזון איש את דעתו שמלבד חשש איסור חילול שבת שיש בדבר, יש גם איסור חילול השם בכך שיהודי שומר תורה ומצוות משתמש בחשמל שמספקים לו אחיו התועים באיסור.

את הסיפור הבא קבלנו באדיבות "ארחות ישר".

לפני כשנתיים, נכנס יהודי שסיפר לרבינו בצער כי השנים חולפות והוא עדיין לא זכה להיפקד בזרע של קיימא, הורה לו רבינו להתחיל להשתמש בחשמל כשר בשבת. "בזכות זה", אמר, "תזכה לקיומה של הבטחת החפץ חיים במשנה ברורה לבנים תלמידי חכמים".

כעבור פחות משנה הגיע אותו יהודי להזמין את רבינו לסנדקאות ביום שבת קודש!

"ילד של שבת", התבטא רבינו בהתרגשות...

ולעומת הברכה ששרתה בביתם של המצייתים לדברי רבינו בנושא חשוב זה, עדים כותלי הבית הגדול גם למקרים הפוכים רח"ל. אחד התושבים בשכונה מסוימת עמד בראשות מאבק עיקש נגד העמדת גנרטור בשכונתו, מטעמים שונים ומשונים של איכות סביבה וכדומה. בגודל עיקשותו פנה הלה אף לבית המשפט והגיש עתירה נגד הקמת הגנרטור.

רבינו יצא מגדרו וכתב מכתב חריף וכאוב בדם לבו, בו התרה כי הנלחם נגד שמירת השבת כהלכה לא יינקח ועתיד ליתן את הדין על מעשהו.

שבועות ספורים חלפו, ובשעת לילה מאוחרת הגיע אותו יהודי לבית רבינו נסער. בשעות אלו נעצר שותפו לעסקים בידי משטרת ארצות הברית – כך סיפר – ולכאורה לא יחלוף זמן רב והם יגיעו אף אליו, ואז ודאי שיסתבך עד למעלה מראשו... ברור לו למעלה מכל ספק כי הכל אירע בעקבות מלחמתו בקדושת השבת. "אנא", התחנן היהודי, "אני מסכים לעשות ככל שיוורה לי הרב, ובלבד שיינצלו חיי, משפחתי וכספיי".

רבינו נענע לו בראשו ואמר: "אם אתה מקבל עליך לשמור על השבת ולדאוג לה, השבת תשמור עליך ותדאג לך".

היהודי יצא מבית רבינו מעודד, ומיהר להסיר את עתירתו בבית המשפט. כתשובת המשקל הפך עד מהרה לאחד מראשי התומכים בהעמדת הגנרטור החדש, כשהוא ניצב בחזית מול המתנגדים.

והנה, לפליאת כל המתמצאים בנושא, דבר מעורבותו בעסקי הכספים הבעייתיים נשמט כביכול מרשויות המס בארצות הברית, בעוד שותפו לעסקים עדיין עצור...

(דברי שיח)

בזה. וראינו בתקופה של הקורונה, שהיו בידודים וכו' והמחייב של המסגרות התפרק, המסגרות התפרקו, ישיבות, כוללים, מקומות תורה ומקומות תפילה. כל בן אדם היה צריך לבנות את העולם הרוחני שלו לבד. זה - אומר הכלי יקר - "קחו מאתכם".

ודברנו על זה פעם מה באמת הדרך הישרה שיבור לו האדם ברוחניות, האם להיות כמו כולם או לבנות לעצמו את העולם הפנימי שלו. והאמת היא כזאת, שבכל דבר יש חסרון. מי שמחליט להיות כמו כולם, מצד אחד הוא מרוויח שהוא יותר מוגן, הוא כמו כולם - אז הוא ילמד ויתפלל. אבל מצד שני חסר לו את הלב, חסר לו את הפנימיות, חסר לו את ה'מאתכם', חסר לו את ה'שמחה של מצוה', את אהבת ה'. הוא עושה כי הוא נגרר אחרי הזרם אין לו את ה'מעצמו'.

מצד שני יש כאלה שלכם מחליטים שהם רוצים להיות - בעברית קוראים לזה - מקוריים, הוא לא יהיה כמו כולם, הוא יהיה בעולם העצמאי שלו. אבל הוא תמיד נלחם בחברה והוא בכל דבר 'איפכא מסתברא' ניק', בכל דבר הוא עושה הפוך. ואלה בדרך כלל מאד מאד בסכנה, או הם או הבנים שלהם בסוף גולשים וגולשים ומגיעים למקומות מאד מסוכנים. הם נפלטים לגמרי מהכל.

אז מהי הדרך הישרה שיבור לו האדם? מצד אחד המסגרת מאד בונה, מצד אחד המסגרת מונעת מהאדם את ה'מעצמו', את העולם הפנימי הטהור שלו. את הדרך הישרה שיבור לו האדם אפשר ללמוד מפרשת הנשיאים, פרשת נשא (במדבר ז). "קרבנו קערת כסף אחת שלושים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקודש", התורה חוזרת שנים עשרה פעמים על קרבן כל נשיא, ולכן נשא זה הפרשה הכי גדולה. וכתוב במדרש למה התורה האריכה כל כך, הרי התורה יכלה לכתוב: והיה המקריב נחשון בן עמינדב, וכך הקריב נתנאל בן צוער, אליאב בן חלון וכו'. אומר המדרש, זה בא ללמד אותנו שאף אחד לא היה 'נאך מאכען' אף אחד לא חיקה את השני אלא כל אחד נתן מעצמו, זה היה 'מאתכם', ולכן כל אחד חביב וקיבל פרשה בפני עצמו.

ונשאלת השאלה, אם כל אחד נתן מעצמו אז למה כולם נתנו אותו דבר? אמרנו על דרך דרוש שלומדים מכאן שב'למעשה' אל תתחכם. בכונת הלב צריך שיהיה לך מנוע עצמי, אתה לא לומד בגלל שכולם לומדים, אתה לא מתפלל בגלל שכולם מתפללים ואתה לא מניח תפילין בגלל שכולם מניחים תפילין. אתה לא קונה ארבעה מינים מהודרים ומצות מהודרות בגלל שכולם מחפשים אתרוג מהודר. המנוע של הלב צריך להיות פנימי, אבל ב'למעשה' כל אחד נתן מעצמו את אותו דבר, בלמעשה אל תתחכם, אל תבנה במה לעצמך, בלמעשה תהיה כמו כולם. כמוכן שבפרטים כל אחד צריך ללמוד לפי טבעו וכל אחד צריך להשקיע יותר במצווה שמושכת אותו יותר. אבל בגדול, במערכת הכללית, אל תבנה במה לעצמך. לכן בנשיאים אפילו שכל אחד נתן מעצמו אבל כולם הקריבו אותו דבר.

החזון איש היה מזוהר מאד לא לעשות דברים משונים. זאת אומרת, בעולם הפנימי כל בוקר שאתה קם אתה צריך לחשוב אני עכשיו מתפלל לא בגלל שכולם מתפללים, אני לומד לא בגלל שכולם לומדים, אני עכשיו עבד השם ורוצה לעשות רצון קוני. המחשבה צריכה להיות עצמאית. אבל בלמעשה להיזהר מאד לא לבנות במה לעצמו, כי המקוריים בסוף מגיעים למקומות מאד מסוכנים, גולשים בסוף ומגיעים למקומות מאד מסוכנים. זה הדרך ישרה שיבור לו האדם.

🕯️ בדרך הדרוש 🕯️

והם הביאו איליו עוד נדבה בבוקר בבוקר (כח כא) דאין הקב"ה מעניש על מ"ע רק בעידן ריתחא ע"כ יען דבאותה שעה הי' ריתחא גדולה על עושי העגל רצה הקב"ה לענוש גם אותן שלא מיחו והועילה תפילתו של משה שלא ענשם תיכף ושוב אח"כ ליכא עידן ריתחא ואין ראוי לענו על מ"ע, ומעתה יובן היטיב מ"ש הקב"ה ביום פקדי, היינו שיעשו חטא אחר ויהיה עידן ריתחא לענוש אותן על חטא אחר, אז ופקדתי עליהם חטאתם ואענישם גם על שלא מיחו בעושי העגל ועברו על מ"ע ההוכח תוכיה והבן. והנה בס' תיבת גומא פ' וירא הביא בשם רבינו הגדול הפני" ז"ל בפסוק השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה, כי על מ"ע מענשין בעידן ריתחא ולוט עבר מ"ע של הוכח תוכיה ואמרו חז"ל כשהשמש

והם הביאו איליו עוד נדבה בבוקר בבוקר (כח כא) ראוי לתת טעם למה הביאו נדבת המשכן בבוקר דייקא, ונ"ל דידוע מ"ש ז"ל יבא זהב המשכן ויכפר על זהב העגל, גם מבואר במפרשים דב' מיני חוטאים היו בעגל, א' מה שעשו העגל בפועל ממש אשר הרגום בני לוי ואשר נגפם הקב"ה, ב' מה שלא חטאו בפועל רק הי' בהם חטא שלא מיחו וגם אותן ביקש הקב"ה לכלותם ועליהם התפלל משה, ובס' אמרי שפר להג' רש"ק מבראד ז"ל כ' בזה דבר נפלא בפסוק וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם, וקשה מ"ט דוקא כשיעניש אותם הקב"ה על חטא אחר או יפקיד עליהם ג"כ עון העגל ובלא"ה לא, ולפ"ז אתי שפיר דהנה חטאם הי' על שלא מיחו בעושי העגל ועברו על מ"ע הוכח תוכיה וגו' וידוע מ"ש במנחות

יוצאת ומלכי מזרח ומערב משתחווים הקב"ה כועס לכך הי' צריך לילך משם עכ"ל

וא"כ מובן היטב מה שהביאו נדבת המשכן בבוקר, דעיקר ההבאה היה כדי להצילם מעונש חטא העגל, אך בלא"ה אין עונשין על מ"ע רק בעידן ריתחא, אמנם בבוקר כשהשמש יוצאת ומלכי מזרח ומערב משתחווים הקב"ה כועס ובעידן ריתחא מענשין גם על מ"ע ויש לחוש שיענשו גם הם לכן הביאו אז את נדבת המשכן כדי שיכפר בעדם וינצלו מעונש. וא"ש. (ליקוט הגרשוני)

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919 | 9139191@gmail.com

זבל מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת ויקהל תשפ"ד שנה י | גליון מס' 524

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

מצות עשה מדאורייתא

במסכת ברכות מביאה הגמרא (כא א) מקור מן התורה לחיוב ברכת התורה, מהפסוק (דברים לב ג): "כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלקינו", ומבאר רש"י (שם ד"ה כ) שבפסוק זה אמר משה רבנו לישראל: "כי שם ה' אקרא" בברכת התורה, אתם "הבו גדל" בעגית אמן.

לאור דברי רש"י פוסק הפרי מגדים (א"א רטו ו; תבת גמא' האינו) שכשם שברכת התורה הנלמדת מתחלת הפסוק: "כי שם ה' אקרא", היא מצות עשה מדאורייתא, כך עגית אמן אחריה, הנלמדת מסוף הפסוק: "הבו גדל לאלקינו", היא מצות עשה מדאורייתא.

במאמר זה לא אתעכב על כלל ההבטים ההלכתיים העולים מפסק הלכה מרעיש זה, אלא בידיעה המפלאה העולה ממנו: בכל בקור, עוד לפני אמירת ברכת השחר בבחירותא, יכולים אנו לזכות במצות עשה מדאורייתא, בעגית אמן אחר ברכות התורה.

רמז ליסוד זה נתן להביא מנחם הבקשה שאנו אומרים בברכת התורה: "ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך"; לא לחכם נוקטים אנו לשון "צאצאינו" ולא "יודענו", אלא כדי להזכיר בכך שוב ושוב את הצורף "צא" שהוא בגימטריה אמן, וכך להזכיר ולהזכר במעלת עגית אמן אחר ברכה זו, שהיא מצות עשה מדאורייתא. ברוח זו אף יתבאר התבות שאחריהן: "כלנו יודעי שמך" פרמז לעגית אמן, שהלא אמן היא גימטריה של שני שמות הקדש, הוי"ה ואדנות.

כלנו שואפים ומשקיעים את מיטב הכחות והמשאבים כדי לזכות לראות דור ישרים מברך. אם נקפיד לתת כבוד לברכת התורה, לאמרה פיתר ברכות השחר בשלמות, כלומר: בקול, בכונה ובחברותא, הרי שבקשתנו: "ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה", בודאי לא תשוב ריקם.

בקריאת "כלנו יודעי שמך".
שבת שלום,

218 298 מחולקין

מנוחה שאינה לצורך מלאכה

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה יומת" (לה ב)

דרש רבי יוסף שאול נתנזון:

דקדקה התורה והזהירה ששבתתנו תהיה "שבת שבתון לה'", דהינו שבתה מחמת צווי ה', ללמדנו שבשונה ממנוחה שמטרתה צבירת כח לצורך עמל עתיד, מנוחת השבת צריכה להעשות מתוך תחושת: "כאלו כל מלאכתך עשויה" (מכילתא מסכתא דבחדש פ"ז), דהינו כאדם שאינו נדרש לעשות שום מלאכה, ומנוחתו אינה אלא מחמת צווי ה'.

משום כך בתפלת מנוחה של שבת אנו מתארים את מנוחת השבת כ"מנוחה שלמה שאתה רוצה בה", לאמר: אין זו מנוחה לשם צבירת כח למלאכה עתידית, אלא "מנוחה שלמה" ומחלטת - "כאלו כל מלאכתך עשויה", שזו המנוחה "שאתה רוצה בה" (דברי שאול, מהדורה חמישאה).

השבת היא זמן המסגל לתפלה

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה יומת" (לה ב)

רש"י מפרש (ע"פ מכילתא דשבתא פ"א) שהסבה שהתורה שבה וכותבת אזהרה נוספת על שמירת שבת לפני הצווי על מלאכת המשכן, היא ללמדנו שמלאכת המשכן אינה דוחה שבת.

מכך שבגית המשכן נאסרה בשבת, למד השם משמואל שהמשכן לא היה נצרך בשבת, לפי שכח השבת דומה לכח המקדש, שכן השראת השכינה הנעשית מכח המקדש שורה מאליה ביום השבת. בכך הוא מבאר את בקשתנו בפיוט "אזמר בשבחין" הנאמר בליל שבת: "הא רעוא קמיה, דתשרי על עמיה", כלומר, יהי רצון מלפני ה' שיתורה שכנתו ביום השבת, כפי שהשרה בבית המקדש.

השם שמואל ממשיך ומבאר לאור

זאת, שכשם שעקר כח התפלה בא מכח השראת השכינה בבית המקדש, וכפי שאמרו חכמים (ברכות ל א) שבעת התפלה צריך אדם לכוון לבו כנגד בית קדשי הקדשים, כך בשבת שבה שורה השכינה הוא עקר זמן תפלה. "ואף אנשים שבימי החל אינם יכולים להכין את עצמם כל כך לתפלה, מחיבים בשבת להתאמץ בכל עוז להתפלל בכונת הלב ובהשתתפות הנפש, כי הזמן עצמו מסגל ומסייע לתפלה" (שם משמואל וירא תרע"א).

תפלה יתרה מתקבלת במלוואה

"והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אתה והותר" (לו ז)

רגיל היה רבי אברהם חיים מזלוטשוב בעל הארח לחיים' להמליץ על סגולות שונות לפונים אליו בבקשת ישועה ורפואה; כאשר תמה הרבי העטרת צבי מזידיטשוב לפשר מנהגו זה, הנראה כסתירה לכח התפלה, השיב בצחות לשונו: "הלא אמרו חכמים (דבר ח א) כי תפלה עושה מחצה, אם כן, את המחצית השנייה עושות סגולות".

אולם העטרת צבי השיב כנגדו ואמר: "אני איני נוהג כמותך, אלא מלכתחלה מתפלל אני על הבאים לפני יתר על המדה, וברבוי התפלה אני משלים אף את המחצית החסרה".

על פי דבריו ישב הדברי ישראל' את תמיהת ה'אור החיים' הקדוש בפסוק שלפנינו, שלכאורה המלים "דים" ו"הותר" סותרות זו את זו? אלא שכונת הפסוק למלאכת התפלה שהיתה בעת בגית משכן, שהתפללו ישראל שונדבתם תעלה לרצון ותשרה השכינה במעשה ידיהם. על כך מבאר הפסוק שכיון שהפצירו בתפלה "והותר" - יותר מכפי הצורך - לפיכך זכו שתפלתם עשתה יותר ממחצה, "והמלאכה היתה דים" - כדי צרפה.

צדיקים במיתתם קרויים חיים

על עצמו את על הוצאתם, והעתר במרומים בעד ישועת משפחתו, ובפרט בעד ישועת נכדו שימצא את זוגו ההגון במהרה".

במהלך אותה תקופה התנדעתי לצאצא של הרב שאג, ישיש בשם רבי אביגדור שאג המתגורר בשכונת זכרון משה. סרתי למעונו וספרתי לו על עמלי בהוצאת כתבי סבו. האיש היה חלוש ותשוש, אולם מששמע על הפרויקט אָזר מאמץ והצביע על מדף גבוה בארון הספרים, שם עמדה קפסה ישנה נושנה, ובתוכה לא פחות ממאה וחמשים דפים כתובים בכתב ידו הצפוף של סבו.

'כבר חמשה דורות שהכתבים הללו עוברים במשפחתנו', אמר הישיש בקול רועד, 'אבי צוני להביאם לדפוס, אף לא זכיתי לעשות זאת, איני רגוע לעלות לעולם האמת מבלי שיקימתי את צאצאיו, קח את הכתבים במתנה והוצא אותם לאור'.

קימתי את הוראתו, ולמרבה הפלא הישיש נפטר לבית עולמו כעבר שלושה ימים. ספור זה היה אחד מני ספורים רבים בהם נגלתה ההשגחה הפרטית המפלאה של ה' את הוצאת כתבי הרב שאג לאור עולם.

בד בבד עם השקעתו בהוצאת הכתבים, המשיך הסב המסור ללוות את התקדמות המחקר שצנערה סביב מחלתו של נכדו. כמה אוניברסיטאות בעולם נכנסו לעיני השוקרה, בשתוף צות מחקר יעודי מבית החולים הירושלמי 'הדסה עין כרם', ובסיעתא דשמיא, לאחר מחקר מעמיק ומקיף, הצליחו החוקרים לבודד את הגן האחראי למחלה, וכך הגיעו למסקנה כי מי שנושא גן זה באופן בלתי פעיל לא נשקפת לו או לצאצאיו שום סכנה, ואף כשהגן פעיל הוא נתן לגלוי באמצעות בדיקת דם הנערכת על ידי ארגון 'דור ישרים'.

ברגע שהתקבלה המסקנה המשמחת היה מי שדאג לפרסם זאת ברבים באופן בולט, וכך בחסדי ה' בתוך זמן קצר מצא הבן שדוד מציו למזל טוב.

גם בקרב הקהלה הרפואית העולמית היו תוצאות המחקר בגדר מהפכה של ממש, מה גם שהיו לכך השלכות הנוגעות למחקרים רבים שנערכו במקביל. כמה וכמה היו שתפים לגלוי, אולם בעבור הסב היה זה הרבה יותר מסמלי פאשר השם הבולט מכלם היה דוקטור מהדסה עין כרם ושמו לא אחר מאברהם שאג.

ברור קצר שנערך גלה שאותו דוקטור הוא בנו של לא אחר מר' אביגדור שאג, מי שבמימי האחרונים הצטרף אף הוא לפעילות הוצאת כתבי הסב הדגול.

ראו כמה גדול כחה של תפלה. ראו כמה גדול כחם של צדיקים הקרויים במיתתם חיים!

'סימנא טבא' חיי שרה

לאור עולם. הוא הבטיח לממן את הפרויקט, ככל שיעלה.

חשבון קצר שערכת בפינוי הבהיר לנו כי עלות הפרויקט עשויה להגיע לסכום עצום, אולם הלה היה נחוש בדעתו, ומשכף לא יכלתי שלא להתענג מהו הגורם שמניע אותו, והאיש ספר:

"לפני יותר מעשרים שנה נולדו לבני שליטי"א בן אחר זה שתי בנות, שעד מהרה התבררו כלוקות בתסמונת גנטית נדירה המקשה מאד את תפקודן והתפתחותן. בחסדי ה' אחריהן נולד בן בריא, ואחרי עוד כמה ילדים בריאים, ומאז ועד היום אנו משקיעים הון רב בהקלת סבלן. הבית נכנס לשגרה יחסית, שהיפך משגריע הבן לגיל שדוכים.

הבן, שהוא בחר חמד, עמל בתורה ועובד ה', בן למשפחה נכבדה ואמידה, אמור היה בדרך הטבע להיות מוצף בהצעות שדוכים, אלא שמחלתו של אחיותיו הרחיקה כל הצעת שדוך. אנשים חששו, ובצדק, שהמחלה עוברת בתורשה.

כיון שכאבו של נכדי צרב בלבי, החלטתי להכנס לעיני השוקרה. פניתי לעסקן רפואי המתמחה בתחום המחלות הגנטיות ובקשתיו לברר היטב אם אכן מדבר במחלה שבהכרח עוברת בתורשה.

במקביל פניתי לאחד מגדולי צדיקי הדור ושחתי לפניו את הספור הכואב. הצדיק הקשיב, ואחר השיב: 'אתם חכים סגור טוב שיעתיר בעדכם, ונראה לי כי הסגור הטוב ביותר עבורי יהיה רבי אברהם שאג, מי שרבו החת"ם סופר כנה בתאר הנדיר "ספר תורה חיי"'.
לשמע הדברים לא שאלתי עוד שאלות. מייד עם קבלת התשובה התקשרתי אליה, ועתה אני מבקש שתקח חלק במאמץ...

בנקדה זו החל מסע הוצאתם לאור של כתבי הרב שאג לקרם עור וגידים. התהליך, שלכל ארכו לנה בהתמדה על ידי הסב ובני משפחתו, היה כרוך בסיעתא דשמיא מתמשכת. הוא התחיל כאשר בידינו היו רק מקצת כתבי היד, בעוד היתר היו מפזרים על פני תבל או שטרם נמצאו, והמשיך אט אט, כשבד בבד עם הוצאת הכתבים הקיימים, בהשגחה פרטית מפלאה נמצאו עוד ועוד כתבים.

בכל אותה תקופה עלינו לא מעט פעמים בשליחות הסב להתפלל על הצלחת המשפחה ונד בבד על הצלחת הפרויקט. מלבד זאת, בערב ר"ח ניסן, יומא דהלולא של רבי אברהם שאג, עלינו בלוי מגן להר הזיתים, הנחנו על מצבתו הקדושה את הדפים המוכנים לדפוס, ובקשנו: "רבנו, הרי שלף לפניך, הנה דברי תורתך שכה עמלנו עליהם, אגא המלץ טוב בעד הנדיב שלקח

הספור המפלא שלפנינו ספר על ידי רבי חיים יצחק פרוש, מנהלה של הוצאת הספרים המפרסמת 'זכרון אהרן', זו שבשורות השנים האחרונות יצאו לאור דרכה עשרות רבות של פרכים מתורתם הגנוזה של רבותינו הראשונים והאחרונים, וכן הוא מספר:

באחד הימים קבלתי טלפון מיהודי נכבד

במקביל פניתי לאחד מגדולי צדיקי הדור ושחתי לפניו את הספור הכואב. הצדיק הקשיב, ואחר השיב: 'אתם חכים סגור טוב שיעתיר בעדכם, ונראה לי כי הסגור הטוב ביותר עבורי יהיה רבי אברהם שאג, מי שרבו החת"ם סופר כנה בתאר הנדיר "ספר תורה חיי"'.
לשמע הדברים לא שאלתי עוד שאלות. מייד עם קבלת התשובה התקשרתי אליה, ועתה אני מבקש שתקח חלק במאמץ...

רבה של קוֹיברְסוֹדוֹרף, רבי אברהם שאג זצ"ל

המתגורר בארצות הברית. הלה בקש ממני לאתר את הכתבים שהותיר אחרי רבי אברהם שאג, רבה של קוֹיברְסוֹדוֹרף שעלה בסוף ימיו להתישב בארץ ישראל, ולהוציאם

אלף דורות מבריאת התורה לנתינתה

"זכרו לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור" כן מפרש רש"י את פונת הכתוב "דבר צוה לאלף דור":

מלכתחלה ברא הקב"ה את התורה על מנת לצוותה כעבר אלף דורות מבריאת העולם. אלא שכיון שראה שאי אפשר לעולם להתקיים זמן כה רב ללא תורה, לכן במקום לברא את העולם והתורה באותו זמן, הקדים לברא את התורה, ועכב את בריאת העולם למשך תשע מאות שבעים וארבעה דורות (כמבאר בחגיגה יג ב, ובזבחים קטז א), ובכך שנתנה למשה עשרים וששה דורות לאחר בריאת העולם, נמצא שהתקיים רצונו ועברו אלף דורות מבריאת התורה ועד שצוה אותה לישראל (רש"י חגיגה יד א ד"ה קדם, ובזבחים שם ד"ה תשע, ע"פ טורי אבו חגיגה יג ב).

הרוקח (פרושי סודר התפלה ח"א עמ' ג) מוסיף שהמלים "לאלף דור" הן

בדברי הימים (א' טז טו) תולה הכתוב את הזכירה בישראל, באמרו "זכרו לעולם בריתו", וכפי שאנו אומרים בסדר התפלה, בספר תהלים (קה ח) תולה הכתוב את הזכירה בהקב"ה: "זכר לעולם בריתו". ה'לחם רב' (אות שצה) מפרש ששתי זכירות אלו תלויות זו בזו; "זכרו לעולם בריתו" - זכרו את התורה שנתנה לכם בברית, ומתוך אמונה בנצחיותה קימו משפטיה לעולם - "לאלף דור", ובכך אף הקב"ה זכור להם את בריתו לעולם - "לאלף דור".

שונה פרקו צו"ה פעמים

"זכרו לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור" ה'מגלה עמקות' (ואתחנן אפן נו) דרש מפסוק זה רמז למאמר חכמים: "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד" (חגיגה ט ב), וכך הוא כותב: "כש'לומד כמנין צו"ה [101] תתקיים לאלף דור".

בגימטריה "משה", ללמדנו שאלף דור לאחר בריאתה קבל משה רבנו את התורה [ראה 'מאמרי הרמ"ע מפאנו' (מאמר מעין גנים ח"א) שבאר שאף שהמלה "דור" כתובה בכל המקרא בכתיב מלא - עם ו', מכל מקום נתן לדרשה בגימטריה, כאלו היא כתובה "דר" - בכתיב חסר].

החת"ם סופר (שפת קה א) דרש רמז ליסוד האמור, מכך שהדבר הראשון בעשרת הדברות - "אנכי ה'", נפתח באות א': האות א' במלואה נכתבת אל"ף, כמספר "אלף" - רמז לאלף הדורות שעברו מבריאת התורה ועד למסירתה. וכמו כן צורתה של האות א', המרכבת משתי אותיות ו' ואות ו' הנטויה ביניהן, שיחד הן בגימטריה עשרים ושש, רומזת לעשרים וששה הדורות שעברו מבריאת העולם ועד לקבלת התורה.

זה לעמת זה

"זכרו לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור" פסוק זה נכפל במקרא בשנוי קל; בעוד

שערי ישועה

סגלת ענית אמן

חברותא בין שופט לנשפט

ברכות השחר כדי שיענה אמן אחר ברכותי.

האיש היה נראה מפתע מהבקשה, וכדי לישב את דעתו הסברתי לו לפי תמי כי מדבר במנהג שהובא בשלחן ערוך, וכי קבלתי על עצמי להתמיד בהקפדה על כך בעקבות תביעה שקרית גדולה שהגשה נגדי. לאחר שהביע את הסכמתו, ברכתי באזניו את הברכות והוא ענה אחרי אמן, ולאחר מכן הקשבתי לברכותיו ועניתי אחרי אמן.

לאחר התפלה מהרתי לצעד לבית המשפט. בהגיע תורי נכנסתי, ומה רבה היתה תדהמתי כשהבחנתי שעל כס השופט יושב, לא פחות ולא יותר, אותו יהודי ששעה קלה קדם לכן הקשיב לברכותי וענה אחרי אמן!

קשה לי לתאר את ההרגשה שפשתה בי באותם רגעים; מבלי לדעת מה תהיינה תוצאות המשפט, בעמק הלב כבר נשמתי לרוחה, כביכול אותתו לי ממרומים שהקבלה שקבלתי על עצמי היתה רצויה.

יתכן שהשופט זהה אותי, ויתכן שלא, מכל מקום לאחר תקופת דיונים מתישה, הוא זכה אותי באפן מחלט. לעולם לא אדע זאת באפן ברור, אך יתכן מאד שהשפיעה עליו לטובה העבדה שנגשתי אליו באותו בקר לברך באזניו את הברכות, אולי גם הוא ראה בכך סימן משמים...

לפניכם ספור שנשלח למערכת 'בני אמונים' מיהודי המתגורר בישוב מבשרת ציון והוא בעל עסק בתחום התחבורה. האיש מספר כי בעקבות עלון וכל מאמינים' שהגיע לידי התעורר להתחזק במצוה הגדולה של ענית אמן, ובברכות הימים אף זכה לנס מפלא, שעל אודותיו הוא מספר:

"באחד הימים תבע אותי אחד מלקוחותי בסכום עצום בגין נזק שנגרם לו, ולטענתו אני אשם בכך. אף שמדבר היה בשקר, כיון שהלה הסתייע בערוך דין מהשורה הראשונה, נתן לומר בהחלט שהתביעה העיבה על עתידי הפלפלי.

כסגלה לקראת המשפט המתקרב החלטתי להתחזק עוד יותר בהקפדה על ענית אמן בכלל, ועל אמירת ברכות השחר בחברותא בכל בקר בפרט. נהגתי כך במשך החודשים שהמתנתי למשפט עד שההרגל נעשה טבע, ובד בבד התפללתי בכל לבי לטוב.

ביום הדיון השכמתי קום. הדיון נקבע בירושלים לשעה שמונה וחצי בבקר, וכדי שאוכל להתפלל ברגע יצאתי מביתי עם אור ראשון כדי להתפלל שחרית באחד מבתי הכנסת שבשכונת שערי חסד הסמוכה לבית המשפט.

הגעתי לבית הכנסת כמה דקות לפני תחלת התפלה, וכיון שלא רציתי לותר על הקבלה שקבלתי על עצמי, אצאתי אמיץ, נגשתי לאחד מהמתפללים ובקשתי לומר לפני את

קברו של רבי עמנואל חי ריקי בעיר צ'נטו שבאיטליה

ה'משנת חסידים' א' באדר תק"ג

רבי רפאל עמנואל חי ריקי נולד באיטליה בשנת תמ"ז. בהיותו בן שש נפטר עליו אביו ר' אברהם, ואמו עברה להתגורר בבית אחיה, רבי ידידיה, שהיה לו כאב. בהיותו בן תשע עשרה נפטר דודו, והוא נאלץ לנדוד בין ערי איטליה ולשמש כמלמד. הוא בנה עבוד תלמידיו דגם של המשכן וכליו, ובעקבות כך אף כתב את ספרו 'מעשה חושב' העוסק במלאכת המשכן.

בהיותו כבן שלושים החליט להתמסר ללמוד הקבלה, הוא נסע לצפת, ובה למד את חכמת הסוד מתוך כתבי האר"י הק' ותלמידיו. בצפת אף חבר את פראשו הנודע 'הון עשיר' על ששה סדרי משנה. כשנתיים לאחר מכן, בעקבות מגפה שבה אף נפטרה בתו, נאלץ לעזב את צפת, והוא שם פעמיו לליוורנו שבאיטליה, שם חבר את חברו המפורסם 'משנת חסידים' שנדפס שלוש פעמים בחייו. על אודות חבר זה כותב המחבר בהקדמתו כי תמצת בא את כל תורת הסוד כפי שלמדה האר"י הק', בלשון ברורה ובהירה כדרכו של הרמב"ם בספרו 'משנה תורה'. את כל ימיו הקדיש בעל המשנת חסידים לתורה ולעבודת ה' מתוך גנוי קדשה וטהרה מפלגים, וכפי שמעיד עליו החיד"א (שם הגדולים, מערכת גדולים ע יח): "ושמעתי שהיה עשירים ושתיים שנה, כל ימי החל בתענית, ומתנהג בחסידות וקדשה". באחרית ימיו גמר אמר לשוב לארץ ישראל. הוא קבע את מגוריו בירושלים והקים בה את ישיבת 'חברים מקשיבים'. לאחר תקופה קצרה יצא לאיטליה כדי להדפיס את ספריו ולגייס כספים להחזקת ישיבתו. ביום א' באדר תק"ג, בעודו באיטליה, ארע אסון, כאשר שוידים שפגעו בו רצחוהו נפש. כעבר שבוע מריחתו הובא לקברה בעיר צ'נטו שבאיטליה.

עניית אמן בפני המברך

כתב בעל המשנת חסידים: כאשר המברך שומע עניית אמן מפי העונה (ראה רמ"א או"ח קסז ב), הרי זה כאלו ענה אף הוא אמן אחר ברכתו, שהרי "שומע כעונה". נמצא שבכל עניית אמן על ברכה יש לכל הפחות שנים שעונים אמן - המברך והעונה.

משום כך, בדרשת חכמים (שבת קיט ב) על הכתוב (ישעיהו כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים" - "אל תקרי שמר אמונים אלא שאומרים אמן", דקדקו ונקטו בלשון רבים "שאומרים אמן", ולא "שאומר אמן", רמז לכך שבכל עניית אמן על ברכה יש לכל הפחות שנים "שאומרים אמן", המברך והעונה (אדרת אליהו שבת שם).

לכך התכונן דוד המלך באמרו (תהלים לד ב): "אברכה את ה' בכל עת תמיד תהלתו בפיי": עניית אמן מכנה "תהלה", כפי שדדשו חכמים (תוספתא ברכות ו כב) את הפסוק (נחמיה ט ה): "וימרום על כל ברכה ותהלה", שעל כל ברכה הנשמעת צריך השומע לתת "תהלה"

אבל על הדין שהם נדונים בשאר המדורים, אין אמירת קדיש מועילה (משנת חסידים, מסכת שארית ערבית ו ב-ד).

עניית אמן מרבה שלום

בסוף מסכת גזיר (סו ב), לאחר המאמר: "גדול העונה יותר מהמברך", מוסיפה ומביאה הגמרא את המאמר הנודע: "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם". את הקשר בין שני המאמרים פרש המשנת חסידים' כך: כידוע, אמן היא גימטריה של שמות הוי"ה ואדנות, ונמצא שבבבא אינו מזכיר בברכתו כי אם שם אדנות, העונה אמן מזכיר אף שם הוי"ה, וכך הוא עושה שלום בין השמות, "ולכן מרבים לו שכרו" (אדרת אליהו גזיר שם).

עניית אמן אחר ברכות השחר

על אודות עניית אמן אחר ברכות השחר מורה המשנת חסידים' (מסכת תפלת היצירה ב ו): "גם העומד באמצע אמירת פסוקי דזמרה, כל ימנע מלענות אמן אחר המברכים ברכות השחר".

לה', בעניית אמן. והו שאמר דוד: "אברכה את ה' בכל עת" - בברכה, וכאשר אני שומע את האמן הנענית אחר ברכתי, הרי מדין "שומע כעונה", כאלו "תהלתו בפיי" (הזה ציון תהלים שם).

דוד המלך ענה אמן

סופי תבות הפסוק (תהלים נז א): "אקרא לאלקים עליון", הן 'אמן'. ודרש בעל המשנת חסידים' כי כך רמז דוד בפסוק זה: בכל פעם שאני שומע אדם הקורא לאלקים בברכה, ובכך מכתירו כעליון על הכל, הריני מקפיד לענות אחריו אמן (הזה ציון תהלים שם).

מטרתו של קדיש יתום

אמרו חכמים (עזרות ב י): "משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש". המשנת חסידים' כותב שיש שמונה מדורים בגיהנום, ובתחתון שבהם נדון מי שזלזל בעניית אמן. הקדיש שונה הגים הבנים לומר בשנה הראשונה לפטירת האב והאם, מועיל כדי להגן עליהם מלהעגש במדור זה, אם זלזלו בעניית אמן.

משונכנס אדר מרבים בשמחה

בזהר הקדוש (וילך רפה ב) מובא פי בזכות עניית אמן בכונה, נפתחים למעלה שערי ברכה וטובה ומתעוררת שמחה בכל העולמות, ואלו דבריו: "וכד ישראל לתתא, משמרוין לאתבא אמן [וכאשר ישראל למטה שומרים לענות אמן]... פמה פתחין דברכאן פתיחין להו לעלא [פמה פתחי ברכה פתוחים להם למעלה], פמה טבאן משתפחין בכלהו עלמין [פמה טובות נמצאים בכל העולמות] פמה חדו בכלא [פמה שמחה בכל מקום]".

איש לרעהו

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל - רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות

מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

לע"נ
אמור"ד
רבי
יששכר
בן הרב
מנחם
הצ'רלני
זצ"ל

שבת קודש כט אדר א' תשפ"ד: הדלקת נרות: ירושלים: 5:07 תל-אביב: 5:22 חיפה: 5:12 מוצאי שבת: ירושלים: 6:20 תל-אביב: 6:22 חיפה: 6:21 ר"ת: 6:59

פרשת ויקהל

מנוחת שלום ושלוה

מנוחת שלום ואחזה...

סיפר כ"ק האדמו"ר, גאב"ד ערלוי -

רבי יוחנן סופר זצ"ל: בחודש תמוז תשי"ז הגיע כ"ק האדמו"ר מבעלז - רבי אהרן רוקח זצ"ל להתישב ליד הישיבה בירושלים עיה"ק. בשבת הראשונה לבואו, נקהלו רבים לקבל פניו. ההתקהלות גרמה רעש לשכנים שלא נמנו על שומרי התורה והמצוות, והם החלו לעשות מהומות ואחדים מהם אף זרקו אבנים...

כשנודע הדבר לאדמו"ר במוצאי שבת, ביקש ממספר חסידים שיכינו בקבוק משקה ועוגיות מפוארות כדי להביאם לאותם שכנים, בצירוף הודעה שמכוון שבה לגור כאן, רוצה לכבדם ולאחל להם הצלחה וכל טוב.

בדרך זו הצליח האדמו"ר לפייסם, להשקיט את האווירה הסוערת, ולקררם בשלום באחזה ורעות. ובזה נהפך לבס של אותם שכנים להיות למעריציו של האדמו"ר.

הלמות עמלים

"מנוחת שלום ושלוה

והשקט"...

סיפר הגה"צ רבי חיים פלאג'י זצ"ל: "פעם

אחת בליל שבת קודש בשנת תקע"ה, כשהייתי דר עם שכנים אחרים, שמעתי שהשכן היה עושה קטטה עם אשתו אחר הקידוש, על דברי מאכל.

"תיכף ומיד קמתי מעל שולחני והלכתי לביתם וישבתי ליד שולחנם. כשראו אותי נבהלו נחפזו, ועשו שלום ביניהם, ומאז בכל פעם שהיה רואה אותי, היה מחזיק לי טובה, ואומר לי: אותה הלילה היה לי לאות ולזכרון, שלא עשיתי עוד קטטה עם אשתי עד שעברו ימים ושנים".

כף החיים

לשמור על שלוה ורוגע, במיוחד בשבת קודש, ולא להצית אש המחלוקת והכעס על הזולת!
נלמד בדרך רמז מהפסוק: "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (פרק לה-ג)!

ו**כתב השל"ה הק'** (וכן מובא בספר העקידה): רמז לאש המחלוקת ואש הכעס, שצריך האדם להזהר שלא לבער אותו עולמית, ומכל שכן ביום שבת קודש שאין בוער אש של גיהנם. והכועס בשבת או עושה מחלוקת ח"ו, גורם להיות הגיהנם בוער בו. ב"מ.

טבעו של יום השבת הוא המנוחה והקדושה. הגאון רבי שמואל יפה אשכנזי זצ"ל כתב בפירושו "יפה תואר" (על המד"ר בראשית יא) שגם נהר סמבטיון מעיד על מנוחת יום השבת: "כי חול נהר סמבטיון, לכל מקום שיקחוהו ישאר בתכונותיו הנפלאות. ומה הן תכונותיו? גועש ורועש הוא כל השבוע וביום השישי בין השמשות ינוח מרעשו וכבר שמענו שהובא מעט חול ההוא בעשייתו, והיה מתנדנד כל ששת ימי השבוע ובשבת היה נח".

גם באגרת המיוחסת להרמב"ם מובאת עדות דומה: "נהר סמבטיון מושך חול כל ששת ימי המעשה וביום השביעי הוא נח. וכבר הביאו בימי הזקן הצדיק הנגיד אבי אבא ז"ל צלוחית אחת מהחול הזה, והיה "מסבב" כל ששת הימים ונח בשביעי, והדברים אמיתיים..."

כתב הגאון רבי אליעזר פאפו זצ"ל (בספרו **יעלזו חסידים**): "ועל אחת כמה וכמה יזהר מאוד בשבת וביו"ט בשלום הבית שלא יתקוטט ולא יכעס עם אשתו ועם אנשי ביתו דכתיב (ישעיה נח-יג) "וכיבדתו". וזהו כבוד השבת, שלא יריב בו. זכר לדבר, דמרגלא בפומיה דאינשי לומר "שבת שלום".

יש לראות את הכעס והמחלוקת כסכנה מוחשית, כפי שרואים את השריפה הפורצת בבית ומאיימת לכלות כל חלקה טובה. רק כך נשכיל להבין מדוע מיהר אברהם אבינו להפרד מלוט [אף שוודאי היה לו ענין לקרבו] כאשר פרץ הריב בין רועיו לרועי לוט.

המשיל זאת **החפץ חיים** (בשיחות הח"ח - ח"ב) לשריפה הפורצת בעיירה שכל בתיה עשויים מעץ ומקורים בקש, ואז כאשר בית אחד עולה בלהבות, מתפשטת האש במהירות לבתים הסמוכים ומשם לרחובות הסמוכים עד שמסוגלת לכלות את כל בתי העיירה. בעת כזו מצלצלים הפעמונים להזעיק את כל הדיירים שירתמו בכוחות משותפים להדביר את האש, ואף שכל אחד דואג לבית שלו, בכל זאת כאשר מתלכדים כולם לכבות את האש רצים כולם למוקד האש, כדי להאבק בה שם, ולא כל אחד בפתח ביתו.

אך מה קורה כאשר האש משתוללת ועוברת במהירות מבית לבית ע"י רוח חזקה עד שאין בכח כולם להשתלט עליה, או-אז כל אחד יחוש לביתו כדי להציל מנכסיו את מה שאפשר טרם שיהפוך ביתו לאפר ויפסיד הכל.

כך נהג, איפוא, אברהם אבינו כאשר ראה כי הריב שפרץ בין הרועים עומד להתפשט ולהפך למריבה גדולה, לאש השורפת כל הנקרא בדרך ומכלה כל חלקה טובה. כשראה אברהם שאין ביכולתו להשתלט עליה ולכבותה, החליט, כי עליו להציל לכל הפחות את חלקו שלו וזאת ע"י הפרדות מלוט וחבר מרעיו.

להיות קשור ומאוחד עם הרבים באהבה ושלום !

נלמד, בדרך רמוז, מהפסוק: "זיקהל משה את כל עדת בני ישראל... אלה הדברים אשר צוה ה'" (פרק לה-א)

ומבארים המפרשים: מכיוון שהפירוד והמחלוקת הוּו מאז ומעולם גורם לערעור היסודות... וכידוע בעוון מחלוקת ושנאת חנם נחרב בית המקדש, לפיכך עתה בהקמת המשכן מקהיל משה את עם ישראל, ומכניסם יחדיו כדי שיהיו מאוחדים, שכן השלמת המשכן וקיומו תלוי באחדות העם.

בימים אלו כאשר הסכנה גוברת מיום ליום, בחוץ תשכל חרב רח"ל ומחדרים אימה, העיצה הידועה להנצל מגזירות רבות ורעות ומכל מיני מרעין בישין היא כח האחדות והשלום. רק בכח האחדות יש ביכולתו של עם ישראל לעמוד כצוק איתן מול אויביו ולגבור עליהם. וכדברי חז"ל הידועים (תנחומא - שופטים) "בזמן שישאל עושין חבורה אחת, אפילו ע"ז ביניהן, אין מדת הדין נוגעת בהם". וכן במד"ר (בראשית לח-ו) גדול השלום וכו' עיי"ש.

ואכן מובא בפירוש רש"י, שהשלום מונע "כורת ומחבל", עה"פ "ואם מזבח אבנים... כי חרבך הנפת" וגו' (סוף יתרו) "שהמזבח מטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, לפיכך לא יבוא עליו כורת ומחבל! והרי הדברים ק"ו ומה אבנים שאינן רואות וכו' ע"י שמטילות שלום אמרה תורה לא תניף עליהם ברזל, המשים שלום בין איש לאשתו, בין משפחה למשפחה, בין אדם לחברו, על אחת כמה וכמה שלא תבואהו פורענות".

ואולם האחדות הזו צריכה להיות מכוונת למטרה אחת: לחזק את הדת. את קיום התורה והמצוות, ולרומם כבוד השי"ת וכנאמר (דברים לט) "ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל" וכפירש"י: בהתאספם יחד באגודה אחת שלום ביניהם, הוא מלכם, ולא כשיש מחלוקת ביניהם!

באחת האסיפות לחיזוק הדת הכריז **החפץ חיים** בתום שיחתו כדברים האלה: "על כן חוב קדוש מוטל על הרבנים הגאונים שליט"א, ועל כל יראי ה' האמונים בה' ובתורתו, שבכל אתר ואתר, להיות מאוחדים, בעיצה אחת ובכוונה אחת, אך ורק לחזק את דתינו ולרומם את כבוד שמו יתברך. וצריך להיות לכולם רצון אחד - לעשות רצון אבינו שבשמים. ללכת בדעה אחת ובכוונה אחת ולהתרחק ממחלוקת והתפלגות..."

נמצאנו למידים שהאחדות והשלום הם חלק בלתי נפרד מעצם עבודת ה'. וכביאורו המאלף של **כ"ק האדמו"ר מאוז'רוב - רבי משה יחיאל אפשטיין** זצ"ל (בספר **באר משה**) שביאר בדרך דרש את הפסוק (דברים כט-יח) "והיה בשומעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך... לא יאבה ה' סלוח לו... והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל..."

ולכאורה תמוה מאוד: וכי פתי הוא אותו חוטא, לחשוב שהקב"ה יעלים עיניו ממנו. וכי יעלה על הדעת שהעולם הפקר ח"ו, וא"כ כיצד תתכן מחשבה כזו אצל החוטא שיתברך בלבבו, כי שלום יהיה לו ויכול ללכת בשרירות ליבו!?

אלא ביאר אדמו"ר מאוז'רוב שמאחר והחוטא יודע את הסוד הזה שגילו לנו חז"ל בגודל כוחה של האחדות [שאם אחדות ושלום ביניהם ינצלו מהסכנה אף אם חוטאים], מה יעשה אותו חוטא כדי להציל עצמו? הוא פשוט ישתדל לנהוג עם כולם בשלום ואחדות בכדי שלא תוכל מדת הדין לשלוט עליו, וימשיך לחיות בהפקרות כמו שבא לו. וכדברי הכתוב: "והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך", כלומר אהיה ב"שלום" עם כולם כדי שאוכל להמשיך "בשרירות לבי" מתוך הנחה שהשלום והאחדות יגנו עליו.

על כך מזהירו הכתוב: "לא יאבה ה' סלוח לו"... וכל כך למה? הרי סוף סוף כח השלום והאחדות אמורים להצילו (כמו שביארנו לעיל) אלא התשובה כפי שממשיך הפסוק: "והבדילו ה' לרעה מעל שבטי ישראל". הקב"ה ימנע ממנו את ה"אחדות" הזו ע"י שיבדיל אותו מכל שבטי ישראל ושוב לא יהיה לו מה שיגן עליו. אלא במקום אחדות ושלום: יהיו לו "פירוד והפלגה".

נמצאנו למסקנה: אחדות אמיתית היא אכן כח עצום להגן מפני כל סכנה. אך ה"דבק" המאחד, השומר היטב מפני אחדות מזוייפת, שלא יבואו ה"מאוחדים" לידי פירוד, הוא בקיום התורה והמצוות!

להיות נכלל עם הרבים...

סיפר רבי אברהם רייסנר זצ"ל: "בבחרותי למדתי בישיבת פוניבז'. בשנים הללו היו חדרי הפנימיה של הישיבה מוזנחים ודחוקים עד מאוד. כאשר הגיע הגביר ר' יעקב גיזונדהייט זצ"ל לבקר בישיבה, הזדעזע למראה עיניו, כיצד לנים בחורי הישיבה בחדרים, ועל כן החליט להקים בנין נוסף שיהיו בו חדרי פנימיה נוחים יותר, ואכן הוקם הבנין והיה בו מקום למספר מצומצם של בחורים".

במצב זה, אך טבעי היה שחדרים אלו יהיו מיועדים לבחורים ה"מיוחסים" יותר. פנה אלי **הרב מפוניבז' - רבי יוסף שלמה כהנמן** זצ"ל שהיה מיווד עם הורי וידע שכן יחיד אני, ואמר לי: "לך יש מקום בבית גיזונדהייט". התלבטתי האם לעבור לשם.

"הלכתי להתייעץ עם החזון איש ושאלתי מה עלי לעשות. השיב לי החזון איש: "אל תלך לשם! תישאר בישיבה עם כלל הבחורים". והוסיף החזון איש לספר לי את המעשה הבא:

"כאשר נחלה הגאון **רבי מאיר שמחה זצ"ל (בעל האור שמחה)**, רצה הגאון **רבי אלחנן וסרמן** זצ"ל לשלוח מברק לישיבת מיר בכדי שיתפללו עליו. אך רבי מאיר שמחה התנגד לכך ונימוקו עמו:

"אלישע שאל את האשה השונמית "היש לדבר לך אל המלך?" אותו יום היה ראש השנה ואלישע ביקש להתפלל עליה לפני הקב"ה בראש השנה. השיבה לו האשה: "בתוך עמי אנכי יושבת" (מלכים ב' ד, כג). אינני רוצה להיות יוצאת מן הכלל. רצוני להיות בתוך עמי, פשוטה כמו כולם ונכללת עם כולם. איני חפצה שתתפלל עלי במיוחד.

"למדנו מכאן - הפטיר החזון איש - "שצריך ללכת עם כולם. להיות נכלל עם הרבים. לקיים "בתוך עמי אנכי יושבת" ולא להיות שונה ונפרד מן הכלל".

מעשה איש

"אין הצדקה לפרוש מהכלל"...

באחד הימים שקדמו למלחמת ששת הימים, כאשר הציבור בארץ הקודש היה נתון במתח וחרדה מהשמעות והאימים על מלחמה קריבה, ניגשו לגאון **רבי שלמה זלמן אויערבאך** זצ"ל תלמידים המתגוררים בחו"ל ושאלוהו: הואיל וההורים מודאגים מאוד, רוצים שבנם יחזור לביתם ולא יהיו בארץ בזמן המלחמה, האם לשוב? השיב רש"ז: "בוודאי שאם ההורים מבקשים צריכים לשמוע ולחזור לבתיהם..."

כשהגיע תשובתו של רבי שלמן זלמן לאזני אחד האברכים בעל משפחה, נפנה לרש"ז ושאל אותו: "יש לי קרובים מצד אשתי הגרים בחו"ל והם דואגים מאוד מהמצב בארץ. הם הודיעו לי שהם מוכנים לשלוח כרטיסים לאשתי ולילדים שיהיו בביתם בחו"ל עד אחרי המלחמה האם להענות להזמנתם?"

תמה רש"ז על עצם השאלה והשיב בפליאה: "איני מבין כלל מה השאלה. מה יש לדאוג, הרי עם ישראל הוא עם אחד ומאוחד! כולם קשורים זה עם זה בגורל אחד. כוחו של העם באחדותו. ומה שיקרה לכל עם ישראל יקרה גם לר' ישראל וממילא אין שום הצדקה לפרוש מן הכלל.

מפי השמועה

מעלה לאדם אשר נשאו לבו אותו להטיב עם הזולת מעל ומעבר למה שנתחייב ! נלמד מהפסוק: "זיבואו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אותו" (פרק לה-כא)

וכתב האור החיים הק': "דע כי יש שתי דרגות במתנדבים, האחד הוא המתנדב ברצון נפשו כפי יכולתו וערך ממונו, ולכזה יקרא "נדבה רוחו". והשני הוא המתנדב יותר מיכולתו מגודל טביות לבו, ולזה יקרא "נשאו לבו". מירוש: שהלב מנשאהו ומעריכו בערך עשיר יותר ממה שהוא... ופתח במעולה שבשניהם ואמר כל איש אשר נשאו לבו. ודקדק לומר תיבת איש, לשון חשיבות, וכנגד השני אמר וכל אשר נדבה רוחו ולא אמר איש כי אינו חשוב בערך הראשון. עכ"ל.

מצינו רבות בכתובים, שכאשר אדם נשאו לבו ונדבה רוחו אותו לעשות פעולות טובות כרצון השי"ת בכל הענינים, הן בין אדם למקום והן בין אדם לחברו, ואינו מחשב אם "יכול" לעשותו, אלא רק אם "צריך" לעשותו, ובוטח בהשי"ת שיתן לו סייעתא דשמיא, בעשייתו, מסוגל לפעול ולהצליח אף מעל ומעבר ליכולתו הטבעית.

ובזה היתה גדלותו העצומה של ישראל כאשר הקדימו "נעשה" ל"נשמע" שעל כך נשתבחו ישראל כשיצאה בת קול ואמרה "מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו" כדכתיב "ברכו ה' מלאכיו גיבורי כוח עושי דברו לשמוע בקול דברו". ומכאן שישנה גבורה מיוחדת, שלא כדרך הטבע, במה שמקדימין נעשה לנשמע עד כדי כך שנחשב כ"סוד" הידוע רק למלאכים.

וכל כך למה? משום שכמו שמלאך מוכן לכל שליחות שתוטל עליו, ברצון שלם ובבטחון מוחלט ביכולתו, ולא שייך שיהיו אצלו ספיקות וחששות [המצויים אצל בני אנוש] שמא לא יצליח לבצע שליחותו, כי אין לו אלא את ציוו ה' בלבד! כך האדם שמקדים את ה"נעשה" ל"נשמע", היינו שאינו נכנס לשום חשבון של יכולת אישית אם יוכל או לא, אלא מנוי וגמור עמו ברצון מוחלט לעשות, בכל מצב, את שנצטווה, וממילא מעמיד עצמו מראש כמו שאין גבול ליכולתו. וזה עצמו מרומם ומנשא אותו אף מעבר ליכולתו הטבעית הידועה לו, בבחינת "ויגבה לבו בדרכי ה'".

לדרגה נשגבה כזו התכוון האור החיים הק' כשביאר את לשון הפסוק "נשאו לבו" שפירושו שהלב מנשאהו ומעריכו בערך עשיר יותר ממה שהוא, שהיא הדרגה המעולה בב' דרגות המתנדבים, ולכן קראו הכתוב "איש" - אשר נשאו לבו, לשון חשיבות.

"איש אשר נשאו לבו"...

מעשה באברך שלוח משכינו סכום של אלפיים דולר ולפתע הוצרך לנסוע בדחיפות לחו"ל. ומכיון שזמן הפרעון יכול בזמן שהותו בחו"ל, על כן נזדרז קודם הנסיעה לפרוע לשכנו את ההלוואה. ומכיון שמיחר מאוד, סמך על המלוה שיקרא את השטר-חוב אך לדאבוננו המלוה שכח...

לאחר ששב האברך מחו"ל הגיע המלוה לתבוע חובו. וכאשר אמר לו הלווה, הרי כבר פרעתי לך, הכחישו. בא הלווה להתייעץ עם הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל, מה יעשה?

לאחר שחקר ודרש רבי אברהם בטיבו של השכן המלוה, אמר: "אני ממליץ לפרוע פעם נוספת את החוב, כיון שזוהי השקעה כדאית לחיות עם השכן בשלום, ומכן שאין לך אפשרות לעמוד בזה, אני אתן לך את הסכום, רק אבקש ממך שלא יידע מזה איש, שהרי אם ידעו, יבואו לכאן רבבות איש... ואין רעייתי חפצה בכך"....

עפ"י אגן הסהר

"מגודל טוביות לבו"...

הצדיק רבי זלמן בריזל זצ"ל, היה נאלץ לא אחת לשלם ערבויות בסכומים גדולים עבור אנשים שהתקשו בהחזרת חובותיהם, אך כל אלו לא מנעו מאיתו להמשיך להעניק את ערבותו לכל דורש.

פעם אחת, אחרי שפרע רבי זלמן ערבות גדולה בשביל לווה שלא החזיר הלוואתו, נדהמו בני המשפחה לראותו עוד באותו היום שהוא חותם על ערבות נוספת. ניסו בני הבית לעכב בעדו. אך רבי זלמן השיבם בפליאה:

"שערו בנפשכם, אם אדם שילם על אתרוג מהודר סכום גדול, והנה נפסל האתרוג, כלום עתה ימנע מלקנות אתרוג חדש ומהודר?! מה ההבדל?"

הלמות עמלים - ח"ב

זריזות למצוות

לבצע בזריזות כל פעולה טובה שמזדמנת לו לעשות לזולתו!

נלמד מהפסוק: "והנשאים הביאו את אבני השהם" (פרק לה-כז)

וכתב רש"י: אמר רבי נתן מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה, ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה: אלא כך אמרו נשיאים: "יתנדבו ציבור מה שמתנדבין, ומה שמחסידין אנו משלימין אותו, כיון שהשלימו ציבור את הכל שנאמר "והמלאכה היתה דים" (פרק לו-ז) אמרו נשיאים מה עלינו לעשות, הביאו את אבני השהם וכו'. ולפי שנתעצלו מתחילה נחסרה אות משמם "והנשאים" כתיב. עכ"ל.

שינוי במסכת אבות (פרק ב-כ) "היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים ובעל הבית דוחק". וביאר הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל (בספרו דעת חכמה ומוסר - ח"א) כי "בעה"ב דוחק" היינו שהקב"ה, כביכול, אינו ממתין אלא ממחר ודוחק מאוד. אין השכינה מתעכבת אלא מדלגת על ההרים, מקפצת על הגבעות, ועל האדם לרוץ ולמהר אחרי הקב"ה כביכול, עד שאין לו שהות להתעכב אף לא לרגע קל, כי אין ממתנינים עליו כלל.

וכמו שאדם החפץ לפגוש את חברו העובר ליד ביתו, הרי בידעו שהלה יעבור ולא יחכה, וודאי שכשישמע דפיקתו הראשונה יחוש בכל מהירותו לקראתו, ומיד יפסיק לשם כך כל עיסוקיו בידעו שבהתעכבותו מעט קט יעבור הלה לדרכו, אל אחת כמה וכמה עליו למהר כשיודע שבעל הבית - הוא הקב"ה - דוחק ואינו ממתין עליו כלל.

והיה אומר הגה"צ רמ"א שטרן זצ"ל - משגיח דקמניץ: כל איחור בעשיית מעשה טוב נענש אדם על כך! וכפי שמצינו אף אצל גוים שנענשו על שאיחרו מלהתגייר כמובא בגמרא (יבמות מה:): מפני מה מעונין הגרים? מפני ששהו עצמן להכנס תחת כנפי השכינה, אעפ"י שבשעה זו עדיין גוי הוא, אך מכיון שהיה בו ניצוץ טוב להתגייר ולא הזדרז לכך, לכן נענש.

"גם אני ארוץ לחטוף מצוה"...

פעם פגש החפץ חיים באחד הגבירים הגדולים כשהוא רץ ברחובה של עיר. עצר אותו ושאלו: מדוע הנך רץ ולאן מועדות פניך? השיב לו הגביר: "לתלמוד תורה פלוני" תמה החפץ חיים ושאלו: "אם כן, מדוע צריך אתה לרוץ הרי הם כבר יבואו אליך?"

סיפר לו הגביר, כי ראה בבוקר אדם שהפסיד סכום כסף גדול, והבעלי חובות אצים רצים וממהרים לחטוף נכסיו. "ראיתי שכולם רצים וחוטפים, אמרתי איפוא, לעצמי, גם אני ארוץ לחטוף מצוה..."

מאיר עיני ישראל

"אל תחמיצנה"...

סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א: באחד מימי שישי החורפיים, כאשר היום היה קצר במיוחד, למדתי עם גיסי הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל. והנה הופיע אדם והציע שידוך שהתאים לבחור יתום על מנת שרבי חיים יסייע בענין.

"כאשר סיימנו ללמוד, התפלל רבי חיים תפלת מנחה ומיד בסיום התפלה הלך בעצמו לביתה של האלמנה כדי להציע את השידוך לבנה היתום, אין לתאר את גודל תדהמתם של בני הבית בראותם את רבי חיים מגיע לביתם בשעה דחוקה כזו, כשעתיים לפני כניסת השבת, בשביל להציע שידוך. ורבי חיים ראה לנכון לנהוג כך, כפי שהורונו חז"ל "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה". הלמות עמלים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מעשה-נורא

י"ג כסלו תשפ"ג.

השעה: 17:20 – חמש ועשרים – בערב.

טלפון בהול מאחי "שרוליק במצב לא טוב!"

* * *

שרוליק הוא אחי האומלל, שגורל-החיים לא היטיב עימו. את הטלפון אני מקבלת כשהוא בן 55, אדם גרוש. ללא אישה, ללא ילדים. מסכן, בודד וגלמוד.

למה בודד? למה גלמוד? הלוא יש לו משפחה!

התשובה עצובה למדי. שרוליק הכיר במצבו ופשוט התבייש מאיתנו – המשפחה. העדיף לחיות את חייו במקום שלו, בשקט. כך גם לא חשש שהוא מפיל את עצמו עלינו. מכביד על המשפחה.

הוא חלילה לא התנתק, הקפיד להופיע בכל השמחות המשפחתיות – אך בכך בעצם התחיל והסתיים הקשר המשפחתי שלו. מגיע לשמחה, מאחל מזל-טוב, משתתף, והולך לדרכו למקום מגוריו בבני-ברק.

איך הוא הגיע לבני ברק? בעודו בחור למד שם בישיבה. כאשר השתרג עול-החיים על צווארו, נמשך בחזרה לאותו אזור. לכאורה ללא תוכנית מסוימת איך ומה. אבל יש בעולמנו אנשי חסד, יהודים עם לב חם ורגיש. הם קלטו אותו, הבינו שמדובר באדם ללא מוצא, ופשוט הפכו את העולם כדי להנעים את חייו.

תקשיבו טוב: הם דאגו לו בקביעות, ואף סידרו לו מקום מגורים!

וזו בעצם הסיבה שאני חושפת כאן את הסיפור: כדי להודות ולהביע הכרת-הטוב לקהילת "סאטמאר" בבני-ברק על כל הטוב בו הם עטפו את אחי זכרונו לברכה. וזה לא היה פשוט. במילים עדינות נאמר שקצת היה קשה לעמוד במחיצתו – טוב, לא אפרט יותר מידי על החיים הלא פשוטים שאחי עבר – אבל שום דבר לא עצר בעד אנשי החסד.

נחזור לאותו יום – י"ג כסלו תשפ"ג – בשעה: 17:20 בערב:

אחי, כאמור, מתקשר אלי ומודיע ששרוליק במצב לא טוב. מה קרה? התמוטט בפתאומיות בבית הכנסת בעודו רכון על ספר קדוש כדרכו, לקחו אותו לבית-חולים והוא כעת מורדם ומונשם.

בתוך פחות משעה טלפון נוסף – "ברוך דיין האמת".

והכל כל-כך פתאומי. אדם בריא, הוא היה מסכן אבל לא חולה! בן 55 בסך הכל. קורס ונעלם.

בימי ה"שבעה" אנו נחשפים שוב ושוב לאנשים, לנשים ולמשפחות שלמות שגמלו איתו חסד אין סופי. כי כפי שכבר ציינתי הוא לא רצה ליפול על המשפחה שלו, הוא התבייש מאתנו. אז אנחנו פשוט מודים על החסדים הענקיים בהם עטפו אותו בשנים האחרונות, מהמסד ועד הטפחות, ועל כך שהם כיבדו וקירבו אותו ללא סוף.

* * *

ובאותם ימי השבעה אנו גם נחשפים לסיפור נורא, ומחריד-לב, אותו שמענו מפי כמה וכמה מנחמים:

כלה שעומדת שבועיים לפני החתונה (שמה שמור במערכת מסיבות מובנות), חולמת שסבתא שלה (שכבר נפטרה) באה אליה בחלום ואומרת לה שלא תוכל להגיע לחתונה שלה (כידוע מהזוהר הק' שנשמות הסבים משתתפות בחתונות הצאצאים).

מדוע הסבתא לא תוכל להגיע? "כי הולך להגיע צדיק גדול לשמים – ואנחנו עסוקים איתו".

נו, חלום.

אבל כאשר הכלה מספרת בבוקר את החלום לאימא שלה, האימא נרעשת ונפחדת: גם אני חלמתי את זה!

החתונה אמורה להתקיים בעוד שבועיים – בי"ג כסלו...

מדובר במשפחה חסידית. הם פונים לאדמו"ר שלהם לשאול כיצד לנהוג, והלה מתייחס לענין בכל כובד הראש. מכריע שיש להקדים את החתונה ביום!

אבל מה עם הביטולים של האולם, והצלם וכו' וכו' האדמו"ר מודיע למשפחה שידאגו להם לכל ההוצאות ובלבד שאכן יקדימו את החתונה ביום.

* * *

בדיוק באותו זמן – על השעון – בו הייתה אמורה לעמוד החופה המדוברת – פרח נשמתו של אחי זכרונו לברכה!

אז אנחנו הקטנים לא יודעים מה הולך למעלה. אבל כבר לימד אותנו מי שביקר שם וראה: "עליונים למטה ותחתונים למעלה".

ממילא נתעורר, נדע ונבין שאין לנו מושג וכלים כיצד להעריך את הזולת, וכיצד עלינו להתייחס לכל יהודי ויהודי!

יהיו הדברים לעילוי נשמת ר' ישראל גדליהו בן ר' דוד צבי שלמה זכרונו לברכה (אגב, יש משמעות לכך ששמו של הנפטר נרמז בתאריך הפטירה. והנה, יום י"ג בחודש הוא ראשי-תיבות של שמו ישראל גדליהו)

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

הרב וינברג: מכיוון שאנחנו בשנה מעוברת, החורף התחיל קצת באיחור, אך כבר צריך לתת את הדעת כיצד לשמור על הגוף כדי שיוכל לשמש כחייל בריא לעבודתו יתברך שמו. להלן מספר עצות מעשיות כיצד להימנע מווירוס, הצטננות ויתר חלאי-החורף: למעט ככל האפשר בצריכת סוכר, שכן ידוע שסוכר מחליש את המערכת החיסונית. וזה כולל שתיה מתוקה, קולה ואף יין מתוק. לצורך מזון – כפשוטו – ולא חטיפים. מלבד סוכר וכדו' מכילים החטיפים המון כימיקלים שאף הם מחלישים את המערכת החיסונית. מידי בוקר כדאי לשתות 2-3 כוסות מים פושרים על בטן ריקה, עם מיץ מלימון טרי אחד סחוט לתוך אחד הכוסות. לאחר מכן אין לאכול או לשתות במשך שעה, על מנת לאפשר למערכת לנקות את עצמה. בעבר כבר כתבנו אודות תה מיוחד אשר מלבד חיזוק המערכת החיסונית מכיל עוד מעלות: מוריד את הכולסטרול הלא טוב (LDL); מוריד לחץ דם; מסייע במניעת המחלה; מאזן את רמת הסוכר בדם; משפר את זרימת הדם; מונע חיימצון; שומר על צלילות המוח, משפר בהירות מחשבה וזיכרון; מגרש מיגרנות. המשקה מסופק בשקיות קטנות, כמו שקיקי תה. בהשגחת בד"ץ העדה החרדית. אני עצמי צורך את התה במשך תקופות ארוכות, ומרגיש תוצאות טובות. מדובר בהשקעה קטנה של שני שקיקי תה ליום עם תוצאות טובות ומחוקקות. הזמנות תה בטל' 054-5252463 (מסגרת זו היא המלצה בלבד באחריות המשתמשים)

האם אחשוורוש היה מיליונר יותר

ממני???

אחשוורוש כידוע... היה עשיר עצום... חור כרפס ותכלת אחוז בחבלי בוך... מטות זהב וכסף וכו' וכו' בקיצור: הוא היה הסמל ודוגמא לבעל האפשרויות הבלתי מוגבלות... מושל בכיפה... בקיצור: אוה אוה אוה... שיא השיאים!!

פא פא פא... אבל!!! עם כל הכבוד לאחשוורוש... עם קצת ענווה אני חושב שבשורה התחתונה אני!!! אני האברך הקלאסי עם המילגה של החולל (שגם אותה הולכים להרדי ל...) בשטח ובפועל!!! אני בעל אפשרויות ואמצעים הרבה יותר מאחשוורוש... ואני מדבר פה לא בהרגשים... אלא בטכני!!! מדעית!!! בפועל בשטח!!!

אני חושב שיש לי יכולות ומשאבים ואפשרויות יותר מאחשוורוש...

אתה בטח חושב שאני מדומיין... רוצה שאני אוכיח לך את זה אחת לאחת?? בבקשה!!! דוגמא ראשונה בא ניקח כדוגמא... לי יש מזגן בבית!!! ולאחשוורוש לא היה מזגן... תעשה משהו... כשהגיע קיץ בשושה הבידה... והיה 33 מעלות חום ו-75 אחוזי לחות (למי שזוכר שפעם היה קיץ...) לי יש מזגן 1.5 כח סוס והבית שלי ממוזג ונעים!!! ואילו אחשוורוש?!!?? מה?? מה הוא כבר יכל לעשות?? אפילו מאוורר לא היה לו... אז היו לו כמה מניפות של טוסט... ועמדו שם משרתים ועשו לו נאפנאף... ואני שואל אותך: משהו פה מוכן להחליף עם אחשוורוש? תסגור את המזגן ואני מארגן לך משהו שיעשה לך נאפנאף... מסכים? אף אחד לא רוצה!!! למה?? כי מזגן זה מזגן ואחשוורוש היה מת שיהיה לו מזגן לא היה לו ולי יש... כנ"ל תאורה... כמה משרתים שהיו לאחשוורוש שממדו כל ערב והדליקו מלא מלא נרות ואבוקות... תכל"ס... בסוף כל האבוקות ביחד זה... זה היה תפוקה של 5 ואט במקרה הטוב... זה היה נראה כמו איזה הלולא... מלא נרות מרצדים... ואילו כל דלפון בדורנו... רק לוחץ על המתג בבית המדרש ושלושים פלורוסנטים נדלקים תוך שניה!!! ואתה לא יודע להבחין אם זה יום או לילה... אחשוורוש היה חולם שיהיה לו נורת לילה אחת!!! ניאון אחד של אור עומד ולא מרצד כמו בדיקת חמץ...

ותכל"ס... לי יש את זה ולו אין!!! בר מצוה הכי פשוטה היום, יש בה אור יקריות כמו שלא היה במשתה אחשוורוש...

גם הסוברו אברכים הכי חבוטה... אחשוורוש היה חולם בחלומות שיהיה לו כזו כרכרה... (מסתמא זו הסיבה שהוא לא נרדם באותו לילה... הוא פשוט הלם על סוברו אברכים וא"א היה לארגן לו את זה)

והדוגמא הכי משעשעת... אחת מהעוצמות הגדולות ביותר של אחשוורוש היה... שהיו לו קומנדו של רצים!!!! שברגע שנפל לו גו'ק והוא רוצה לשלוח הודעה לכל העולם... מיה היו לו רצים רוכבי הרכס שיוצאים במהירות ותוך 35 יום הם מגיעים ל-127 מדינות... שתהיה בריא אחשוורוש... אפילו עלון אז נדברו נשלח כל שבוע במייל. עושים קבעץ אחד על 'שליחה' ותוך עשרים שניות זה מגיע ל-127 מדינות (לא כולל 52 מדינות של ארה"ב שלשם אחשוורוש לא הגיע) **נו... אז מי יותר חזק? למי יש יותר יכולות???** לי או לאחשוורוש? מי משיג בתחרות ריצה? הרצים של אחשוורוש או הפלאפון שלי שתוך שניה יכול לשלוח ציננוק לכל העולם??

זה לא צחוק!!! השאלה הזו היא שאלתני!!!

כי בשורה התחתונה: באמת לכל דלפון בדורנו יש יכולות ואפשרויות אמיתיים שלא היו לאחשוורוש!!! זה נתון מדעי שאי אפשר להתווכח איתו!!! המשמעות היא שאם פעם אחשוורוש זה מדגם למלך מאוד עשיר... אז היום זה מדגם לכל אחד ואחד מאיתנו מול הפינוק האישי שלו... שיזהר לו!!! כי זה עלול להסתיים בכאבי ראש כמו אחשוורוש שכל מי שנזכר בו אומר אח לדאשו... אבל הפעם לא נכנסתי לנושא הזה... (אם כי חשוב מאוד לדבר על זה כי הנהנתנות שבדורנו והחסור דחיית סיפוקים מסכנת את כלנו בחיי סבל ומירות שהיו לאותו אחשוורוש... ויש הרבה מה להאריך בזה) אבל השבוע משום מה התמקדתי בנקודה אחרת בעניין זה...

ההמשך בעמוד 6 בגיליון זה...

למה רשות היחיד מייצגת את מידת הרחמים...???

בפרשת ויקהל אנחנו לומדים על איסור הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים!!!

כתוב על זה בתיקוני זוהר: שרשות הרבים **זה דין!!!** ואילו רשות היחיד **זה רחמים!!!** ולכן בשבת שכל דינין מתעברין מינה' והכל רחמים... א"כ שבת זה בחינת רשות היחיד! ולכן אסור להוציא מרשות היחיד לרה"ר כדי לא לעורר דינים!!! עד כאן על דרך הסוד...

בקיצור: הזוה"ק אומר: שרשות הרבים זה דין!!! ורשות היחיד זה רחמים!!!

אתה מבין את זה??? מה הקשר בין רשות הרבים לדין... ולמה רה"י זה רחמים???

אני חושב שזה מאוד פשוט... **בא תשמע סיפור...** יום אחד הייתי כולי באורות... והייתי צריך מספר טלפון של מישהו... התקשרתי לחבר שלי... תן לי את המספר פלא' של פלוני... הוא התחיל להגיד לי את המספר... ואני רושם... והיות והייתי באורות אז... אז לא הייתי מרוכז ולא שמעתי לגמרי... אני זוכר שהוא אמר לי 05276- אבל בסוף המספר אני לא זוכר אם זה היה 43... או 42... **אבל עזוב!!! מה זה משנה... 'העיקר הכוונה'!** אני מחייג... 43... לא מחובר!!! אז ניסיתי 42... מישהו אחר ענה לי... וזה היה טעות...

טוב... חזרתי שוב לחבר שלי... תחזור לי שוב על המספר... אבל עדיין הייתי באורות... ובדיקו כשהוא חזר לי את המספר נזכרתי בעוד איזה בדיחה... ושוב חייגתי... ושוב לא מחובר... התברר שעשיתי בטעות 0526... במקום לעשות 05271...

התעצבנתי... נו באמת סלקום... מה קרה לכם?? למה אתם בדינים?? בסה"כ רציתי לדבר עם חבר שלי... חייגתי אליו... אז נכון... התבלבלתי במספר אחד או שתיים... לכן זהו? כבר לא מגיע לי לדבר איתו? גם אתם נהייתם אשכנזים בדינים?? אי אפשר לעגל פינות...??

מה התשובה?? מצטערים... זה לא אישי... מה לעשות שקו הטלפון הוא לא **רשות היחיד!!!** הוא רשות **הרבים!!!** תבין: אם אתה וחבר שלך הייתם היחידים במדינת ישראל שמחזיקים פלאפון... בכיף... היית יכול ללחוץ על איזה מספר שאתה רוצה... ובאותו רגע זה היה מחייג ישירות לחבר שלך... (כי חוץ ממכם אין עוד מישהו עם קוד חיג) אבל מה לעשות שקו הטלפון ממזמן הוא כבר **לא** רשות היחיד! וחץ ממך יש עוד שבעה מיליון אזרחים שגם הם מחזיקים קו וגם הם רוצים להתקשר בדיוק כמוך... לכן אין ברירה!! בשביל לאפשר לכל אחד להתקשר ליעד מסוים... מוכרחים לתת לכל אחד מספר עם עשר מדויקים!!! שזה המספר שלו ואם אתה רוצה לתפוס דווקא אותו, זה רק ע"י המספר המדויק הזה, **הנה לך דוגמא קלאסית למה רשות הרבים זה דין!!!!!!** למה במספר טלפון חייבים דיוק של מאה אחוז?? **כי יש פה ר**

ב י ס !!! יש פה מלא אנשים שיש להם קו... ולכן לכל אחד יש מספר מדויק משלול! חוקה כתיב בהו... פספוס של מספר אחד... הגעת למישהו אחר לגמרי... וזה עוד בחסד... ס"ס אנחנו גרים במדינה שיש בה רק תשעה מיליון... אבל אם תחייג לארה"ב... ששם יש רשות **הרבים** של 330 מיליון... שם כבר יש 45 ספרות... כי ככל שיש יותר אנשים רבים ככה דקדוק הדין הולך ומתגבר... יש לכל קו יותר ויותר ספרות שאסור לך לטעות אפילו באחד מהם... כי ככל שרשות הרבים היא יותר רבים ככה הדין יותר גדול!!! עוד דוגמא אחת: כשאנחנו חיים בבית ושלווה בחוה... לא חייבים להיצמד לשעות... אפשר לזרום לפי העניין... אבל כשמדובר בבית הכנסת ויש **פה ציבור**... חייבים להיות מתואמים באיזו שעה מתחילה התפילה... כי זה ציבור... ובשביל לקבץ ציבור... אתה צריך שעה מוגדרת!!! הנה לך שרשות הרבים זה דין!!! כל דבר ששייך לרבים... אוטומטית מכריח אותנו להיצמד לשעות!! לזמנים!! לחוקי תנועה!! ולמספרים!! משא"כ כשמדובר ברשות היחיד...

עד כאן דוגמאות... אני מקווה שזה מובן... תכל"ס: כלפי מה הדברים אמורים???

אבא שבשמים רוצה אותי לכה"פ בשבת... שאני אכנס איתו **לרשות היחיד!!!**

במשך השבוע אני חי **ברשות הרבים**... אני חי עם עוד הרבה אנשים... בחברה אין רחמים!! אני צריך לשחק את המשחק... ללכת בתלם וליישר קו... אני צריך לעמוד בקצב החברתי... רשות הרבים תובעת ממני לעמוד בדרישות... להיות כמו כולם... לעשות מה שכולם עושים...

ונה מגיע שבת קודש!!! פתאום אבא שבשמים מופיע ואומר: בני יקירי... סטופ!!! בא איתי הבייתה... בא נתייחד!!! אני רוצה אותך יחד איתי לבד ברשות היחיד... לא רוצה אותך עם המוסכמות החברתיות... אל תעשה עלי את הרושם המוכר של דפוס ההתנהגות שלך ברשות הרבים... **אני רוצה אותך ברשות היחיד!!!** אני רוצה אותך פה איתי בגודל טבעי...

אבל אבא שבשמים... אתה יודע מי אני?? אני עעעעל הפנים... לסדר א' אני מגיע אחרון... ואף אחד לא סופר אותי בקהילה... ואפילו בבחירות... אני נמצא בצד המפסיד (למי שמרגיש כך) אבל לא!!! אבא שבשמים עונה: בני יקירי... תבין: כד עייל שבתא **איהי אתיחדתנו!!!** שבת זה יחידות!!! שבת זה רשות היחיד... והיות וזה רשות היחיד... אז- וכל דינין מתעברין מנה... בשבת אין מספרי טלפון שכל אחד צריך לדייק בדיוק מה המספר שלו כדי שלא להתחלף חלילה עם המספר של השני... לא!!! ביום חול אתה אולי מספר... אבל בשבת אתה לא מספר!!! **אתה פה איתי לבד!!! אני לא רואה אותך ליד אף אחד!!!** תהיה איתי!!! תהיה מה שאתה- איתי!!! הנה לך מידת הרחמים של שבת...

והאמת היא שזה לאו דווקא בשבת... אם רשות הרבים זה דין ורשות היחיד זה רחמים... זה תקף גם לאמצע השבוע... מי שאף פעם לא חי את עצמו וכל הזמן מחשבן את עצמו לפי הסיבה... הוא חי בעולם של דין!!! בעולם תובעני באפס החתשבות... אתה צריך לספק את התוצרת החברתית... מתוך התנכרות מוחלטת לנתונים והאפשרויות שלך... לחיות ככה זה לחיות בעולם של דין!!! זה עולם מנוכר... **ותבלו!!! לא חייבים...**

אולי הגיע הזמן לשנות דפוס חיים... אולי הגיע הזמן להתחיל קצת להיכנס פנימה לרשות היחיד!!! כי נכון... **מרבנים** העם להביא... הסטנדרטים החברתיים זורשים **הרבה**... אבל בשלב מסוים ויצו משה ויעבירו קול במחנה!! ד... להפסיק להכניס מרה"ר לרה"י... וזהו! ויכלא העם מהביא... זהו!!! וכאן ירדה לעולם מלאכת הוצאה דשבת... כן... מרבנים העם להביא... עם כל הכבוד להרבה הרבה שמביאים... סטופ!!! הגיע הזמן לחזור לרשות היחיד!! כל אחד יתמודד מול היכולות שלו... מול הנתונים שלו... הגיע הזמן להבין שאבא שבשמים רוצה כל אחד לבד לבד בגודל טבעי... לפי טבעו... מידת הרחמים!!! מה הפלא שהיום הזה נהפך להיות יום חג הסוכות!!! יומא דכולי יומא שמסמל את מידת הרחמים כידוע... יום שכל כולו רשות היחיד... הגיע הזמן שקצת נקלף ונשיל מעצמנו את הרשות הרבים... גם התורנית... מתוך הכרה שבסופו של יום ה' רוצה אותי אחד על אחד!! קא אכסוף נועם שבת המתאמת--- **מתאחדת** בתורתך!!!!!! להתייחד בשם קדשך...

המשך) נא להיזהר מנוכלים...!!

המשך מעמוד 1... ואם בסוף בלבולי השכל שלי עברתי לשלב של האימונים על מי שלא יתרום או מי שדיבר נגד... סליחה... מי אני בכלל שאיני?? מי הכתיר אותי לסגן של אלוקים... שאם אני מבקש ממישהו תרומה והוא לא נותן לכן אני מקלל אותו?? סליחה... מי אתה אדון אז נדברו? שב בלול...

בקיצור: סתם בבלתי את השכל... אני מקווה שתפסת לשון אחרון והשתכנעת מהאגרות שניתן ואתה קולא שהכל בדיחה אחת גדולה...

אבל!!!! כאן מגיע האבל הגדול!!!

לא סתם כתבתי את כל הקשקוש הזה... סו"ס משפטים כאלו מכוערים זה מסוג הבדיחות שלא עושים אותם... אפילו לא בצחוק...

אבל הסיבה שבכל זאת החלטתי לכתוב את זה!!! זה משיקול מאוד מאוד רציני... ולא מצחיק בכלל... העניין הוא כך:

אני מתאר לעצמי שחלק נכבד מהקוראים קלטו תוך כמה שורות שזה סתם מתיחה... אבל!!! אני מכיר את עצמי (ועוד כמה אנשים כמוני) שאם אני הייתי קורא את זה... הייתי כן נבהל ומתכווץ!! ולכן אני פונה אליך... אתה הקורא מהסוג שלי... אתה שכן נבהלת!! שכן התכווצת!! שכן הצלחתי למלכד ולהלחיץ אותך לכמה רגעים!! והרגשת איך שאני מצמיד אותך לקיר ומהלך עליך אימים... וכמעט!!! כמעט הצלחתי לסחוט אותך רגשית ולהצליח להוציא ממך הוראת קבע של סכום גדול...

אז דבר ראשון: באופן נקודתי אני מבקש ממך סליחה על רגעי העגמת נפש של השורות האחרונות... אבל הדבר השני!!! זה הכי חשוב: חשוב לי לידע אותך: שתדע שאתה בקבוצת סיכון מוגברת לניצול או ליפול קרבן לכת או לנוכל שירמוס את האישיות הרכה שלך... ומה הההרואיה הכי גדולה שאתה בסיכון לזה?? הנה תראה... בכמה שורות בודדות הצלחתי כמעט למלכד אותך... הצלחתי לסחוט אותך רגשית... שכנעתי אותך שאני המושיע היחיד שלך... וכבר הייתי בדרך לבדוד אותך ולנתק אותך מכל מי שיכול להציל אותך--ממני וגם להוציא ממך כסף...

יש לך נס שהפעם זה נגמר פה!!! עצרתי את זה בזמן!!!!!!

רגע... ומה יקרה אם פעם הבאה אני אמשך עוד טיפה ללחוצך...

...ומה יקרה אם יום אחד לא אני אלא מישהו אחר ינסה לעשות עליך כזה סיבוב... ויש לו פחות יראת שמים ממני והוא לא יעצור פה... הוא ימשיך לחוג על נשמתך ויעשה עליך אמבושט בעקביות ובשיטתיות עד... עד שהוא ירוקן אותך מאישיותך סופית... עכשיו: אתה מבין לבד שכל מה שכתבתי באותם שורות בודדות... זה הרי צחוק ילדים... כי... כי כל אחד מבין שכאלו תהליכים... זה משהו שלא בונים אותו בכמה שורות באז נדברו... סוג הדברים

האלו זה תהליכים ממושכים וחריש עמוק שמתפתח בהדרגה ובשיטתיות במשך שנים!!! ולכן לתועלת העניין... אני מציע לך לחזור שוב על כל מה שכתבתי באותם שורות... והפעם אני אסביר לך את זה עם פירוש שוטנשטיין!!! אני אראה לך מול העיניים איך התהליך הזה נבנה נדבך ע"ג נדבך... ואח"כ בעזה"ש אטבול במקווה...

ובכן: הכל מתחיל מזה שזיכני ה' לכתוב את אז נדברו... ואתה מחובר לתכנים של העלון הזה וכמה פעמים קלעתי לטעם שלך... וזה גרם לך לחוש כלפי חיבור אישי וגם הערכה!!! יופי!!! מכאן ואילך יש לי כבר תשתית טובה!!! קדימה... כעת לאט לאט בגיליון... במשך שנה אני מתחיל לטפסף ש'אז נדברו' זו התרופה היחידה!!! אין! אין משהו אחר!! ואתה תשתכנע... כי... כי סו"ס יש פה הרי נקודת אמת... (חשוב לי להגיד את זה... כי כל השפעה שהתבררה בסוף כמסוכנת ומגזמת... זה מוכרח להתחיל משהו אמיתי וערכי...) קדימה... ממשכים... בשלב זה אני עובר לפעימה הבאה... להדגיש לך בצורה יותר ממוקדת עד כמה שאין!!! אין משהו אחר... אין!!! אין כלום!! בינינו... אין כלום חוץ מאז נדברו... אין!!! זה הדבר היחיד... חוץ מזה הכל שטויות... אז נדברו- הוא ואין בלתי!!! אחרי שנה של 'חיזוק' ושינון והטמעה ביסוד היסודות הזה... כעת הבשילו התנאים... וכעת אני עובר לשלב העיקרי... השלב של... של ה'מצור'!!!!

כעת לאט לאט אני מתחיל לטפסף לך שכל מי שח"ו מנסה לפעור פיו נגד אז נדברו... הוא עמלק... הוא בעצמו כח הרע בהתגלמותו... וכל הצרות של כלל ישראל מגיעים ממנו... כמובן בצירוף סיפורי זוועה על אנשים שעשו את טעות חייהם ודיברו נגד אז נדברו ושילמו על זה בראשי איברים שאינם חוזרים... ואז מגיע שלב נוסף!!! שאתה אפילו לא תשים לב אבל הוא שלב מאוד הכרחי כדי להשלים את מלאכת היצירה!!! שאתם אלו שדיברו נגד אז נדברו... נו... זה עוד העבירה הקטנה... כי הם תינוקות שנשבו... אבל אתה!!! אתה שכבר זכית לצחצחות האורות העליונים של אז נדברו... איך העזת בכלל להקשיב להם... אי אפשר לתאר בכלל את גודל העוון... תשובה ויסורים תולים ומיתה ממרקת... וגם זה אולי...

וכאן מתחיל תהליך שלם של כפרה... אתה צריך לכפר על העוון... ועזיבת החטא שלך זה דבר ראשון זה לנתק קשר עם כל מי שעלול 'חס ושלום' להציל אותך ממני... ככה אני משריין אותך שאף אחד לא יבצע מחטף ויוציא אותך ממני!!! וחוף מזה כספים רבים שאתה צריך להביא לי בתור כופר נפש... בצירוף השפלות... כדי לדכא לגמרי את האישיות שלך... איכס איכס איכס... אני רץ למקווה... אני לא יכול להכיל את הרוע הבלתי נתפס שכתוב כאן!!! אבל בכל זאת כתבתי את זה... כי צריך לדעת שהתופעה הזו קיימת!!! אמנם הצגתי את הדוגמה היותר קיצונית... ובדרך כלל זה יותר מינורי... עכ"פ הסיבה שאני כותב את זה... כי... כי בתור בחור צעיר הייתי לי מין תמימות כזו (מי שקורא את העלון הזה יכול לזהות בין בתרי הדברים את ה'צד תמות' שבי וגם את הלקחים שבעקבותיו...) ונטיה בטבע להכניס את עצמי תחת אישיות של דמות עילאית ומופשטת... למסור לו את

כל אישיותי ולתת לו לנהל אותי... ומי שיש לו את האופי הזה הוא בסיכון מוגבר ליפול בכאלו מלכודות!!! שהייתי בסיכון ליפול בה. אמנם ב"ה זה לא קרה לי. אבל כתוצאה מהתכונה הזו פיתחתי במשך השנים אלרגיה חריפה לכל סממן מהסוג הזה... (אגב: נא להירגע... זו לא תופעה רווחת... אבל היא קיימת!! סו"ס מקובלנו שכן אדם יכול לרמות הרבה אנשים קצת זמן, או קצת אנשים הרבה זמן, אבל כמעט ולא מצוי נוכל שמרמה הרבה אנשים הרבה זמן, סו"ס הציבור לא מפגר... כלל ישראל בסוף יודע לזהות נוכלים... אבל סו"ס יש את המעטים שנופלים בהם... וגם הם יום אחד מתפקחים ויוצאים מזה... אבל עד אז האישיות שלהם כבר מצולקת כמעט באופן בלתי הפיך) יש לי אלרגיה מאוד חריפה לכל מסגרת קהילתית שמושגת על שפראך הזה של הילה של יותר מידי מסתורין והפשטה... ובעיקר השתקה והכלמה אסור לשאול שאלות... ו... ומי שמעיד להרהר ח"ו הוא מיד טמא ומשושק...

השפראך הזה לא מריח טוב!!! לצערנו השפראך הזה יותר מידי מוכר ברחבי העולם מכל מיני משטרים אפלים ופשעי אנושות נוסח מסך הברזל וחבריי... מה לעשות שהיהדות שלנו לא זקוקה להשתקה...

לא ידוע לי שהיהדות היא כ"כ בעייתית שצריך לשמור עליה בחשאינות...

כאן יש נקודה שמאוד חשוב להבהיר אותה: לכאורה מה שכתבתי עד כה... זה דברים מאוד פשוטים!!! בסה"כ לא לתת לגיטימציה להשתקות ואימים לסתימת פיית ביהדות!!! לכאורה אין אחד שלא מבין את זה... אבל לא!!! הבעיה הכי גדולה שזה לא לגמרי שחור לבן... ולמה?? כי סו"ס בתור יהודים חרדים... הרי יש כל מיני סכנות רוחניות משמעותיות כמו אינטרנט וסמים וכדו'... שכשאני עומד מול הילד שלי... אז בנפשי שהוא לא יפול ח"ו בדברים האלו... וכאן אני לגמרי בעד להפעיל על הילד שלי מצור רגשי!! לנתק אותו ולבודד אותו מכל חבר שעלול ח"ו לסחוף אותו לשם... אני בעד לנתק אותו מכל זיק שיכול להפגיש אותו עם הסכנות הרוחניות האלו... ואני לא בוחל בהפחדות ואימים ומצוד רגשי. כי אני נחוש לאבטח את היידישקייט של הילד שלי!!! ממילא לפעמים אנחנו בעצמנו מוצאים את עצמנו נאלצים להשתמש באותו מנגנון של השתקה והפחדה ואימים... ולכן! זו הסיבה שזה קצת יותר מסובך מאיך שתיארתי את זה... כי... כי זה לא לגמרי שחור לבן!!! כי סו"ס יש מקומות שאנחנו כן בעד להפעיל מנגנון של מה שנקרא כפיה דתית... ונטו ממקום של אכפתיות וכאן החכמה הגדולה זה לדעת להבחין איפה מדובר בעובד ה' אמיתי שבונה קהילה סגורה מאוד נטו מזוית של יראת שמים טהורה וסטריליות הרמטית מכל רוח זרה שנושבת... ומתי מדובר בסתם נוכל שמשתמש באותו מנגנון לצורך פולחן אישי וצידת נפשות... בקיצור: לפעמים מדובר במשהו די דומה למה שתיארתי... אבל שונה לגמרי!!!

כעת בא ניגש להגדרות: תקשיב יסוד מוסד: גם היהודי הקדוש ביותר בעולם... בסופו של דבר הוא בן

בנביא יחזקאל יש שתי נבואות פורענות על נביאי השקר!! הנבואה הראשונה מדברת על אותם נביאים שלא הוכיחו את ישראל על עוונותיהם ובמקום זה הם מתנבאים להם שלום שלום ואין שלום... זו נבואת שקר מסוג אחד!! ואז יחזקאל הנביא עובר לסוג אחר לגמרי של נבואות שקר... "שים פִּיךָ אֶל בְּוֹת עַמְּךָ הַמְתַּנְבְּאוֹת מִלְּבָהֶן, וְאָמַרְתָּ כֹה אָמַר ה' אֱלֹהִים, לְכַתְּפֹת כִּסְתוֹת... לְצוּר הַנְּפִישׁוֹת, הַנְּפִישׁוֹת הַצְּוֹרֵה לַעֲמֵי וְנְפִישׁוֹת לְכַזָּה תְּזוּיֵינָה, וְתוֹלְכָה אֹתִי אֶל עַמִּי, בְּשִׁעָלֵי שִׁעוּרִים וּבַפְּתוּחֵי לֶחֶם, לְהַבִּיט נְפִישׁוֹת אֲשֶׁר לֹא תִמְתְּנֶנָּה וְלֹחֲזוֹת נְפִישׁוֹת אֲשֶׁר לֹא תְזוּיֵינָה בְּכַזְּבָם לַעֲמֵי שְׂוֹמְעֵי כֹזֵב, בְּקִיצוֹר: הַיִּתֵּה שֶׁם כִּנְרָה תַעֲשִׂייה שְׁלִימָה שֶׁל נְבִיאוֹת שֶׁקֶר!! וְהִיָּה לָהֶם מַחִירוֹן מִשְׁלָהֶם!!! וְמִי שֶׁהִיא מִשְׁלָם טוֹב וּבְזָמַן... הֵם הִיוּ מִתְנַבְּאוֹת לוֹ עֵתִיד וְרוֹד וְחִיִּים דְּבַשׁ וְהוּא הִיא יוֹצֵא מַחֲוִיךְ מֵאוֹזֵן לְאוֹזֵן... וְמִי שֶׁלֹּא עֵמַד בְּגַחְמוֹת שְׁלָהֶם וְלֹא שִׁילֵם כְּדֹרוֹשׁ... הַנְּבִיא הַיִּתֵּה מַרְעִיפָה עֲלֵיו מְקַלְלוֹתֶיהָ 'לְהַמִּית נַפְשׁוֹת אֲשֶׁר לֹא תִמְתְּנֶנָּה!' וְהוּא הִיא יוֹצֵא שְׁבוֹר וְרוֹצֵחַ... וְהַנְּבִיא מִתְנַבֵּא עֲלֵיהֶם:

וְהַצְּלַתִּי אֶת עַמִּי מִיָּדָיְכֶם!!! וְלֹא יִהְיוּ עוֹד בְּיָדְכֶם לְמִצְוֵהָ וְיִדְעַתֶּן כִּי אֲנִי ה'!!! יֵעֵן הַכֹּאֲוֹת לָב צְדִיק יִשְׁקֶר וְאֲנִי לֹא הַכֹּאֲבִיתִי... וְלוֹזֹן יִדִּי רִשָׁע לְבַלְתִּי שׂוֹב מִדְּרָכֵי הָרָע לְהַזְוִייתוֹ... בְּקִיצוֹר: הַנְּבִיא יִחְזַקָּל כִּבְר מִדְּבַר עַל הַתּוֹפְעָה הַזֹּאת!!! (רק מִעֵינֵי שְׁפָעַם הַנּוֹכְלוֹת מֵהַסּוֹג הַזֶּה, זֶה הִיָּה הַתְּחוּם שֶׁל נְשִׁים כְּשִׁפְנוֹת... וְהֵיָּם זֶה גְּבִירִים...) וְהַקְּב"ה מְאֹד מְאֹד כּוֹעֵס וְלֹא סוֹלַח לְכָל מִי שֶׁהַכְּתִיר אֶת עֲצָמוֹ לְהִיָּת הַדּוֹבֵר שֶׁל אֱלֹהִים וְרֹבֵד חוֹצְפָנוֹ לְהַכְּאִיב לְיִהוּדֵי יִשְׂרָאֵל... וְלַהֲגִיד לוֹ בְּשֵׁם ה' שֶׁהוּא אֵיחָר אֶת הַרְכַּבָּת... וְלִמָּה?? כִּי לֹא שְׁלַמְתָּ לִּי... כִּי לֹא הַצְּלַחְתִּי לַעֲשׂוֹת עֲלֵיךְ קוֹפָה... אֶתְּהָ קוֹלֵת אֶת עוֹצְמַת הָרוּע שְׁבָזָה??

איזה מין צדיק- רשע זה... ה' מבטיח: והצלתי את עמי מידיכם!!!!

והראש וראשון שמחויב להתמסר להבטחה של הקב"ה זה כל אחד ואחד מאיתנו...אנא... אל תפיל על הרבש"ע תיקים כאלו שליליים... אל תתן למושחתים להיות הדוברים של הרבש"ע ולהגיד לך שהרבש"ע אמר עליך דברים שהוא לא אמר... וצריך לדבר על זה כי יש בינינו המון המון אנשים תמימים!! (ובינינו... גם כל מיני קופות שמבטיחות ישועות... בכיף... תבטיחו... והי רצון שיתקיימו כל ההבטחות... אבל ההלו... לפעמים יש פליטות פה לא במקום... שפלוני לא תרם שנה שעברה... וחבל!!! הוא החמיץ את ההזדמנות ומי יודע מתי... **סטופ!!! עד כאן!!!** אין לכם רשות להכאות צדיק ואני לא הכאבתיו!!! גם מי שלא תרם לקופה שלכם... שום רכבת הוא לא הפסיד... ה' היה הווה ויהיה... הרבש"ע שמע תפילות לפני שהארגון שלכם קם והוא ימשיך להושיע גם אחרי שנסגרו הרשימות שלכם... יהודי יקר... אתה יכול תמיד להמשיך לפנות לקב"ה ואני מבטיח לך שה' ממשיך להקשיב לך... נא להירגע!)

לסיכום... סליחה סליחה לכל מי שגרמתי לו עגמת נפש בתחילת המאמר, לרווחא דמילתא- לפני שהוצאתי את העלון עשיתי התרת קללות... לא בגלל שאני חושב שצריך... אלא בשביל הנערווען של אנשים... ונא לקחת את הנושא בפרופורציות!! אמנם דיברתי על תופעה שקיימת וצריך לדעת אותה... אבל סו"ס היא לא נפוצה!! זה לא שווה יותר ממאמר אחד... ומיצינו את הנושא (פחות או יותר...)

שזה מזויף מתוכו!!! ולמה?? **כי זה נוגע ומערער בשני עיקרי אמונה בסיסיים!!!**

דבר ראשון: העיקר שרק הקב"ה יחיד ואין יחידות כמוהו בשום פנים!!! כך שחוץ מהקב"ה אין שום יחיד בעולם (ועל זה כבר דיברנו) דבר שני: יש עוד עיקר אמונה: שמה רבינו היה אב לנביאים!!! שהמשמעות היא שמה הוא המוסר תורה היחיד שיש לו **בלעדיות!!!** שהוא ואין בלתו!!! (וגם את האמונה הזו עצמה... לא מפיו של משה אנו חיים!! אלא מאי? במעמד הר סיני אמר ה' למשה הנה אנכי בא אליך בעב הענן **בעבור וישמע העם בדברי עמך!** שישים ריבוא ישראל העידו ושראו במו עיניהם שה' בחר במשה להיות מוסר התורה... הבנת מה רציני??) מי שחושב שיש עוד **ישות יחידנית** חוץ ממה... זה גבול דק מאוד חלילה לערער בעיקר שמה רבינו היה יחיד!! (כמוכן להבדיל חוץ!!! חוץ משני אנשים!!! יש שני אנשים בודדים בעולם שכן היו דעת יחידה מול משה רבינו... הראשון זה אותו האיש... והשני זה מוח'... שכל אחד מהם בנפרד קם בבוקר והודיע שאלוהים נגלה אלו ורק אני יודע מה רצונו... ושם קמה הנצרות ואיסלאם... **לא בבית הספר של היהדות**)

נכון שיש אתפשטותא דמשה... אבל לא שכפול של משה רבינו! יכול להיות שקיים צדיק יסוד עולם שהשפע עובר דרכו בבחינת 'היה אתה להם מול האלוקים'... אבל אין צדיק יחיד **שמכתיב** את רצון ה' בבלעדיות... (אמנם יש דרגות שונות בצדיקים, ויש תנאים שהיה עליהם התבטאויות מפליגות, כמו 'כל חכמי ישראל כקליפת השום... או 'אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזניים ור"א מכריע את כולם' בפרט ר"ש שיש עליו התבטאויות מבהילות, אבל כל זה לא סתירה שתמיד מוזכרים הבעלי פלוגתא של ר"ש ור"ע ור"א... ולפעמים הלכה כמותם והרבה פעמים הלכה כחבריהם... בקיצור: אחרי כל ההתבטאויות המפולגות אין אף תנא ואמורא בכל הדורות שקיבל את המקרופון של רצון ה' **בלעדיות!** מה כן יש? יש את הרב שלי! מותר לי לקבל מהרב שלי לא בגלל שהוא הרב היחיד בעולם!! אלא בגלל שאני בחרתי בו כרב שלי... יתכן שבחרתי בו בגלל שהוא הכי צדיק מכולם... אבל גם ר"ש היה הכי צדיק, וישבו לצידו תנאים אחרים... זכותי להיות נאמן לדעת הרב שלי גם אם הוא דעת מיעוט, אבל זה לא מתיר לי להדוף ולמחוק ולבטל את קיומם של כל הצדיקים והתלמידי חכמים שיושבים לצידו!)

ועכשיו נעבור לחלק הבין אדם לחבירו שבזה... צריך לדעת שהעולם הוא לא הפקר!!! וכמו שיש נוכלים וגנבים שמעשיהם במחשכים... וגוזלים ישירי דרך בכל מיני דרכים ערמוניות... ויש דין ויש דיין...

צריך לדעת שיש עוד סוג של נוכלות!!! שיש לה גיהינם משלה!!!

אתן לך דוגמא: אני מכיר יהודי שחיכה לילדים עשר שנים... והוא סיפר לי שפעם אחת הוא ישב מול איזה 'צדיק'... ואותו 'צדיק' פתאום אמר לו: תן לי הוראת קבע של כך וכך כסף... ואתה תראה ישועות!! וכנראה שזה היה סכום יותר מידי גדול... והוא התמהמה מלהיענות בחיוב...

אותו 'צדיק' לפתע דפק על השלחן ואמר: הפסדת את הרכבת!!!

אני רוצה לומר לך קורא יקר: אותו צדיק- רשע!!! ישרף על המשפט הזה בגיהינם!!! רשע מרושע... מי אתה בכלל שהכתרת את עצמך לסגן של אלוקים...?? מי אתה שתצודד נפשות... ומי שדחף לך שטרות בכיס אתה מחלף לו ישועות ומי שלא אתה מרעיף עליו קללות ומוציא אותו בדמעות...

אדם!! וגזרה חכמתו יתברך שגם ההליגער הכי קדוש יצטרך להגיד 'אשר יצר' כמה פעמים ביום... גם למשה רבינו ואברהם אבינו ודוד המלך היו טעויות שמפורשות בתנ"ך... ולכן גם לצדיק הכי גדול בדורנו יש לו טעויות ומותר!!! היחיד!! היחיד בעולם שאין לו שום טעות... זה רק בן אדם אחד ויחיד... קוראים לו: האפיפיור!!! חוץ ממנו לכל בן תמותה יש טעויות...

וכעת אני אגלה לך סוד: (שברגע הראשון זה אולי יגרם לך להסמיק אבל כשתעכל את זה... זה דווקא יעשה לך טוב): ה' ברא לכל הגברים יצרא דעריות...

אתה יודע למה הקב"ה ברא לנו את היצר המביש והמביך הזה??

רש"י מפורש בפרשת בראשית: לא טוב היות האדם לבדו... אמר הקב"ה: שלא יאמרו שתי רשויות הן, הקב"ה בעליונים ואין לו זוג, והאדם בתחתונים ואין לו זוג! לכן!! לכן הקב"ה הכניס לגבר בתוך הדיסק קשיח מין דחף בלתי נשלט שהוא לא מסוגל להסתדר לבד... הוא חייב אישה!! בקיצור: אל תקח ללב שיש לך יצה"ר... ה' בסה"כ רצה אותך עניו!!! ה' רצה שלא תטעה לחשוב שאתה אלוהים!! שלא תחשוב שאתה יחיד ואין יחידות כמוך!!! **אתה קולט??** לאבא שבשמים היה שווה להביך אותי ואותך... להצמיד לנו חולשה שתזכיר לנו כל יום מחדש שאנחנו לא מסתדרים לבד!!! וכל זה בשביל מה?

כי ה' ידע שגבר עלול להתבלבל ולחשוב שגם הוא יחיד ואין יחידות כמוהו... לכן יש לו תזכורת יומיומית!!! ההלו... אתה לא לבד פה!! ואי לכך ובהתאם לזאת: גם הצדיק הגדול ביותר בעולם... **הוא לא יחיד!! הוא לא לבד!!** יש עוד צדיקים חוץ ממנו... יש עוד ת"ח חוץ ממנו... ואם יש כאלו שחושבים שקיים צדיק שהוא יחיד כמו אלוקים!!! אז צר לי לבשר להם... שבדיק בשביל זה ה' ברא יצרא דעריות... וה' ברא אותו לא רק בשבילי לא רק בשביל שאני לא אחשוב שאני אלוהים!! אלא בשביל שאף אחד בעולם לא יחשוב שהוא אלוהים!!! ולכן כל מי שעדיין לא אלוהים... המשמעות היא שיש עוד כמה חוץ ממנו בעולם... מי יש חוץ ממנו??

שתי אפשרויות: או צדיקים... או... או... או עריות... ועדיף שזה יהיה צדיקים כי האפשרות שניה היא פחות סימפטית... (על זה דרשו חז"ל: כל אדם שיש בו גסות הרוח לבסוף נכשל באשת איש!! למה? כי האדם לא יחיד... ואם הוא חושב שאין יחידות כמוהו!! אז ה' שולח לו את התזכורת המקורית שמעמידה אותו במקום!!)

ולכן תכניס לעצמך לראש את היסוד המוסד הזה:

תשמור מרחק מכל מי שמכריז על **בלעדיות** בעבודת ה'!!!

שאף אחד בעולם לא יבודד אותך!!! גם אם מדובר בצדיק הכי גדול! ברגע שאתה עומד מול אישיות רוחנית!!! ואתה מתחיל לשמוע סביבו נימה שהוא הצדיק **היחיד ואין בלתו!** ואין רשות לפזול לא ימינה ולא שמאלה... כי רצון ה' עובר רק דרכו... (ומיילא גם כל שאלה שמתעוררת לך בנושא הזה... מותר לך לשאול רק את המעגל המצומצם של האנשים שסביבו ונאמנים לדרכו)... תדע לך שזה טרף!!! יש פה דברים הניכרים

באחד באדר משמיעים על השקלים... ומתי סגירת הקלפיות??

אוהו... סוף סוף זה הגיע!!! אחרי חורף כזה ארוך... סו"ס בשעה טובה ומוצלחת בשבוע הקרוב תקיים יריית הפתיחה של הימים הטובים והשמחים המשמשים ובאי.ם... (בפרט לשונאי השגרה כמוני ואולי גם כמך...)

ראש חודש אדר זה האירוע הרשמי!!! משמיעין על השקלים... שני הלוויים שלנו שמלויים אותנו פה במשך כל השנה והם הממונים מטעם ראש המחוז שממונה ע"י הגזברים להתחיל במלאכת האיסוף של מחצית השקל מכל היהודים פה באזור בעמק יזרעאל לקראת יום התרומה החדשה בעוד כחודש בדיוק - בר"ח ניסן... ובר"ח אדר הם דבר ראשון מודיעים!!!! משמיעים!!! מכריזים... והציבור מתחיל להצביע ברגליו ולתרום...

הכל עובד עם רשימות מסודרות!!! לנציגים של שבט הלוי כאן באזור יש רשימות מדויקות של כל היהודים יראי ה' שמתגוררים כאן... יש להם פירוט מדויק מי נחשב חבר ומי עדיין ע"ה... כן!!! הרשימות האלו מאוד נחוצות... תחשוב שאחד מהקהילה שלנו מגיע לבית המקדש ואף אחד לא מכיר אותו במקדש... עוד איזה אחד מכפר תבור... לך תאמין לי שהוא טהור מטומאת מת שיש לו רשות להיכנס למקדש... לך תתחיל לתחקר אותו מה זה המעשר בהמה שהוא מביא... מי אמר שזה לא מוקצה ונעבד ואתן ומחיר... זה מסוג הדברים שאי אפשר לברר אותם!! צריך פה מינימום של אימון והכירות עם הבן אדם... ותחשוב שאף אחד לא מכיר אותי!!! אז בשביל זה יש מ"ח ערי הלוויים... והם שולחים זרועות בכל גבול ישראל... ובאזור שהם מסוקמים אז הם הולכים מכפר לכפר ומישוב לישוב ויוצרים קשר יומיומי אישי מול כל יהודי ויהודי...

כן... אז יש לנו פה את ר' יהונתן הלוי שהוא מתגורר כאן יחסית קרוב... בעיר הלוויים יקנעם!!! שמצד אחד מכירים אותו היטב במקדש כי סו"ס הוא לוי... ואחת לכמה שבועות הוא מגיע למקדש אם זה לדוכן, ואם זה לשוער... או לעשות שימוש ב"זרז" משפטיך ליעקב, בקיצור: כל אחד משבט הלוי הוא כמו חלק מהצוות של המקדש... הלוויים הם החיילים הסדירים של הנשיא והסנהדרין והם כל הזמן בקשר רציף עם הפיקוד מלמעלה... ומצד שני הם פה איתנו!!! והם בקשר יומיומי עם כל אחד פה בכפר... ויש להם מידע מדויק כל אחד באיזה מעמד ורחמי הוא נמצא... ואז כשאני מגיע לבית המקדש אני יודע שאני לא אבוד וזרוק... יש לי את 'מתאם קשירי הקהילה' שלי!!! אני כבר מתאם מראש עם ר' יהונתן... אני מעדיף להגיע כשהוא באזור... ואז במידת הצורך הוא מגיש אותי!!! מציג אותי... ומעיד עלי עדות אופי שלאחרונה נהייתי חבר ואפשר לסמוך עלי בשלל נושאים... תחשוב שיש בעלי אכסניה שברושלים שהם לא מוכנים לקבל כל איזה אורח פורח שנוחת עליהם... לך תדע איזה טמא מת אני מכניס פה והוא מטמא לי את כל הבית בו בזמן שהיום בערב כבר סגרו איתי שיש אנשים שרוצים לאכול פה קרבן תודה שזה אומר לאכול על טהרת קודש!!! אם האורח שהיה פה הוא טמא מת... אני יכול לסגור את האכסניה... זה להטביל את כל הבית... אבל ברגע שהגעתי עם ר' יהונתן... הוא סיד הלך איתי לכמה בעלי אכסניה והוא הציג אותי ואמר: כן!!! זה ידיד שלי מכפר תבור וזה אחד ממשותפי השיעור מנהלל ועין חרוד והם חברים ובקיאים בטומאה וטהרה...

בקיפור: בא נחזור לעניינינו... בימים אלו יושבים צוות הלוויים ויש להם את הרשימה המסודרת של כל ה'מצביעים' הפוטנציאליים... כל היהודים שאמורים לתרום מחצית השקל!!! והם יושבים ומתחילים לקבל את המחצית השקל... והם מסמנים... כל מי שתרם מחצית השקל מסומן בוי... וב"ה כבר ב'ד' באדר 60% מהתורמים כבר הגיעו ותרמו... וכעת הגיע הגרעין היותר קשה!!! השלעפערים הקבועים... אנשי הרגע האחרון... שצוות הלוויים לא הולך לוותר על אף אחד מהם... שלא תבין: מחצית השקל זה לא כסף גדול!!! אף אחד לא צריך את הכסף של משהו... בית המקדש לא נמצא בחובות שצריך להשתונר בשבילו... הסיפור פה אחר לגמרי!!! כל המעלה של ביהמ"ק שזה מקום שבו מקריבים קרבנות ציבור... ובשביל שזה יהיה קרבן של כל הציבור... בשביל זה צריך השתתפות של כל הציבור!!! ולכן צריך את המחצית השקל שלי וגם שלך וגם שלו... זה לא הכסף כמו שיהיה את החלק שלי והחלק שלך בקרבנות ציבור... ועל זה לא מוותרים!!!

עכ"פ ביום ט"ו באדר המגבית עולה שלב!!! ואם עד עכשיו רק השמיענו... הודיענו... הכריזו... ואנשים הגיעו מעצמם ונתנו להם מחצית השקל... אבל ביום ט"ו באדר... העסק מתחמם!!! ואז הם מתיישבים באופן רשמי בכניסה לבית המדרש ומתחילים לבקש... אמנם בנחת... כי סו"ס עדיין יש זמן לכל הדחיניים... אבל רבותי... נא להזדרז... אל תשכחו שאנחנו מתגוררים במרחק מסוים מהמקדש... ולכן השליח אמור לצאת לדרך בימים הקרובים... ומי שרוצה שהמחצית השקל שלו יגיע בזמן ללשכה - עוד לפני ר"ח ניסן... אז נא להזדרז...

ובאמת ברגע שצוות הלוויים מתחילים להתיישב בשולחנות הרשמיים בכניסה לבית המדרש... אחוזי ההצבעה בבית אחת מזנקים... ואם עד עכשיו 60% מהרשימות כבר סומנו... כעת מגיעים בזה אחר זה כל מי שעדיין לא תרם... וב"ה בדרך כלל נכון לכ"ב באדר... יש כבר 80% מכלל בעלי זכות התרומה שכבר העלו את תרומתם... כעת נשארו ה-20% הבעייתיים שאיתם זה הולך קשה...

ואז!!! לאחר עשרה ימים!!! הגיע כ"ה באדר... אוהו... כעת העסק כבר ממש חם... זה ההישורת האחרונה, כמובן שהשליח הרשמי של הכפר שלנו כבר יצא לדרך!!! אנחנו לא מחכים לכל העצלנים... חשוב לנו שהתרומה תגיע לגזברים עוד לפני ר"ח... ואכן כעת ברגעים אלו בבית המקדש (ביום כ"ה באדר) הגזברים מתחילים לשבת בהר הבית!!! ומתחילים לקבל את השליחים... זה מעמד מאוד מרגש... לראות עוד שליח מופיע ועוד שליח... וכל אחד מחור אחר בארץ... זה הגיע מק"ק עזה... וזה הגיע מאבל מחולה אי שם בבקעת הירדן... זה הגיע מאשדוד... וזה מצידון... כל שליח שמגיע מתקבל בחמימות... ותכל"ס... ביום כ"ה שהגזברים מתחילים לשבת במקדש... במקביל!!! כאן בכפר שלנו... צוות הלוויים מתחילים להיכנס להילוך יותר גבוה... ובשלב מסוים מקפלים את השלחנות... הם כבר מפסיקים לשבת ולחכות... והם מתחילים בסבב!!! הם מתחילים ללכת עם הרשימה בית בית ולהתחיל למשכן!!! תוק תוק... ר' פייביש... מה קורה איתך?? ברשימות כתוב שעדיין לא תרמת... אוי... נכון... אני צריך לתרום... אבל אין לי מזומנים!!!

אין בעיה... תביא משכון... פייביש התחיל לשבור את הראש איזה משכון לתת... ואז בשלב מסוים הוא בדיוק נזכר שיש לו כסף מזומן... כן... זה בדיוק מה שרצינו... הלאה... לכתובת הבאה... ר' זלמן... תוק תוק... מה קורה עם מחצית השקל?? אוי ואבוי... הייתי בטוח שכבר תרמת... ר' זלמן כולו נרעש... רץ מהר מהר ומגיש להם מחצית השקל... וכן הלאה וכן הלאה... כמובן שגם אחרי הסבב נשארו בערך 12 אנשים שעדיין לא תרמו!!! חלקם הביאו משכון... וחלקם באמת עניים מרודים שאין הפרוטה מצויה ביכסם... ש... שאנחנו מחפשים מישהו שמוכן לתרום בשבילם... בקיצור: זו אחת מהמשימות היותר תובעניות של צוות הלוי בימים אלו... הם לא ינוחו ולא ישקוטו עד שאחרון בני הכפר שלנו יתרום מחצית השקל... נכון אמנם שיש כאלו שאחרי שנתיים נזכרים שהם לא תרמו ואז הם הולכים לשופר שנקרא 'תקלין עתיקין' ותורמים... אבל כאן צוות הלוויים לא נותנים שזה יקרה!!! כאן הם עומדים על זה עד הסוף... כדי לכפר על נפשתינו לפני ה'... עכ"פ זו אחת מהמשימות של שבט הלוי שמתחילה בא' באדר... יש עוד כמה וכמה משימות אולי בשבוע הבא.

אודות חוק הגיוס העלול לפקוע...

בימים אלו מתעוררת שוב סערה בעקבות חוק גיוס בני הישיבות וקיים איום ממשתי שאם לא יסודר העניין... יחסמו ויעצרו את כל המילוגות לאברכים ולבני הישיבות... ובאן השוב להרגיש ולהעמיד את הדברים במקום הנכון שלהם: הנושא שמטריד אותנו זה לא התקציבים של הישיבות והמוללים... כי ה-800 שקל העלובים שאנחנו מקבלים מהם... לא זה הנושא!!!

צריך קצת לסייג את הדברים... כי סו"ס כשמדברים על כסף של השני!!! צריך לדעת להעריך כל שקל נוסף שמגיע למשפחה ברוכת ילדים וברור שכל מילגה שקופות הצדקה נותנות זה ברכה... ושמונה מאות שקל למשפחה זה הרבה כסף- לכה"פ במבט של יהודי שאיכפת לו למלאות את המקרר של ידיו...

אבל!!! זה לא סוד... שעולם התורה חי על ניסים... וניהול משק של בית של תורה זה המון... ו-900 שקל יותר או פחות זה לא הסיפור... כך שלא זה מה שמטריד אותנו!!! מי שעשה ניסים לכל בית יהודי במעגל כספים של יותר מ-10.000 שקל לחודש מהאוויר... הוא זה שגם ישלים את החור הזה... (מי שכבר נמצא במרוגת החיים מבין את זה מצוין)

אז מה כן??? מה כן צריך מאוד מאוד להטריד אותנו??

אחינו!!! אחינו נדחי ישראל... אותם מיליונים של יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות שחיים כאן בארץ ישראל... כבשה בין שבעים זאבים... ואנו זקוקים להמון המון רחמי שמים... בפרט בתקופה הזו... וכשקופת המדינה בכבודה ובעצמה משתתפת בהחזקת תורה ונותנת מילגה כלשהי לכל בן תורה שיושב ולומד... כזה זוכה כל חילוני שמשלם מיסים למדינה להיות שותף בלא יודעין בהחזקת תורה!!! ואת הזכות הזו אסור להם להפסיד!!! החייל החילוני בעזה חייב את הזכות הזו הלאה שמכספי המיסים שלו יפרשו כמה אלפיות האחוזה ללומדי התורה ובה הוא זוכה להיות ניטפל לאנשים השלימים בקדושת יוצרם... זו הזכות שלו לעמוד בשדה הקרב!!! ואנחנו צריכים להתפלל לה' שלא יעשקו מכלל ישראל את הזכות וההגנה הזו!!! זה הנושא כעת!!!

אנחנו נמצאים בפרשת שקלים... שהיו גובים בקנאות מכל יהודי ויהודי מחצית השקל... ומי שלא היה נותן היו מפעילים עליו סנקציות... לוקחים משכונות... כדי שלא יהיה יהודי שלא יתן מחצית השקל... עכשיו ככה: קופת קדשי מובח לא צריכה את המחצית השקל שלי ושלך!!! (מסיבה פשוטה... כי קרבן התמיד... תמיד הוא יהיה קרבן אחד... בין אם כלל ישראל זה מיליון או עשרים מיליון... קרבנות ציבור זה לא מושב בעריה שעולה לפי מספרי מנדטים... כך שמבחינה כלכלית לא צריך את הכסף שלי ושלך)... אז למה בכל זאת דורשים ממנו את הכסף הזה בתקופות??? לתת את תרומת ה' לכפר על נפשתיכם!!! המטרה פה הוא בשבילי!!! אנחנו רוצים לאבטח כל יהודי שיהיה לו חלק ממנוני בקרבנות ציבור... כי בזה יש לו זכות והגנה להתרועות לפני ה' ביומיום!!! זה בדיוק אותו עניין: ההשתתפות המאוד סמלית של נדחי ישראל בהחזקת תורה... היא זכות כלפיהם!!! זה משייך אותם כמעט ללא יודעין לאילנות דחיי... ואסור לנו שהם יפסידו את ההגנה הזו!!! בפרט בתקופה כ"כ לא פשוטה... בתקופה של מלחמה שאין אחד שלא מבין שצריך פה רחמי שמים מרובים... אגא ה'... תן בלב הצפרניים שישארו מחוברים לאצבעות הרגלים שמקבלים חמצן ודם מהעורקים שמוגיעים מהלב... תן בלב נדחי ישראל שישארו מחוברים לתורה...

מה זה עשיר...?? שיש לו מה להראות!!!!

בפתח הגיליון נשאלה השאלה: הרי לפי כל הנתונים היבשים... יוצא שבפועל אני יותר עשיר מאחשוורושי! וזה הרי לא יכול להיות כי סו"ס מגילת אסתר נכתבה לדורות... ואם המגילה מתארת את "עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו" זה מוכרח להיות רלוונטי גם בייחס אלי ואליך... עם הרכב, והתאורה, והטלפון, והמזגן... השאלה איך??

אז ככה: אכן כן, עם כל הכבוד לי שיש לי מזגן ורכב ותאורה שאין לאחשוורושי, עדיין!!! עדיין אחשוורושי היה עשיר אדיר ואני לא!!!! ולמה?? הגדרה קולעת שמזכרת במגילה במילה אחת:

ב ה ר א ו ת ו !!!!!

בהראותו את עושר כבוד מלכותו!!!! כל העושר העצום של אחשוורושי התבטא בהגדרה אחת ויחידה: שהיה לו מה להראות לאחרים!!!!

היה לו מה להתפאר על אחרים... הנה תראו מה שיש לי... ו... ו... ואין לכם!!!! זה השפיץ של העשירות!!!! זה כל הפואנטה!!! תראו מה יש לי ורק לי ולאף אחד אחר אין את מה שיש לי!!!

כלומר: אם אתה בעל אפשרויות שיש לך המון המון יכולות ומשאבים... זה עדיין לא אומר שאתה עשיר... כי זה לא קשור!!!! עשיר זה לא בהכרח אדם בעל אפשרויות... רק מתי זה מתחיל להיקרא עשיר?? ברגע שיש לי מה להראות!!!! להראות מה יש לי ואין לאחרים!!!!

זה בדיוק ההבדל ביני לבין אחשוורושי... נכון שאני בפועל הרבה יותר בעל אפשרויות מאחשוורושי... מה שנכון נכון... אבל תכל'ס... אין לי מה להראות!!!! מה אני כבר יכול להראות לך?? הההלו... תכבד אותי... יש לי מזגן... יש לי בבית פלורוסנטים... אתה הרי תתפוצץ מצחוק... אין היום אחד שאין לו מזגן... אין אחד שחי על לוקסים ואבוקות... לכולם יש את זה... זה לא מרגש אף אחד!! זה לא הופך אותך לאיזה גביר...

אז שוב... נכון שבפועל במזגן ובתאורה וברכב אני יותר בעל אפשרויות מאחשוורושי... אבל אז מה... סו"ס לאחשוורושי היה מה להראות לאחרים שיש לו ואין להם!! ולי אין... אז בזה אחשוורושי היה מליארד ואני לא...

ההגדרה הזו מאוד חשובה לנו בתור אנשים חסרי אמצעים... הרי כל אחד מאיתנו היה חולם להיות עשיר... ולמה?? כי... כי חסר לי ואני רוצה שלא יחסר לי!!!! אני חולם שיהיה לי כככל מה שאני רוצה... ולכן מה? לכן אני רוצה להיות עשיר! אז זהו שלא!! אל תתבלבל...

נא לעשות סדר והפרדה ולדעת לקרא לחולה בשמו!!!!
עשיר זה לא בן אדם שיש לו כל מה שהוא רוצה!!! עשיר זה אחד שיש לו מה להראות לאחרים מה אין להם (שיש לו) ובינינו... את זה אתה לא מחפש... ולא רק שאנחנו לא מחפשים את זה... אדרבה!!!! המפגן היהודי העוצמתי ביותר הוא "מה טובו אוהלך יעקב" שאין פתחיהם מכוונים זה לזה... אחד מהערכים היהודיים זה שאני לא מחפש להראות לאף אחד מה יש לי... לא מחפש להוציא לאף אחד את העניינים... אני רוצה בשה"כ שיהיה לי מה שאני צריך!!!! הטריפני לחם חוקי... יתכן שאני חולם על חיי רווחה... יתכן שאני רוצה להיות חיי פאר והדר... מותר לי גם להתפלל ולקוות 'לקבל שבתות מתוך עושר וכבוד', אבל לא בשביל להראות את זה למישהו!!!! לא בשביל להראות את הויתרינה שיש לי ואין לאחרים!!!! לא זה מה שיעשה אותי מאושר!

זה המפגן היהודי! אם אחשוורושי מחפש להראות לכולם מה אין להם ויש לו!! אז לעם היהודי יש גם מה להראות - על אותו משקל!!!

המקום היחיד שעם ישראל מפגין נוכחות זו ההצגה החד משמעית: הן עם לבדד ישכון!!! אנחנו מסתדרים לבד!!! אין לנו שום עניין להראות ולמשוך עניינים... זו פסגת הגאווה והניירות' היהודית!! טוב לי עם מה שה' נתן לי... ללא צורך באישור ממך... אני יודע לשמוח במתנות שה' נתן לי... ואני לא צריך לוודא שרק לי ה' נתן ולא לך בשביל להרגיש שאני שווה!!!! אני מסתדר גם בלי להראות... אני מסתדר גם בלי להציץ בבית שלך ולוודא שחלילה אין לך את מה שיש לי...

וזה מה שהטריף את דעתו של בלעם ושיבש לו את כל הראדאר!!!!

ברגע שבלעם ראה את המפגן הזה של 'מה טובו אוהלך יעקב', הוא פשוט איבד שיווי משקל... הוא בבת אחת שכח את עצמו... שכח שהוא שונא יהודים... הוא שכח שהוא מאוד רוצה לקלל את ישראל... והוא פשוט התחיל לברך אותם מיזמתו האישית!!!! הוא פשוט לא עמד מול המפגן הזה!!!!

זה כישף אותו... לראות עם שמסתדר עם עצמו בלי להראות!!!!
זה ה'בהראותו' של זה כנגד זה... ה'בהראותו' של הגאווה היהודית!!!!

זה הבית ספר שאסתר עשתה לאחשוורושי והיא הוציאה לו קרנים... תחשוב: אחשוורושי כל הזמן עסוק בלהראות!!!! להראות לכולם מה יש לו... עד כמה אני ולי ורק לי יש ולאחרים לא!!!! והנה סו"ס יש לו מלכה וגם לה הוא רוצה להראות!!!! היא הראשונה שהוא אמור להרשים אותה... הוא בא להראות לה כמה שווה להיות אשתו... ואסתר לא!!!! לא נונתת לו את התענוג הזה... הוא שמה אותו ברשימת דחיה פעם אחר פעם... על הפעם הראשונה: לא בקשה דבר!!!! כשאסתר באה בפעם הראשונה למלך היא היחידה שמסכנת את עצמה ומתעקשת להבטיח להיגי אני לא רוצה שום דבר!!!! למה רוצה ממנו כלום!!!!

למה?? אני לא צריכה!!!! תעשה משהו!! יש לי את כל מה שאני צריכה!! אין לך מה להראות לי... אין לך מה להציע לי... כי יש לי כבר הכל!! אה... ככה אומר אחשוורושי... את טונגת שיש לך הכל... נו... באמת מעניין... מה יש לך?? תספרי לי... לא!! תודה!! לא הגידה אסתר... אני לא רואה צורך להראות לך... יש לי את העולם הפנימי שלי!! את העושר הפנימי העצום שמרדכי הטביע באישיות היהודית שלי... וזה מסתדר בלעדיך!! העושר הזה מסתדר גם ללא האישור שלך!! גם אם אתה לא מודע לקיומו!! לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה... לא נונתת לך לחדור אלי... לא מחפשת שתדע מה עובר עלי... מה יש לי למכור...

בקיצור: אתה לא תרשים אותי במה שאתה מראה ליו!! ומאיך: אני גם לא רואה צורך להרשים אותך ולהראות לך את העומקים הפנימיים שיש בי!!! ואסתר עומדת מול אחשוורושי כחומה בצורה והוא מתפוצץ!! אחשוורושי העשירי הגדול בעולם... מוצא את עצמו בפעם הראשונה בחייו... עומד מול עושר עצום בסדר גודל שהוא לא הכיר בעולם!!!! עושר כזה עמוק ועוצמתי שאין צורך להראות אותו!!!! עושר שאף אחד לא יכול לחדור אליו... עושר כזה מאובטח ויציב שאף אחד לא צריך אפילו לאשר את קיומו... בשביל אחשוורושי זו הייתה רעידת אדמה... הוא לא ידע איך לבלוע את העוצמה הזו... הוא הרגיש שהוא עומד כמו עני ואביון מול העושר העצום של אסתר!!!! הוא עמד מולה כעני בפתח וממש התחנן לייחס... תראי מה שיש לי... לפחות תראי מה יש לך...

כדי לשבר את האוזן: רק בתור דוגמה: בקורונה... כשהסתובבנו עם מסכות... מישהו פגש אותי ברחוב ואמר לי ככה בצחוק והלצה...

אני שמח שאני הולך עם מסכה... למה?? כי ככה אני יכול להוציא לך לשון ואתה אפילו לא יודעת!! הבדיחה הזו מאוד תפסה אותי!!!! טמון בזה הרבה עומק... תחשוב שאתה מוציא לי לשון מתחת המסכה ואני אפילו לא יודע... יצאת מפגרי!!!! כי הוציאת לי לשון זה... זה יכול להיות שווה משהו רק אם אתה מראה לי את זה... רק ככה אתה דופק אותי... הנה... הוצאתי לך לשון... אבל אם הוציאת לי לשון בלי שאני אדע... אז הוצאת לשון לעצמך... זה בדיוק אותו רעיון!!!!

אני עשיר!! יש לי חור כרפס ותכלת אחוז בחבלי בוץ וארגמן... נו... יופי... מה אני עכשיו אמור לעשות עם זה?? ראיית את זה... הסתכלתי על זה... נגעתי בזה... מיששתי את זה... אפילו הספקתי לדפוק את הראש בזה... נו... עכשיו הלאה... מה אני אמור לעשות עם כל העושר הזה??

אין ברירה!!!! אני חייב להוציא למישהו לשון עם זה!!! ולכן אני חייב לעשות משתה כדי להראות!!!! להראות לכולם שאני מוציא להם לשון... כי אם הם לא יראו... אם יהיה לי את העושר הזה נו... וזהו... זה כמו להוציא לשון מתחת המסכה... לא עשיתי כלום... מה יש לי מהעושר הזה??

ככה נראה עושר של גוי!!!! ככה נראה עושר של אדם רדוד שבאמת נשלח כאן לעולם בשביל לחמם את הכסא... אבל יהודי?! ?

יהודי שה' שיתף אותו בסוד העניינים... ה' בחר ב להיות שותף שלו במעשה בראשית... אני חלק מהתכנית של תכלית הבריאה!! ה' ברא את העולם בשבילי... כי הוא רצה אותי בתור כלה שלו!!!! בשביל שאני אמליך אותו ובה אזכה להיות הבן זוג שלו... אני פה לא בשביל להוציא לשון לאנשים!!!! אני פה לא בשביל שיהיה לי מה להראות לאחרים... אני פה בשביל לבנות מערכת יחסים של נאמנות וקשר פנימי עמוק מול אבא שבשמים לקראת החתונה... לקראת יום שכולו שבת שאז אנחנו ניכנס לחדר יחוד ואהיה שם לבד עם ה'!!!! אני פה כעת בשביל לבנות איתו מערכת יחסים של נאמנות ונתינה!!! לתת לה' נאמנות בכל מצב גם אם רחוק מישועתי דברי שאגתי... זה קשר שנבנה לעומק ו... ועושים פה משהו!! משהו גדול גדול!!!! מי שחי בכזו רוממות... מי שבונה את החיים שלו על ערכים יהודיים ומשמעות של בניית מערכת יחסים מול ה'... אז אין לי פה עניין להראות למישהו... להרשים מישהו... אם יש לי משהו אחד להראות!!!! זה דבר אחד ויחיד:

שאני מסתדר!!!! אני מסתדר גם בלי להראות!!!!

יש לי פה אבא שבשמים שיש לי עסק איתו... ו... וכל טוב... כולם לזוז... אני לא צריך אף אחד... יש לי תוכן מספיק משמעותי בחיים ואני לא צריך ריפוי בעיסוק... אני לא צריך שתביאו לי תעסוקה נוספת...

הגמ' בפסחים אומרת: שכלה בשנה הראשונה... אם היא ב"ה מסתדרת עם בעלה וטוב לה בבית חמייה... אז דווקא היא!! יש לה תשוקה ללכת לליל הסדר דווקא לבית אביה... ולמה?? כדי להגיד שבהחשבה שנמצאה בבית חמייה... ותמיד לא הבנתי: מה ההיגיון אומר בדיוק הפוך: אם טוב לה עם בעלה... אז שתשאר איתו בליל הסדר... מה ההיגיון שדווקא בגלל שטוב לה בבית בעלה... דווקא לכן היא עוזבת והולכת לבית של ההורים שלה לליל הסדר?? התשובה היא: שיש פה מפגן מאוד מעניין!!!! היא באה לבית של ההורים שלה... לא בשביל הרגע שהיא באה!! אלא בעיקר בשביל הרגע שהיא עוזבת!!!! חשוב לאותה כלה צעירה לעשות מפגן בסוף ליל הסדר... ברגע שנגמר ליל הסדר להגיד שלום שלום לאבא ואמא ולהגיד להם כל טוב!! אני הולכת!!!! ואז כולם ישאלו אותו... אה... למה את הולכת כ"כ מהר?? תשארי איתנו...

וכאן מגיעה הרגע ש-לו היא חיכתה!!! משפחה יקרה... טוב לי בבית חמי... אני ב"ה מסתדרת... ולכן אני לא מרגישה צורך להמשיך להשאר כאן... אני רצה מהר מהר חזרה לבית חמי... והה... זה מה שהיא רוצה להראות!!!! המפגן הזה של ה-כל טוב... אני הולכת כי אני מסתדרת בבית חמי!!!! זה השפיץ!! בשביל זה היא באה! לדפוק את ההופעה של... של- כל טוב... טוב לי ואני הולכת... זה!! זה המפגן האידיאלי של יהודי...

איפה יהודי מפגין את ה'בהראותו את עושר כבוד מלכותו'??

כשעומד לו יהודי גאה... מול הרחוב על שלל פיתיוני... מול הרשת עם כל מה שיש לה להציע... מול האיפונים... ומול המודרני... מול כל החרדים החדשים והיפי נפש שמנסים להתחנף לחילוני המצוי... אז זהו!!!! שאותו 'איש יהודי' גאה ביהדותו ומפגין בעוז ובגאווה: שלום שלום... אני הולך!!!! אני מסתדר בלי הסחורה הזולה הזו!!! מספיק מעניין לי במחיצתו של ה'... האישיות שלי כבר נטענת ומתמלאת אצלו יתברך... ולכן אין לכם מה להציע לי... וגם!!!! אני גם לא מחפש בכל מחיר להראות לחילוני המצוי מה שיש לי להציע... זה בסדר... אני לא צריך את האישור שלו... חילונים יקרים: אתם יכולים להמשיך לדבר עלינו מה שאתם רוצים... אתם יכולים לקפוץ על הראש ולהתחנן מאיתנו לייחס... ולא תקבלו את זה!! לא רק שאין לכם מה להראות לנו!! אלא אנחנו גם לא רואים צורך להראות לכם מה יש לנו!! כי העושר הפנימי שיש ליהודי בעל ערכים... זה עושר שממלא אותו משני הכיוונים... זה המפגן היחיד שהיהודי כן מראה כלפי חוץ!!!! אני לא מרגיש צורך להראות!!! יש לי עומקים שאני מסתדר איתם ללא צורך באישור מבחוץ...

וכל מה שכתבתי במאמר הזה... תנחש איך קוראים לזה במילה אחת?? קוראים לזה צניעות!!!! לא הלכות צניעות... אלא צניעות של יהודי!!!!

צניעות פירושה עושר מאובטח!! עושר שמור!! עושר שלא מוטל על קרן הצבי ולא תלוי ברושם של אחרים... זה משהו פנימי מאוד שרק ליהודים יש אותו... זו גאווה!!! זו אתגר המלכה שלנו שנמצאת בארמון אחשוורושי... וזה כל יהודי או אשת אברך בדורנו שנאלצים לצאת לשוק העבודה ומסתובבים בארמון אחשוורושי נוסח דור 2023... ולדעת ולזכור שמפגן הניירות היהודית העוצמתי ביותר זה שיש לי כל!! יש לי את המילוי הפנימי שלי ביני לבין ה'... יש לי עולם פנימי ומאובטח... ערכים ותוכן שלא הגידה אסתר... ואת מאמר מרדכי אסתר עושה ודו"ק.

גיליון מס' 554 פרשת ויקהל-שקלים
תשפ"ד שנה שנים עשרה

גליון זה יוצא
לזכות סבי היקר
ר' אליהו בן ריוה
לרפו"ש בתושח"ו

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - ד' פרשיות

שמ"ת בד' פרשיות

נשאל רבינו זצ"ל, האם יש ענין לקרא הד' פרשיות שנים מקרא ואחד תרגום, והשיב, לא, (חידושי הגר"ח קניבסקי ד' פרשיות אות א', וכ"ח בתורה"ד סי' כ"ג, ועי' בשו"ע סי' רפ"ה ס"ז לגבי קריאת יו"ט, ובמג"א שם סק"י הביא התרוה"ד, ועי' בספר לקט יושר (סוף דרש חנוכה עמוד קנ"ד ענין ב') המנהגת רבו התרוה"ד, שהיה מעביר פ' זכור שנים מקרא ואחד תרגום. וגם פ' פרה משום דתוס' שאנן כתבו דאף פ' פרה מן התורה ואגב זה השנים היה מעביר כל הארבע. ועי' בשו"ת אגרות משה חא"ח ח"ג סי' מ', ועי' כה"ח סי' רפ"ה אות ל"ו משכנה"ג הגב"י ד' לענין קריאת ההפטרות שלהם, ורבינו זצ"ל היה נוהג לקרא גם ההפטרות שקוראים למעשה בד' פרשיות, וגם מה שהיה ראוי לקריאה בפרשה זו, ועי' בס' אלא ד"א של הלכה פ"ל ס"ז ע"פ החיד"א בעבודת הקדש מורה באצבע אות קל"ב ומג"א סי' רפ"ה סק"ב שיקרא הפטרת השבוע, ועי' בדה"ח סי' מ"ט ס"ד שיקרא הפטרות ד' פרשיות שקורין בביהכ"ס ולא הפטרת השבוע, וכ"כ בשו"ע הגר"ז סי' רפ"ה ס"י, ורבינו זצ"ל יצא ידי כולם).

אם לגלול ס"ת כשמוך לפ' השבוע

נשאל רבינו זצ"ל, האם נכונה השמועה שאצל מרנא ורבנא החזו"א זצ"ל לא הוציאו ב' ספרים לקריאת פרשת שקלים אלא גללו הס"ת כיון שהוא סמוך לפרשת השבוע (כמובא בלוח א"י פ' משפטים מהגר"ש סאלנט זצ"ל וכ"כ בנחל אשכול ח"ב הל' סדר פרשיות שנהג הגר"ז אדלר זצ"ל), והשיב, אינו נכון, (שם אות ב ועי' בס' אשי ישראל פמ"ט ס"ג הערה יב), ועי' בספר אורחות רבינו (ח"ב עמוד ל"ב) שנהגו אצל מרן החזו"א להוציא ב' ספרים כשחל פ' שקלים בפ' תרומה, ועי' בזה בס' בירור הלכה (ח"ד סי' תרפ"ה) שהביא השמועה בשם החזו"א שהוציאו ס"ת א' מהגר"ש דבילצקי זצ"ל, וכתב לו רבינו זצ"ל, כמדומה שאינו נכון, (ומקור השמועה עי' שם שפעם אחת היה יוצא מהכלל בשנה מעוברת שפרשת השבוע בשבת שקלים היתה ג"כ כי תשא או פרשה סמוכה לה וצעק הגאון רבי יוסף דינקלס שליט"א זצ"ל שהתפלל אצל מרן שמספיק רק ס"ת אחד ואמר מרן משום כבודו של ר"י זצ"ל וכן למנוע מחלוקת שיוציאו הפעם רק ס"ת אחד אבל בכל השנים בשבת שקלים הוציאו שני ס"ת לפי הוראת מרן החזו"א, כמובא בארחות רבינו), וכ"כ בשו"ת הלכות (סי' תרפ"ה ס"ד), וכן נהגו על פי רבינו זצ"ל בביהכ"ס לדרמן ע"ש, ועי' בדת נוסה מוזה (עמוד תרט"ו בהערות), ועי' במגילה (כ"ט ב'), ובשו"ת רבבות אפרים (ח"א סי' תמ"ו) מביא תשובה מרבנו זצ"ל, וז"ל, זה מחלוקת ישנה עיין בלוח א"י ומדברי הפוסקים נראה שצריך להוציא שנים, עכ"ל, וכן עי' בשו"ע (סי' תרפ"ד ס"ג) דמשמע בפירוש דבר"ח טבת מוציאים ב' ס"ת, והוא מנהג ישראל להוציא ב' ס"ת ומדוע יש לשנות מנהג זה, עכ"ד, ועי' בנחל אשכול (ח"ב הל' סדר פרשיות) שהוא להכירא שיש עוד קריאה, ועי' תשובת רבינו בס' שיח הלכה (ח"ג סי' קמ"ד) דברמב"ם (פי"ג מתפילה הכ"ב) מבואר דגם כשחל פ' שקלים בפ' כי תשא מוציאים ב' ספרים דאין מדלגין אף בב' גברי ע"ש.

עמידה בד' פרשיות

בשנים האחרונות היה רבינו זצ"ל חושש לעצמו, לדעות שכל ד' פרשיות דאורייתא, וכמו שהביא רעק"א (סי' רפ"ב ס"ד) והמשנ"ב (שם סק"ג) והביאוה"ל (שם ס"ד סוד"ה או) דדעת הגינת ורדים (כלל א' סי' ל"ו) דכל ד' פרשיות מה"ת, וכמו שהביא הא"ר (סי' תרפ"ה סק"א) להוכיח מחידושי הרשב"א ברכות (י"ג א' ד"ה לימא) וכ"ה בתוס' ריה"ח (שם), וכן עי' בשו"ת בנין שלמה (סי' נ"ד ד"ה ועוד), ולכן היה עומד בכל הד' פרשיות בקריאה"ת כמו בקריאת פ' זכור דאורייתא, ועי' בשערי רחמים על שערי אפרים (שער ד' סק"ח) שיש מקומות שנוהגים לעמוד בקריאת כל ארבע פרשיות, (ואמר רבינו זצ"ל בענותותו שאמנם למעשה הכריע המשנ"ב סי' קל"ה סקמ"ו וסי' קמ"ו סק"ג וסי' תרפ"ה סק"א ט"ו לדינא כהאחרונים דאפי' פ' פרה אינו מה"ת, אבל אף א' בין כך לא ילמד ממה שאני נוהג בזה לחומרא).

טעם קריאת פרשת שקלים

נשאל רבינו זצ"ל, המשנה ברורה (סימן תרפ"ה סק"ב) מבאר את הטעם שקוראים פרשת שקלים כדי לקיים ונשלמה פרים שפתינו זכר למה שהיו משמיעין על השקלים באחד באדר לתרומה החדשה, ולכאורה נשלמה שפתינו שייך באופן שצריך להקריב קרבנות ואי אפשר כי אין לנו בית המקדש בזה ע"י הקריאה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב אבל פרשת שקלים זה הכשר להביא שקלים שמהם יביא קרבנות חדשים ומה שייך על פרשת שקלים ונשלמה פרים שפתינו וגם אם השקלים באו לכפרה סגי במה שנותנים בפועל אח"כ זכר למחצית השקל ובה הכפרה ולא בקריאת פרשת שקלים, והשיב רבינו זצ"ל, צריך פעמיים, עוד כתב, השקלים מכפרים כמ"ש (שמות פ"ל ט"ו) לכפר על נפשותיכם, (ועי' שקלים פ"ב ה"ג). ונשאל, האם הכוונה שהמטרה היא כי כולנו מייחלים שמהרה יבנה בית המקדש וע"י קריאת שקלים נזכור על נתינת השקלים, והשיב, ג"כ נכון, ונשאל, אבל קשה מדוע אנו צריכים גם קריאת פרשת שקלים וגם נתינת מחצית השקל בתענית אסתר זכר לשקלים, והשיב, שנזכור היטב, (עזרת אליעזר שמות עמוד צ"ב).

ובמקור"א נשאל רבינו, במשנ"ב (סי' תרפ"ה סק"ב) כתב דקריאת פרשת שקלים בר"ח אדר זהו מדין דאנו משלמין פרים שפתינו בקריאת הפרשה של כי תשא במקום מה שבזמן המקדש היו אז מביאין שקלים וצ"ל דלכאו' כל ענין השקלים היה לצורך קרבנות וא"כ בזה"ז דליכא קרבנות ל"ש כלל ענין הבאת שקלים וא"כ לכאו' אף לא שייך מדין ונשלמה פרים שפתינו, והשיב רבינו, אולי יבא משיח מיד, (שיח התורה ח"ג סי' תרפ"ה).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

לקראת יום היארצייט השני לרבנו זצוק"ל סיימנו בימים אלו את עימוד הספר
"דברי שי"ח" חלק ב' ובו 700 עמודים על עניני המועדים על פי מועדי השנה
הזמנות מיוחדת להקדיש ולהנציח בספר חשוב זה לפרטים: 053-3145900

עורך: יצחק גולדשטוק

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585-7630585-03 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310

שָׁנִים קְדֻמוֹת עַל גְּדוּלַת הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹת - השבועות הבאים בעזה:

פרשת פקודי - שלושים לפטירת הדיין האגון רבי יעקב ישראל פון (גלב"ע' אדר א' תשפ"ד) | פרשת ויקרא - האגון רבי נפתלי מפלי מח"ס זכר נפתלי (ג' אדר)

פרשת צו - ניסן ובין האגונים - ההברות האגון רבי אלעזר צדוק מוריצין (י"ב ניסן תשנ"ח)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון הגדול רבי יחזקאל אביגדור ברטלר זצ"ל (י"ח אדר א' תשע"ט)

אחד הדפים את הערתו של רבי גדלי' בשם רבי יחזקאל וכתב בקיצור 'בשם חכם אחד'.

לימים הראו את הדברים לרבי יחזקאל, צהלו פניו ואמר בשנית: ברוך ה' דער חכם איז גימחאט אתשובה (- החכם עשה תשובה. על משקל דברי הגמרא במסכת ברכות דף י"ט עמוד א')...³

רבי יחזקאל ברטלר זצ"ל

על הספר 'שונה הלכות'

סיפר בנו שליט"א, שבילדותם היה ידוע בבית שכל שאלה שמתעוררת בעניני אורח חיים מיד מסתכלים בספר 'שונה הלכות' ועל פיו ישק כל דבר. ור' יחזקאל הפליא כמה פעמים בהשתאות על הבהירות הרבה שזכה רבינו בספריו, כאשר הכל ערוך מוכן ומסודר לפני המעיין. ופעם כשהתעוררה שאלה בניני האזכרות שבחול המועד, עיינו בספר שונה הלכות והתעוררו ודקדקו לדון בנוסח הלשון שם, ובתוך הדברים התקשה רבי יחזקאל, האין כתב רבינו בלשון שהיה ניתן לטעות ממנה מה בדיוק כוונתו...

וכאשר הופיעו ספרי דרך אמונה, היה ר' יחזקאל מעיין בו רבות, ומפלפל בה עם החברותא הג"ר מתתיהו רייסנר שליט"א, ולפעמים היה שולח עמו הערה קדם רבינו זצ"ל.

ברוך רופא חולים

בשנת תשס"ט חלה ר' יחזקאל והיה שרוי במשך תקופה במצב רפואי קשה, וברחמי ה' אט אט מצבו השתפר ושב לכוחותיו.

ובפעם הראשונה כשפגשו רבינו, היה זה (בחדש ניסן תשע"א) בברית מילה של קרוב משפחה משותף, ורבינו שמח לראותו ואמר לו בחדוה 'ברוך רופא חולים', ור' יחזקאל הודה לו.

ולאחר שהלך רבינו החל ר' יחזקאל לדקדק עם הסובבים על מילותיו של רבינו, מהיכן מקורו שאם רואים חולה שהבריא אומרים לו 'ברוך רופא חולים' ופלפל בזה באורך.⁴

רבי יחזקאל בשמחת ברית מילה להקשיב לברכת כהנים באמצע שמו"ע

סיפר רבינו: פעם שאל רבי יחזקאל את מרן החזון איש, אם העומד באמצע שמונה עשרה יפסיק בשביל לשמוע ברכת כהנים (ועין משנה ברורה סימן ק"ט ס"ק י"א י"ב) וענה לו: יי דו וְיִלְסָטְ (- איך שאתה רוצה) ולא הבין אם כוונתו שצריך או לא. וביאר רבינו: כוונתו היתה, שאין מחויב ורק אם רוצה מותר, והחזון איש בעצמו נהג להפסיק ולשמוע את הברכת כהנים.

מכתבים למערכת

ייש"כ על המאמר הנפלא בשבוע שעבר על אבי זקני הגאון רבי מתתיהו שטיגל זצ"ל, זכיתם לרומם קרנה של תורה ולהגדיל תורה.

ואשמח אם תואילו לפרסם כי בקונטרס הנפלא 'מאש וממים' לזכרו של דודנו הגאון רבי משה (ב"ר מתתיהו) שטיגל זצ"ל, מובא בעמוד של"ט העובדא הבאה: שבמשך תקופה מסוימת התגורר רבי משה בשכירות בדירה ברחוב ורנר 5 בבני ברק, והדירה עמדה למכירה והוצעה אז לזוג שהיו בין האירוסין לחתונה, והם הגאון רבי שרגא שטינמן שליט"א שהיה אז חתן, וחמוי הגר"ח קניבסקי הגיע לראות את הדירה.

רבי משה שטיגל 'ניצל' את ההזדמנות ושאל אותו היכן לקבוע את המזווה במטבח. כי המטבח היה קטן ואין בו ד' על ד' כדי לרבע, והמטבח הוא בין הו"ק שבכניסה לבית (ובהול יש בו ד' על ד') ובין מרפסת קטנה מאוד שיוצאת מהמטבח. והגר"ח הכריע שכיון שהמטבח משמש את ההול ולא ההול את המטבח לכן לקבוע את המזווה מימין שיוצאים מהמטבח אל ההול. וכך עשו. וניתן לראות את זה גם היום.

בברכת התורה. מ.ז. שטיגל

3. מפי השמועה.

4. עין שו"ע או"ח סימן ר"ל ס"ד, ומקור חיים סימן רכ"ה. וראה עוד בגליון 'דברי שיח' פרשת ויקהל - שקלים תשע"ט, גל' 322 עובדא נפלאה שאירעה אחרי שרבינו ביקר את רבי יחזקאל במיטת חוליו, בחדש חשוון תשע"ז יעו"ש.

למד עם החזון איש

רבינו היה מציין כי רבי חצ"ק (כפי שכונה בחיבה) זכה ללמוד וגם לשוחח בלימוד עם מרן החזון איש, והוא היה במחיצתו של החזון איש בפטירתו. היה זה בליל שבת, רבי יחזקאל הגיע לשוחח איתו בדברי תורה ובאמצע אמר לו החזון איש שאינו חש בטוב, ומיהרו לקרוא לרופא אך כבר נגזירה הגזירה והחזון איש הסתלק לעולמו.¹

ופעם דיבר רבינו בשבחו (בפני בנו רבי יצחק שאול), ואמר שהוא תלמיד חכם ועילוי גדול.

מספיק חצי ש"ס

רבי יחזקאל הכיר היטב את רבינו מאז היו נערים בביתו של החזון איש. וכך סיפר: רבינו נהג בצעירותו ללכת לאמירת 'תשליך' בראש השנה על יד נהר הירקון, שהיה חוץ לעיר בני ברק. פעם התרעם מאן דהוא בפני חזון איש על הנהגה זו, שנראית כזבוז זמן כה ארוך, ועוד ביום ראש השנה. החזון איש לא השיב לעצם הטענה, אך הגיב לשואל: ומה אכפת לך שבנתיים הוא מספיק בכדי הילוכו לשנן את חצי הש"ס?!...²

בשמחת נישואי נכד רבינו, חתן רבי יהושע צביון (נראה בשמאל לרבי יחזקאל)

הוא באמת יושב לומד

גם העובדא הבאה מפיו של רבי יחזקאל:

בהיותו נער זכה רבי יחזקאל להסתופף פעמים רבות במחיצתו של מרן החזון איש, וכמוהו עוד נערים ממשפחת מרן החזון איש או צורבים בני תורה שבאו לשתות ממעיין תורתו הזך, ברבות השנים צמחו כולם לתלמידי חכמים נכבדים לשם ולתפארת.

הרבנית ע"ה, רעייתו של החזון איש, לא ראתה בעין יפה את שהותם של הצעירים הללו בבית. היא סברה שהדבר מפריע לו מהלימוד והיא צריכה להשיג שרק יושב וילמד. באחד הפעמים כאשר הבחינה הרבנית אשת החזון איש בנערים שמסתובבים בבית, אמרה להם במין תוכחה גלויה 'אתם, כולכם, סתם בטלנים שמסתובבים כאן, הנה הביטו על חיים, הוא באמת יושב ולומד!'

והיה מוסיף, שזוכר שטרם נישואיו של רבינו, הסתובבה הרבנית בשמחה מיוחדת והיתה סחה למכריה על שמחת הנישואין ההולכת וקריבה.

"חזר בתשובה"...

מוחו העילויי של רבי יחזקאל היה מתייגע בתורה בלא הפסק. בכל עת הוא היה מחשב לעומק את הסוגיא שעסק בה, עוקר הרי הרים וטוחן בזה בזה. לא אחת היה מתקשה בחיפוש ידיעה בחלקי התורה, והיה ניגש לרבינו, וכהרף עין נענה, ומיד שב להרהורי התורה.

פעם עסק בסוגיא חמורה בהלכות מזוזה, ובדברי החזון איש, ואחרי כן הביט בספרו של רבינו על מסכת מזוזה, וראה כיצד הדברים מובאים שם, אך סבר לבאר פשט אחר ממה שרבינו הבין בדברי החזון איש בסוגיא ההיא.

רבי יחזקאל קם והלך לרבינו, ותיכף הירצה לפניו בקולות וברקים כהרגלו, את הסבר הפשט בדברי החזון איש, כפי שהבין הוא בסוגיא. רבינו שמע אותו בשלווה וכשסיים הגיב שהוא סבור אחרת, וכי הפשט בחזון איש כמו שכתב בחבירו על מזוזה. רבי יחזקאל הבין שאין טעם לויכוח ונפרד מרבינו.

בעוד הוא יורד במדרגות פגש בו השכן הגאון רבי גדליהו נדל זצ"ל, שהיה ידידו הקרוב.

"מה מעשיך כאן?" תמה רבי גדלי', ורבי יחזקאל השיב באכזבה, שהוא ניסה לומר לרבינו ביאור אחר בחזון איש אך הוא לא קיבל את דבריו.

רבי גדלי' ביקש ממנו לעין יחד בסוגיא, ואכן הם נכנסו לעובי הענין. אחרי כן הלך רבי גדלי' ואמר את הדברים לרבינו, תוך שהוא מחזק את הדברים בראיות והוכחות, ורבינו שמע את דבריו, ובתיקונים למהדורה הבאה לספר, רשם בשולי

1. ראה בספר כל משאלותיך עמוד תרמ"ח.

2. רשימות רבי גדליהו הוניגסברג.